

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०१८-२०१९

विधि व न्याय विभाग

(सर्व कार्यालयांसहित)

PERFORMANCE BUDGET

2018-2019

LAW AND JUDICIARY DEPARTMENT

(Including all Offices)

कार्यक्रम अंदाजपत्रक

२०१८-२०१९

विधि व न्याय विभाग
(सर्व कार्यालयांसहित)

**PERFORMANCE BUDGET
2018-2019**

**LAW AND JUDICIARY DEPARTMENT
(Including all Offices)**

(ii)

(iii)

अनुक्रमणिका
CONTENTS

	<i>Page No.</i>
प्रस्तावना Introduction	1
समग्र कार्यक्रम Overall Performance	3
कार्यक्रमवार-तपशील-एकूण अर्थसंकल्पीय अंदाज, २०१८-२०१९ <i>Programmewise--Details of Total Budget Estimates, 2018-2019</i>	
विवरण पत्र “अ” Statement “A”	5
विवरण पत्र “ब” Statement “B”	10
कार्यक्रम - <i>Programme</i>	
१. विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय विभाग) Law and Judiciary Department (Mantralaya Department)	13
२. उच्च न्यायालय High Court	43
३. दिवाणी, सत्र आणि फौजदारी न्यायालये Civil, Sessions and Criminal Courts	67
४. सी. बी. आय. न्यायालय C.B. I. Nyayalya	97
५. ग्राम न्यायालय Gram Nyayalya	99
६. लघुवाद न्यायालय Small Causes Court	105
७. मुख्य महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, मुंबई Chief Metropolitan Magistrates Courts, Mumbai	113
८. महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त Administrator General and Official Trustee	119
९. मुंबईचे शेरीफ Sheriff of Mumbai	127
१०. विधी सल्लागार व समुपदेशी Legal Advisors and Counsels	133
११. धर्मादाय संघटना Charity Organisation	157
१२. धर्मादाय दाननिधी Charitable Endowments	193
१३. निबंधक, भागीदारी संस्था Registrar Partnership Firms	201
१४. महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग Maharashtra State Law Commission	207
१५. महिलांचे सक्षमीकरण	209

प्रस्तावना INTRODUCTION

१. या प्रकाशनात विधि व न्याय विभागाचे कार्यक्रम अंदाजपत्रक प्रस्तुत करण्यात आले आहे. विभागाचे कार्यक्रम आणि कार्ये यांचा आढावा नेमून दिलेल्या कार्याच्या पार्श्वभूमीवर घेणे हा कार्यक्रम अंदाजपत्रकाचा उद्देश होय. विभागाने ज्या कार्यक्रमासाठी निधीची विनिर्देशपूर्वक मागणी केली आहे, अशाच कार्यक्रमाचा अंतर्भाव कार्यक्रम अंदाजपत्रकात केलेला आहे. विधि व न्याय विभागाच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या अर्थसंकल्पीय अनुदानाचा तपशील तक्ता 'अ' व 'ब' मध्ये नमूद करण्यात आला आहे.

२. विधी व न्याय विभाग हा शासनाचा विधिविषयक सल्लागार विभाग म्हणून आणि दुय्यम न्यायालयांचा तसेच विभागाच्या अधिपत्याखालील कार्यालयांचा प्रशासकीय विभाग म्हणून काम करतो. न्यायमंडळास त्यांच्या गरजेप्रमाणे शासनामार्फत अनुदान दिले जाते.

३. सल्लागार विभाग म्हणून विधि व न्याय विभाग करीत असलेली कामे मुख्यतः तांत्रिक असतात. हा विभाग मुख्यतः खालील चार विषयावर मंत्रालयातील प्रशासकीय विभागांना विधिविषयक सल्ला देत असतो.

(१) भारताचे संविधान तसेच वेगवेगळे दिवाणी व फौजदारी अधिनियम, नियमावली व विनियम इत्यादी अंतर्गत उद्भवणारे विधिविषयक मुद्दे,

(२) विधिविधान (प्रधान व गोण असे दोन्ही),

(३) वाद (दिवणी व फौजदारी असे दोन्ही),

(४) अभिहस्तांतरणपत्र करणे.

४. कार्यक्रम अंदाजपत्रकाच्या तंत्रानुसार प्रत्येक कार्यक्रम चार भागांत विभागण्यात आला आहे. तो म्हणजे :-

(१) प्रस्तावनात्मक, (२) वित्तीय आवश्यकता, (३) कार्यक्रमाच्या कार्यभारचा सारांश व आर्थिक गरजांबाबत स्पष्टीकरण, (४) कर्मचारी विषयक गोषवारा.

वित्तीय आवश्यकतेसंबंधीच्या भागाचे आणखी तीन भागांत वर्गिकरण करण्यात आले आहे व ते म्हणजे :-

(अ) कामाचे वर्गिकरण :- हे योजनेवरील खर्च करण्याचा हेतू वा प्रयोजन याचा स्पष्टपणे उल्लेख करते.

(ब) उद्दीष्ट :- कोणत्या अधिकाराच्यामार्फत कसा खर्च होणार याबाबतचे स्पष्टीकरण देते.

(क) स्रोत :- कार्यक्रमनिहाय व लेखाशीर्षनिहाय व त्याखाली येणारा सर्व खर्च इत्यादी बाबतच्या तरतुदी दर्शवितात.

५. कार्यक्रम अंदाजपत्रक हे मुल्यमापनाचे प्रतीवृत्त नसते हे सर्वमान्य आहे. विधि व न्याय विभागाने केलेल्या निरनिराळ्या कार्याचे स्वरूप लक्षात घेऊन उपलब्ध असलेल्या आधारसामग्रीच्या मदतीने करण्यात आलेली वेगवेगळी कार्ये शक्यतो दर्शविण्यात आली आहेत.

विवरण पत्र 'अ' व 'ब'

विवरणपत्र 'अ'
एकूण अर्थसंकल्पीय अंदाजाचा कार्यक्रमानुसार तपशील

(रुपये हजारात)

अनुक्रमांक	कार्यक्रम	प्रत्यक्ष रकमा २०१६-२०१७ Actual 2016-2017	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१७-२०१८ Budget Estimates 2017-2018
1	2	3	4
विधी व न्याय विभाग मंत्रालय			
	२०५२ दत्तमत्त
		—	--
		358566	376634
		358566	376634
२.	उच्च न्यायालय		
	०० भारित
		—	--
	१०२ दत्तमत्त
		2200923	3909685
		2200923	-- 3909685 --
३.	दिवाणी व सत्र न्यायालये		
	१०५ दत्तमत्त
		—	--
		9707313	13032470
		9707313	13032470
४.	लघुवाद न्यायालये		
	१०६ दत्तमत्त
		421211	517820
		421211	517820
५.	महानगर दंडाधिकारी न्यायालये		
	१०७ दत्तमत्त
		—	--
		442457	504152
		442427	504152
६.	फौजदारी न्यायालये		
	१०८ दत्तमत्त
		—	--
		531324	739106
		531324	739106
७.	महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त		
	११० दत्तमत्त
		—	--
		10343	12688
		10343	12688

STATEMENT 'A'
Programmewise details of the Budget Estimates

(Rs. in thousands)

सुधारित अंदाज २०१७-२०१८ Revised Estimates 2017-2018	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019	Programme
5	6	
		... Law and Judiciary Deptt. Mantralaya
		2052 Voted
	--	...
301572	430851	...
301572	430851	...
		High Court
		... 102 Charged
3954291	4963913	... Voted
3954291	4963913	...
		Civil Session & Criminal Courts
		... 105 Voted
11574272	12969901	...
11574272	12969901	...
		Small Cause Courts
		... 106 Voted
523788	561966	...
523788	561966	...
		Metropolitan Magistrates Courts
		... 107 Voted
503929	543643	...
503929	543643	...
		Criminal Court
		... 108 Voted
667751	740310	...
667751	740310	...
		Administrator General & Offical Trus
		... 110 Voted
11683	13938	...
11683	13938	...

विवरणपत्र 'अ' - चालू

1	2	3	4
८.	मुंबईचे शेरीफ ११३ दत्तमत्त	...	--
		...	20678
	एकूण	14718	20678
९.	विधी सल्लागार व समुपदेशी ११४ दत्तमत्त	...	--
		...	1049013
		842497	1049013
१०.	धर्मादाय संघटना २०७० दत्तमत्त	...	--
		...	605966
		523683	605966
११.	धर्मादाय दाननिधी २२५० दत्तमत्त	...	--
		...	4260
		2976	4260
१२.	निबंधक, भागीदारी संस्था, ३४७५ दत्तमत्त	...	--
		...	34378
		25552	34378
१३.	महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग, ३४७५ दत्तमत्त	...	--
		...	10
		0	10
१४.	सरकारी मुखत्यार १११ दत्तमत्त	...	--
		...	29104
		26877	29104
१५.	स्थानिक संस्था व पंचायत राज ३६०४ दत्तमत्त	...	--
		...	74000
		66572	74000
१६.	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण २२३५ दत्तमत्त	...	--
		...	5900
		3043	5900
	एकूण	...	20915858
		15178055	20915858

STATEMENT 'A' — Contd.

5	6	
		Sheriff Of Mumbai
--	--	... 113 Voted
13935	19498	...
13935	19498	...
		Legal Advisors and Counsels
--	--	... 114 Voted
979948	987081	...
979948	987081	...
		Charity Organisations
--	--	... 2250 Voted
597852	675398	... Charged
597852	675398	...
		Charitable and Religious Endowments
--	--	... 2250 Voteed
3347	4170	...
3347	4170	...
		Registrar of Firms
--	--	... 3475 Voteed
28779	35197	...
28779	35197	...
		Maharashtra State Law Commission
--	--	...
0	10	...
0	10	...
		Official Assignees
--	--	... 111 Voteed
29126	31023	...
29126	31023	...
		Compensation & Assignment to Local Bodies
--	--	... 3604 Voteed
66600	74000	...
66600	74000	...
		Social Security & Welfare
--	--	... 2235 Voteed
5000	4900	...
5000	4900	...
19261873	22055799	... Grand Total

विवरणपत्र 'ब'

प्रधान शीर्ष-नि कार्यक्रमानुसार तपशिलवार एकूण अर्थसंकल्पीय अंदाज

(रुपये हजारात)

अनुक्रमांक	प्रधान शीर्षकाचे नाव	प्रत्यक्ष रकमा २०१६-२०१७ Actual 2016-2017	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१७-२०१८ Budget Estimates 2017-2018
1	2	3	4
२०१४- न्यायदान			
१.	उच्च न्यायालय (१०२)	2200923	3909685
२.	दिवाणी व सत्र न्यायालये (१०५)	9707313	13032470
३.	फौजदारी न्यायालये (१०८)	531324	739106
४.	लघुवाद न्यायालये (१०६)	421211	517820
५.	इलाखा शहर दंडाधिकारी न्यायालये (१०७)	442457	504152
६.	महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त (११०)	10343	12688
७.	मुंबई शेरीफ (११३)	14718	20678
८.	महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग	0	10
९.	विधी सल्लागार व समुपदेशी (११४)	842497	1049013
१०.	सरकारी मुखत्यार (११९)	26877	29104
११.	८०० इतर खर्च	44631	400
	एकूण	14242294	19815126
२०५२- सचिवालय - सर्वसाधारण सेवा			
१.	विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय) योजनेतर	358566	376634
	योजनांतर्गत	--	--
	एकूण	358566	376634
२०७०- इतर प्रशासनीक सेवा			
१.	धर्मादाय संघटना	523692	605960
	एकूण	523692	605960
२२५०- इतर सामाजिक सेवा			
१.	धर्मादाय दाननिधी	2976	4260
	एकूण	2976	4260
३४७५- इतर सर्वसाधारण आर्थिक सेवा			
१.	निबंधक, भागिदारी संस्था	25559	343478
	एकूण	25559	343478
३६०४- स्थानिक संस्था आणि पंचायत राज्य			
	संस्था यांना नुकसान भरपाईच्या व	66572	74000
	अभिहस्तांकित रकमा देणे		
	एकूण	66572	74000
४०५९- सार्वजनिक बांधकामावरील भांडवली खर्च			
		85130	100000
	एकूण	85130	100000

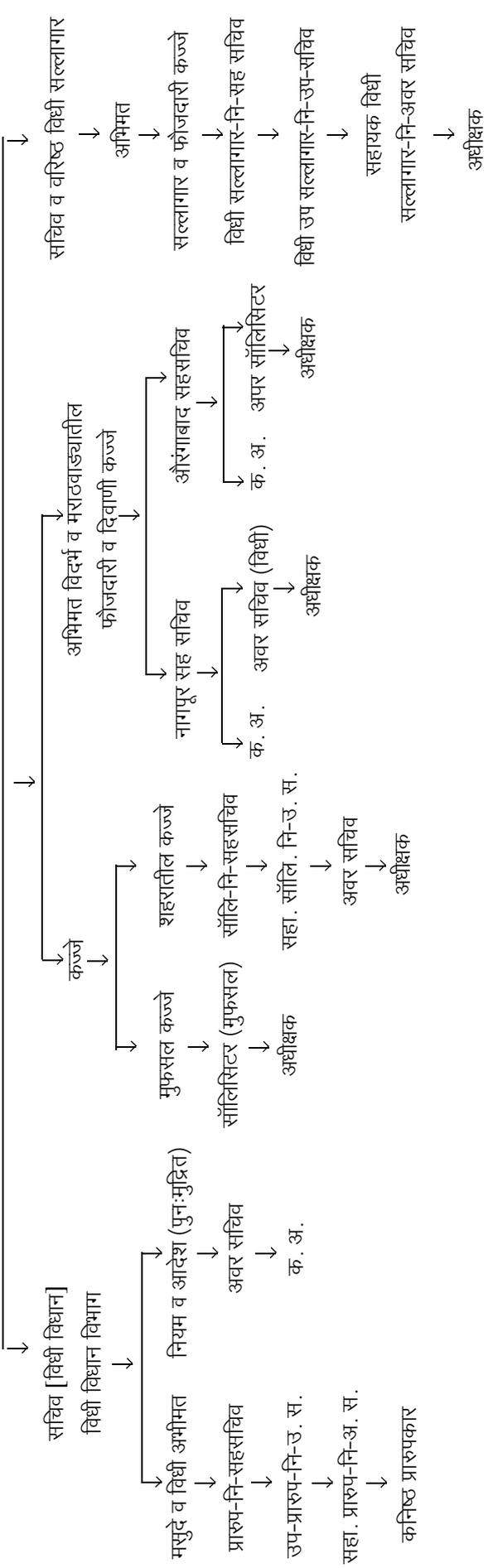
STATEMENT 'B'
Major-Heads-cum-Programmewise details of the Budget Estimates

(Rs. in thousands)

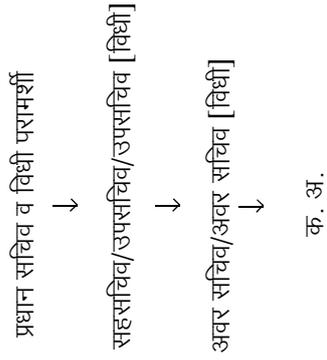
सुधारित अंदाज २०१७-२०१८ Revised Estimates 2017-2018	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019	
5	6	
		... 2014—ADMINISTRATION OF JUSTICE
3954291	4963913	... High Court
11574272	12969901	... Civil & Sessions
667751	740301	... Criminal Courts
523788	561966	... Small Causes Courts
503929	543643	... Metropolitan Magistrates Courts
11683	13938	... Administrator General & Official Trustees
13935	19498	... Sheriff of Mumbai
0	10	... Mah. State Law Commission
979948	987081	... Legal Advisors and counsels
29126	31023	... Official Assignee
320	500	... 800 Other Expences
18259043	20831783	... Total
		... 2052—SECRETARIATE GENERAL SERVICES
301572	430851	... Law & Judiciary Deptt. (Mantralaya)
--	--	... Plan
301572	430851	... Total
		... 2070 --- OTHER ADMINISTRATIVE SERVICES
597852	675398	... Charity Organisation
597852	675398	... Total
		... 2250—OTHER SOCIAL AND COMMUNITY SERVICES
3347	4170	... Charitable and Religious Endowments
3347	4170	... Total
		... 3475 --- OTHER GENERAL ECONOMIC SERVICE
22779	351997	... Registrar of Firms
22779	351997	... Total
		3604--- COMPENSATION AND ASSIGNMENTS
66600	74000	... TO LOCAL BODIES AND PANCHAYATI RAJ INSTITUTIONS.
66600	74000	... Total
		... 4059 --- CAPITAL OUTLAY ON PUBLIC WORKS
80000	40000	...
80000	40000	... Total

विधी विषयक शाखा

प्रधान सचिव व विधी परामर्शी (विभाग प्रमुख)

विधी विषयेतर शाखा [प्रशासन]

कार्यासने - १ ते २५ व कार्यासन २-अ

१. विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय विभाग)

प्रस्तावना

मंत्रालयातील विधी व न्याय विभाग हा मुख्यतः तांत्रिक विभाग आहे. त्याच्या दोन शाखा असून त्यापैकी एक विधीविषयेतर आणि दुसरी विधीविषयक काम पाहणारी आहे.

विधीविषयेतर शाखा ह्या विधी व न्याय विभाग (खुद्द), न्यायमंडळ, विधी अधिकारी व धर्मदाय संघटना, महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त आणि निबंधक, भागीदारी संस्था ह्या कार्यालयांच्या आस्थापनेसंबंधी व अनुषंगिक बाबींवर कार्यवाही करीत असतात. ही प्रशासकीय बाबींची कामे एकूण २६ कार्यासने पाहतात.

विधीविषयक कामाचे तीन भाग पडतात मंत्रालयीन विभागांना वैधानिक सल्ले देणारा, कज्जे व अभिहस्तांतरण लेखनविषयक कामे करणारा आणि विधी विधान विषयक कामाचे मसुदे तयार करणारा, असे ते तीन भाग आहेत.

विभागाच्या कामाचा सविस्तर तपशील

(१) विधीविषयेतर शाखा :-

(अ) विधी व न्याय विभागाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली असलेल्या खालील कार्यालयांच्या प्रशासकीय व वित्तीय बाबी या विभागाकडून हाताळण्यात येतात.

- (१) विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय खुद्द),
- (२) धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
- (३) महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त,
- (४) लघुवाद न्यायालये,
- (५) मुंबईचे शेरीफ,
- (६) दिवाणी, सत्र आकण फौजदारी न्यायालये,
- (७) महानगर दंडाधिकाऱ्यांचे न्यायालय, मुंबई,
- (८) विधी सल्लागार व समुपदेशी,
- (९) धर्मादाय व धार्मिक दाननिधी,
- (१०) निबंधक, भागीदारी संस्था,
- (११) महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग,
- (१२) महाराष्ट्र विधी सेवा प्राधिकरण.

(ब) तसेच या विभागाकडून उच्च न्यायालयाशी संबंधित वित्तीय बाबीही हाताळल्या जातात.

(क) नागपूर व औरंगाबाद येथे मुंबई उच्च न्यायालयाच्या खंडपीठाची स्थापना झाल्यानंतर या विभागाच्या आस्थापनेअंतर्गत नागपूर व औरंगाबाद येथे सह सचिव यांच्या नियंत्रणाखाली कार्यालये स्थापन करण्यात आली आहेत. ही कार्यालये संबंधित खंडपीठातील विविध विभागांच्या प्रकरणी विधी विषयक सल्ले देण्याचे काम करतात.

(ड) श्री सिध्दिविनायक गणपती मंदिर विश्वस्त व्यवस्था (प्रभादेवी) अधिनियम, १९८० नुसार श्री सिध्दिविनायक गणपती मंदिर न्यास दादर, मुंबई; श्री साईबाबा संस्थान विश्वस्त व्यवस्था (शिर्डी) अधिनियम, २००४ मधील

तरतूदीनुसार श्री साईबाबा विश्वस्त व्यवस्था, शिर्डी; पंढरपूर मंदिर अधिनियम, १९७३ अन्वये श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर, पंढरपूर समिती व मुंबई विश्वस्त अधिनियम, १९६० मधील प्रकरण ७(अ) अन्वये पश्चिम महाराष्ट्र देवस्थान व्यवस्थापन समिती, कोल्हापूर यांच्या कामकाजाचे नियमन या विभागामार्फत केले जाते.

(ई) या विभागाकडून उच्च न्यायालयातील व दुय्यम न्यायालयातील सरकारी वकील व सहायक सरकारी वकील व महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणामधील मुख्य सादरकर्ता अधिकारी व सादरकर्ता अधिकारी यांच्या नियुक्त्यांचे आदेश निर्गमित केले जातात. तसेच गृह विभागाकडून विशेष शासकीय अभियोक्त्यांबाबत आलेल्या प्रस्तावांवर अभिप्राय देऊन ते शासनाच्या मान्यतेसाठी सादर केले जातात.

(२) विधीविषयक शाखा

(अ) वैधानिक बाबींवर अभिप्राय / सल्ले देणारी शाखा :-

या शाखेस 'अ' शाखा असे संबोधले जाते. या शाखेचा संबंध मुख्यतः मंत्रालयातील सर्व प्रशासकीय विभागांना दिवाणी व फौजदारी प्रकरणी विधीविषयक सल्ला देण्याच्या कामाशी तसेच विद्यापीठांच्या कायदानुसार कुलगुरु/राज्यपाल यांच्या कार्यालयास अभिप्राय देण्याच्या कामाशी येतो.

(ब) या शाखेकडून पुढील कामे केली जातात :-

या बाबतची कामे पुढील ३ भागांमध्ये केली जातात.

(१) फौजदारी कज्जे :- राज्यातील प्रथम संवर्ग न्यायदंडाधिकारी, सत्र न्यायालये व उच्च न्यायालयातील फौजदारी खटल्यामध्ये शासनाच्या विरुद्ध पारीत होणाऱ्या न्यायनिर्णयाविरुद्ध उच्च न्यायालयात/सर्वोच्च न्यायालयात अपिल दाखल करण्याबाबत प्राप्त होणाऱ्या अपिल प्रस्तावांची छाननी करून अपिल दाखल करण्याबाबतचे निर्णय या शाखेकडून घेण्यात येतात.

(२) अभियोग मंजूरी :- शासकीय कर्मचाऱ्याविरुद्ध भ्रष्टाचार प्रतिबंधक अधिनियम, १९८८ च्या कलम १९ तसेच फौजदारी प्रक्रिया संहिताचे कलम १९६/१९७ अन्वये अभियोग दाखल करण्यास आवश्यक असलेली मंजूरी देण्याबाबतचे प्रस्ताव या शाखेकडून हाताळण्यात येतात.

(३) खटले मागे घेण्याबाबत :- कारखाना अधिनियम १९४८ व भारतीय दंड संहिता, १८६०, मुंबई पोलीस अधिनियम, १९५० अंतर्गत दाखल झालेले खटले फौजदारी प्रक्रिया संहिताचे कलम ३२१ मधील तरतूदीनुसार मागे घेण्याबाबतच्या प्रस्तावांची छाननी करून त्याबाबत अभिप्राय देण्याचे काम या शाखेकडून केले जाते.

(४) विशेष अभियोक्त्याचे नेमणूक :- मा. उच्च व सर्वोच्च न्यायालयामध्ये तसेच इतर राज्यांच्या उच्च न्यायालयात फौजदारी प्रकरणामध्ये विशेष विशेष अभियोक्त्याची नेमणूक या शाखेकडून केली जाते.

ह्या शाखेस ई शाखा असे म्हणतात. या शाखेकडून पुढील कामे केली जातात.

(१) निर्णयार्थ पाठविण्यात आलेल्या विक्रीकरांच्या कज्जांसह उच्च न्यायालयाच्या मूळ न्यायशाखेतील कज्जे, उच्च न्यायालयातील (अपील न्याय शाखेत) रिट अर्ज, नगर दिवाणी न्यायालये, लघुवाद न्यायालये व सर्वोच्च न्यायालयातील कज्जे संबंधीचे काम शहर कज्जे शाखा पहात असते. शिवाय कज्जाच्या बाबतीत इतर विभागांना ही शाखा सल्ला देत असते. शासकीय अभियोक्त्यांना प्रशासकीय विभागाने सूचना केल्यास त्या प्रस्तावावर कायदेशीर बाबींचा विचार करून विशेष सरकारी अभियोक्त्यास सरकारची बाजू मांडण्याबाबत सूचना दिल्या जातात.

(२) महाराष्ट्राचे राज्यपाल ज्यांत पक्षकार आहेत असे विलेख अगर लेख तयार करणे व त्यांची छाननी करणे, तसेच भाडेपट्टा लेख, लायसन्स वगैरेसाठी करारनामे करणे व अभिहस्तांतरणाची संबंधित असलेली इतर प्रकरणेही या शाखेमार्फत हाताळली जातात.

(३) नौ अधिकरण वाद, समन्स आणि सन १९५२ च्या लेख प्रमाणक (नोटरी) अधिनियमांसंबंधीचे काम देखील 'इ' शाखा पहाते.

(३) मुफसल कज्जे :-

या शाखेस 'म' शाखा असे संबोधले जाते. या शाखेकडून पुढील कामे केली जातात.

(१) विदर्भ आणि मराठवाडा विभागाशिवाय इतर विभागातील मुफसल कज्जांच्या कामात शासनाच्या वतीने कज्जे दाखल करणे अगर कज्जात शासनाच्या वतीने बचाव करणे या कामाच्या सुसाध्यतेबद्दल सल्ला देणे, फिरीयाद-कज्जांची व कैफियतेची छाननी करणे आणि जिल्हा न्यायालये, उच्च न्यायालय यात अपील दाखल करण्याबद्दल अगर न करणे इ. कामाचा समावेश होतो. या विभागातून इतर राज्याच्या वतीने किंवा भारतातील इतर राज्यातील अधिकाऱ्यांच्या वतीने आणि भारत सरकार व त्यांचे अधिकारी यांच्या वतीने मुफसल न्यायालयामधील दिवाणी कज्जांवर लक्ष ठेवण्यात येते व असे कज्जे चालविण्यात येतात.

(२) जिल्ह्यातील शासकीय मुफसल खटल्यांवर योग्य नियंत्रण ठेवण्याच्या प्रयोजनासाठी महाराष्ट्र शासनाने १९७७ पासून जिल्हा सरकारी वकीलांच्या कार्यालयांच्या तपासणीचे काम हाती घेण्याची योजना सुरु केली आहे. सॉलिसिटर (मुफसल वाद), अपर सॉलिसिटर (मुफसल वाद), यांनी या तपासण्या करावयाच्या असतात. अशा तपासणीच्या वेळी जिल्ह्यातील सर्व स्थानिक अधिकारी व न्यायासनाचे अध्यक्ष व सदस्य यांच्याशी संपर्क साधून शासकीय कज्जासंबंधीच्या बाबीसंबंधी चर्चा केली जाते. मुफसल क्षेत्रातील शासकीय दिवाणी खटल्यांचे प्रभावी पर्यवेक्षण करण्याच्या आणि त्यावर नियंत्रण ठेवण्याच्या बाबतीत आणि बऱ्याचश्या अडचणी दूर करण्याच्या व विधि अधिकाऱ्यांच्या मनातील गैरसमज दूर करण्याच्या तसेच जिल्हा कार्यालयातील कामाचा दर्जा सूधारण्याच्या दृष्टीने या तपासण्या फारच उपयुक्त ठरत असल्याचे दिसून आले आहे.

(३) प्रशासकीय सोयीसाठी नागपूर आणि औरंगाबाद येथे विभागाच्या दोन स्वतंत्र शाखा आहेत. ह्या मंत्रालयीन विभागाचाच एक भाग असून त्या-त्या महसूल विभागाच्या कक्षेत काम करतात. या शाखांना सह सचिवांच्या दर्जाचे अधिकारी आहेत. नागपूर आणि औरंगाबाद येथे असलेल्या विधि व न्याय विभागाच्या शाखा अनुक्रमे विदर्भ आणि मराठवाडा विभागातील दिवाणी व फौजदारी कज्जे, अभिप्रायाच्या बाबी तसेच रिट, वादाच्या सूचना आणि किरकोळ बाबी यासंबंधी कार्यवाही करीत असतात.

(२-ब) विधि विधानाचे मुसदे तयार करणारी शाखा :-

(१) विधि व न्याय विभागाच्या ह्या शाखेस व (विधि विधान) शाखा असे संबोधले जाते. विधि विधानाचे काम म्हणजे भारतीय संविधानाच्या सातव्या परिशिष्टातील याद्या २ व ३ या नमूद केलेल्या सर्व राज्य व समवर्ती विषयासंबंधीची शासकीय विधेयके व अध्यादेश या संबंधात कार्यवाही होय. तसेच सर्व गौण विधि विधानाचे मुसदे म्हणजे संविधानीक नियम, उपविधि, अधिसूचना, आदेश, योजना व तत्सम इतर लेख जे केंद्रीय अधिनियमाखाली अगर राज्य अधिनियमाखाली काढावयाचे असतात त्यांचे मुसदे तपासण्याचे/ छाननी करण्याचे काम ही शाखा करते. ही शाखा वेगवेगळ्या मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी तयार केलेल्या विधि विधान विषयक प्रस्तावांना त्याचप्रमाणे महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाकडून आलेल्या अशासकीय विधेयकांचा अंमल करण्याकरिता कोणत्याही विधि विधानाचे काम हाती घेण्याच्या इच्छेचा व सक्षमतेचा प्रश्न विधिविषयक दृष्टीकोनातून तपासून पाहते. या अनुषंगाने राज्याच्या विधिमंडळाशी संबंधित असलेल्या सर्व तांत्रिक बाबींचे कामही याच शाखेमार्फत करण्यांत येत असते.

(२) महाराष्ट्र राज्यात अंमलात असलेले सर्व राज्य अधिनियम असलेले महाराष्ट्र संहिता हे एक शासकीय प्रकाशन आहे. कायद्याचा व्यवसाय करणाऱ्यांना तसेच इतर नागरिकांनाही हे प्रकाशन उपयुक्त असल्याचे आढळून आले आहे. त्यामुळे या प्रकाशनाद्वारे राज्याचे सर्व अधिनियम हे सर्वसाधारण जनतेला वाजवी किंमतीत उपलब्ध करून देण्याचा उद्देश आहे. अधिनियमांच्या पुनर्मुद्रणाचे काम आणि महाराष्ट्र संहिता अद्ययावत ठेवण्यासाठी पुनःस्थापना मालिका वेळोवेळी काढण्याचे काम, त्याचप्रमाणे राज्य अधिनियम शासनाच्या संकेतस्थळावर (वेबसाईट) घेण्याचे काम देखील या शाखेत सचिव (विधि विधान), विधि व न्याय विभाग यांच्या देखरेखीखाली होत असते.

(३) नियम व आदेश अद्यावत करणाऱ्या शाखेस 'र' शाखा असे संबोधले जाते. महाराष्ट्र नियम व आदेश हे सर्वात जुन्यापैकी एक महत्वाचे प्रकाशन असून त्यामध्ये भारतीय संविधानासहित केंद्राने व राज्याने केलेल्या निरनिराळ्या अधिनियमाखाली राज्या शासनाने केलेले नियम व आदेश समाविष्ट आहेत. हे प्रकाशन दोन भागात म्हणजे राज्याने केलेल्या अधिनियमाखाली केलेले नियम व आदेश आणि केंद्राने केलेल्या अधिनियमाखाली केलेले नियम व आदेश यामधील सर्व महत्वाच्या दुय्यम विधि विधानाचा एकाच ठिकाणी समावेश केलेला आहे. हे प्रकाशन विधानमंडळाचे सभासद, न्यायालये, वकिलवर्ग व सर्वसाधारण जनता यांना उपयुक्त ठरते असे आढळून आले आहे. वेळोवेळी पुनःस्थापना मालिका काढून हे नियम व आदेश अद्ययावत ठेवण्यात येत आहेत. सचिव, विधि व न्याय विभाग (विधि विधान) यांच्या देखरेखीखाली विधि व न्याय विभागाची 'र' शाखा हे काम पाहते.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(II) Financial Requirements

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

तक्ता - १
TABLE-I

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

	प्रत्यक्ष रकमा २०१६-२०१७ Actual 2016-2017	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१७-२०१८ Budget Estimates 2017-2018	सुधारित अंदाज २०१७-२०१८ Revised Estimates 2017-2018	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019
1	2	3	4	5
(अ) कार्याचे वर्गीकरण विधी व न्याय विभाग
एकूण (अ)
ब) उद्दिष्टनिहाय वर्गीकरण (०९०) ०१ विधी व न्याय विभाग (मंत्रालयीन विभाग) (२०५२०२५९)
(१) वेतन	162388	210000	171274	21000
(२) अतिकालिन भत्ता	111	180	162	185
(३) दूरध्वनी वीज, पाणी	621	1500	631	1500
(४) देशांतर्गत प्रवास	1113	1950	1561	1950
(५) कार्यालयीन खर्च	7467	12012	7202	13033
(६) भाडे पट्टी व कर	86	10	8	10
(७) प्रकाशन	0	6	1	6
(८) संगणकावरील खर्च	381	1000	760	1060
(९) इतर खर्च	0	10	1	7
(१०) जाहिरात व प्रसिध्दी	0	0	0	100
एकूण- (ब) (एक)	172167	226668	181600	227851
एकूण -- (B) (I)				
(B)- Objectwise Classification (090) 01 Law and Judiciary Department(Sect)- (2052059)				
Salries.				21000
Over time Allowance.				185
Telephone.				1500
Travel expenses.				1950
Office expenses.				13033
Rent, Rates & Taxes.				10
Publications.				6
Computer Expenses.				1060
Other charges.				7
Other charges.				100
Total -- (B) (I)				227851

तक्ता - १ - चालू
TABLE-I - Contd.

1	2	3	4	5
(00) (02) इ. गव्हर्नस प्रकल्पाच्या अमलबजावणी साठी तरतुद (२०५२५११६)				
संगणक खर्च	185571	147000	117600	200000
एकूण	357738	373668	299200	427851
(00) (03) प्रशिक्षण				
(00) (09) शासकिय कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण (२०५२५११९)				
५० इतर खर्च	828	2966	2372	3000
एकूण (ब) (दोन)	828	2966	2372	3000
(ब) (दोन) मागणी क्रमांक जे-३				
३६०४ स्थानिक संस्था व पंचायती राज्य संस्था यांना नुकसान भरपाईच्या व अभिहस्तांकित रकमा देणे :-	66572	74000	66600	74000
एकूण (ब) (दोन)	66572	74000	66600	74000
Total--(B) (II)				

तक्ता - १ - चालू
TABLE-I - Contd.

1	2	3	4	5
(तीन) २०१४ - २०० (०१) जनावरास निवृत्ततेने वागविण्यास प्रतिबंध व निर्धन पेटी निधी सहायक अनुदान (२०१४०३२३)	495	400	320	500
				(III) 2014-800(01) Prevention of cruelty to Animals and Fund. for Poor Box 41/- Grant in aid (20140323)
एकूण (ब) (तीन)	--	--	--	Total--(B) (III)
(चार) ४०५९ - सार्वजनिक बांधकामावरील खर्च भू-संपादन (४०५९०५९२)	85130	100000	80000	40000
				(IV) 4059-Capital outlay onpublic Work-Land acquisition
एकूण (ब) (चार)	--	--	--	Total--(B) (IV)
एकूण (ब)	--	--	--	Total--(B)
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने मागणी क्रमांक : प्रधान शीर्ष				C-Sources of Finances Demand No. Major Head.
जे १ २०१४ न्यायदान (दत्तमत)	14242294	14815116	18259643	20831773
				2014 Administration of Justice. (Voted)
जे २ २०१२ सर्वसाधारण सेवा सचिवालय	358566	376634	301572	430851
				J2.2052 Sectt. Gen. Services.
जे ३ ३६०४ स्थानिक संस्था व पंचायती राज यांना नुकसान भरपाई रकमा देणे.	66572	74000	66600	74000
				J 3 3604 Compensations Assignment to Local Bodies and Panchayati Raj Institutions.
जे - ४				
४०५९ - सार्वजनिक बांधकामावरील भाडवली खर्च	85130	10,0000	80000	40000
				Capital outlay on Public works.
एकूण (क)	--	--	--	Total -- (C)

विधी व न्याय विभाग
Law and Judiciary Department

कार्यासन पध्दती कामाचा तक्ता
THE DESK SYSTEM WORK-LOAD TABLE

विधी व न्याय विभागाचे प्रशासित मुख्य कार्य म्हणजे न्यायांग, धर्मादाय संघटना वगैरे आहेत.

न्यायांगाशी संबंधित असलेले कार्यक्रम (म्हणजे उच्च न्यायालय, दिवाणी, सत्र व फौजदारी न्यायालये, लघुवाद न्यायालये, महानगर दंडाधिकार्यांची कार्यालये) वगळता या विभागाच्या अखत्यारीतील येणाऱ्या इतर कार्यक्रमांचे कार्यान्वयन संबंधित विभाग प्रमुख किंवा कार्यालय प्रमुखाद्वारा केले जाते. न्यायांगासंबंधीच्या कार्यक्रमांचे उच्च न्यायालयाद्वारा कार्यान्वयन केले जाते. कार्यक्रमाच्या कार्यभाराचा सारांश प्रत्येक कार्यक्रमांची कामगिरी दर्शवितो.

हे कार्यक्रम मंत्रालयीन स्तरावर घेतलेल्या धोरणविषयानुसार कार्यान्वित केले जातात त्यामुळे मंत्रालयीन विभागांना कार्यक्रमांच्या कार्यभाराचा गोषवारा देण्यासाठी कोणतीही मोजमापे विहित करणे योग्य व सुसंबद्ध ठरणार नाही. ही मोजमापे फक्त प्रत्येक कार्यात्मक कार्यक्रमाच्या प्रगतीचा अंदाज घेण्यासाठी उपयुक्त आहेत. खालील विवरणपत्रे विधी व न्याय विभागात हाताळलेल्या कार्यभाराची व्याप्ती दर्शवितात.

कार्यासन पध्दती
DESK SYSTEM

तक्ता-२
TABLE-II

संबंधित वर्षामध्ये विधी व न्याय विभागातील कार्यासनात आलेली व त्यांनी निकालात काढलेली प्रकरणे खालील तक्ता दर्शवितो.

कार्यासन/ शाखाची संख्या No. of Desks Branches	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year		वर्षात आलेली प्रकरणे Cases received during the year		एकूण Total		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed off during the year		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year		२०१७-१८ मध्ये येणारी अंदाजित प्रकरणे Cases estimated to be received during 2015-16		कार्यासनाच्या कामाच्या उरकाची सरासरी Average disposal per Desk				
	2016 Upto one year	2017 Over one year	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	18	--
26/5	1533	506	2434	1262	8215	8756	10254	12452	7999	9634	1504	751	1955	921	9631	267	321

The main functions administered by the Law and Judiciary Department are Judiciary, Charity Organisation, etc.

The programmes under these functions are implemented through the respective Heads of Departments or Heads of Offices under them except in the case of programmes concerning Judiciary (i. e. High Court, Civil, Sessions and Criminal Courts, Small Cause Courts, Metropolitan Magistrate's Courts). The programmes relating to Judiciary are implemented through the High Court. The work load summary in respect of all programmes indicating the achievements are attached to the respective programme.

The programmes are implemented on the basis of the policy decision taken at the Mantralaya level. It is, therefore, not very relevant and appropriate to prescribe performance measurement yard-sticks in the case of Mantralaya Department as these yard-sticks are only relevant for assessing the performance under individual Function/Programme. However, following statements will indicate the extent of work-load handled in the Law and Judiciary Department.

The following table indicates the cases received and disposed off by the Desks in the Law and Judiciary Department during the respective years.

प्रारूप शाखा 'ब'

—खस्मील तक्त्यात २०१४, २०१५ व २०१६ या वर्षात मसुदे तयार केलेली, प्रख्यापित केलेली किंवा अधिनियमात केलेली विधेयके व अध्यादेश, छाननी केलेले नियम, अधिसूचना, आदेश, उपविधी आणि इतर संकिर्ण संदर्भ, पुनःस्थापना मालिकेची संख्या दर्शविण्यात आलेली आहे.

२. विधेयके, अध्यादेश, नियम, अधिसूचना, आदेश व उपविधी ही प्रकरणे निकालात काढण्यासाठी लागणारा अवधी हा प्रत्येक वैयक्तिक प्रकरणाचे स्वरूप, त्यातील विधीविषयक मुद्दा तसेच त्यातील खंडाचे किंवा नियमाचे स्वरूप यावर अवलंबून असतो. यामुळे विधी विषयक काम निकालात काढण्यासाठी कोणत्याही प्रकारची प्रमाणके निश्चित करणे शक्य नाही. वरील कामाव्यतिरिक्त विधी विधान शाखेत महाराष्ट्र विधान मंडळाच्या अधिवेशन काळात व त्यानंतर विधेयके व वैधानिक संदर्भ यांचे अधिनियमात रूपांतर होई पर्यंत सर्व कार्यवाही पहावी लागते व वरील संदर्भांचा मागोवा घ्यावा लागतो. तथापि विधी विधान शाखेच्या सरासरी वार्षिक उरकाचे आकडे सत्र २ मध्ये दर्शविण्यात आले आहेत.

Drafting Section 'B'

The appended Table indicates, for the years 2015, 2016 and 2017 the Acts passed by the State Legislature and the Ordinances promulgated by the Hon'ble Governor of Maharashtra with reference to the subjects enumerated in Lists II and III in the Seventh Schedule to the Constitution of India. The Table also indicates the Subordinate Legislation work undertaken by the Legislation Branch, consisting of drafting and scrutiny of statutory notifications, rules, orders, schemes, regulations and bye-laws made under the State Acts as well as Central Acts in its application to the State of Maharashtra. In addition to the work mentioned above, the said Table also includes the advisory work done by the Legislation Branch in respect of expediency matters received from various Mantralaya Departments and the work of advice on the technical aspects relating to any legislative proposal received from the Mantralaya Departments and relating to the Non-Official Bills received from the Parliamentary Affairs Department, which are proposed to be introduced in the State Legislature by the Members of the State Legislative Assembly and State Legislative Council.

2. Apart from the above legislative work, Legislation Branch also prepares Replacement Series to the Maharashtra Code in order to update the State Acts in force in the State, compiled in the Maharashtra Code, which is an official publication, kept for sale to public by the Directorate of Printing, Stationary and Publication, Maharashtra State, Mumbai. Besides this, as per the requisition received from the Directorate of printing, Stationary and publication Maharashtra State Mumbai, from time to time, having regard to the public demand for revision and reprinting of various Maharashtra Acts and Central Acts in its application to the State of Maharashtra, the work relating to printing of up-to-date 'Reprints' of the Maharashtra Acts and Central Acts in its application to the State of Maharashtra is also undertaken by this Branch as shown in the said Table. However, having regard to number of extensive amendments made to State or Central Acts, this branch also undertakes work of updation of reprints of Acts. Certain Central Acts, which are of interest to general public of the state are republished in the Maharashtra Government Gazette, by this Branch, for the information of the public.

3. The work relating to up-loading of all the Acts and regulations in force in the State of Maharashtra contained in the Maharashtra Code (Volume Numbers I to X) on the Website of the Law and Judiciary Department by this Branch, i.e. www.lj.maharashtra.gov.in, for an information of all the concerned and general public is already completed. This branch also uploads reprints of State Acts and Central Acts, in its application to the State of Maharashtra, on its above referred website in coordination with the Director, Directorate of printing, Stationary and Publication, Maharashtra State, Mumbai and the Directorate of Information Technology, Government of Maharashtra.

4. Since the nature of work mentioned in paragraph 1 above is of highly technical nature, it is not possible to fix any rigid norms or time, for the legislation work undertaken by the Legislation Branch. Disposal of each case depends upon the nature and volume of the legislative work involved in each individual legislative proposal as well as the nature of the law points involved therein.

5. Besides the above work, the Legislation Branch is also required to attend to the entire legislation process in the State Legislature starting from the giving of notice for introduction of a Bill in the State Legislature, till its final publication as an Act, after receiving the assent of the Hon'ble President, as the case may be, in the *Official Gazette*, as well as promulgation of an Ordinance.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year			वर्षात आलेली प्रकरणे Cases received during the year			एकूण Total			वर्षात मसुदा लेखन केलेली व निकालात काढलेली प्रकरणे Cases drafted and disposed of during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of year			Nature of Cases
		2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
	As per norms if any, No. of cases to be disposed of																
१. विधेयके	...	0	0	0	152	271	150	152	270	250	152	271	249	0	0	1	1. Bills.
२. ईश्टता प्रकरणे आणि घटनात्मक विधिग्राहते संबंधी प्रकरणे.	--	5	8	8	415	655	624	420	663	632	412	652	624	8	11	9	2. Expediency cases and cases regarding Constitutional validity.
३. अधिसूचना, आदेश, नियम, उप-विधी, विनियम, योजना, इतर विलेख.	--	18	25	25	1881	1655	1647	1899	1680	1672	1878	1648	1639	21	32	9	3. Notifications, Orders, Rules, By-Laws, Regulations, Schemes, other Instruments.
४. अध्यादेश	--	0	0	0	24	27	26	24	27	26	24	27	26	0	0	0	4. Ordinances.
५. अधिनियमांचे पुनःरिक्षण व पुनःमुद्रण	--	2	0	0	214	36	290	216	36	290	214	36	284	2	0	2	5. Revision and Reprinting of Acts.
६. महाराष्ट्र संहिता पुनःस्थापना मालिका	--	5	0	0	0	0	0	5	0	0	5	0	0	0	0	5	6. Maharashtra Code Replacement Series.
७. किरकोळ प्रकरणे	--	7	5	5	894	199	952	911	1104	957	890	1101	954	21	3	3	7. Miscellaneous.
८. वैधानिक संदर्भ	--	0	0	0	1683	1975	2164	1683	1975	2162	1683	1975	2162	0	0	0	8. Legislative References.

तक्ता-४
TABLE-IV

सल्ला शाखा 'अ'

—केमकेमळ्या दिवाणी व फौजदारी अधिनियमाखाली देण्यात आलेले अभिप्राय आणि त्या त्या वर्षी (दोष मुक्ती विरुद्ध व शिक्षित वाढ करण्याबद्दलची) दाखल करण्यात आलेली अपील खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आली आहेत.

या शाखेत येणाऱ्या प्रकरणांचे आणि कराव्या लागणाऱ्या कामाचे स्वरूप म्हणजे प्रत्येक प्रकरणामध्ये असलेले मुद्दे व त्यासाठी त्या शाखेमध्ये करीत असलेले संशोधन कार्य विचारात घेता प्रकरणे निकालात काढण्यासाठी प्रमाणके ठरविणे शक्य नाही. तथापि कामाच्या सरासरी वार्षिक उरकाचे आकडे स्तंभ २ मध्ये दाखविण्यात आले आहेत.

Opinion Branch 'A'

The following table indicates the number of opinions given under several Civil Acts and Criminal Acts and the number of Appeals (against acquittal and for enhancement of sentences) filed during the respective years.

After taking into consideration the type of cases and the work done i. e. points involved and research work done in each case by this Branch, no norms for disposal of cases can be fixed. However, the figures of average annual disposal are shown in Column No. 2.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे		एकूण Total	वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases						
		2015	2016	2017	2015		2016	2017	2015	2016		2017					
१. दिवाणी अधिनियमाखाली अभिप्रायासाठी आलेली प्रकरणे.	...	109	117	86	659	725	782	768	842	868	651	756	627	117	86	241	1. References for opinion under Civil Acts.
(अ) संवैधानिक कायदा	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(a) Constitutional Law
(ब) प्रशासकीय कायदा	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(b) Administrative Law
(क) भूधृति	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(c) Tenure
(ड) सेवा	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(d) Services
(इ) स्थानिक कर	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(e) Local Tax
(फ) विद्यापीठीय कायदा	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(f) University Law
(ग) इतर किस्कोळ प्रकरणे	...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(g) Other Miscellaneous Cases
२. फौजदारी अधिनियमाखाली अभिप्रायासाठी आलेली प्रकरणे.	...	1	8	13	156	142	132	157	150	145	149	137	141	8	13	4	2. References for opinion under Criminal Act.

३. आलेली किरकोळ (विवाणी) प्रकरणे.	-	0	0	0	36	23	26	36	23	26	0	0	0	0	3. Miscellaneous references (Civil).
४. आलेली फौजदारी प्रकरणे	-	9	16	21	99	103	111	108	119	132	92	16	21	7	4. Criminal references
५. (१) दोषमुक्ती विरुद्ध व शिक्षित वाढ करण्याबद्दी फौजदारी अपीलें.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5. (i) Criminal Appeals against Acquittal and for enhancement of sentence.
(अ) उच्च न्यायालयात	-	30	41	23	536	535	489	566	576	512	525	484	41	23	(a) In the High Court
(ब) सर्वोच्च न्यायालयात	-	3	3	4	40	32	31	43	35	35	40	33	3	4	(b) In the Supreme Court
(२) फौजदारी अर्ज	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(ii) Criminal Applications.
(अ) उच्च न्यायालयात	-	10	11	18	111	129	108	121	140	126	110	115	11	18	(a) In the High Court
(ब) सर्वोच्च न्यायालयात	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(b) In the Supreme Court
(३) किरकोळ प्रकरणे	-	0	8	11	332	401	532	332	409	543	324	398	8	11	(iii) Miscellaneous references.

न्यायालयीन वाद शाखा (शहर) - 'ई'

**तक्ता-५
TABLE-V**

Litigation Branch (City) 'E'

त्याच्या वर्षानुवर्षीच्या प्रमाणेच न्यायालयातील मुंडईच्या उच्च न्यायालयातील विशेष दिवाणी अर्जांशी संबंधित कामकाज या शाखेत सर्वोच्च न्यायालयाच्या बाबी, किरकोळ विनंती अर्ज, विक्रीकराच्या बाबी, कंपनी संबंधीचे विनंती अर्ज, आणि वादाची सूचना व दाखल केलेले वाद यांच्याशी संबंधित प्रकरणे खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आले आहेत. याशिवाय त्या त्या वर्षी छाननी केलेली व मसुदे तयार केलेली अमिहस्तांतरणासंबंधीची प्रकरणे त्या तक्त्यात दाखविण्यात आली आहेत.

The following table, indicates the no of cases relating to the Special Civil Applications in the High Court, Mumbai, Supreme Court matters, Miscellaneous Petitions, Sales Tax matters, Petitions and Notices of Suits and Institution of Suits, received and disposed of during the respective years. The table also indicates the cases scrutinised and drafted relating to conveyancing during the respective years.

बाब क्रमांक १ ते ७ व ९ ते १६ संबंधीच्या कामाचा उरक न्यायालयीन प्रकरणांवर अवलंबून असल्याने त्या संबंधी प्रमाणे निश्चित करता येत नाहीत. तथापि बाब क्रमांक ८ च्या संबंधी सरासरी वार्षिक उरकचे आकडे स्तंभ २ मध्ये दाखविण्यात आलेले आहेत.

The disposal of the work in respect of matters relating to items 1 to 7, 9 to 16 depends on the cases in courts and no norms of disposal can be fixed in respect thereof. As regards item 8, the average annual disposal is shown in Column No. 2 of the table.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणे काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढण्याची प्रकरणे As per norms if any, No. of cases to be disposed of	वषाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात आलेली प्रकरणे			एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases
		2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
१. मुंडईच्या उच्च न्यायालयातील विशेष रिट याचिका.	--	40	56	95	1100	400	621	1140	456	716	1084	361	632	56	95	84	(1) City Litigation Section 1. Writ Petitions in the High Court of Mumbai.
२. सर्वोच्च न्यायालयाच्या बाबी	--	173	7	15	175	87	142	170	94	157	5	79	132	0	15	25	2. Supreme Court Matters
३. किरकोळ विनंती अर्ज	--	0	0	12	25	20	0	25	20	12	25	8	12	0	12	0	3. Miscellaneous Petition
४. विक्रीकराच्या बाबी	--	0	0	3	14	5	26	14	5	29	14	2	23	0	3	6	4. Sales Tax Matters
५. उच्च न्यायालयातील वाद	--	0	5	5	25	10	0	25	15	5	21	10	5	4	5	0	5. High Court suits
६. उच्च न्यायालयातील इतर बाबी	--	0	0	10	74	40	0	74	40	10	74	30	10	0	10	0	6. Other High Court Matters
७. कंपनी संबंधीचे विनंती अर्ज	--	0	0	4	1	5	9	1	5	13	1	1	12	0	4	1	7. Company petitions
८. वादाच्या सूचना व दाखल केलेले वाद.	--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8. Notices of suits and institution of suits.
९. नगर दिवाणी न्यायालयातील वाद	--	2	0	0	0	2	14	2	2	14	2	2	0	0	0	5	9. City Civil Court suits

तक्ता-६
TABLE-VI

न्यायालयीन वाद (मुफसल) “म” शाखा

Litigation Branch (Mofussil) “M”

शासनाने वादात दाखल केलेल्या कैफियती व मुद्दे व फिर्दाद अर्ज आणि जिल्हा न्यायालय, उच्च न्यायालय व सर्वोच्च न्यायालयात अपील करण्याच्या शक्यतेबद्दल विचार करावयाची, अपीले प्रकरणे आणि त्या त्या वर्षात देण्यात आलेले अभिप्राय खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आले आहेत.

The following table, indicates the Written Statement and Plaints filed by Government in suit and the Appeal cases for considering the feasibility of going in Appeal to the District Court, High Court and Supreme Court and the opinion given in litigation during the respective years.

या शाखेतील काम मुफसिल न्यायालयातील न्यायालयीन वादांशी संबंधित असते म्हणून निकालात काढण्यासाठी प्रकरणे प्रमाणके निश्चित करता येत नाहीत. तथापि सरासरी वार्षिक उरकाचे आकडे स्तंभ २ मध्ये दाखविण्यात आलेले आहेत.

The work-done by this Branch relates to litigation filed in mofussil courts and therefore it is not possible to fix any norms of disposal. However figures of average annual disposal of work are given in column 2 of the table.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास		वर्षाची आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे			एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases
	त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे		Cases pending at the beginning of the year		Cases received during the year			Total			Cases drafted and disposed during the year			Cases pending at the end of year			
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	

१. शासन व त्यांच्या अधिकाऱ्यांनी दाखल केलेल्या कैफियतीची छाननी.

1. Scrutiny of written statements filed by Govt. and its officers.

२. शासनाने दाखल केलेल्या वावातील फिर्दाद अर्जांची छाननी.

2. Scrutiny of plaint in suits filed by Government.

३. जिल्हा न्यायालय, उच्च न्यायालय व न्यायालयात अपील करावयाच्या शक्यतेचा विचार करावयाची प्रकरणे.

3. Appeal cases for considering the feasibility of going in appeal to District Court, High Court and Supreme Court.

४. कब्जासंबंधात अभिप्रायासाठी मंत्रालयाच्या विभागाकडून अनौपचारिकरित्या आलेली प्रकरणे.

4. Un-official references from Mantralaya Departments for opinion considering litigation.

५. वादाबद्दलच्या सूचना

5. Suits notices

तक्ता-८
TABLE-VIII

शासनाचे सह-सचिव विधी व न्याय विभाग, औरंगाबाद यांचे कार्यालय.

The Office of the Joint Secretary to Government, Law and Judiciary Department, Aurangabad.

वेगवेगळ्या दिवाणी अधिनियम व फौजदारी अधिनियमाखाली देण्यात आलेले अभिप्राय आणि (दोषमुक्ती विरुद्ध व शिक्षेत वाढ करण्याबद्दलची) फौजदारी अपील तसेच त्या त्या वर्षी उच्च न्यायालयात व सर्वोच्च न्यायालयात दाखल करण्यात आलेले फौजदारी अर्जही खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आले आहेत.

The following table, indicates the opinions given under several Civil Acts and Criminal Acts and the Criminal appeals against acquittals and for enhancement of sentence and also Civil and Criminal applications filed in the High Court and Supreme Court during the respective years.

हे कार्यालय मुख्यतः मराठवाडा विभागासंबंधीचे काम करते व ते, मुंबई कार्यालयीन वाद शाखा निकालात काढित असलेल्या कामकाजप्रमाणेच असल्याने निकालासंबंधीची प्रमाणके निश्चित करता येत नाहीत.

This office mainly does the work pertaining to Marathwada Region and is similar to the work disposed of by litigation Branch in Mumbai. Hence no norms of disposal can be fixed.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढण्याची प्रकरणे As per norms if any, No. of cases to be disposed of	वर्षाची आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात आलेली प्रकरणे			एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases		
		2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017			
१. दिवाणी अधिनियमाखाली अभिप्रायांसाठी आलेली प्रकरणे- (अ) संविधानिक कायदा (ब) प्रशासकीय कायदा (क) भूयुति (ड) सेवा (इ) स्थानिक कर (फ) विद्यापीठीय कायदा (ग) इतर किरकोळ प्रकरणे	--	9	4	3	223	7	8	9	287	331	401	290	327	401	287	4	4	3	1. References for opinion under Civil Acts. (a) Constitutional Law (b) Administrative Law (c) Tenure (d) Services (e) Local Tax (f) University Law (g) Other Miscellaneous cases
२. फौजदारी अधिनियमाखाली अभिप्रायासाठी आलेली प्रकरणे.	--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2. References for opinion under Criminal Acts.
३. दोषमुक्ती विरुद्ध व शिक्षेत वाढ करण्याबद्दली फौजदारी अपीले.	--	12	18	5	518	442	518	530	460	523	435	497	18	5	26	3. Criminal Appeals, opinions (against Acquittal and enhancement of sentence).			

		4. Miscellaneous references																
४. किरकोळ प्रकरणे		11	10	1	6768	4007	3968	6200	4007	3969	0	4000	3965	0	7	4	(i) Civil	
(एक) दिवाणी		--	0	0	1787	910	1487	910	0	0	0	910	0	0	0	0	(ii) Criminal	
(दोन) फौजदारी		--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
५. सर्वोच्च न्यायालयातील वाद		--	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	(i) Civil	
(एक) दिवाणी		--	1	4	6	64	65	30	59	36	61	59	34	4	0	2	(ii) Criminal	
(दोन) फौजदारी		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--		
६. उच्च न्यायालयातील वाद		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	6. High Court Litigation's	
(एक) प्रथम व द्वितीय अपीले		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(i) 1st and 2nd Appeal (Civil)	
(दोन) किरकोळ दिवाणी व फौजदारी अर्ज.		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(ii) Miscellaneous application (Civil and Criminal).	
(तीन) फौजदारी अपीले, सुधारीत.		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(iii) Criminal Appeals and Applications Bail Revision.	
(चार) लेखी जामीन अर्ज		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(iv) Writ Petitions receipts.	
७. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणतील वाद.		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	7. Maharashtra Administrative Tribunal Litigation.	
८. जिल्हा न्यायालयातील वाद		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	8. District Court Litigation	
(एक) दिवाणी संहिताच्या कलम ८० खालील सूचना.		--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	(i) Suit notices u/s 80 of Civil Procedure Code.	
(दोन) दिवाणी दाव्याच्या सूचना करिता किंवा बचावाकरिता मंजुरी.		--	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	(ii) Sanction for institutions or defence of Civil Suits.	
(तीन) दिवाणी दाव्यातील लिखित विवरण पत्रास मान्यता.		--	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(iii) Approval of written statement in Civil Suits.	
(चार) दिवाणी अपीले दाखल करण्यास मंजुरी.		--	51	14	11	969	1768	638	1020	1782	649	1000	1482	649	14	300	0	(iv) Sanction for filing of Civil Appeals
		--	0	0	1	0	9	24	0	9	29	0	4	27	0	1	2	

-१०
-X

Fees and Law Charges Bill of Law Officers

The following table, indicates the Number of bills of fees and law charges received and paid to the Special Counsel and Supreme Court Advocates fees for murder cases and references; regarding reasonableness of fees from other Departments of Mantralaya, Government of India and other State Governments and law charges of District Government Pleaders and the Government Counsels in the Appellate side and original side of the High Court during the respective years. In addition to these Bills the work of scrutiny, passing and duly counter signing of Bills of Fees and Law Charges in civil cases, enhanced fees of Government Pleaders is done in the XVIII and in the office of the Joint Secretary, Law and Judiciary Deptt., Nagpur and Aurangabad.

रक्कम देण्यात आलेली बिले						वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली बिले			Nature of Bills (up to 31-12-2017)
Payment of Biills made						Bills pending at the end of year			
2015-2016		2016-2017		2017-2018		2015-2016	2016-2017	2017-2018	
बिले Bills 12	रक्कम Amount 13	बिले Bills 14	रक्कम Amount 15	बिले Bills 16	रक्कम Amount 17	18	19	20	
A. Desk XVIII									
0	0	8	7512000	0	1890000	2	2	3	1. Fees and Law Charges Bills of Special Counsel.
0	3770850	110	4140478	0	5203300	6	56	47	2. Fees and Law Charges Bills of Supreme Court Advocates.
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.Fees Bills in Murder Cases.
0	28719545	439	43243162	0	43023307	89	70	60	4.Fees of Govt. Pleaders, Public Prosecutors and Counsel of High Court and City Civil and Sessions Court, Mumbai.
0	4328900	68	3600000	0	4055800	16	1	0	5.Fees of Presenting Officers and Panel Counsel of Maharashtra Administative Tribunal.
0	654200	18	349156	0	232500	2	0	18	6.Fees and Law charges of District Govt. Pleaders.
0	37473495	643	58844796	0	54404907	115	129	128	Total (1 to 6)
0	0	0	0	0	0	0	0	0	7.Reference regarding reasonableness of fees.
B. Joint Secretary Law and Judiciary, Department, Nagpur.									
0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.Fees and Law Charges Bills of Special Counsel.
0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.Fees and Law Charges Bills of Supreme Court Advocates.
0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.Fees Bills in Murder Cases.
202	45481500	289	53354750	139	31210500	0	0	0	4.Fees of Counsel on original side and Appellate side.
43	4498780	53	5952680	42	4740110	0	0	0	5.Fees of Presenting Officers and Panel Counsel of Maharashtra Administative Tribunal.
69	682939	53	406292	19	165000	0	0	0	6.Fees and Law Charges of District Govt. Pleaders.
-	--	-	-	-	-	-	-	-	7.Legal Assistance.
314	50663219	395	59713722	200	36115610	0	0	0	Total (1 to 7)
-	--	--	-	-	-	-	-	-	8.Reference regarding reasonableness of fees.

तक्ता -
TABLE---

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
क) सह. सचिव, विधी व न्याय विभाग, औरंगाबाद										
१. विशेष समुपदेशींची फी व वादव्ययाची बिले.		8	29	0	45	15	16	53	44	16
२. सर्वोच्च न्यायालयातील अभिवक्त्यांची फी व १२८ वादव्ययाची बिले.		-	-	-	-	-	-	-	-	-
३. खून प्रकरणातील फी व बिले		-	-	-	-	-	-	-	-	-
४. मूळ आणि अपील शाखांकडील समुप-देशींची फी		11	47	0	176	254	248	189	301	248
५. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरणांकडील समुपदेशींची फी.		0	0	0	0	0	0	0	0	0
६. जिल्हा सरकारी वकीलांची फी व वादव्ययाची बिले.		0	0	0	0	0	0	0	0	0
एकूण (१ ते ६)		31	80	0	280	319	352	311	399	352
७. फी बदलच्या रास्तपणासाठी आलेले संदर्भ		-	-	-	-	-	-	-	-	-

तक्ता - १०
TABLE--X

खालील तक्ते महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरणाची माहिती दर्शवितात.
(डिसेंबर २०१७ पर्यंत)

Following table indicates the budget provision and expenditure made by Maharashtra State Legal Services Authority. (December 2017)

वित्तिय वर्ष	अनुदान Budget provision	झालेला खर्च Expenditure incurred
1	2	3
2015-2016	178936000	119334311
2016-2017	147342000	129004144
2017-2018	113241000	110740194

खालील तक्ता लोकन्यायालयाची माहिती दर्शवितो

वर्ष	लोकन्यायालयाची संख्या	निकालात काढलेली प्रकरणे	मोटार अपघात दावा प्रकरणातील नुकसान भरपाई रक्कम	योजनेचा फायदा मिळालेल्यांची संख्या
1	2	3	4	5
2015-2016	3076	256259	26777806	480190
2016-2017	5061	354805	1891088218	709610
2017-2018	3243	188975	867272324	377950

(३१ डिसेंबर २०१७ पर्यंत)

विधी सेवेची माहिती :-

वर्ष	मागील वर्षातील प्रलंबित अर्ज	आलेले अर्ज	निकाली अर्ज	वर्ष अखेरीस प्रलंबित अर्ज	कायदेविषयक सहाय्य देण्यात आलेल्या व्यक्ती
1	2	3	4	5	6
2015-2016	173	6921	6906	173	7268
2016-2017	0	0	0	0	7476
2017-2018	0	0	0	0	6094

(३१ डिसेंबर २०१७ पर्यंत)

विधी साक्षरता शिबीरे :-

वर्ष	विधी साक्षरता शिबीरे	योजनेचा लाभ मिळाल्यांची संख्या
1	2	3
2015-2016	8022	664837
2016-2017	7275	577660
2017-2018	5080	470899

(३१ डिसेंबर २०१७ पर्यंत)

- ९ चालू
--- IX

12	13	14	15	16	17	18	19	20	
									C. Joint Secretary, Law and Judiciary Department, Aurangabad.
24	11	16	272500	92500	192000	29	33	0	81. Fees and Law Charges Bills of Special Counsel
--	--	--	--	--	--	--	--	--	2. Fees and Law Charges Bills of Supreme Court, Advocates
--	--	--	--	--	--	--	--	--	3. Fees Bill in Murder Cases.
142	300	248	39842250	75867500	62368527	47	1	1	4. Fees of Counsel on Original Side and Appellate Side.
0	0	0	0	0	0	0	0	0	5. Fees of Panel Counsels of Maharashtra Administrative Tribunal.
0	0	0	0	0	0	0	0	0	6. Fees and Law Charges of District Govt. Pleaders.
231	322	352	46283915	80643600	73470027	80	44	0	Total (1 to 6)
--	--	--	--	--	--	--	--	--	7. References regarding reasonableness of fees

तक्ता - १२
TABLE--XII

ठेव संलग्न विमा योजना :-

भविष्य निर्वाह निधी वर्गणीदारांचे सेवेत असताना निधन झाले तर त्याच्या कायदेशिर वारसदारांस विशेष सामाजिक सुरक्षा मिळावी आणि शासकीय कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या भविष्य निर्वाह निधी मधील बचत वाढविण्यास उत्तेजन मिळावे या हेतूने महाराष्ट्र भविष्य निर्वाह निधी नियमावलीतील नियम क्रमांक ३० मध्ये ठेव संलग्न विमा योजना अंतर्भूत करण्यात आलेली आहे. सदर नियमामधील वित्तीय मर्यादेमधील अतिरिक्त अनुज्ञेय रकमेच्या कमाल मर्यादेत दिनांक १ डिसेंबर २००३ पासून रुपये ३०,००० वरून ६०,००० इतकी वाढ करण्यात आलेली आहे. या योजनेखाली अतिरिक्त अनुज्ञेय रक्कम मिळण्यास पात्र होण्यासाठी वर्गणीदारांच्या मृत्युलगत पुर्वीच्या ३ वर्षात कोणत्याही वेळी पदाच्या वेतनश्रेणीच्या कमाल मर्यादेनुसार ठराविक शिल्लक रक्कम खात्यावर असणे आवश्यक आहे.

Deposit Linked Insurance Scheme

With a view to provide Special Social Security to the Legal heirs of the subscribers of the General Provident Fund on his death while in service and to encourage the Government Servant to increase their Provident Fund subscription, the Deposit Linked Insurance Scheme has been included in Rule 30 of the Rules for Maharashtra General Provident Fund. Under the said Rule the limit of maximum amount of the admissible additional amount has been raised from Rs. 30,000 to Rs. 60,000 with effect from 1st December 2003. Under this Scheme, in order to become eligible to receive the admissible additional amount. It is necessary that a specific amount should remain at balance on the account at any time during the period of 3 years preceding the death of the subscriber, in accordance with the maximum pay scale of the post.

कालावधी	या योजनेखाली येणारी प्रकरणे	अर्थसंकल्पीय तरतूद	देण्यात आलेली रक्कम	शिल्लक	वर्ष
1	Cases falling under the Scheme	Budget Estimates	Amount sanctioned	रक्कम Amount remained to be paid	Year
1	2	3	4	5	6
2015-2016 भारत (Charged)	08	600000	540000	—	2015-2016
दत्तमत (Voted)	63	4500000	4050000	—	
2016-2017 भारत (Charged)	03	900000	900000	—	2016-2017
दत्तमत (Voted)	48	7000000	7000000	—	
2017-2018 भारत (Charged)	02	900000	570000	—	
दत्तमत (Voted)	53	5000000	4000000	—	2017-2018

तक्ता - १३
TABLE—XIII

शासकीय कर्मचाऱ्यांना उत्सवासाठी अग्रिम धने :-

खालील तक्ता विधी व न्याय विभाग तसेच त्यांच्या नियंत्रणाखालील कार्यालयाकडून देण्यात आलेल्या कर्मचाऱ्यांची संख्या व त्यांना देण्यात आलेली उत्सव अग्रिमाची एकूण रक्कम दर्शवितो.

Festival Advance to Government Servants.

The following Table indicates the No. of Government servants to whom the advances for festival were paid by this Department and also heads of offices under Law and Judiciary Department for the staff working under them.

	2015-2016		2016-2017		2017-2018		Nature of Advance
	व्यक्ती No. of Persons	दिलेली रक्कम Amount Paid	व्यक्ती No. of Persons	दिलेली रक्कम Amount Paid	व्यक्ती No. of Persons	दिलेली रक्कम Amount Paid	
1	2	3	4	5	6	7	8
उत्सव अग्रिम	20387	200210000	19017	280120000	19587	195870000	Festival Advance

तक्ता-१४
TABLE--XIV

नगरपालिका व इतर स्थानिक संस्था यांना दिलेली सहाय्यक अनुदाने -

(१) खालील तक्ता नगरपालिका व इतर स्थानिक संस्था यांना संबंधित अधिनियमांखालील प्रकरणात दंडाच्या व फीच्या स्वरूपात वसूल केलेल्या व शासनाकडे जमा झालेल्या रकमाच्या प्रमाणात त्यांना शासनाने दिलेले सहाय्यक अनुदान दाखवतो.

मुख्य महानगर दंडाधिकारी व जिल्हा न्यायाधीश यांनी दिलेल्या माहितीच्या आधारे, वसूल झालेल्या व शासनाकडे जमा झालेल्या दंड व फीच्या एकूण रकमेमधून साक्षीदारांचे भत्ते व न्यायाधिकाऱ्यांचा प्रवास खर्च यावरील प्रत्यक्ष खर्च याशिवाय आस्थापना खर्च म्हणून एकूण जमा दंड रकमेच्या ५० टक्के एवढी रक्कम वजा करून शिल्लक रक्कम नगरपालिका व इतर स्थानिक संस्थांना सहाय्यक अनुदान म्हणून दिली जाते. ३१-३-१९९६ पूर्वी हे प्रमाण ६० : ४० या प्रमाणात होते न्यायालयाच्या आस्थापना खर्चांमध्ये झालेल्या वाढीमुळे पुर्वलक्षी प्रभावाने हे प्रमाण १५ फेब्रुवारी, १९९९ पासून ५० : ५० असे करण्यात आले आहे. तदनंतर १-४-२००१ रोजी सदर निर्णय नव्याने काढणे अपेक्षित होते शा. नि. वि. व. न्या. वि. दि. २९-३-२०१४ अन्वये सदर ५०.५० प्रमाणास १-४-२००१ पासून पुर्वलक्षी प्रमाणाने मंजूरी देण्यात आली आहे.

		वजा करण्यात यावयाच्या रकमा deductions to be made			
		वसूल झालेली व शासनाकडे जमा झालेली दंड व फीची रक्कम Amount of Fines and Fees realised and credited to Government A/c		आस्थापना खर्च Establishment Charges	
		2015-2016	2016-2017	2015-2016	2016-2017
1	2	3	4	5	
एकूण ...	132653296	105129710	66068831	52720580	

प्राण्यांस निर्दयतेने वागविण्यास प्रतिबंध करणाऱ्या संस्थांना दिलेले सहाय्यक अनुदाने -

(२) खालील तक्ता प्राण्यांना निर्दयतेने वागविण्यास प्रतिबंध अधिनियम, १९६० खालील प्रकरणांमधून वसूल झालेल्या व शासनाकडे जमा झालेल्या एकूण फी व दंडाच्या रकमांबाबत प्राण्यांस निर्दयतेने वागविण्यास प्रतिबंध करणाऱ्या संस्थांना दिलेले "सहाय्यक अनुदान" दर्शवितो. दंड व फीच्या रकमेमधून साक्षीदारांचे भत्ते व न्यायाधिकाऱ्यांचा प्रवास खर्च या वरील प्रत्यक्ष खर्च तसेच आस्थापना खर्च म्हणून एकूण रकमेच्या २० टक्के एवढी रक्कम वजा करून हे सहाय्यक अनुदान दिले जाते.

		वजा करण्यात deductions			
		वसूल झालेली व शासनाकडे जमा झालेली दंड व फीची रक्कम Amount of Fines and Fees realised and credited to Government A/c		आस्थापना खर्च Establishment Charges	
		2015-2016	2016-2017	2015-2016	2016-2017
1	2	3	4	5	
एकूण ...	619000	679650	123820	135930	

१४
XIV

Grant-in-aid paid to Local Bodies and Municipalities.

(1) The following table indicates the grant-in aid sanctioned to the Municipalities and other Local Bodies in respect of fines and fees realised and credited to Government Account in cases under the Municipal and other Local Acts during the respective years.

The amount equal to 50 per cent of the total fines and fees realised in these cases is deducted on account of establishment charges in addition to the amount spent on expenses to meet Bhatta charges to witnesses and Travelling Allowance to Magistrates on the basis of the information furnished by the Chief Metropolitan Magistrate, Mumbai and the District and Sessions Judges and the balance amount is paid as grant-in-aid. The percentage formerly was in the ratio of 60:40 and has been revised as per G. R. dated 15-2-1999 to 50:50 with effect from 1st April 96 owing to the increase in the establishment charges of Courts. G. R. dated 29-3-2014 keep the ratio 50.50 percent retrospectively.

यावयाच्या रकमा
to be made

इतर खर्च Other Charges		दंडाची परत केलेली रक्कम Amount of the fine refunded		देय रक्कम Net payable	मंजूर केलेले सहाय्यक अनुदान Amount of grant-in-aid sanctioned			
2015-2016	2015-2016	2016-2017	2016-2017	2017-2018	2016-2017	2017-2018		
6	7	8	9	10	11	12		
0	0	0	66571974	52702944	59200000	51800000	...	Totals

१५
XV

Grant-in-aid paid to the societies for Prevention of Cruelty to Animals.

(2) The following table indicates the grant-in-aid sanctioned to the institutions for the Prevention of Cruelty to Animals from the fines and fees realised and credited to Government Account in cases under the Prevention of Cruelty to Animals Act, 1960. The amount of grant-in-aid was being paid after deduction of an amount equal to 20% of the total fines and fees realised in these cases in addition to the actual expenses incurred on the Bhatta charges to witnesses and travelling expenses of the Magistrate.

यावयाच्या रकमा
to be made

इतर खर्च Other Charges		देय रक्कम Net payable		मंजूर केलेले सहाय्यक अनुदान Amount of grant-in-aid sanctioned			
2015-2016	2016-2017	2015-2016 (2-4-6)	2016-2017	2016-2017	2017-2018		
6	7	8	9	10	11		
0	0	495280	543720	309000	280000	...	Total

तक्ता-१६
TABLE-XVI

नियम व आदेश शाखा (र शाखा)

खालील तक्ता केंद्रीय व राज्य कायद्यांखालील महाराष्ट्र नियम व आदेशांच्या पुनःस्थापना मालिकाकरिता तयार केलेली पृष्ठ संख्या दर्शवितो.

कामाचे विशिष्ट स्वरूप पहाता कामे निकालात काढण्यासाठी प्रमाणे उरविणे शक्य नाही.

Rules and Orders Branch (R Branch)

The following table shows the number of pages prepared for Replacement Series to Maharashtra Rules and Orders under State and Central Acts.

Looking to the peculiar nature of the work, it is not possible to fix any norms.

अ. नं. Sr. No.	कामाचे स्वरूप	पृष्ठ संख्या No. of pages			Nature of Work
		2015 3	2016 4	2017 5	
1	2				6
१.	पुनःस्थापना मालिकेकरिता निवडण्यासाठी तपासावयाची राजपत्राची पृष्ठ संख्या.	5337	3862	4838	1. No of Gazette pages required to be examined for sorting out rules and orders for Replacement Series.
२.	छापलेल्या नियम व आदेशामध्ये सुधारणा केलेली पृष्ठसंख्या.	--	--	--	2. No of pages in which corrections have been carried out in the published Rules and Orders.
	(अ) वर्षाच्या आरंभी ... राज्य कायदे	1328	4773	8027	(a) No of pages in balance. ... State Acts
	शिल्लक असलेली पृष्ठ संख्या ...केंद्रीय कायदे	2600	584	1192	at beginning of the year. ... Central Acts
	(ब) वर्षात सुधारणा केलेली ...राज्य कायदे	--	--	--	(b) No. of pages corrected during ... State Acts
	पृष्ठ संख्या ...केंद्रीय कायदे	--	--	--	the year. ... Central Acts
	(क) मूळ अधिसूचना व नवीन ...राज्य कायदे	--	--	--	(c) No. of pages pasted relating to ... State Acts
	नियमासंबंधी चिकटविलेली ...केंद्रीय कायदे	--	--	--	to original Notifications and ... Central Acts
	पृष्ठ संख्या.				New Rules.
	एकूण...(२)	1328	4773	8027	Total (b) ... State Acts
	...केंद्रीय कायदे	2600	584	1192	... Central Acts
३.	पुनःस्थापना मालिका ... राज्य कायदे	--	--	--	3. No. of pages sent to the Press ... State Acts
	छापण्यासाठी मुद्रणालयास ... केंद्रीय कायदे	--	--	--	for printing the replacement ...Central Acts
	पाठविलेली पृष्ठ संख्या.				Series.
४.	शिल्लक राहिलेली पृष्ठ संख्या ... राज्य कायदे	4773	8027	11817	4. No of pages remained in balance ...State Acts
	... केंद्रीय कायदे	584	1192	970	... Central Acts
५.	मुद्रित तपासण्यासाठी मुद्रणालयाकडून आलेली पृष्ठ संख्या-				5. No. of pages received from the press for checking the Proof.
	(अ) वर्षाच्या आरंभी शिल्लक ...राज्य कायदे	--	--	--	(a) No. of pages in balance at the ... State Acts
	असलेली पृष्ठ संख्या. ... केंद्रीय कायदे	--	--	--	beginning of the year. ... Central Acts
	(ब) वर्षात आलेली पृष्ठ संख्या ... राज्य कायदे	--	--	--	(b) No. of pages received during ... State Acts
	... केंद्रीय कायदे	--	524	--	the year. ... Central Acts
	एकूण (५)	--	--	--	Total (5) ... State Acts
	... केंद्रीय कायदे	--	524	--	... Central Acts
६.	पुनःस्थापना मालिकेच्या अंतिम ... राज्य कायदे	--	--	--	6. No. of pages sent to the press for ... State Acts
	मुद्रणासाठी पाठविलेली पृष्ठ संख्या... केंद्रीय कायदे	--	--	--	final printing of the Replacement Series Central Acts
७.	अंतिम मुद्रणासाठी अद्याप ... राज्य कायदे	4773	8027	11817	7. No. of pages yet to be sent to the ... State Acts
	पाठवावयाची पृष्ठ संख्या. ... केंद्रीय कायदे	584	1192	2162	press for final Printing. ... Central Acts
८.	संकीर्ण ...	75	60	78	8. Miscellaneous.

तक्ता - १७
TABLE--XVII

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Personnel Summary

Designation 1	Scale of Pay /वेतनश्रेणी + G.P. 2 + ग्रेड पे.	No. of Posts/पदसंख्या		पदनाम 4
		2016-2017	2017-2018	
PROGRAMME --				१.कार्यक्रम-
LAW AND JUDICIARY DEPARTMENT (Mantralaya)				विधी व न्याय विभाग (मंत्रालय विभाग)
<i>Gazetted --</i>				(अ) राजपत्रित-
Principal Secretary and Remembrancer of Legal Affairs	... 70290-1940-76450	...	1	1 .. प्रधान सचिव व विधी परामर्शी
Secretary (legislation)	... 37400-67000+10000	Pay of D. J. ...	1	1 .. प्रधान सचिव (विधी विधान)
Principal Secretary & Senior Legal Adviser	... 37400-67000+10000/10000	Pay of D. J....	1	1 .. प्रधान सचिव व वरिष्ठ विधी सल्लागार
Legal adviser-cum-Joint Secretary	... 37400-67000+8700	Pay of D. J. ...	2	2 .. विधी सल्लागार नि-सह-सचिव
Joint Secretary (Law & J.D., N/A)	... 37400-67000+8700	...	2	2 .. सहसचिव (विधी न्याय विभाग नागपूर/औरंगाबाद)
Solicitor and Joint Secretary	... 37400-67000+8700	...	1	1 .. सॉलिसिटर-नि-सहसचिव
Draftsman-cum Joint Secretary	... 37400-67000+8700	...	2	2 .. प्रारूपकार-नि-सहसचिव
Joint Secretary.	--	-- .. सह-सचिव
Deputy Secretary.	... 15600-39100+7600	...	2	2 .. उप-सचिव
Deputy Draftsman-cum-Deputy Secretary.	... 15600-39100+7600	...	5	5 .. उपप्रारूपकार-नि-उप सचिव
Deputy Legal Adviser-cum-Deputy Secretary.	... 15600-39100+7600	...	4	4 .. विधी उप सल्लागार नि-उप सचिव
Solicitor (Mofussil Litigation) Cum. Dy Sec	... 51550-1230-58930-1380-63070	...	2	2 ..सॉलिसिटर(मुफसिल लिटिगेशन)नि-उप सचिव
Assistant Solicitor and Ex-Officio, Deputy Secretary	... 15600-39100+7600	...	1	1 .. सहायक सॉलिसिटर-नि-पदसिद्ध उपसचिव
Dy. Secretary, (Legal) Maharashtra State legal Service Authority	... 15600-39100+7600	...	1	1 .. उप-सचिव, (विधी) महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण.
Under Secretary (legal)/D.S.(legal)/J.S.(legal)	... 15600-39100+6600/15600-39100+7600	...	7	7 .. अपर सचिव (विधी)
Under Secretary (Non legal)	... 15600-39100+6600	...	4	4 .. अवर सचिव (विधी विषयेतर)
Assistant Draftsman-cum-Under Secretary	... 15600-39100+6600	...	10	10 .. सहायक प्रारूपकार-नि-अवर सचिव
Assistant Legal Adviser-cum-Under Secretary.	15600-39100+6600	...	4	4 .. सहायक विधी सल्लागार-नि-अवर सचिव
Senior Personal Assistant	... 15600-39100+6600	...	1	1 .. वरिष्ठ स्वीय सहायक
Junior Draftsman	... 15600-39100+5400	...	4	4 .. कनिष्ठ प्रारूपकार
Librarian and Reference Officer	... 15600-39100+5400	...	1	1 .. ग्रंथपाल व संदर्भ अधिकारी
Section Officer	... 9300-34800+4400/5400	...	27	27 .. कक्ष अधिकारी (नागपूर व औरंगाबाद सहित)
Superintendent (legal)	... 9300-34800+4800	...	8	8 .. अधीक्षक (विधी)
Stenographer (Selection Grade)	... 9300-34800+4600	...	1	1 .. लघुलेखक (निवड श्रेणी)
Total	92	92 .. एकूण
Non-Gazetted-Class III-				(ब) अराजपत्रित वर्ग-३
Assistant Officer(Legal side)	9300-34800+4400	...	20	20 .. सहायक अधिकारी (विधी शाखा)
Assistant Officer (Non Legal side)	... 9300-34800+4300	...	65	65 .. सहायक अधिकारी विधीतर (प्रशासन) शाखा
Stenographer (H.G.)	... 9300-34800+4400	...	22	22 .. लघुलेखक (उच्चश्रेणी)
Stenographer (L.G.)	... 9300-34800+4300	...	21	21 .. लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Head Typist	... 5200-20200+2400	...	1	1 .. मुख्य टंकलेखक
Steno-Typist	... 5200-20200+2400	...	4	4 .. लघु टंकलेखक
Clerk cum Typist	... 5200-20200+1900	...	90	90 .. लिपिक नि. टंकलेखक
Searcher-cum-Movement Keeper	... 5200-20200+1900	...	3	3 .. सर्चर-कम-मुव्हमेंट कीपर
Driver	... 5200-20200+1900	...	6	6 .. चालक
Total	232	232 .. एकूण
Total	324	324 .. एकूण (अ + ब)
Class IV				(क) अराजपत्रित वर्ग-४
Havaldar	... 4440-7440+1600	...	2	2 .. हवालदार
Naik	... 4440-7440+1600	...	9	9 .. नाईक
Shelf Attendant	... 4440-7440+1600	...	1	1 .. अलमारी परिचर
Filer	... 4440-7440+1600	...	1	1 .. फाईलर
Roneo Operator	... 4440-7440+1600	...	2	2 .. रोनिओ चालक
Zerox Operator	... 4440-7440+1600	...	1	1 .. झेरोक्स ऑपरेटर
Peon	... 4440-7440+1300	...	46	46 .. चपराशी
Total	62	62 .. एकूण
Grant Total	386	386 .. एकूण बेरीज (अ + ब + क)

न्याय मंडळाची रचना
Organizaton of Judiciary Department

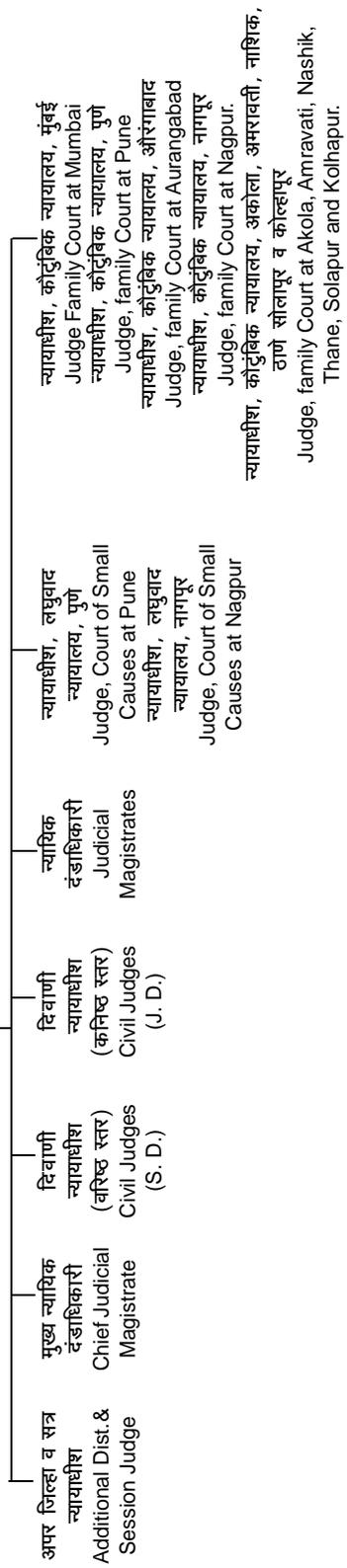
उच्च न्यायालय
HIGH COURT

Programmes 2, 4, 5 and 6 are concerned with the Judiciary.

कार्यक्रम २, ४, ५ आणि ६ हे न्याय मंडळाशी संबंधीत आहेत

मूळ न्याय शाखा Original side Registrar प्रबंधक Prothonotary and Senior Master. लेखा अन्वेषण आयुक्त, उच्च न्यायालय, मुंबई Commissioner for Taking Accounts, High Court, Mumbai. सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई Official Assignee, High Court, Mumbai. न्यायालय धारक, उच्च न्यायालय, मुंबई Court Receiver, High Court, Mumbai. परिव्यय निर्धारक, उच्च न्यायालय, मुंबई Taxing Master, High Court, Mumbai. नादारी प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुंबई Insolvency Registrar, High Court, Mumbai. मुख्य अनुवादक व दुभाषी, उच्च न्यायालय, मुंबई Chief Translator and Interpreter, High Court, Mumbai. लेखा अधिकारी, उच्च न्यायालय, मुंबई Account Officer, High Court, Mumbai.	अपील शाखा Appellate side प्रबंधक उच्च न्यायालय मुंबई. Registrar, High Court, Mumbai. प्रमुख न्यायाधीश, मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय व सत्र न्यायाधीश, बृहन्मुंबई. Principal Judge, Mumbai City Civil Court and Session Judge, Greater Mumbai. अपर प्रमुख न्यायाधीश, मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय व अपर सत्र न्यायाधीश बृहन्मुंबई. Additional Principal Judge, Mumbai City Civil Court and Additional Session Judge, Greater Mumbai. नगर दिवाणी न्यायालयाचे न्यायाधीश व अपर सत्र न्यायाधीश, बृहन्मुंबई Judge of the City Civil Court and Additional Session Judge Greater Mumbai. मुख्य महानगर दंडाधिकारी, बृहन्मुंबई. Chief Metropolitan Magistrate, Greater Mumbai. अपर मुख्य महानगर दंडाधिकारी, बृहन्मुंबई आणि महानगर दंडाधिकारी, बृहन्मुंबई. Additional Chief Metropolitan Magistrate, Greater Mumbai and Metropolitan Magistrate, Greater Mumbai. मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, बृहन्मुंबई Chief Judge, Court of Small Causes, Greater Mumbai. अपर मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, बृहन्मुंबई. Additional Chief Judge, Court of Small Causes, Greater Mumbai. न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, बृहन्मुंबई. Judges, Court of Small Causes, Greater Mumbai.	उच्च न्यायालयाचे नागपूर येथील न्यायपीठ High Court Bench at Nagpur अपर प्रबंधक उच्च न्यायालय मुंबई नागपूर येथील न्यायपीठ. Additional Registrar, High Court of Mumbai at Nagpur. उच्च न्यायालयाचे औरंगाबाद येथील न्यायपीठ High Court Bench at Aurangabad. अपर प्रबंधक उच्च न्यायालय मुंबई औरंगाबाद येथील न्यायपीठ. Additional Registrar, High Court of Mumbai at Aurangabad. उच्च न्यायालयाचे पणजी (गोवे) येथील न्यायपीठ. High Court Bench at Panji (Goa) अपर प्रबंधक, उच्च न्यायालयाचे पणजी (गोवे) येथील न्यायपीठ. Additional Registrar, High Court of Mumbai at Panji (Goa). न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, नागपूर / उत्थान जि. ठाणे. Judicial Officer's Training Institute, Nagpur / Utthan Dist. Thane.
---	--	---

जिल्हा व सत्र
न्यायाधीश
District and
Session Judges.

२. मुंबई उच्च न्यायालय

प्रस्तावना:-

मुंबई येथील उच्च न्यायालयाचा न्यायधिकार म्हणजे दिवाणी प्रक्रिया संहिता १९०८ च्या आदेश ४९ अंतर्गत सनदी उच्च न्यायालय आहे आणि देशातील सर्वात जुन्या उच्च न्यायालयांपैकी एक आहे. राणी व्हिक्टोरियाच्या दिनांक २६ जून, १८६२ च्या सनद अंतर्गत मुंबई उच्च न्यायालयाची स्थापना झाली होती आणि त्याचे उद्घाटन १४ ऑगस्ट, १८६२ रोजी झाले. घटनेच्या २३१ व्या अनुच्छेदानुसार तेंव्हाच्या मुंबई उच्च न्यायालयाची अधिकारीता प्रथमतःत्या वेळच्या गोवा,दमण,आणि दिव या केंद्रशासीत मुंबई उच्च न्यायालय (गोवा,दमण व दिव पर्यन्त अधिकारतेचा विस्तार) अधिनियम १९८१ अन्वये होती परंतु सन १९८७ मध्ये गोवा,दमण व दिव पुनर्रचना अधिनियम १९८७ अन्वये स्वतंत्र गोवा राज्याची निर्माती झाल्याने घटनेच्या २३१व्या अनुच्छेदानुसार तसेच गोवा,दमण व दिव पुनर्रचना अधिनियम १९८७ च्या कलम २० अन्वये महाराष्ट्र राज्य आणि गोवा राज्य तसेच दादरा नगर हवेली आणि दमण दिव या केंद्रशासीत प्रदेशांसाठी एक सामायिक उच्च न्यायालय कार्यान्वीत झाले.

गोवा, दमण, व दिव पुनर्रचना अधिनियम १९८७ च्या कलम २६ अन्वये सामायिक उच्च न्यायालयाची प्रस्थापना करून त्याचे मुख्यालय मुंबई येथे ठेवण्यात आले. त्यामुळे उच्च न्यायालयाची अधिकारिता संपूर्ण महाराष्ट्र राज्य, गोवा राज्य आणि दमण व दिव तसेच दादरा व नगर हवेली या केंद्रशासित प्रदेशावर आहे. या व्यतिरिक्त उच्च न्यायालयाची नागपूर व औरंगाबाद येथे कायम खंडपिठे आहेत.

उच्च न्यायालयाचे प्रधान अधिकारी यांना उच्च न्यायालयाचे महाप्रबंधक म्हणून संबोधले जाते. महाप्रबंधक हे मुंबई उच्च न्यायालयाच्या अपील आणि मूळ न्याय शाखांचे प्रमुख आहेत.

मूळ न्याय शाखा व अपील न्याय शाखा असे उच्च न्यायालयाचे दोन भाग आहेत.

मूळ शाखा:-

एकस्वपत्र व इतर संविधि अन्वये प्रदान करण्यात आलेले विविध अधिकार मूळ न्यायशाखेतील न्यायालये बजावीत असतात. तसेच मूळ न्याय शाखेत दाखल करण्यात आलेल्या प्रकरणात एकस्व पत्राच्या खंड १५ अनुसार उच्च न्यायालयाच्या एकल न्यायाधीशाच्या न्याय निर्णयातून उद्भवणारी अपिल, निकाली काढण्यात येतात. मूळ न्यायाशाखेवरील दाव्यांच्या प्रकरणा संबंधी आर्थिक अधिकारिता रुपये एक कोटीहून अधिक मूल्यांकन असलेल्या प्रकरणी आहे, तर मूळ शाखेवरील प्रकरणासंबंधी प्रादेशिक अधिकारिता बृहन्मुंबई च्या हद्दीपर्यंत आहे.

उच्च न्यायालयाच्या मूळ शाखेमध्ये भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २२६ अनुसार राज्य शासन, केंद्र शासन व बृहन्मुंबई महानगरपालिका आणि भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद १२ अंतर्गत येणाऱ्या इतर सर्व प्राधिकारी यांच्या विरुद्ध सर्व रिट विनंती अर्जाची सुनावणी तसेच सार्वजनिक हितासंबंधीची याचिका आणि बृहन्मुंबईतील अज्ञान पाल्यांच्या पालकांची नियुक्ती करण्यासंबंधी सर्व संकिर्ण प्रकरणे आणि विदेशी दत्तकाविधान संबंधी तसेच भारतीय पालकत्व विनंती अर्ज आणि पारसी विवाह व घटस्फोट अधिनियम, १९३६ अंतर्गत विवाह संबंधी अधिकारिता, या संबंधीच्या प्रकरणांतसुनावणी होते.

उच्च न्यायालयातील मूळ शाखेमध्ये पुढील प्रकारची कामेही करण्यात

येतात.

१) अपिले / प्रत्यक्ष / अप्रत्यक्ष कर अंतर्गत संदर्भ.

२) भूसंपादन अधिनियम, १९६५, सनदी लेखापाल अधिनियम, १९४९, कंपनी सेक्रेटरीज अधिनियम, १९८० अंतर्गत संदर्भ

३) फेरा / फेमा आणि विदेशी व्यापार (विनियमय आणि विकास) अधिनियम, १९९२.

४) कलम ४३४ खालील आणि १००, ३९१, ३९३, ३९७, ३९८ आणि ६२८ इ. सारख्या इतर निरनिराळ्या कलमांखाली परिसमापच्या प्रकरणासंबंधातील कंपनी विषयक बाबींच्या आणि कलम ४४६(३) आणि कंपनी अधिनियम, १९५६ च्या कलम १०- फ खालील कंपनी अपील, अशी प्रकरणे.

५) नाविक अधिकारिता संबंधीचे वसाहती न्यायालये अधिनियम, १८९० आणि त्या अंतर्गत नाविक आणि उप-नाविक अधिकारिता खाली दावे आणि प्रकरणे.

६) न्यायालय अवमान अधिनियम, १९७१ अंतर्गत याचिका (अर्ज).

७) लवाद आणि समेट अधिनियम, १९९६ खालील प्रकरणे.

८) मृत्यूपत्रीय आणि अमृत्यूपत्रीय अधिकारिता उत्तराकधकार प्रमाणपत्र, प्रशासन पत्र, मृत व्यक्तीचे अंतिम मृत्यूपत्रासंबंधी मृत्यूपत्रासंबंधी मृत्यूपत्रप्रमाण, तसेच मुंबई विनियमन अधिनियम, १८२७ च्या कलम २ अंतर्गत वारसासंबंधी प्रमाणपत्र संबंधी दावा व विनंती अर्जाची सुनावणी तसेच महाप्रशासकअधिनियम, १९६३ च्या कलम ६ व १७ अंतर्गत विनंती अर्ज / अर्जाची सुनावणी

९) कॉपीराईट (प्रकाशन अधिकार) अधिनियम, १९५७, एकस्व अधिनियम, १९४७ आणि अन्य संबंधित अधिनियमांतर्गत दावे आणि प्रकरणे.

१०) इलाखा शहर नादारी अधिनियम, १९०९ अंतर्गत प्रकरणे.

११) वाणिज्यिक न्यायालय, वाणिज्यिक विभाग आणि उच्च न्यायालयाच्या वाणिज्यिक अपिल विभाग अधिनियम, २०१५ अंतर्गत प्रकरणे.

मुंबई उच्च न्यायालयाच्या सर्वसाधारण मूळ दिवाणी अधिकारितेच्या अधीन इतर सर्व प्रकरणे आणि कार्यवाही.

अपील न्याय शाखा :-

उच्च न्यायालयाच्या अपील शाखेची अधिकारिता महाराष्ट्र राज्याच्या ३४ जिल्ह्यांवर तसेच केंद्रशासित राज्य दमण, दीव आणि दादरा व नगर हवेली या जिल्ह्यांवर आहे.

अपील शाखेकडील न्यायालय खालील प्रकारची अपिले निकालात काढतात.

एक दिवाणी :-

(अ) अपिले :-

(१) दिवाणी प्रकरणातील मूळ हुकूमनाम्यावरून किंवा दिवाणी प्रक्रिया संहिता किंवा एखाद्या स्थानिक किंवा विशेष अधिनियमाखाली दाखल केलेल्या, ज्यात प्रथम न्यायालयातील किंवा न्यायाधिकरण समक्ष असलेल्या वाद विषयवस्तूचे मूल्य रुपये २ करोड पेक्षा जास्त नाही आणि अजूनही अपीलात असलेल्या वादातील विषयवस्तूचे मूल्य रुपये २ करोड किंवा

कमी आहे, परंतु, अजूनही अपीलात असलेल्या वादातील विषयवस्तूचे मूल्य या उप-वाकखंडात येणाऱ्या संज्ञेचा अन्वयार्थ, जेथे अपील करण्यात आलेले आहे तसेच उलटअपील किंवा उलटहरकती दाखल करण्यात आल्या आहेत अशा अपीलात असलेल्या तसेच उलटअपील किंवा अनेक उलटअपीले किंवा प्रतिहरकतीमधील वाद विषयवस्तूचे एकूण मूल्य आहे असे समजण्यात यावे.

(२) दिवाणी प्रकरणातील अपील हुकूमनाम्यावरून किंवा दिवाणी प्रक्रिया संहिता किंवा दखादा स्थानिक किंवा विशेष अधिनियमाखालील दाखल केलेल्या कामकाजाच्या अभिनिर्णयावरून.

(३) दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १४० खालील हुकूमनाम्यावरून.

(४) दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १०४ किंवा दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेश ४३, नियम १ अन्वये पारीत केलेल्या आदेशावरून आणि.

(५) हुकूमनाम्याचा अंमल नसलेल्या स्थानिक किंवा विशेष अधिनियमांतर्गत दिलेल्या आदेशावरून.

(ब) पारशी मुख्य विवाहनिषयक न्यायालयाने पारित केलेल्या हुकूमनामा किंवा आदेशातून उद्भवणारे, पारशी विवाह आणि घटस्फोट अधिनियम, १९३६ च्या कलम ५१ अंतर्गत विनंती अर्ज खेरीज करून दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ११५ खाली किंवा प्रांतिक लघुवाद न्यायालये अधिनियमाच्या कलम २५ किंवा एखाद्या विशेष किंवा स्थानिक अधिनियमाखाली न्यायालयच्या पुनरिक्षण अधिकारितेच्या वापराकरिता दाखल केलेले अर्ज.

(क) वकीला तर्फे उपस्थिती काढून घेण्यासाठी किंवा वकालतनामा रद्द करण्यासाठी किंवा रक्कम जमा किंवा काढून घेण्यासाठी आणि न्यायालय शुल्काच्या रकमेचा परतावा मिळण्यासाठी केलेले अर्ज.

(ड) कंपनी अधिनियम, १९५६ अंतर्गत केलेले अर्ज व त्याखालील कामकाज.

(ई) उच्च न्यायालयातील प्रलंबित किंवा उच्च न्यायालयात दाखल करण्यासाठी प्रस्तावित अपीलातून किंवा दिवाणी पुनरिक्षण अर्जातून उद्भवणारे किंवा त्यांच्याशी संबंधित अनुषांगिक किंवा वादकालीन इतर सर्व अर्ज आणि तसेच अपीले काढून घेण्यासाठी अर्ज किंवा दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेश २३ नुसार संमती हुकूमनामा (कसेंट डिक्ली) किंवा आदेशाकरिता अर्ज

या नियमांतर्गत एकल न्यायाधीशद्वारा हाताळवयाच्या अपीलातील किंवा अनेक अपीलाती किंवा विनंती अर्जातील, प्रबंधक, उपप्रबंधक किंवा विशेष अधिकारी यांनी पारीत केलेल्या ओदशाचे पुनरिक्षण

दोन. फौजदारी -

(अ) ज्यात मृत्यूदंड किंवा जन्मठेप अशी शिक्षा फर्मावली आहे, अशा अपराध सिद्धी आदेशांव्यतीरीक्त, इतर अपराध सिद्धी आदेशां विरुद्ध अपीले, दोषमुक्तते विरुद्ध अपीले, ज्या प्रकरणात आरोपीवर ज्या गुन्ह्याचा दोषारोप आहे त्या गुन्ह्यात अपराध सिद्ध झाल्यावर केवळ दंडात्मक स्वरूपात शिक्षा दिली जाते किंवा १० वर्षांपेक्षा जास्त नाही अशा कारावासाची शिक्षा दिली जाते आणि ज्या गुन्ह्यात अपराधसिद्धी नंतर केवळ दंडात्मक शिक्षा आहे किंवा १० वर्षांपेक्षा कमी कारावासाची शिक्षा आहे, अशा शिक्षेत वाढ होण्याकरिता फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ३७७ अंतर्गत अपील पुनरिक्षण अर्ज न्यायालयातर्फे सुचना (कोर्ट नोटीस)

(ब) मिळकतीच्या विल्हेवाटारसंबंधी आदेशाविरुद्ध अपील आणि नुकसानभरपाई, खर्च आणि/शुल्क प्रदानाकरिता निदेश देणारे आदेश किंवा

आरोपीस हजर राहण्यास बंधनकारक आदेश आणि आरोपीस कोणत्याही वेळी हजर राहण्यास फर्मावण्यात येईल त्यावेळी शिक्षेचा स्वीकार करून दरम्यानच्या काळात चांगली वर्तणूक ठेण्याबाबत स्वतःस बांधून घेणारा आदेश किंवा आरोपीस देण्याचा आदेश.

(क) फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ४०१ अंतर्गत न्यायालयाच्या पुनरिक्षण अधिकारितेच्या वापराकरिता अर्ज, आणि फौजदारी विवरणपत्रांच्या परिक्षणावरून किंवा अन्यथा, ज्या प्रकरणांचा अभिलेख मागविण्यात येत आहे, त्यावरील अहवाल.

(ड) ज्या गुन्ह्याचा आरोपीवर दोषारोप आहे त्या गुन्ह्याच्या अपराध सिद्धीनंतर केवळ दंडात्मक शिक्षा किंवा १० वर्षांपेक्षा जास्त नाही अशा कालावधीच्या दोषमुक्तीविरुद्ध, फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ३७८ (४) अंतर्गत अपील करण्याची परवानगी मागण्यासाठी अर्ज.

(इ) उच्च न्यायालयात अगोदरच प्रलंबित असलेल्या एखाद्या अपील किंवा अर्जातून उद्भवलेले नसलेले किंवा त्यांच्याशी संबंधित नसलेल्या, जामीन किंवा स्थगितीकरिता केलेले अर्ज.

(फ) एकल न्यायाधीशद्वारा निकाली काढण्यात आलेल्या प्रकरणात भारतीय घटनेच्या अनुच्छेद १३४ अंतर्गत सर्वो न्यायालयात अपील करण्यासाठी परवानगी मिळविण्याकरिता केलेले अर्ज.

(ग) सर्व संकीर्ण अर्जांसहीत, उपरोक्त बाबी (अ) ते (क) खालील प्रकरणातून उद्भवणारे किंवा त्यांच्याशी संबंधित जामीन व स्थगिती मिळविण्यासाठी केलेले अर्ज.

(ह) फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम ४८२ खालील सर्व अर्जांसहित.

(एक) खंडपीठाद्वारे पारित केलेल्या एखाद्या आदेशाचे पुनर्विलोकन, त्यात फेरबदल, किंवा तो आदेश रद्दबातल होण्याकरिता केलेला अर्ज,

(दोन) प्रथम खबरी अहवाल (फर्स्ट इन्फॉर्मेशन रिपोर्ट), गुन्हा नोंद (सी. आर.) दोषारोप पत्र किंवा फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १५६ (३) अन्वये चौकशीसाठी दिलेला आदेश, रद्दबातल करण्यासाठी केलेले अर्ज, असे अर्ज सरळ कलम ४८२ अंतर्गत किंवा घटनेच्या अनुच्छेद २२६ आणि/किंवा अनुच्छेद २२७ अंतर्गत केलेले आहेत हे लक्षात न घेता जे काही अर्ज असतील अशा सर्व अर्जा व्यतिरिक्त.

एखाद्या खाजगी तक्रारीत आदेशिका (प्रोसेस) निर्गमित करण्यासाठी केलेल्या आदेशास आव्हान देणारे अर्ज.

(ई) कारागृह (मुंबई संचित आणि अभिवचन रजा) नियमावली, १९५९ किंवा कारागृह (गोवा, दमण आणि दीव संचित आणि अभिवचन रजा) नियमावली, १९६८ अन्वये संचित किंवा अभिवचन रजेकरिता अर्ज/विनंती अर्ज किंवा खंडपीठ किंवा एकल न्यायाधीशा समक्ष प्रलंबित प्रकरणात तात्पुरते जामीन मिण्याकरिता केलेले अर्ज, त्या त्या न्यायमंचा समक्ष जाईल. अगोदरच निकालात काढलेल्या प्रकरणातून उद्भवणाऱ्या उपरोक्त स्वरूपाचे अर्ज/विनंती अर्ज ज्या एकल न्यायाधीशांना फौजदारी प्रकरणे सोपवण्यात आली असतील त्यांच्या समक्ष ठेवले जातील.

२) ही नियमावली अंमलात आल्यानंतर, आयकर अधिनियम, १९६१ च्या कलम २६० अ, संपत्ती अधिनियम, १९५७ च्या कलम २७ अ, सीमाशुल्क अधिनियम, १९६२ च्या कलम १३०, केंद्रीय जकात अधिनियम, १९४४ च्या कलम ३५ ग, वित्त अधिनियम, १९९४ (सेवा कर) मधील प्रकरण ५ च्या कलम ८३ सह केंद्रीय जकात अधिनियम, १९४४ च्या कलम ३५ ग महाराष्ट्र

मूल्यवर्धीत कर अधिनियम, २००२ च्या कलम २७, केंद्रीय विक्रीकर अधिनियम, १९५६ च्या कलम ९ (२) सह महाराष्ट्र मूल्यवर्धीत कर अधिनियम, २००२ च्या कलम २७ किंवा यात वर संदर्भित केलेल्या व्यतिरिक्त कोणत्याही कर कायदांतर्गत किंवा जे अधिनियमित केलेले किंवा पुर्नअधिनियमित केलेले किंवा ही नियमावली अंमलात आल्यानंतर जे अधिनियमित करण्यात येईल अशा कायदांतर्गत असलेल्या न्याधिकरणाद्वारा पारीत केलेल्या आदेशातून उच्च न्यायालयात अपील करण्याची तरतूद आहे.

कोल्हापूर, नाशिक, पुणे, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग, सातारा सांगली, सोलापूर आणि ठाणे जिल्हातून उद्भवणारे अपील मुंबई येथील उच्च न्यायालय न्यायाधिकाऱ्याच्या प्रोथोनोटरी आणि सिनिअर मास्टर यांच्याकडे सादर करण्यात येईल आणि त्यावरील सुनावणी मूळ शाखेवरील खंडपीठाकडून होऊन निकाली काढण्यात येईल.

मूळ शाखेवर अशा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष करासंबंधी अपील करण्याची नियमावली, योग्य त्या फेरुारासंसह, उपरोक्त जिल्ह्यांमधून उद्भवणाऱ्या सर्व करासंबंधी अपीलांना सुद्धा लागू राहिल.

मुंबईतील उच्च न्यायालयाच्या अध्यक्षपदी मुख्य न्यायमूर्ती असून त्यांच्यासह सध्याची मंजूर संख्या - ७० आहे व त्यांना सहकारी न्यायाधीश सहाय्य करीत असतात. उच्च न्यायालयाच्या प्रशासकीय विभागाचे कामकाज महाप्रबंध हे, मूळ शाखेवरील प्रबंधक, प्रोथोनोटरी आणि सिनिअर मास्टर आणि अपील शाखेवरील प्रबंधकांच्या मदतीने, पहातात.

मुंबई उच्च न्यायालयाची खंडपीठे :-

नागपूर, औरंगाबाद व पणजी (गोवा) येथे मुंबई उच्च न्यायालयाची कायमस्वरूपी तीन खंडपीठे आहेत मुंबई येथे न्यायाधीशांची ३८ मंजूर पदे आहेत. १४ पदे औरंगाबाद येथे, १३ पदे नागपूर येथे आणि ३ पदे पणजी (गोवा) येथे आहेत. खंडपीठाचे प्रशासकीय काम प्रबंधक (प्रशासन) पहातात.

न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, महाराष्ट्र, नागपूर

महाराष्ट्र व गोवा राज्यातील न्यायिक अधिकाऱ्यांना न्यायिक प्रशिक्षण देण्याकरिता या संस्थेची पुर्नस्थापना नागपूर येथे दिनांक १२-०१-१९८७ रोजी करण्यात आली. सदर संस्थेत प्रशिक्षणार्थीना राहण्याकरिता वस्तीगृहाची सुविधा उपलब्ध असून तेथे प्रशिक्षणार्थी न्यायिक अधिकारी /सरकारी अभियोक्ता यांना प्रशिक्षण कालावधीत राहावे लागते.

(१) अतिरिक्त/सहायक सरकारी अभियोक्ता	२ आठवडे
(२) नवनियुक्त सहायक सरकारी अभियोक्ता	५ आठवडे
(३) विशेष प्रशिक्षण कार्यक्रम कार्यशाळा	३ दिवस
(४) नवनियुक्त न्यायालयीन लिपीक	२ दिवस

वस्तीगृहाच्या नवीन इमारतीचे व संस्थेतील विस्तारीत बांधकाम पूर्ण झालेले असून ती इतर सर्व सुविधेने उपलब्ध आहे. त्यामुळे एकाचवेळी ४० प्रशिक्षणार्थीना प्रशिक्षण कालावधीत राहण्याची सोय झाली आहे.

मा. उच्च न्यायालयाने दिलेल्या मंजूरीनुसारमार्च २०१३ ते २०१६ मध्ये एकूण ३३४ नवनियुक्त उच्च न्यायालयातील लिपीकवर्गीय न्यायिक कर्मचारी / अधिकाऱ्यांना **Inter Personal Relationship & Stress Management** "Budgetar Provisions" या विषयांवर तसेच इतर प्रशिक्षण देण्यात आले.

संस्थेत तीन अधिकारी म्हणजेच एक संचालक व दोन सहसंचालकांची मंजूर पदे आहेत. सन २०११ पासून महाराष्ट्रातील अतिरिक्त/सहायक सरकारी अभियोक्ता यांना न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, नागपूर येथे नियमित प्रशिक्षण देण्यात येत आहे. संस्थेमध्ये आजतागायत एकूण ३१८५ अतिरिक्त/ सहायक/नवनियुक्त सरकारी अभियोक्तांना प्रशिक्षण देण्यात आले आहे व पुढील नजीकच्या काळात न्यायिक अधिकारी, सरकारी अभियोक्ता व न्यायिक कर्मचाऱ्यांना **Cyber Laws and Presentation and Advocacy Skills** प्रशिक्षण देण्याचा संस्थेचा मानस आहे.

महाराष्ट्र न्यायिक अकादमी व भारतीय मध्यस्थी केंद्र आणि प्रशिक्षण संस्थेची माहिती

उत्कृष्ट हा कौशल्याचा भाग नसून तो एक वृत्तीचा भाग आहे. महाराष्ट्र न्यायिक अकादमीच्या कार्याला चालना देणारा तो एक घटक आहे. ज्ञानाला अद्यावत ठेवणे व त्यास समृद्ध करणे यावर अकादमीचा विश्वास आहे. न्यायिक अधिकारी व न्यायदान प्रक्रियेतील सर्व घटकांना सातत्याने न्यायिक प्रशिक्षण देणे हा अकादमीचा हेतु आहे. न्यायिक अधिकाऱ्यांची कार्यक्षमता, कुशलता व कायदेविषयक ज्ञानाची सखोलता वाढवी यासाठी तेव्हापासून अकादमीने जाणीवपूर्वक दीर्घ व अल्पकालीन विविध अभ्यासक्रमांचे यशस्वीरीत्या आयोजन महाराष्ट्र व गोवा राज्यातील विविध न्यायिक अधिकाऱ्यांसाठी केले आहे. अकादमीने न्यायिक अधिकाऱ्यांना नवीन संसाधने व अभ्यास साहित्य उपलब्ध करून देऊन सर्व न्यायालयातील न्यायिक अधिकाऱ्यांना कायद्यातील नवनवीन सुधारणांबाबत अवगत करणेचा प्रयत्न केलेला आहे. व्यावहारिक प्रशिक्षणावर भर देऊन न्यायिक अधिकाऱ्यांची न्यायदान व प्रशासन क्षमता विकसित करण्याचा व त्यांची न्यायिक जागरूकता व संवेदनशीलता वाढविण्याचा अकादमीने सातत्याने प्रयत्न केला आहे. आजपर्यंत अकादमीने एकूण ४७५ प्रशिक्षण कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले आहे. अकादमी यापुढे

कर्मचाऱ्यांच्या प्रशिक्षणासह जास्तीत जास्त प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित करण्याचे योजले आहे.

अकादमी न्यायालयीन सुधारणांसाठी एक स्वतंत्र संशोधन शाखा तयार करण्याचेही योजित आहे. अकादमीस राष्ट्रीय ज्ञान संजाल (**National Knowledge Network**) मार्फत अतिवेगवान इंटरनेट जोडणी प्राप्त झालेली आहे व त्याचा वापर अकादमीच्या विविध शैक्षणिक कार्यक्रमांसाठी करण्यात येत आहे.

टेकड्या व तळे यांनी वेढलेल्या निसर्गरम्य ५ हेक्टर परिसरात उत्तन - गोराई रसत्यावर अकादमी वसली आहे. महाराष्ट्र शासनाने अकादमीस १३.७८ हेक्टर एवढी अतिरिक्त जमीन मंजूर केलेली असून त्याचा ताबा मिळण्याची कार्यवाही चालु आहे. प्रशिक्षणार्थ्यांसाठी अत्यंत उत्तम पायाभूत सुविधा अकादमीत उपलब्ध करून देण्यात आल्या आहेत.

अकादमीमध्ये विविधरंगी फुलझाडांनी विकसित केलेली बाग असून त्यामुळे सुंदर वातावरणनिर्मिती झालेली आहे.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

तक्ता-१
TABLE-I

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

	प्रत्यक्ष रकमा २०१६-२०१७ Actuals 2016-2017	अर्थसंकल्प २०१७-२०१८ Budget Estimates 2017-2018	सुधारलेले अंदाज २०१७-२०१८ Revised Estimates 2017-2018	अर्थसंकल्प २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019
1	2	3	4	5
(अ) कार्याचे वर्गीकरण- उच्च न्यायालये				
एकूण (अ)				
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण- १०२-१ न्यायाधिश- २० १४००६५				
वेतन	172347	248442	225000	248442
अतिकालीक भत्ता	0	0	0	0
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	10423	16000	16000	16000
प्रवास खर्च	7398	10813	9731	11894
कार्यालयीन खर्च	22109	22000	54000	23870
विदेश प्रवास	963	1000	600	1050
संगणक खर्च	251	200	200	212
एकूण (०१)	213491	298455	305531	301468
१०२ उच्च न्यायालये (०२) (०१) प्रबंधक, मूळ शाखा (२०१४ ००७४)				
वेतन	200796	225663	225665	287805
अतिकालीक भत्ता	1364	1220	1300	1256
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	41934	45000	45000	46000
प्रवास खर्च	10	100	90	100
कार्यालयीन खर्च	13266	33824	23824	36699
इतर प्रशासकीय खर्च	674	800	800	800
भाडे, पट्टी व कर	85829	100000	143800	140000
संगणकावरील खर्च	2104	2145	2145	2145
लहान बांधकाम	84336	1158	51158	51158
कंत्राटी सेवा	10963	9371	8434	9839
एकूण (२)	441276	419281	502216	525987
(२) Total				

तक्ता - ११ चालू
Table-- XI -Contd.

1	2	3	4	5
१०२ (०५) (०१) परिचय निर्धारक (२०१४०१२७)				102 (05) (01) Taxing Master (20140127)
वेतन	3773	5594	4390	5900
अतिकालिक भत्ता	0	0	0	0
टेलिफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	61	42	50	50
कार्यालयीन खर्च	99	99	73	73
संगणकावरील खर्च	3	3	3	3
लहान बांधकाम	3	3	3	3
एकूण-(५)	3936	5713	4515	6051
१०२ (०६)(०१) नादारी प्रबंधक (२०१४०१३६)				102(06)(01) Insolvency Registrar (20140136)
वेतन	6387	7518	7518	8341
अतिकालिक भत्ता	0	0	0	0
टेलिफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	38	55	55	55
देशांतरगत प्रवास	0	0	0	1
कार्यालयीन खर्च	100	100	160	108
संगणकावरील खर्च	22	25	23	26
एकूण-(६)	6547	7698	7756	8531
१०२ (०७) (०१) न्यायालय धारक व परिभाषक (२०१४०१४५)				102 (07) (01) Court Receiver (20140145)
वेतन	47512	53000	60000	58830
अतिकालिक भत्ता	0	0	0	0
टेलिफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	544	700	437	622
देशांतरगत प्रवास	0	48	38	40
कार्यालयीन खर्च	202	261	208	283
भाडेपट्टी व कर	51	200	160	100
संगणक	55	35	25	37
एकूण-७	48364	54244	60868	59912
१०२ (०८) (०१) लेखा अधिकारी- (२०१४०१५४)				102 (08) (01) Accounts Officer- (20140154)
वेतन	5285	6158	5724	6200
अतिकालिक भत्ता	0	0	0	0
टेलिफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	51	60	65	70
कार्यालयीन खर्च	87	57	57	90
संगणकावरील खर्च	8	10	9	15
लहान बांधकाम	0	1	1	1
एकूण-(८)	5431	6286	5856	6376
एकूण-(५)	3936	5713	4515	6051
एकूण-(६)	6547	7698	7756	8531
एकूण-७	48364	54244	60868	59912
एकूण-(८)	5431	6286	5856	6376

... 102-(09)(01) Special Grant for
gradation and wipeout of
pending cases as per recommen-
dation of 11th Finance Commission
(2014 0388)

...	254223	459192	356911	356609	Salaries
दुरध्वनी, वीज व पाणी	2594	4500	3600	6150	Telephone Charges
कार्यालयीन खर्च	7637	35743	12000	18475	Office Expenses
लहान बांधकाम	0	725	580	580	minor works
सहा. अनुदाने	0	0	0	0	Grant-in-aid
यंत्र सामुग्री	0	200	160	244	Machinery.
अतिकालीक भत्ता	0	50	40	68	O. T.
देशातगत प्रवास	2040	3672	3304	5322	TA
भाडेपट्टी	691	12555	1200	1665	Rent rates and Taxes
संगणक खर्च	0	47	38	542	Computer Expenses
व्यावसायिक व विशेष	9043	10000	13000	14950	Payment for professional and Special services
सेवा बदल प्रदाने	0	0	0	0	
एकूण-(०९)	276228	526684	390833	404605	Total (09)

उच्च न्यायालय एकूण-(६)
१११ सरकारी मुखत्यार
(२०१४०२६१)

...	26197	28647	28700	30514	Salaries
अतिकालिक भत्ता	0	0	0	0	O.T.
टेलीफोन, इलेक्ट्रीक चार्जेस	116	110	114	120	Telephone Charges
कार्यालयीन खर्च	244	266	239	288	Office Expenses
संगणकीय खर्च	320	80	72	100	Computer Expenses.
व्यावसायिक विशेष सेवा	0	1	1	1	Professional Special Service
प्रवास भत्ता	0	0	0	0	Domestiv Traval Expenses
एकूण-(९)	26877	29104	29126	31023	Total (9)

.... Total High Court
111 Official Assigness
(20140261)

तक्ता - २
TABLE --II

खालील तक्ता मुंबई उच्च न्यायालयाने त्या त्या वर्षी केलेले काम दर्शवितो.

The following tables indicate the work done by the High Court of Judicature at
Mumbai

वर्ष	मंजूर केलेली न्यायाधिकांची संख्या Sanctioned Judge strength	नेहमीच्या कामाबाहेर इतर काम सोपविलेल्या न्यायाधिकांची संख्या No. of Judges entrusted with work outside their normal duties		फक्त न्यायालयाचे काम सोपविलेल्या न्यायाधिकांची संख्या No. of Judge entrusted with court work only		वर्ष Year
		3	4	5	6	
1	2	3	4	5	6	
२०१४	...	--	--	--	2014	
२०१५	...	--	--	--	2015	
२०१६	...	--	--	--	2016	

तक्ता - २ /TABLE -- II-Contd.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the years		वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे Cases Instituted during the year		एकूण Total	निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed off during the year		वर्षाखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year		Nature of Cases								
	2015	2016	2015	2016		2015	2016	2015	2016									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
१ मुळ शाखा	...	38305	41349	40503	22225	21599	25563	60530	62948	66166	19181	22345	24024	41349	40603	42142	...	Main Civil Cases
मुख्य दिवाणी प्रकरणे	...	12479	13074	13126	7094	8071	7659	19573	21145	20785	6499	8019	6432	13074	13126	14353	...	Misc. Civil Cases
संकीर्ण दिवाणी प्रकरणे	...	50784	54423	53729	29319	29670	33222	80103	84093	86951	25680	30364	30456	54423	53729	56495	...	Total
२ अपील शाखा	...	151681	158553	169856	48363	51284	55160	200044	209837	225016	41451	39981	47366	158593	169856	177650	...	Main Civil Cases
मुख्य दिवाणी प्रकरणे	...	108301	113230	121020	43030	43304	42162	151331	156534	163182	38141	35514	42321	113190	121020	120861	...	Misc. Civil Cases
संकीर्ण दिवाणी प्रकरणे	...	43415	47194	51190	25087	24576	25830	68502	71770	77020	20762	20580	22527	47740	51190	54493	...	Main Criminal Cases
संकीर्ण फौजदारी प्रकरणे	...	10395	11359	12987	10087	11212	12854	20482	22571	25841	9669	9584	12244	10813	12987	13597	...	Misc. Criminal Cases
एकूण	...	313792	330336	355053	126567	130376	136006	440359	460712	491059	110023	105659	124458	330336	355053	366601	...	Total
एकूण १ + २	...	364576	384759	408782	155886	160046	169228	520462	544805	578010	135703	136023	154914	384759	408782	423096	...	Total 1+2

तक्ता-३
TABLE-III

न्यायालय धारक, उच्च न्यायालय, मुंबई.

खालील तक्ता त्या त्या वर्षात ज्यामध्ये न्यायालय धारक नेमले गेले व कार्यमुक्त केले गेले अशा बाबी व मिळकतीचे हाताळलेले हिशेब दर्शवितो.

The Court Receiver, High Court, Mumbai.

The following table indicates the matters in which Court Receiver was appointed and discharged and the accounts of properties handled by him during the respective years.

अ. क्र.	प्रकरणाचे स्वरूप	2015	2016	2017	Nature of Cases
	1	2	3	4	
	दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेश ४० नियम १ अन्वये न्यायालय धारकाला मिळकतीचे धारक नेमले आहे अशा दाव्याची प्रकरणे				Suit Matters where Court Receiver is appointed as Receiver of the property under Order 40, Rules of Civil Procedure Code.
१.	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली धारकाबाबतची प्रकरणे.	15308	15709	15794	1. Pending Receivership matters at the beginning of the year.
२.	वर्षभरात आलेली प्रकरणे.	1042	953	71	2. Matters received during the year.
	एकूण ...	16350	16662	15865	... Total
३.	ज्यांमध्ये धारकाला कार्यमुक्त केले अशी प्रकरणे.	641	868	387	3. Matters in which Receiver is discharged.
४.	वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे.	15709	15794	15336	4. Matters pending at the end of the year.
५.	रक्कम मिळाल्याबाबत देण्यात आलेल्या एकूण पावत्या.	276	358	224	5. Total No. of Receipts.
६.	वैयक्तिक लेखा खातेवहीमधील प्रारंभीची शिल्लक.	Rs. 317972586.45	Rs. 259370121	Rs. 236463968	6. Opening Balance in the Personal Ledger Account at the beginning of the year.
७.	वर्षात मिळालेली रक्कम-	0	0	0	7. Amount received during the year.
	(१) वसूल केलेले भाडे ...	17668427	16807648	18505995	(1) Rent Collected.
	(२) इतर रक्कम ...	90259045	97697914	111093915	(2) Other.
	एकूण [७ (१ ते ७)] ...	107927472	114505562	129599910	... Grand Total [7(1+7)]
८.	पक्षकारांना परत केलेल्या रकमा ...	869252119	2715724557	1525924343	8. Payment made to the parties
९.	कायम ठेवीत करण्यात आलेली गुंतवणूक.	437827836	1261304125	636528381	9. Investment made in the fixed deposits
	एकूण (८ + ९)...	1307079955	3977028682	2162452724	... Total (8+9)
१०.	वैयक्तिक लेखा खातेवहीमधील अखेरची शिल्लक.	259370121	236463968	473704828	10. Balance in Personal Ledger Account
११.	कार्यालयाने मिळविलेल्या कमिशनच्या रकमांची बेरीज.	33000000	32500000	35000000	11. Total amount of commission fees earned.

तक्ता - ४
TABLE -- IV

सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई.

सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्या ताब्यात असलेली संबंधित वर्षामधील नादारांची संपदा, वसूल झालेल्या रकमा व मिळालेले कमिशन दर्शविते.

सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्या कामकाजाबाबत प्रमाणके ठरविणे शक्य नाही असे उच्च न्यायालयाने कळविले आहे.

The Official Assignee, High Court, Mumbai.
The following tables indicate the Insolvent-Estates in the Official Assignees hands, amounts realised in the Insolvent-Estates and Commission earned by him.

The High Court has informed that no norms can be fixed for the Work-done by the Official Assignee.

स्थूल वर्गीकरणामध्ये प्रकरणांचे स्वरूप	एका महिन्यामध्ये न्यायालयाचे कामाचे दिवस Siting of the Court in a month		वर्षाच्या आरंभी प्रशासनासाठी कामे चालू असलेल्या नादारांच्या संपदा Insolvents estates pending for administrative purposes at the beginning of the year		वर्षात सरकारी मुखत्यारांच्या हाती आलेल्या नवीन संपदा New estates in hands of Official Assignee during the year		एकूण Total		वर्षाच्या अखेरीस ज्या संपदांची कामे प्रशासकीय कारणासाठी बंद करण्यात आलेली आहेत त्या संपदा Estates closed for administrative purposes by the end of the year		Nature of Cases in broad categories						
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015		2016	2017				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	

नादारीची कामे आणि त्या बाबतीतील कामकाज

52

Twice
Insolvency matters and proceedings in respect thereof

तक्ता - २ /TABLE -- II-Contd.

स्थूल वर्गीकरणामध्ये प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या अखेरीस ज्या संपदा बाबतीत लामांश जाहीर आला त्या संपदा Estates in which dividends have been declared by the end of the year		वर्षाच्या अखेरीस ज्या संपदा बाबतीत लामांश जाहीर करण्याकरिता घेतलेल्या संपदा Estates taken up for declaration of dividends in 2011		नादारांच्या संपदातून वसूल केलेली रकम Amount realised in the Insolvents estates		एकूण वसुली व शासनाकडे जमा केलेल्या रकमेवरील नादारी कार्य धारकांना मिळालेले कमिशन Official Assignee's Commission earned on the total recoveries and credited to the Government		Nature of Cases in broad categories

18

नादारीची कामे आणि त्या बाबतीतील कामकाज

Insolvency matters and proceedings in respect thereof

तक्ता - ५
TABLE -- V

(ब) संबंधित वर्षामध्ये सरकारी मुखत्यार, उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्या कार्यालयाने केलेल्या कामाचे विवरण पत्र :-

(B) The following tables indicate the work done by the office of the Official Assignee, High Court, Mumbai during the respective years :-

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे			वर्षात आलेली प्रकरणे			एकूण Total			कार्याची पूर्तता किंवा विलोपन यामुळे वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases
	2015	2016	2017	2015	2017	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
नादारीचे अर्ज आणि त्या बाबतीतील कामकाज	235	216	0	7	4	0	242	220	0	26	11	0	216	209	0	-

तक्ता - ६
TABLE -- VI

नादारी प्रबंधक उच्च न्यायालय, मुंबई
खमसीस-वक्स-त्या-त्या-वर्षस प्रलंबित असलेल्या, दाखल केलेल्या व उच्च न्यायालयाने दिलेल्या न्यायिक अधिकाराखाली नादारी प्रबंधक यांनी निकालात काढलेल्या प्रकरणांची संख्या दर्शवितो.

The Insolvency Registrar, High Court, Mumbai.
The following table indicate the number of cases pending, instituted and disposed off during the respective years by the Insolvency Registrar under the Judicial powers delegated by the High Court.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे			वर्षात आलेली प्रकरणे			एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
मुळ शाखा																-
नादारी प्रकरणे	575	587	733	154	198	183	729	785	916	142	52	155	587	733	761	...
एकूण ...	575	587	733	154	198	183	729	785	916	142	52	155	587	733	761	...

लेखा अन्वेषण आयुक्त, उच्च न्यायालय, मुंबई.**The Commissioner for Taking Accounts, High Court, Mumbai.**

खालील तक्ता मिळकतीची विक्री, आदेशाप्रमाणे घेतलेल्या लेखा, अभिहस्तांतर पत्र नक्की व निष्पादित करणे, न्यायालय धारक व खाजगी धारक, अज्ञानाचे पालक, वेड्यांचे व्यवस्थापक आणि मृत व्यक्तीच्या मिळकतीचे प्रशासक यांच्या लेखा तपासणी मंजूर करणे तसेच स्थावर मिळकतीच्या विक्रीची उद्घोषणा नक्की करणे, आदि बाबीसंबंधी उच्च न्यायालयाकडून किंवा नगर दिवाणी न्यायालय याजकडून आलेले व केलेले काम दर्शवितो.

The following tables indicate the cases relating to sales of properties, accounts taken as ordered, conveyances or executed, accounts of Court Receiver and Private Receivers, Guardians of minors, Managers of Lunatics and Administrators of estates of deceased persons perused and passed, proclamations of sale of immovable properties settled during the respective years.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे		एकूण		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases						
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015		2016	2017				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
(१) मिळकतीची विक्री करणे	...	5	2	1	2	0	1	7	2	2	5	1	0	2	1	2	(1) To effect sales of properties.
(२) आदेश झाल्याप्रमाणे हिशेब घेणे	...	18	18	18	2	3	1	20	21	19	2	3	0	18	18	18	(2) To take account as ordered.
(३) अभिहस्तांतर पत्रे नक्की करणे व निष्पादित करणे	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(3) To settle and execute conveyances.
(४) हुकुमनाम्याच्या बजावणीत शरीफांनी जप्त केलेल्या स्थावर मिळकतीच्या विक्रीची उद्घोषणा करणे.	...	174	197	280	104	144	108	278	341	388	81	61	34	197	280	354	(4) To settle proclamations of sale of immovable properties attached by the Sheriff in execution of Decrees.
(५) न्यायालय धारक व खाजगी धारक यांचे हिशेब लक्षपूर्वक वाचणे व संमत करणे.	...	2	13	50	58	97	1	60	110	51	47	60	51	13	50	0	(5) To peruse and pass accounts of Court Receiver and private Receiver.
(६) अज्ञानांच्या पालकांनी, वेड्यांचे व्यवस्थापक आणि मयत इसमांच्या मिळकतीचे प्रशासक यांनी दाखल केलेले हिशेब लक्षपूर्वक वाचणे व संमत करणे.	...	0	0	1	1	2	2	1	2	3	1	1	3	0	1	0	(6) To peruse and pass account filed by Guardians of minors Managers of Lunatic and Administrators of Estates of deceased persons.

परिव्यय निर्धारक, उच्च न्यायालय, मुंबई.**The Taxing Master, High Court, Mumbai.**

खर्चा व्हायला आकारावयाच्या न्यायालयीन शुल्कांच्या निश्चितीसाठी प्रकरणांची संख्या दर्शवितो. इत्यादिवर आकारावयाच्या न्यायालयीन शुल्कांच्या निश्चितीसाठी प्रकरणांची संख्या, तसेच वादपत्र, अपिले

The following tables indicate the number of cases in respect of taxing the Bills of costs and determining the amount of Court-fees leviable on plans, appeals etc. during respective years.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे		एकूण		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases				
	2015	2016	2015	2017	2015	2016	2015	2016	2015	2016					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	Cases pending at the beginning of the year		Cases instituted during the year		Total		Cases disposed during the year		Cases pending at the end of the year						

(१) (अपील शाखा सोडून)

न्यायालयाच्या प्रत्येक शाखेतील व नादारी न्यायालयातील परिव्ययपत्रांची आकारणी करणे. अशीलासाठी न्यायप्रतिनिधीनी केलेल्या विवादीत आणि/अथवा अविवादीत अशा सर्व कामाबद्दल अशीलाने न्याय प्रतिनिधीला देय असलेल्या खर्चाची रक्कम ठरविणे.

(1) To tax the Bill of Costs on every side of the Court (except the Appellate Side) and in the Insolvency Court.

To determine the amount of costs payable to an attorney by his client for all work, contentions and/or non-contentions, done by the Attorneys for the said client.

(२) उच्च न्यायालयात दाखल केलेले वादपत्र, प्रतिदावा व अपील अर्ज अथवा दुसरे कोणतेही दस्तऐवज यावर आकारावयाच्या न्यायालय फीची रक्कम ठरविणे. न्यायालयाने तसा आदेश दिला असेल तेंव्हा अधिकारितेसाठी उच्च न्यायालयात दाखल केलेल्या दाव्याच्या विषय वस्तुचे मूल्यांकन ठरविणे....

(2) To determine the amount of Court-fees leviable on a plaint, counter claims and memo of appeal or any other documents filed in the High Court. To determine for the purpose of jurisdiction the valuation of the subject matter of a suit filed in the High Court, when-ever directed to do so by an order of the Court.

मुख्य अनुवादक व दुभाषी, उच्च न्यायालय, (मुळशाखा व अपील शाखा) मुंबई.

The Chief-Translator and Interpreter, High Court, (Original Side and Appellate Side) Mumbai.

खालील तक्ता मुख्य अनुवादक व दुभाषी, उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्या कार्यालयाने त्या त्या वर्षी केलेले काम दर्शवितो.

The following tables indicate the work done by the Office of the Chief Translator and Interpreter, High Court, Mumbai during the respective years.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी असलेली प्रकरणे		वर्षात आलेली प्रकरणे		एकूण Total	वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases					
	2015	2016	2015	2017		2015	2016	2015	2016		2017				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
अनुवाद :-															
(१) उच्च न्यायालयात (मुळशाखा)	0	0	0	49652	49858	50677	49652	49858	50677	49652	49858	50677	0	0	0
(२) उच्च न्यायालयात (अपील शाखा)	0	0	0	8473	14529	9661	8473	14529	9661	8473	14529	9661	0	0	0
एकूण	0	0	0	58125	64387	60338	58125	64387	60338	58125	64387	60338	0	0	0
अनुवाद :-															
(१) उच्च न्यायालयाच्या (मुळशाखा)	0	0	0	16509	18710	20507	16509	18710	20507	16509	18710	20507	0	0	0
(अ) कार्यालयात	0	0	0	1956	1822	1039	1956	1822	1039	1956	1822	1039	0	0	0
(२) उच्च न्यायालयात (अपील शाखा)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(अ) कार्यालयात	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(ब) न्यायालयात	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
एकूण	0	0	0	18465	20532	21546	18465	20532	21546	18465	20532	21546	0	0	0

तक्ता-१०
TABLE-X

लेखा अधिकारी, उच्च न्यायालय, मुंबई.

The Accounts Officer, High Court, Mumbai.

खालील तक्ता त्या त्या वर्षात उघडलेली व बंद केलेली खाती, निरनिराळ्या प्रकारच्या गुंतवणुकीवर व्याज लाभांसह पक्षकारांना देण्यात आलेल्या व गुंतवणुक केलेल्या रकमा दर्शवितो.

The following table indicates the accounts opened and closed, total deposits received and payments made to the parties by way of interest/dividend on various types of investment made during the respective years.

अ. क्र.	प्रकरणाचे स्वरूप	2015	2016	2017	Nature of Cases
	1	2	3	4	
१.	वर्षाच्या आरंभी असलेली खात्याची संख्या	2229	2179	2116	1. Maintenance of Accounts (live account)
२.	वर्षभरात उघडलेली खाती ...	36	17	14	2. No. of Accounts opened during the year
	एकूण ...	2265	2196	2130	... Total
३.	वर्षात बंद केलेली खाती. ...	86	80	56	3. Number of Accounts closed during the year.
४.	वर्षाच्या अखेरीस असलेली खाती....	2179	2116	2074	4. Number of Accounts at the end of the year.
५.	निरनिराळ्या गुंतवणुकीवर रोजकिर्दी मध्ये केलेल्या नोंदी. ...	--	--		5. Total No. of entries made in the journal on various investments.
६.	खातेवहयामध्ये केलेल्या नोंदी ...	--	--		6. Total No. of entries made in the ledger
७.	शिल्लक रकमेची दिलेली प्रमाणपत्रे ...	145	74	68	7. Certificate of Balance issued.
८.	वर्षाच्या आरंभी वैयक्तिक खातेलेखामध्ये (Personal Ledger Acctts.) शिल्लक असलेली रक्कम	24736505	24638912.18	26446011.46	8. Balance in the Personal Ledger Account at the beginning of the year.
९.	वर्षात मिळालेल्या ठेवी ...	29079405.9	23667836.16	16141479.8	9. Total amount of deposits received during the year
१०.	मिळालेल्या व्याजाची/लाभांशाची एकूण रक्कम ...	11086334.71	7070941.36	9519091.19	10. Inerest/dividend received.
	एकूण (८+९+१०) ...	64902390.61	55377763.7	52106650.45	... Total (8+9+10)
११.	पक्षकारांना दिलेल्या रकमा				11. Total payment made.
	(१) पक्षकारांची एकूण संख्या ...	268	134	124	(i) No. of parties
	(२) दिलेल्या रकमा ...	40263333.61	28931678.24	28689251.07	(ii) Amount paid.
१२.	केलेली गुंतवणूक-				12. Investment made.
	(१) नियत ठेवी...	26239191	17093433	21208818	(i) Fixed deposits (Nationalised Bank)
	(२) युनीट ...	--	--		(ii) Inits of Unit Trust of India
	(३) सरकारी कर्ज रोखे ...	--	--		(iii) 9% Relief Bonds
	(४) राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे	--	--		(iv) National Saving Certificates.
	(५) इतर बचत...	--	--		(v) Other Investment
	(६) एस.बी.आय. ...	--	5000000		(vi) SBI Bond.
	एकूण (११ (२) + १२)	66502792.61	51025245.24	49898193.07	Total (11(ii) + 12).
१३.	वर्षाच्या अखेरीस वैयक्तिक खाते लेखा (P. L. A.) मध्ये शिल्लक असलेली रक्कम (१० — १२)	24638912.18	26446011.46	22083584.36	13. Balance in the PLA at the end of the year (10 — 12).
१४.	गुंतवणुकीवर मिळालेल्या एकूण व्याजावर ३% दराने मिळविलेल्या कमिशनच्या रकमांची बेरीज	1058203	580886	361360	14. Total amount of commission earned @ 3 per cent on gross interest earned on investments.

तक्ता-११
TABLE-XI

High Court, (Original Side) Mumbai.

उच्च न्यायालय, (मूळशाखा) मुंबई.
खालील तक्ता उच्च न्यायालय, (मूळशाखा) मुंबई यांचे संबंधीत वर्षातील
उत्पन्न दर्शवितो.
(३१-१२-२०१७ पर्यंत)

The following table indicates the income of High Court
(Original Side), Mumbai, during the respective years.

उत्पन्नाचा तक्ता
INCOMESTATEMENT

(Upto 31-12-2017)

अ. क्र.	उत्पन्नाच्या बाबी	2015-2016	2016-2017	2017-2018	Nature of Cases
	1	2	3	4	5
१.	प्रबंधक उच्च न्यायालय (मुळशाखा)				1. Maintenance of Accounts (live account)
(१)	मुद्रांकात जमा केलेली न्यायालयीन फी	454731861.00	639647963.00	393798441.50	(1) Court fees collected in stamps.
(२)	रोख रकमेत जमा केलेली न्यायालयीन फी	1289257.57	1242551.50	818036.00	(2) Court fees collected in cash.
(३)	इतर बाबी	382239.00	805801.00	246222.00	(3) Other Item.
(४)	उच्च न्यायालयाने जमा केलेला दंड	56500.00	68000.00	48000.00	(4) Fines by High Court
२.	न्यायालय धारकाची फी	330,00,00	32500,000	3,50,000	2. Fees of the Court Receiver.
३.	सरकारी मुखत्यार (१) फी	—	—	—	3. Official Assignee (1) Fees
(२)	संकीर्ण जमा	—	—	—	(2) Misc. Receipts.
४.	लेखा अन्वेषण आयुक्त न्यायालयीन फी	6631.00	9546.00	4943.00	4. Commissioner for Taking Accounts Court Fees
५.	नादारी प्रबंधक (मुद्रांकात)	5991.00	5124.00	4343.00	5. Insolvency Registrar Fees Collected in Stamp
६.	परिव्यय निर्धारक (मुद्रांकात)	—	—	—	6. Taxing Master (Court Fees Stamp)
७.	मुख्य अनुवादक व दुभाषी (मुद्रांकात)	171,620.00	220177.00	277206.00	7. Chief Translator & Interpreter (Court Fees Stamp)
८.	लेखा अधिकारी	171620.00	952657.00	2634.00	8. Accounts officer.

तक्ता-१३
TABLE-XIII

(iv) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

अनुक्रमांक 1	Designation 2	वेतनमान + ग्रेड पे. Scale of pay + G.P. 3	पदसंख्या No. of post		पदनाम 1	
			2016-2017 4	2017-2018 5		
HIGH COURT (Original Side)					उच्च न्यायालय (मूल शाखा)	
	The Honourable Chief Justice ..	90000	...	1	1	मा. मुख्य न्यायमूर्ती
	Honourable Judges ..	80000	...	93	93	माननीय न्यायमूर्ती
(A) Gazetted Class I					(अ) राजपत्रित- वर्ग - १	
	Prothonotary and Senior Master ..	57700-1230-58930-1380- 67210-1540-70290	...	1	1	प्रोथोनोटरी व सिनि. मास्टर
	Registrar, Original Side ..	51550-1230-58930-1380-63070	...	2	2	मूल शाखा, प्रबंधक
	Add. Registrar, O.S./Addi ..	51550-1230-58930-1380-63070	...	2	2	अति प्रबंधक
	Prothonotary & Senior Master					
	Master & Asst. Prothonotary(dudl)..	43690-1080-49090-1230-56470	...	1	1	-
	Master & Asst. Prothonoty(Adm.)..	43690-1080-49090-1230-56470	...	1	1	-
	Company Registrar ..	43690-1080-49090-1230-56470	...	1	1	कंपनी प्रबंधक
	First Assistant Master ..	43690-1080-49090-1230-56470	...	1	1	प्रथम सहा. प्रबंधक
	Master & Asst. Prothonotary(Adm.)..	15600-39100+7600	...	2	2	मास्टर क. सा. प्रोमोकेटर (प्र.शा)
	Sr. Private Secretary ..	15600-39100+7600	...	4	4	वरिष्ठ खाजगी सचिव
	Second Assistant master ..	15600-39100+7600	...	1	1	द्वितीय सहायक प्रबंधक
	Third Assistant Master ..	15600-39100+7600	...	1	1	तृतीय सहायक प्रबंधक
	Associates ..	15600-39100+7600	...	28	28	सहयोगी
	Master (Administration) ..	15600-39100+6600	...	10	10	प्रबंधक (प्र. शा.)
	Asstt. Prothonotary (Adm.) ..	15600-39100+6600	...	-	-	
	Private Secretary ..	15600-39100+6600	...	14	14	खाजगी सचिव
	Protocol Officer-cum ..	15600-39100+6600	...	1	1	राजशिष्टाचार अधिकारी-नि
	Court Keeper					न्यायालय धारक
	Personal Assistant ..	15600-39100+5400	...	18	31	स्टिम सहायक
	Assistant Director ..	15600-39100+5400	...	1	1	सहा. संचालक
	Total		...	89	102	एकूण
(B) Gazetted, Class II					(ब) राजपत्रित वर्ग २	
	Section Officer ..	9300-34800+4400	...	22	22	कक्ष अधिकारी
	Court Keeper ..	9300-34800+4400	...	1	1	न्यायालय रक्षक
	Total		...	23	23	एकूण
(C) Non-Gazetted Class III					(क) अराजपत्रित वर्ग-४	
	Stenographer (Higher Grade) ..	9300-34800+4400	...	4	4	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
	Assistant ..	9300-34800+4400	...	34	34	सहायक
	Stenographer (Lower Grade) ..	9300-34800+4300	...	5	5	लघुलेखक (निम्नलेखक)
	Clerk ..	5200-20200+1900	...	64	77	लिपिक
	Clerk-cum-Typist ..	5200-20200+1900	...	22	22	लिपिक टंकलेख
	Section Writers ..	5200-20200+1900	...	12	12	लेष्टनक
	Typist ..	5200-20200+1900	...	6	6	टंकलेखक
	Staff Car Drivers ..	5200-20200+1900	...	19	19	चालम
	AC Operator ..	5200-20200+1900	...	1	1	एसी ऑफरेटर
	Total		...	167	180	एकूण

तक्ता-१३-चालू
TABLE-XIII-Contd.

1	2	3	4	5	1	
			2016-17	2017-18		
(D) Non-Gazetted Class IV					अराजपत्रित वर्ग ४	
Chobdar Attached to the Hon'ble Judges	...	5200-20200+1900	...	-	-	चोबदार
Office Chobdar	...	5200-20200+1900	...	37	37	चोबदार (कार्यालय)
Book Binder	...	5200-20200+1900	...	04	04	पुस्तक बाधणीकार
Filer	...	5200-20200+1900	...	06	06	फाईलकरी
Havildar	...	5200-20200+1900	...	01	01	हवालदार
Naik	...	4440-7440+1600	...	03	03	नाईक
Liftman	...	4440-7440+1600	...	15	15	फॉलयमन
Pumpman	...	4440-7440+1600	...	02	02	पंपमन
Darwan	...	4440-7440+1600	...	02	02	दारवान
Xerox Operator	...	4440-7440+1600	...	03	03	झेरॉक्स ऑफरेटर
Watchman	...	4440-7440+1600	...	06	06	वाचमन
Chowkidar	...	4440-7440+1300	...	03	03	चौकीदार
Peon	...	4440-7440+1300	...	55	81	शिपाई
Hamal	...	4440-7440+1300	...	35	35	हमाल
Halalkhor	...	4440-7440+1300	...	08	08	हलालखोर
Helper	...	4440-7440+1300	...	06	06	मदतनिस
Mali	...	4440-7440+1300	...	05	05	माळी
			Total...	191	217	एकूण
Court Receiver						न्यायालय धारक
Gazetted-						राजपत्रित
Court Receiver	..	51550-63070	...	1	1	न्यायालय धारक
1st Assistant to Court Receiver	..	43690-56470	...	1	1	१ले सहा. न्यायालय धारक
2nd Assistant to Court Receiver	..	15600-39100+7600	...	1	1	२रे सहा. न्यायालय धारक
Assistant Court Receiver (Adm)	..	15600-39100+6600	...	3	3	सहा. न्यायालय धारक (प्रशा.)
Account Officer	..	9300-34800+4400	...	1	1	लेखाधिकारी
Section Officer	..	9300-34800+4400/5400	...	11	11	कक्ष अधिकारी
			Total ...	18	18	एकूण
Non-Gazetted, Class III-						राजपत्रित वर्ग ३
Assistant cashier	..	5200-20200+1900	...	1	1	सहायक रोखपाल
Asst.	..	9300-34800	...	17	17	सहायक
Stenographer (Higher Grade)	..	9300-34800+4600	...	1	1	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (Lower Grade)	..	9300-34800+4400	...	3	3	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Clerks	..	5200-20200+1900	...	37	37	लिपिक
			Total ...	59	59	एकूण
Non-Gazetted Class IV						अराजपत्रित वर्ग ४
Filer	...	4400-7440+1900	...	1	1	फाईलकरी
Naik	...	5200-20200+1600	...	1	1	नाईक
Peon	...	4400-7440+1600	...	13	13	शिपाई
			Total ...	15	15	एकूण
Official Assignee						सरकारी मुखत्यार
Gazetted-						राजपत्रित
Official Assignee	..	37700-67000+8700	...	-	-	सरकारी मुखत्यार
Dy. Official Assignee	..	15600-39100+7600	...	-	-	उपसरकारी मुखत्यार
1st Assistant Official Assignee	..	15600-39100+7600	...	-	-	१ले सहायक सरकारी मुखत्यार
2nd Assistant Official Assignee	..	9300-34800+4600	...	-	-	२ रे सहायक सरकारी मुखत्यार
Asstt. Official Assignee (Adm)	..	15600-39100+6600	...	-	-	सहा.सरकारी मुखत्यार (आस्था)
Section Officer	..	9300-34800+4400	...	-	-	कक्ष अधिकारी
			Total ...	-	-	एकूण

तक्ता-१३-चालू
TABLE-XIII-Contd.

1	2	3	4	5	1	
			2016-17	2017-18		
<u>Non-Gazetted Class III</u>					<u>अराजपत्रित चतुर्थ -श्रेणी-चालू</u>	
Assistant	...	9300-34800+4300	...	-	सहायक	
Stenographer (Higher Grade)	..	9300-34800+4600	...	-	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	
Stenographer (Lower Grade)	..	9300-34800+4300	...	-	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)	
Clerks	..	5200-20200+1900	...	-	लिपिक	
			Total	
			...	-	एकूण	
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>	
Chopdar	...	5200-20200+1900	...	-	चोपदार	
Naik	...	5200-20200+1600	...	-	नाईक	
Peon	...	4440-7440+1300	...	-	शिपाई	
			Total	
			...	-	एकूण	
			Grand Total	
			...	-	एकूण (सर्व मिल्डून)	
<u>Commissioner of Taking Accounts</u>					<u>लेखा अन्वेषण आयुक्त</u>	
<u>Gazetted-</u>					<u>राजपत्रित</u>	
Commissioner	..	37400-67000+8700	...	01	01	आयुक्त
Section Officer	..	9300-34800+4400	...	01	01	कक्ष अधिकारी
			Total	...	02	02
			...	02	02	एकूण
<u>Non-Gazetted, Class III-</u>					<u>राजपत्रित वर्ग ३</u>	
Assistant	..	9300-34800+4400	...	01	01	रोखपाल
Stenographer (Higher Grade)	..	9300-34800+4400	...	01	01	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Clerks	..	5200-20200+1900	...	04	04	लिपिक
			Total	...	06	06
			...	06	06	एकूण
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>	
Peons	...	4440-7440+1300	...	03	03	शिपाई
			Total	...	03	03
			...	03	03	एकूण
			Grand Total	...	09	09
			...	09	09	एकूण (सर्व मिल्डून)
<u>Insolvency Registrar</u>					<u>नादारी प्रबंधक</u>	
<u>Gazetted-</u>					<u>राजपत्रित</u>	
Insolvency Registrar	..	15600-39100+7600	...	01	01	नादारी प्रबंधक
Section Officer	..	9300-34800+4400	...	01	01	कक्ष अधिकारी
			Total	...	02	02
			...	02	02	एकूण
<u>Non-Gazetted, Class III-</u>					<u>राजपत्रित वर्ग ३</u>	
Assistant	..	9300-34800+4300	...	01	01	सहायक
Clerks-cum-Typist (Stagnation- Scale)	..	9300-34800+4300	...	00	02	लिपिक-टंकलेखक
Clerks	..	5200-20200+1900	...	06	04	लिपिक
			Total	...	07	07
			...	07	07	एकूण

तक्ता-१३-चालू
TABLE-XIII-Contd.

1	2	3	4	5	1		
			2016-17	2017-18			
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>		
Peons (Stagnation Scale)	...	4400-7440+1600	...	01	02	शिपाई	
Peons	...	4400-7440+1300	...	03	02	शिपाई	
			Total	...	04	04	एकूण
			Grand Total	...	13	13	एकूण (सर्व मिलाऊन)
<u>Taxing Master</u>					<u>परिव्यय निर्धारक</u>		
<u>Gazetted</u>					<u>राजपत्रित</u>		
Taxing Master	...	43690-56470	...	-	-	परिव्यय निर्धारक	
Assistant Commissioner and Asstt. Taxing Master	...	15600-39100+6600	...	-	-	सहायक आयुक्त आणि सहायक परिव्यय निर्धारक	
Section Officer	...	9300-34800+4400	...	-	-	कक्ष अधिकारी	
			Total	...	-	-	एकूण
<u>Non-Gazetted Class III</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ३</u>		
Clerks	...	5200-20200+1900	...	-	-	लिपिक	
			Total	...	-	-	एकूण
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>		
Peons	...	4440-7440+1300	...	-	-	शिपाई	
			Total	...	-	-	एकूण
			Grand Total	...	-	-	एकूण (सर्व मिलाऊन)
<u>Chief Translator and Interpreter (O.S. Side + A. Side)</u>					<u>मुख्य अनुवादक व दुभाषी</u>		
<u>Gazetted</u>					<u>राजपत्रित</u>		
Chief Translator and Interpreter	...	15600-39100+7600	...	1	1	मुख्य अनुवादक व दुभाषी	
Dy. Chief Translator and Interpreter	...	15600-39100+6600	...	1	1	उप-मुख्य अनुवादक व दुभाषी	
Assistant Chief Translator and Interpreter	...	15600-39100+6600	...	1	1	सहायक मुख्य अनुवादक व दुभाषी	
Section Officer	...	9300-34800+4400	...	5	5	कक्ष अधिकारी	
Senior Translator and Interpreter	...	9300-34800+4400	...	7	7	वरिष्ठ अनुवादक व दुभाषी	
			Total	...	15	15	एकूण
<u>Non-Gazetted Class III</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ३</u>		
Assistant	...	9300-34800+4300	...	7	7	सहायक	
Junior Translator and Interpreter	...	9300-34800+4200	...	7	7	कनिष्ठ अनुवादक व दुभाषी	
Clerks	...	5200-20200+1900	...	1	1	लिपिक	
			Total	...	15	15	एकूण
<u>Non-Gazetted Class IV</u>					<u>अराजपत्रित वर्ग ४</u>		
Naik	...	4440-7440+1600	...	1	1	नाईक	
Peons	...	4440-7440+1300	...	5	5	शिपाई	
			Total	...	6	6	एकूण
			Grand Total	...	36	36	एकूण (सर्व मिलाऊन)

तक्ता-१३-चालू
TABLE-XIII-Contd.

1	2	3	4	5	1	
			2016-17	2017-18		
Account Officer						
Gazetted						
Account Officer	...	433690-1080-49090-1230-56470	...	1	1	लेखा अधिकारी
Section Officer	...	9300-34800+4400	...	1	1	कक्ष अधिकारी
		Total	...	2	-	एकूण
Non-Gazetted Class III						
Assistant	...	9300-34800+4300	...	1	1	अराजपत्रित वर्ग ३
Clerks	...	5200-20200+1900	...	4	4	कनिष्ठ अनुवादक व दुभाषी
		Total	...	5	5	लिपिक
Non-Gazetted Class IV						
Peons	...	4440-7440+1600	...	2	2	एकूण
		Total	...	-	-	अराजपत्रित वर्ग ४
		Total	...	2	2	शिपाई
High Court (O.S.)		Grand Total	...	9	9	एकूण (सर्व मिलाऊन)
			...	9	9	एकूण बेरीज उच्च न्यायालय (मु.शा.)

HIGH COURT (Appellate Side)**Gazetted --**

S.N.	Designation	Scale of Posts	Grade Pay	Bombay	Nagpur	A'bad	Total	उच्च न्यायालय (अपील शाखा) राजपत्रित
Group - A								
1	Registrar General			01	0	0	1	महाप्रबंधक प्रबंधक
2	Registrar	37400-67000	8700	09	02	02	13	प्रबंधक
3	Dy. Registrar	15600-39100	7600	24	05	05	34	उप प्रबंधक
4	Asst. Registrar	15600-39100	6600	29	09	09	47	सहाय्यक प्रबंधक
5	Project Manager	15600-39100	6600	-	-	-	-	प्रोजेक्ट मॅनेजर
6	Registrar/Principal Secretary to the Hon'ble Chief Justice	37400-67000	8700	01	0	0	01	मा. मुख्य न्यायमूर्तीचे प्रधान सचिव
7	Secretary to the Hon'ble Chief Justice	15600-39100	7600	01	0	0	01	मा. मुख्य न्यायमूर्तीचे सचिव
8	Senior Private Secretary	15600-39100	7600	04	01	01	06	मुख्य खजगी सचिव
9	Private Secretary to Hon'ble Judge	15600-39100	6600	39	19	23	81	खाजगी सचिव
10	Chief Librarian	15600-39100	6600	01	0	0	01	मुख्य ग्रंथपाल
11	Personal Assistant to the Hon'ble Judge	15600-39100	5400	77	38	44	159	माननीय न्यायाधिकांचे स्वीयसहायक
12	Librarian	15600-39100	5400	01	01	01	03	ग्रंथपाल
13	Assistant Director	15600-39100	5400	01	0	0	01	न्यायालय लघुलेखक
14	General Manager	57500 (Fixed pay)		02	01	0	03	वरिष्ठ अधिक्षक
15	Chief Translator & Interpreter	15600-39100	7600	0	01	0	01	मुख्य अनुवादक व दुभाषी
16	Dy. Chief Translator	15600-39100	6600	0	02	01	03	उप मुख्य अनुवादक
17	Protocol Officer cum Courtkeepers	15600-39100	6600	0	01	01	2	राजशिष्टाचार अधिकारी व न्यायालय धारक
Total				191	80	81	358	एकूण

S.N.	Designation	Scale of Posts	Grade Pay	Bombay	Nagpur	A'bad	Total	उच्च न्यायालय (अपील शाखा) राजपत्रित
Group - B								
18	Section Officer	9300-34800	4400	172	45	69	286	महाप्रबंधक प्रबंधक
19	Hardware Engineer	9300-34800	4400	01	00	00	01	प्रबंधक
20	Software Engineer	9300-34800	4400	01	00	00	01	उप प्रबंधक
21	Senior Translator & Interpreter	9300-34800	4400	0	06	01	07	सहाय्यक प्रबंधक
22	Administrative Officer (JOTI)	9300-34800	4600	0	01	0	01	
23	Dy. Librarian	9300-34800	4400	0	01	0	02	
Total				174	53	70	298	
Total A + B				--	--	--	--	

S.N.	Designation	Scale of Posts	Grade Pay	Bombay	Nagpur	A'bad	Total
Group - C							
1	Assistant	9300-34800	4600	196	53	70	319
2	Software Programmer	9300-34800	4300	04	0	0	4
3	Clerk	5200-20200	1900	435	163	188	786
4	Section Writer	5200-20200	1900	10	26	0	36
5	Senior Libray Asst.	5200-20200	1900	02	3	0	5
6	Stenographer (H.G.)	9300-34800	4400	23	5	5	33
7	Stenographer (L.G.)	9300-34800	4300	30	4	08	42
8	Staff Car Driver	5200-20200	1900	62	26	29	117
9	Telex Operator	5200-20200	2400	0	0	0	0
10	Junior Translator & Interpreter	9300-34800	4200	0	13	01	14
11	Librarian (JOTI)	9300-34800	4300	0	1	0	1
12	Senior Assistant Librarian	9300-34800	4300	0	1	0	1
13	Assitant Librarian	5200-20200	2800	0	1	0	1
14	Typist	5200-20200	1900	0	1	0	1
Total				762	279	301	1360

S.N.	Designation	Scale of Posts	Grade Pay	Bombay	Nagpur	A'bad	Total
Group - D							
1	Book Binder	5200-20200	1900	11	5	10	26
2	Filer	5200-20200	1900	13	5	6	24
3	Jamadar	5200-20200	1900	1	0	0	1
4	Additional Jamadar	5200-20200	1900	1	0	0	1
5	Havildar	5200-20200	1900	5	1	5	11
6	Naik	4440-7440	1600	8	1	5	13
7	Chobdar	5200-20200	1900	86	41	49	173

S.N.	Designation	Scale of Posts	Grade Pay	Bombay	Nagpur	A'bad	Total
Group - D							
8	Officiating Chobdar	5200-20200	1900	0	1	0	1
9	Peon	4440-7440	1300	279	114	130	523
10	Library Attendant	5200-20200	1900	6	2	0	8
11	Hamal	4440-7440	1300	44	7	0	51
12	Farash	4440-7440	1300	5	6	0	11
13	Assistant Head Book Binder	5200-20200	2000	1	0	0	1
14	Senior Binder	5200-20200	1900	1	0	0	1
15	Binder Boy	4440-7440	1600	13	0	0	13
16	Roneo Peon	4440-7440	1600	2	0	01	3
17	Watchmen	4440-7440	1300	4	2	13	19
18	Cooks	4440-7440	1300	3	2	4	9
19	Xerox Operator	4440-7440	1600	2	2	2	6
20	Head Book Binder	5200-20200	2000	1	0	0	1
21	Junior Binder	5200-20200	1900	2	0	0	2
22	Sweeper	4440-7440	1300	0	5	15	20
23	Head Mali	5200-20200	1800	0	1	0	1
24	Pump Operator	4440-7440	1600	0	1	0	1
25	Mali	4440-7440	1300	0	3	2	5
26	Assistant Head Mali	4440-7440	1600	0	1	0	1
27	Garden Mazadoor	4440-7440	1300	0	8	0	8
28	Female Garden Mazadoor	4440-7440	1300	0	1	0	1
29	Liftman	4440-7440	1600	0	0	01	1
30	Senior Library Attendent	5200-20200	1900	0	2	0	2
31	Night Watchman	4440-7440	1300	0	1	0	1
32	Room Boy	4440-7440	1300	0	4	0	4
33	Sweeper cum Hamal	4440-7440	1300	0	3	0	3
Total				488	219	233	936
Total Group A,B,C,D				--	--	--	--

३. दिवाणी, सत्र आणि फौजदारी न्यायालये

(एक) प्रस्तावना

(अ) नगर दिवाणी आणि सत्र न्यायालय, मुंबई.-

मुंबई नगर दिवाणी आणि सत्र न्यायालयाची स्थापना बृहन्मुंबई क्षेत्राकरिता १९४८ साली झाली. हे न्यायालय दिवाणी आणि फौजदारी प्रकरणांत न्यायदान प्रक्रियेचे कार्य करते. सदर न्यायालय, हे ज्या दाय्यातील विषयवस्तूचे मूल्य रु. १०,००० पेक्षा जास्त पण रु. १,००,००,००० पेक्षा कमी आहे अशा अधिकार घोषणेचा वाद (डिव्लेरेटरी सूटस्) समरी सूटस् आणि कमर्शियल केसेस अशा प्रकरणांची सुनावणी करून निर्णय देते नोटीस ऑफ मोशन, सार्वजनिक जागेतून निष्कासन अधिनियम (पब्लिक प्रिमायसेस एक्विशन ॲक्ट) तसेच महानगरपालिका अधिनियम व इतर अधिनियमांतर्गत किरकोळ अर्जावर सुनावणी करून निर्णय देते. शासनाने मुंबई शहर दिवाणी न्यायालय (सुधारणा) अधिनियम, २०१२ (Mah-XXV of 2012) आणि विधि न्याय विभागाच्या शासन अधिसूचना क्रमांक सीसीएस-२९११/सीआर-५८/कार्यासन क्र. १९, दिनांक २८ ऑगस्ट २०१२ अन्वये रुपये दहा हजार पेक्षा जास्त पण रुपये एक कोटी पेक्षा कमी असलेल्या आर्थिक मूल्यांचे दिवाणी दाय्यांमध्ये न्यायप्रदान करण्याचे अधिकार या न्यायालयाला दिले आहेत व उक्त अधिनियमाची कलमे १,२,३,५,६ आणि ७ अंमलात आणण्यासाठी दिनांक १ सप्टेंबर २०१२ तसेच उक्त अधिनियमाचे कलम ४ अंमलात आणण्यासाठी दिनांक १ ऑक्टोबर २०१२ पासून सुरुवात करण्यात आली आहे.

फौजदारी शाखेत सत्र न्यायालय हे महानगर दंडाधिकारी यांच्याकडून न्यायचौकशी करीता पाठविलेल्या प्रकरणात न्यायचौकशी करून निर्णय देते तसेच भ्रष्टाचार प्रकरणात देखील सुनावणी करते. १ एप्रिल १९७४ पासून सत्र न्यायालयास बृहन्मुंबई मधील महानगर दंडाधिकार्यांनी संपरीक्षण केलेल्या प्रकरणांमधील फौजदारी अपिले आणि पुनरिक्षण अर्ज व त्यातील जामिन अर्जावर सुनावणी करण्याचे अधिकार ही देण्यात आले आहेत. सदर न्यायालयात दोन प्रधान न्यायाधीश आणि २ अतिरिक्त प्रधान न्यायाधीशांसह ८२ न्यायाधीशांची मंजूर पदे आहेत व ५२ न्यायालये मुंबई शहर दिवाणी व सत्र न्यायालयाच्या फोर्ट, मुंबई येथील मुख्य शाखेत कार्यरत आहेत. या ८२ पदामध्ये आर्थर रोड कारागृह येथील मोक्का न्यायालयातील २ न्यायाधिशाचा समावेश आहे. त्याचप्रमाणे मा. पंतप्रधान यांनी सूचित केल्याप्रमाणे केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण यांनी दाखल केलेली प्रकरणे चालविण्यासाठी ४ विशेष न्यायालयांच्या न्यायाधिशाचाही समावेश आहे.

मुंबई हे प्रधान वाणिज्य व औद्योगिक शहर असल्यामुळे या न्यायालयातील विवाद निरनिराळ्या प्रकारचे असतात आणि या न्यायालयात असलेल्या प्रचंड कार्यभारावरून विवादांची बेसुमार वाढ दिसून येते. शासनाने मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांच्याशी विचारविनिमय करून शासन अधिसूचना, विधि व न्याय विभाग क्र. संकिर्ण १२०७/५/सीआर.-३/का-११ दि. २० फेब्रुवारी २००७ अन्वये दि. १९ सप्टेंबर २००७ पासून दिंडोशी येथे गोरेगाव मालाड, कांदिवली, बोरीवली, व दहिसर या क्षेत्राचा समावेश असलेल्या विभागाकरिता बोरीवली (सत्र) न्यायालय विभाग स्थापन केला आहे शासनाने मुंबई येथील उच्च येथील न्यायालयासाठी विचार विनिमय करून दि. ३० सप्टेंबर २०१५ रोजी अधिसूचनेद्वारे अंधेरी परीसर व अंधेरी येथील पोलीस ठाणी आणि परक्राम्य संलेख अधिनियमाच्या कलम १३८ अन्वये उद्भवणारी

प्रकरणे बोरीवली सत्र विभागात समाविष्ट केलेली आणि उक्त क्षेत्रात उद्भवणाऱ्या प्रकरणांची न्यायचौकशी, विभागात दिंडोशी (गोरगांव) येथील सत्र न्यायालयात करण्यात येते. दिंडोशी येथील अपर सत्र न्यायाधीश हे त्याच्या प्रमुखपदी असून आणि त्यांची अधिकारिता ही, अंधेरी येथील अपर मुख्य महानगर दंडाधिकारी व महानगर दंडाधिकारी यांच्या न्यायालयांशी देखील समव्यापी आहे. तसेच सत्र न्यायाधीश, बृहन्मुंबई हे उक्त विभागासाठी सत्र न्यायाधीश असून त्यांना बोरीवली सत्र विभागाशी अधिकारिता आहे आणि तसेच, त्यांना उक्त सत्र विभागाकडील प्रकरणे काढून स्वतःकडे घेण्याचे किंवा सक्षम अधिकारिता असलेल्या इतर कोणत्याही न्यायालयाकडे किंवा त्यास योग्य वाटेल असे कोणतेही प्रकरण गोरेगांव, दिंडोशी येथील अपर सत्र न्यायाधीशकडे अभिहस्तांकित करण्याचे अधिकार प्रदान केलेले आहेत. सध्या तेथे १२ न्यायालये कार्यरत आहेत.

फौजदारी शाखेत सत्र न्यायालय हे महानगर दंडाधिकारी यांच्याकडून न्यायचौकशी करीता पाठविलेल्या प्रकरणांमध्ये न्यायचौकशी करून निर्णय देते तसेच फौजदारी अपिले आणि पुनरिक्षण अर्ज, जामिन अर्ज, सी.बी.आय., एन.डी.पी.एस., मोक्का, भ्रष्टाचार या कायदयांतर्गत दाखल केलेल्या प्रकरणांमध्ये सुनावणी करून निकाल देण्याचे काम करते.

प्रलंबित प्रकरणे त्वरीत निकालात काढण्यासाठी विशेष अनुदानांतर्गत शिवडी येथील जलदगती सत्र न्यायालय दिनांक १७ ऑक्टोबर २००३ पासून सुरु झाले आहे. सदर न्यायालयाचे कामकाज ज्या इमारती मधून चालविले जात होते ती इमारत माझगाव व न्यायालयासाठी रिक्त केल्यामुळे सध्या जलदगती सत्र न्यायालयाचे व सर्व विभाग शिवडी ऐवजी मुंबईनगर दिवाणी आणि सत्र न्यायालय येथे कार्यरत आहेत.

आपणास असे निदर्शनास आणण्यात येते की, नगर दिवाणी व सत्र न्यायालयाच्या फोर्ट, मुंबई येथील मुख्य शाखेत अतिरिक्त न्यायालये स्थापन करण्यासाठी, मा. उच्च न्यायालय यांच्या आदेशानुसार आणि विधि व न्याय विभाग ज्ञापन क्र. संकिर्ण-०४१६/ प्र. क्र. ४८/कार्या-११, दिनांक ४ मार्च, २०१७ च्या शासन ज्ञापनानुसार, हुतात्मा चौक, फ्लोरा फउंटन, मुंबई येथील एम. टी. एन. एल. इमारतीतील सहाय्या मजल्यावरील १३,५३३.३२ चौ. फूट जागा या न्यायालयाने सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षात रु.३७,२१,६६३/- इतक्या मासिक भाडेतत्वात (भाडेदरात प्रतीवर्षी ५% वाढीने) पाच वर्षासाठी घेतली आहे. सदरहु जागेचा ताबा हया न्यायालयाने दिनांक १ डिसेंबर, २०१७ रोजी घेतला आहे.

मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांचे आदेशानुसार या न्यायालयात दिनांक १ ऑक्टोबर २०११ पासून दिवाणी दाय्यांतील पक्षकारांकरीता मध्यस्थी केंद्र (Mediation Center) स्थापन करण्यात आले आहे.

प्रधान न्यायाधीश या न्यायालयाचे प्रशासकीय प्रमुख असून एक प्रबंधक (दिवाणी), तीन अप्पर प्रबंधक (दिवाणी), दोन प्रबंधक (सत्र), दोन अप्पर प्रबंधक (सत्र), सात उपप्रबंधक ही राजपत्रित अधिकारी पदे या कार्यालयाची प्रशासकीय बाजू सांभाळण्यासाठी मंजूर केलेली आहेत. या न्यायालयातील प्रबंधक मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय अधिनियम, १९४८ च्या कलम ८(२) अन्वये अधिकार प्रदान करण्यात आलेले आहेत.

(ब) मुफसिल क्षेत्रातील दिवाणी आणि सत्र न्यायालय हे जिल्हा व सत्र न्यायालय म्हणून ओळखले जाते.

(एक) प्रमुख जिल्हा न्यायाधीशांच्या न्यायालयाशिवाय इतर न्यायालये म्हणजेच जिल्हा न्यायाधीश आणि वरिष्ठ व कनिष्ठ स्तर दिवाणी न्यायाधीश आणि मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांची न्यायालये जिल्हाच्या ठिकाणी असतात. जिल्हा न्यायाधीशांची न्यायालये ही जिल्हाच्या मुख्यालय शहरात असतात. तसेच काही तालुक्यांच्या ठिकाणी असतात, दिवाणी न्यायाधीश, वरिष्ठ स्तर व मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांची न्यायालये सुध्दा त्याप्रमाणे असतात. प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश हे जिल्हा न्यायाधीश दोन्ही स्तरांचे दिवाणी न्यायाधीश आणि मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांच्या न्यायालयांवरील देखरेख करतात.

(दोन) एकुण २८० पदे सामायिक संवर्गातील जिल्हा न्यायाधीशांची आहेत. त्यापैकी ५३ पदे निवडश्रेणी जिल्हा न्यायाधीश पदांत परिवर्तीत केली आहेत. सध्या ५०२ पदे दिवाणी न्यायाधीश, (वरिष्ठ स्तर) आणि मुख्य न्यायदंडाधिकारी या संयुक्त संवर्गातील आहेत १११८ पदे ही दिवाणी न्यायाधीश (कनिष्ठ स्तर) आणि न्यायदंडाधिकारी मुफसल अधिकारिते अंतर्गत आहेत.

(तीन) जिल्हा न्यायाधीशांना दोन प्रकारच्या अधिकारितेचा म्हणजे (१) मूळ आणि (२) अपिलीय अधिकारितेचा वापर करण्याचा अधिकार आहे. जिल्हा न्यायालय हे जिल्ह्यातील मूळ दिवाणी अधिकारितेचे मुख्य न्यायालय आहे. तसेच सदर न्यायालय हे अपिल न्यायालय सुध्दा आहे.

(चार) जिल्हा न्यायाधीश हे मूळ प्रकरणांमध्ये सुनावणी करतात. जिल्हा न्यायाधीशांना अमर्याद आर्थिक अधिकारिता आहे. दिवाणी न्यायाधीश, कनिष्ठ स्तर यांना रु. २५,००० पर्यंत रकमेच्या दाव्यांत सुनावणी करण्याचे अधिकार आहेत, तर वरिष्ठ स्तर न्यायाधीशांना कोणत्याही मर्यादेपर्यंतच्या रकमेच्या दाव्यांत सुनावणी करण्याचे अधिकार आहेत.

(पाच) जिल्हा न्यायाधीश हे त्या-त्या जिल्ह्याचे सत्र न्यायाधीश असतात आणि त्यानुसार ते फौजदारी प्रकरणांमध्ये सुनावणी सुध्दा करतात. या कामात त्यांना अतिरिक्त सत्र न्यायाधीश, ज्यांना सत्र न्यायालयाचे सुध्दा अधिकार प्राप्त आहेत, त्यांचे सहाय्य लाभते ते जिल्ह्यातील सर्वोच्च न्यायिक प्राधिकारी असतात. सत्र न्यायाधीश हे दंडाधिकाऱ्यांना प्राथमिक चौकशी केल्यानंतर त्यांच्याकडे म्हणजेच सत्र न्यायाधीशांकडे पाठविलेले खटले चालवितात आणि दुय्यम दंडाधिकाऱ्यांनी दिलेल्या निर्णयाविरुद्ध केलेल्या अपिलात सुध्दा सुनावणी करतात.

(सहा) सत्र न्यायाधीश किंवा अतिरिक्त सत्र न्यायाधीश हे कायद्याच्या अंतर्गत प्राधिकृत केलेली कोणतीही शिक्षा देऊ शकतात, परंतु अशा न्यायाधीशांनी दिलेली फाशीची शिक्षा ही उच्च न्यायालयाने कायम करण्याअधिन असते.

(सात) सहाय्यक सत्र न्यायाधीश हे फाशीची शिक्षा किंवा जन्मठेपेची शिक्षा किंवा दहा वर्षावरील कैदेची शिक्षा सोडून अन्य कोणतीही शिक्षा, जी कायद्यांतर्गत, प्राधिकृत आहे देऊ शकतात.

(आठ) मुख्य न्यायदंडाधिकारी हे फाशीची शिक्षा किंवा जन्मठेपे किंवा सात वर्षापेक्षा जास्त कैदेची शिक्षा सोडून अन्य कोणतीही शिक्षा, जी कायद्यांतर्गत प्राधिकृत आहे, देऊ शकतात.

(नऊ) महाराष्ट्र राज्यात न्यायपालिका ही शासनांगापासून विभक्त केली आहे परिणामतः आता फौजदारी न्यायालये ही उच्च न्यायालयाच्या अधीन आहेत. १ एप्रिल १९७४ पासून भारत सरकारने नवीन फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ अंमलात आणली, त्या संहितेच्या कलम १२ अंतर्गत प्रत्येक जिल्ह्यात मुख्य न्यायदंडाधिकारी नियुक्त करणे आवश्यक आहे. कलम १२ च्या तरतुदींच्या अंमलबजावणीकरिता राज्य शासनाने उच्च न्यायालयाच्या शिफारशीवरून मुख्य न्याय दंडाधिकाऱ्यांची २९ पदे निर्माण केली व त्यापैकी प्रत्येक जिल्ह्यात एक आणि अतिरिक्त मुख्य न्यायदंडाधिकाऱ्यांची दोन पदे, प्रत्येकी एक पुणे आणि नागपूर जिल्ह्यांकरिता निर्माण केली आहेत. ही पदे दिवाणी न्यायाधीश, वरिष्ठ स्तर या पदास समकक्ष समजली गेली आहेत.

(क) कौटुंबिक न्यायालये.- कौटुंबिक न्यायालये अधिनियम, १९८४ च्या तरतुदींन्वये पुणे, मुंबई, औरंगाबाद, नागपूर, अमरावती, अकोला, ठाणे, नाशिक, सोलापूर, कोल्हापूर व नांदेड लातूर येथे कौटुंबिक न्यायालयांची स्थापना अनुक्रमे २७ जानेवारी १९८९, ७ ऑक्टोबर १९८९, २० फेब्रुवारी १९९३, २२ फेब्रुवारी १९९६, २९ नोव्हेंबर २००९, २१ डिसेंबर २००९, २२ एप्रिल २०१०, २३ ऑक्टोबर २०१० व ८ सप्टेंबर २०१२, २ मार्च, २०१३ व २८ मार्च, २०१४ कार्यान्वीत पासून झाली आहेत. या न्यायालयातील न्यायाधीशांची मंजूर संख्या अनुक्रमे ५, ७, २, ४ व प्रत्येकी १ याप्रमाणे एकूण २६ अशी आहे. या न्यायालयांचे मुख्य कार्य म्हणजे सर्व विवाहासंबंधी प्रकरणे, जी सदर अधिनियम-प्रकरण तीन मधील कलम ७ अंतर्गत येतात, त्यात सुनावणी करणे हे होय, पुणे न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रात पुणे शहर महानगरपालिकेचे क्षेत्र, कॅन्टोनमेंट क्षेत्र आणि खडकी यांचा समावेश होतो. सुरुवातीपासूनच पुणे येथील कौटुंबिक न्यायालय हे भारती विद्यापीठाच्या ७ व्या व ९ व्या मजल्यांवर भाड्याच्या जागेत स्थित आहे. मुंबई येथील कौटुंबिक न्यायालयाच्या अधिकारक्षेत्रात बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्राचा समावेश होतो. औरंगाबाद येथील कौटुंबिक न्यायालय अधिकार क्षेत्रात औरंगाबाद जिल्ह्याच्या संपूर्ण क्षेत्राचा समावेश होतो. त्याचप्रमाणे नागपूर येथील कौटुंबिक न्यायालयाच्या अधिकार क्षेत्रात नागपूर शहर महानगरपालिकेचे क्षेत्र आणि कामटी कॅन्टोनमेंट बोर्डाचे क्षेत्र यांचा समावेश होतो. तसेच नाशिक, ठाणे, सोलापूर, अकोला, अमरावती, कोल्हापूर व नांदेड लातूर या जिल्ह्यांच्या महानगरपालिकेच्या क्षेत्रासाठी प्रत्येकी १ कौटुंबिक न्यायालय स्थापन करण्यास मंत्रीमंडळाने मान्यता दिली आहे.

(ड) जलदगती न्यायालये.-१९ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार माननीय उच्च न्यायालयाने राज्यातील प्रलंबित खटले जलदगतीने निकालात काढण्यासाठी, महाराष्ट्र राज्याकरिता एक कृती आराखडा तयार केला. या आराखड्याची अंमलबजावणी ३ एप्रिल २००९ पासून करण्यात आली आहे. केंद्र शासनाने राज्य शासनास १८७ जलदगती न्यायालये सुरु करण्याचे निदेश दिले होते आणि त्याअनुषंगाने राज्यशासनाने दिनांक २३ मार्च २०११ रोजी राज्यशासनाच्या खर्चातून १०० जलदगती न्यायालये पुढील पाच वर्षांपर्यंत चालू ठेवण्याचा निर्णय घेतला आहे. आता त्याप्रमाणे राज्यात १०० जलदगती न्यायालये स्थापन करण्यात आली. सदर न्यायालयात दिनांक १ जानेवारी, २०१७ ते दिनांक ३१ डिसेंबर, २०१७ पर्यंत ३५,०४६ इतके (दिवाणी व फौजदारी) प्रकरणे निकालात काढली.

(३) महाराष्ट्र ज्युडिशियल अॅकॅडमी आणि इंडियन मेडिएशन सेंटर व ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट : महाराष्ट्र राज्यामध्ये न्यायीक अधिकाऱ्यांची संख्या मोठ्या प्रमाणात आहे. दरवर्षी नवीन न्यायिक अधिकाऱ्यांना नेमणुका दिल्या जातात. त्यांना उत्तम दर्जाचे पूर्वप्रशिक्षण व त्यानंतर वेळोवेळी त्यांच्याकरीता चर्चासत्र, शासनाच्या विचाराधिन होती. जागतिकीकरण व देशाची अर्थिक परिस्थिती तसेच मुंबई व्यापारी व अर्थिक महत्त्व विचारात घेऊन महाराष्ट्र ज्युडिशियल अॅकॅडमी आणि इंडियन मेडिएशन सेंटर व ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट मुंबईजवळ स्थापन करावी असा प्रस्तावही शासनाच्या विचाराधिन होता. मेकडएशन सेंटरमुळे आर्थिक स्वरूपाचे वाद लवादामार्फत सामोपचाराने मिटविता येतील तसेच प्रशिक्षणाची देखील सोय होईल, अशी शासनाची भुमिका होती. त्यानुसार उत्तम, जि. ठाणे येथे महाराष्ट्र ज्युडिशियल अॅकॅडमी आणि इंडियन मेडिएशन सेंटर व ट्रेनिंग इन्स्टिट्यूट दिनांक २७ जून २००९ रोजी सुरु करण्यात आली आहे. या संस्थेच्या उद्दिष्टानुसार नवनीयुक्त न्यायीक अधिकाऱ्यांना मुलभूत-प्रशिक्षण देण्याचा कार्यक्रम प्रत्यक्षात सुरु करण्यात आला आहे.

तक्ता - १

TABLE-I

(१०५) (बोन) जिल्हा दिवाणी व सत्र न्यायाधीश (२०१४ ०१०२).

वेतन	8246734	10800210	9800001	10800210	...	Salaries
अतिकालिन भत्ता	5424	12751	11477	12948	...	Wages
मजुरी	1384	1260	1262	1500	...	Over time Allowances
टेलीफोन, लाईट व पाणी	127687	140000	143001	140000	...	Tele, Elec. & water Charges
प्रवास खर्च	69850	121000	108991	133100	...	Travel Expenses
कार्यालयील खर्च	230304	417386	377004	452863	...	Office Expenses
कंत्राटी सेवा	5457	8208	9001	8208	...	Contract Service
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल प्रदाने	5790	4000	4080	4500	...	Payment for Professional
भाडे, पट्टी व कर	65197	50000	50242	55000	...	Rent, Rates and Taxes
प्रकाशने	110	400	360	400	...	Publications
सहाय्यक अनुदान	452	500	235	500	...	Grant-in-aid
संगणकावरील खर्च	3883	5453	5881	5780	...	Computer Expenses
लहान बांधकामे	0	1	2000	1	...	Minor Work
पेट्रोल तेल व वंगण	0	0	37	0	...	Petrol, Oil & Vangan
जाहिरात व प्रसिध्दी	0	0	0	60	...	Office Expenses.
एकूण भारत	8762272	11561169	10513572	11615070	...	Total Char*ged
एकूण (२) दसमत	Total-- (ii) Voted

(२२)(०२) ग्राम न्यायालय अधिनियम, २००८
अंतर्गत ग्राम न्यायालयाची स्थापना (२०१४ ०४०९)

वेतन	26529	58838	40124	42070	...	Nyayalays as per Gram Nyayalays Act, 2008. (2014 0477)
अतिकालीक भत्ता	0	41	15	42	...	Salaries
मजुरी	0	94	67	50	...	Wages
दुरुव्नी, वीज व पाणी शुल्क	4	771	154	651	...	Overtime Allowance
पेट्रोल तेल व वंगण	0	1	1	1	...	Tele. Ele. & Water Charges
कंत्राटी सेवा	0	31	1	15	...	Petrol, Oil & Wangan
देशांतर्गत प्रवास खर्च	175	954	536	900	...	Contractual Service
कार्यालयील खर्च	2214	8467	5287	8467	...	Domestic Travel Expenses
भाडे, पट्टी व कर	253	828	594	720	...	Office Expense
प्रकाशने	0	10	5	10	...	Rent, Rates and Taxes
संगणक खर्च	198	667	634	700	...	Publication
जाहिरात व प्रसिध्दी	16	200	143	200	...	Computer Expenses
व्यावसायिक खर्च	0	101	20	101	...	Advertising and Publicity
एकूण (५)	29389	71003	47581	53927	...	Total-- (V)

(१०५) (पाच) न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था (२०१४ ०२०९)

वेतन	17228	23810	23810	26429	...	Judicial Officers Training Institute (2014-0207).
कार्यालयील खर्च	87191	191599	2839	33788	...	Salaries
प्रवास खर्च	250	800	640	880	...	Office Expenses
टेलीफोन खर्च	10251	9000	10000	10000	...	Travel Expenses
भाडे, पट्टी व कर	456	750	500	800	...	Telephone Charges
संगणकावरील खर्च	80	166	149	175	...	Rent, Rates and Taxes
इतर प्रशासकीय खर्च	0	1	1	1	...	Computer Expenses
लहान बांधकामे	0	1	1	1	...	Other Administrative expens
व्यावसायिक व विशेष सेवा	0	1	1	1	...	Minor Work
अतिकालिक भत्ता	184	212	190	218	...	Payment for Professional
कंत्राटी सेवा	0	500	450	525	...	O. T.
प्रकाशने	50	50	45	50	...	Contract Service
एकूण (५)	115690	226890	38626	72868	...	Total-- (V)

तक्ता - १-बालू
TABLE-I-Contd.

1	2	3	4	5
(०६) केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण विशेष न्यायालय (०६)(०१) केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण (सी.बी.आय.) विशेष न्यायालय (२०१४ ०४६८)				(06) Central Bureau of Investigation (06)(01) Central Bureau of Investigation 0CBI Special Court)
वेतन	27816	40000	40000	43736
अतिरिक्त भत्ता	0	10	8	10
दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	257	450	450	540
लहान बांधकामे	0	1	1	0
देशांतरित प्रवास खर्च	96	1269	1015	1200
कार्यालयीन खर्च	2151	2810	2248	3350
भाडे, पट्टी व कर	0	0	0	0
प्रकाशने	0	0	0	0
संगणक खर्च	136	234	187	924
व्यावसायिक सेवा	30	160	128	240
एकूण (क)	30486	44934	44037	50000
(१०८) फौजदारी न्यायालये (२०१४ ०२४३)				... Total
वेतन	519502	717496	649294	717496
मजुरी	4	86	37	31
अतिरिक्त भत्ता	98	288	259	296
टेलीफोन खर्च	2122	5000	4012	5000
कंत्राटी सेवा	8	150	58	85
प्रवास खर्च	2410	3974	3576	4371
कार्यालयीन खर्च	6406	9663	8454	10484
भाडे, पट्टी व कर	419	918	1048	1000
लहान बांधकामे	0	1	1	1
संगणक	135	276	248	292
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल प्रदाने	220	1254	764	1254
एकूण (ख)	531324	739106	667751	740310
एकूण (ग)	...	--	--	... Total (B)
...

तक्ता-२
TABLE-II

खालील तक्ता कौटुंबिक न्यायालयांनी त्या त्या वर्षामध्ये केलेल्या कामाची आकडेवारी दर्शविते.

Following table indicates the work done by the family Court during the respective years.

न्यायालय	वर्षांभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे				नवीन दाखल केलेली प्रकरणे				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे				Name of Cases	
	Cases pending at the beginning of the year				Cases instituted during the year				Cases disposed during the year				Cases pending at the end of the year					
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16			
मुंबई	...	19918	11669	11914	7988	7851	8338	19906	19520	20252	8237	7606	7749	11669	11914	12503	...	Mumbai
पुणे	...	4559	4833	4925	4067	4018	4158	8626	8851	9082	3793	3926	3893	4833	4925	5189	...	Pune
नागपूर	...	4954	5657	6028	3655	3792	3863	8609	9449	9891	2952	3421	3765	5657	6028	6129	...	Nagpur
औरंगाबाद	...	855	897	990	892	849	840	1747	1746	1830	850	756	939	897	990	891	...	Aurangabad
अमरावती	...	1264	1278	1375	727	679	831	1991	1957	2206	713	582	1113	1278	1375	1093	...	Amravati
अकोला	...	535	666	678	561	544	681	1096	1210	1359	430	532	600	666	678	759	...	Akola
नाशिक	...	2108	2370	2630	1583	1862	1829	3691	4232	4459	1321	1602	1518	2370	2630	2641	...	Nashik
ठाणे	...	1554	1651	1783	1067	1188	1219	2621	2839	3002	970	1056	1221	1651	1783	1781	...	Thane
सोलापूर	...	1051	1032	912	745	679	728	1796	1711	1640	764	799	703	1032	912	937	...	Solapur
कोल्हापूर	...	599	657	660	573	555	504	1172	1212	1164	515	552	516	657	660	648	...	Kolhapur
नांदेड	...	993	793	796	497	620	664	1490	1413	1460	697	617	629	793	796	831	...	Nanded
लातूर	...	0	0	0	0	0	850	0	0	850	0	0	320	0	0	530	...	Latur
एकूण	...	38390	31503	32691	22355	22637	23655	52745	54140	56345	21242	21449	22646	31503	32691	33402	...	Total

तक्ता-३
TABLE-III

The following table (1 to 29) indicate District wise cases in the District and Sessions Courts and in the Subordinate Courts in the State in 2015, 2016 and 2017.
The High Court has informed that there are no norms of disposal prescribed for Judicial Officers on the basis of total number of cases. The different Judicial Officers are however required to dispose of cases, as under --

(1) District and Sessions Judge Additional District Judge/ (2) Civil Judge, Senior "Division" (3) Chief Judicial Magistrate/ Chief Judicial Magistrate, (First Class), Special Court (M.V./Rlys/Corpn.)	Regular Civil Appeal and : 432 Sessions case : Special Civil Suit : 72 Criminal Regular I.P.C. : 192
--	--	---

Note : Norms of disposal for the Court of Special Magistrate for Motor Vehicles, Railway and Municipal Corporations are usual norms for contested disposal. In addition disposal of 6 uncontested I. P. C. Case. (1 unit) and 300 uncontested other Acts-1 unit.

(4) Civil Judge, Junior Division ... (5) Civil Judge, Junior Division ... Judicial Magistrate, First Class.	Civil Regular Suit : 162 18 units (Civil/Criminal or bothtogether)
---	-------------------	---

खालील तक्ता (१ ते २९) राज्यातील जिल्हा व सत्र न्यायालय व दुय्यम न्यायालये यांच्या २०१५, २०१६ व २०१७ या वर्षातील कामकाजाचा जिल्हावार सारांश दर्शवितो.

एकूण प्रकरणांच्या संख्येवर आधारित अशी प्रमाणके न्यायालयाची अधिकार्यांच्या कामकाजासाठी ठरविण्यात आलेली नाहीत असे उच्च न्यायालयाने कळविले आहे. तथापि विविध न्यायिक अधिकार्यांना खाली दिल्याप्रमाणे प्रकरणे निकालात काढावी लागतात.

(१) जिल्हा व सत्र न्यायाधिश सह/अपर जिल्हा न्यायाधिश (२) दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठस्तर) (३) मुख्य न्याय दंडाधिकारी किंवा न्याय दंडाधिकारी (प्रथम वर्ग) विशेष न्यायालय (मोटर वाहन/रेल्वे/ नगरपालिका).	नियमित दिवाणी अपील व : ४३२ सत्र प्रकरणे : विशेष दिवाणी दावे : ७२ फौजदारी नियमित भारतीय : १९२ दंडसंहित प्रकरणे
--	--	---

टीप:- मोटर वाहन, रेल्वे आणि नगरपालिका करिता असलेल्या विशेष न्यायाधिशांच्या न्यायालयांसाठी प्रकरणे निकालात काढण्यासाठी नेहमीची प्रमाणके आहेत. याशिवाय भारतीय दंडसंहिता खालील न लढविलेली सहा प्रकरणे एक आणि इतर, अधिनियमांखालील न लढविलेली ३०० प्रकरणे (एक).

(४) दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठस्तर) (५) दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठस्तर) न्याय दंडाधिकारी (प्रथम वर्ग).	दिवानी नियमित प्रकरणे : १६२ १८ एकके (दिवानी/फौजदारी किंवा दोन्ही एकत्र)
--	-------------------	--

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे										वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases	
	Cases pending at the beginning of the years		2015		2016		2017		2015		2016		2017		2015		2016		2017		
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2017		
१. जिल्हा अहमदनगर
(एक) दिवाणी प्रकरणे	15399	16733	15993	4981	3722	3414	20380	20455	19407	3647	4462	4780	16733	15993	14627
(दोन) फौजदारी	6959	7929	8546	5547	6017	5337	12506	13946	13883	4577	5400	6314	7929	8546	7569
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) दिवाणी प्रकरणे	39625	41651	44257	14034	14386	14813	53659	56037	59070	12008	11780	13387	41651	44257	45683
(दोन) फौजदारी	56216	58603	62756	32856	30179	33984	89072	88782	96740	30469	26026	28600	58603	62756	68140
एकूण	118199	124916	131552	57418	54304	57548	175617	179220	189100	50701	47668	53081	124916	131552	136019

(1) District AHMEDNAGAR

I. District Courts

(i) Civil
(ii) Criminal

II. Sub-Ordinate Courts

(i) Civil
(ii) Criminal

Total

तक्ता - ३ चालू
TABLE-III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(2) District AKOLA															
I. District Courts															
...
...	3355	3294	3096	1063	1063	1051	4386	4357	4147	1092	1261	1412	3294	3096	2735
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	2208	2425	2697	2068	2047	2132	4276	4472	4829	1851	1775	2020	2425	2697	2809
...
II. Sub-Ordinate Courts															
...
...	11916	12249	12904	4124	4380	4543	16040	16629	17447	3791	3725	4477	12249	12904	12970
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	36323	38442	43240	15950	18419	20196	52273	56861	63436	13831	13621	19395	38442	43240	44041
...
एकूण	53802	56410	61937	23173	25909	27922	76975	82319	89859	20565	20382	27304	56410	61937	62555
(3) District AMRAVATI															
I. District Courts															
...
...	7972	8678	8256	2127	1768	2147	10099	10446	10636	1421	2190	2474	8678	8256	8162
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	3833	4387	4591	3121	3172	3134	6954	7559	7727	2567	2968	2880	4387	4591	4845
...
II. Sub-Ordinate Courts															
...
...	13832	14603	15620	6612	7699	8638	20444	22302	24258	5841	6682	7965	14603	15620	16060
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	44228	49962	56397	24910	25317	28038	69138	75279	84435	19176	18882	24164	49962	56397	60271
...
एकूण	69865	77630	84864	36770	37956	41957	106635	115586	127056	29005	30722	37483	77630	84864	89338
(4) District AURANGABAD															
I. District Courts															
...
...	9645	11373	12528	3815	3785	3994	13460	15158	16522	2087	2630	3070	11373	12528	13452
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	4743	5344	6450	4404	5456	5508	9147	10800	11958	3803	4350	4549	5344	6450	7409
...
II. Sub-Ordinate Courts															
...
...	24314	25865	27232	7560	7354	7072	31874	33219	34304	6009	5987	6591	25865	27232	27713
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	55484	58225	67260	37036	37459	33770	92520	95684	101030	34295	28424	27186	58225	67260	73844
...
एकूण	94186	100807	113470	52815	54054	50344	147001	154861	163814	46194	41391	41396	100807	113470	122418
(5) District BEED															
I. District Courts															
...
...	11726	11074	11407	2003	2687	2350	13729	13761	13757	2655	2354	4007	11074	11407	9750
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	2574	2638	2684	2773	2705	2608	5347	5343	5292	2709	2659	2415	2638	2684	2877
...
II. Sub-Ordinate Courts															
...
...	18839	20743	22340	11599	11132	15367	30438	31875	37707	9695	9535	14282	20743	22340	23425
(एक) दिवाणी
(दोन) फौजदारी	35054	37305	39704	20343	19140	19281	55397	56445	58985	18092	16741	19944	37305	39704	39041
...
एकूण	68193	71760	76135	36718	35664	39606	104911	107424	115741	33151	31289	40648	71760	76135	75093

तक्ता - ३ चालू
TABLE - III - Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(9) District DHULE															
I. District Courts															
१. जिल्हा न्यायालये
(एक) दिवाणी	...	6157	7092	4514	4313	9377	10671	10978	16469	4006	3886	9363	6665	7092	7106 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	2145	2057	2481	2530	3351	4626	4540	5408	2616	2483	3337	2010	2057	2071 ... (ii) Criminal
II. Sub-Ordinate Courts															
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) दिवाणी	...	6404	5779	5650	2954	4089	12054	8733	10042	6275	2780	3821	5779	5953	6221 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	18337	18697	19136	12615	15707	14003	30952	34404	33139	12255	13988	18697	19136	19151 ... (ii) Criminal
एकूण	...	33043	34238	25260	25504	30820	58303	58655	65058	25152	24417	30509	33151	34238	34549 ... Total
(10) District JALGAON															
I. District Courts															
१. जिल्हा न्यायालये
(एक) दिवाणी	...	7994	6007	5514	3069	2049	2696	11063	8056	8210	5056	2542	1933	6007	5514 6277 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	3476	3483	3652	3163	3138	2718	6639	6621	6370	3156	2969	2614	3483	3652 3756 ... (ii) Criminal
II. Sub-Ordinate Courts															
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) फौजदारी	...	24685	26634	27506	8764	7588	7379	33449	34222	34885	6815	8262	26634	27506	26623 ... (i) Civil
(दोन) दिवाणी	...	47679	48074	53553	46019	54173	57581	93698	102247	111134	45624	48694	48074	53553	54604 ... (ii) Criminal
एकूण	...	83834	84198	90225	61015	66948	70374	144849	151146	160599	60651	60921	69339	84198	90225 91260 ... Total
(11) District JALNA															
I. District Courts															
१. जिल्हा न्यायालये
(एक) दिवाणी	...	4004	4319	5111	1298	1517	1525	5302	5836	6636	983	725	1584	4319	5111 5052 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	1601	1893	2283	1945	2091	2105	3546	3984	4388	1653	1701	1809	1893	2283 2579 ... (ii) Criminal
II. Sub-Ordinate Courts															
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) दिवाणी	...	12800	12973	12353	3090	3240	4317	15890	16213	16670	2917	3860	4299	12973	12353 12371 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	24344	26040	25551	13078	11617	11329	37422	37657	36880	11382	12106	11801	26040	25551 25079 ... (ii) Criminal
एकूण	...	42749	45225	45298	19411	18465	19276	62160	63690	64574	16935	18392	19493	45225	45298 45081 ... Total

(१२) जिल्हा कोल्हापूर

(12) District KOLHAPUR

		I. District Courts																
१. जिल्हा न्यायालये	...	9853	9921	9424	3609	4907	3799	13462	14828	13223	3541	5404	4160	9921	9424	9063	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	...	9853	9921	9424	3609	4907	3799	13462	14828	13223	3541	5404	4160	9921	9424	9063	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	3561	3546	3276	2647	2736	2667	6208	6282	5943	2662	3006	2710	3546	3276	3233	...	(ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये	...	26074	27833	29780	14476	15303	16088	40550	43136	45868	12717	13356	14197	27833	29780	31671	...	(i) Civil
(एक) दिवाणी	...	26074	27833	29780	14476	15303	16088	40550	43136	45868	12717	13356	14197	27833	29780	31671	...	(i) Civil
(दोन) फौजदारी	...	36043	36708	39394	28487	23706	31864	64530	60414	71258	27822	21020	29220	36708	39394	42038	...	(ii) Criminal
एकूण	...	75531	78008	81874	49219	46652	4418	124750	124660	136292	46742	42786	50287	78008	81874	86005	...	Total

(१३) जिल्हा नागपूर

(13) District NAGPUR

		I. District Courts										II. Sub-Ordinate Courts									
१. जिल्हा न्यायालये	...	20473	24750	21705	666+298	7609+15	6953+9	30138	32374	28667	5388	7239+ 3430Tr	6599+22	24750	21705	22046	...	(i) Civil			
(एक) दिवाणी	...	20473	24750	21705	666+298	7609+15	6953+9	30138	32374	28667	5388	7239+ 3430Tr	6599+22	24750	21705	22046	...	(i) Civil			
(दोन) फौजदारी	...	4671	5601	5810	4896	5038+1	5161+2	9567	10440	10976	4166	4630	4830	5401	5810	6146	...	(ii) Criminal			
२. दुय्यम न्यायालये	...	30336	27550	30465	6254+10	6543+48	7255+33	36600	37625	37753	6172+ 2878 Tr	71606956+203	Com.575	27550	30465	30019	...	(i) Civil			
(एक) दिवाणी	...	30336	27550	30465	6254+10	6543+48	7255+33	36600	37625	37753	6172+ 2878 Tr	71606956+203	Com.575	27550	30465	30019	...	(i) Civil			
(दोन) फौजदारी	...	139386	152373	162851	84250+37	100011+2	139142+3	223673	252407	302025	69041+20	89297+25	128129+1	152373	162851	167204	...	(2) Criminal			
एकूण	...	194866	210174	220831	102062+6	119201+8	158511+7	299978	332846	349421	84767+49	108296+2	146514+3	210074	220831	225415	...	Total			

(१४) जिल्हा नांदेड

(14) District NANDED

		I. District Courts										II. Sub-Ordinate Courts									
१. जिल्हा न्यायालये	...	8763	8455	8355	2388	2609	2614	11151	11064	10969	2696	2709	3196	8455	8355	7773	...	(i) Civil			
(एक) दिवाणी	...	8763	8455	8355	2388	2609	2614	11151	11064	10969	2696	2709	3196	8455	8355	7773	...	(i) Civil			
(दोन) फौजदारी	...	2588	2875	3077	2365	2255	2342	4953	5130	5419	2078	2053	2166	2875	3077	3253	...	(ii) Criminal			
२. दुय्यम न्यायालये	...	15994	17170	17758	6090	6592	7122	22084	23762	24880	4914	6004	7438	17170	17758	17442	...	(i) Civil			
(एक) दिवाणी	...	15994	17170	17758	6090	6592	7122	22084	23762	24880	4914	6004	7438	17170	17758	17442	...	(i) Civil			
(दोन) फौजदारी	...	35792	38424	42433	17552	19253	18724	53327	57677	61157	14903	15244	15672	38424	42433	45485	...	(ii) Criminal			
एकूण	...	63140	66924	71623	28375	30709	30802	91515	97633	102425	24591	26010	28472	66924	71623	73953	...	Total			

तक्ता - ३ चालू
TABLE-III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(15) District : NASHIK															
I. District Court															
(१५) जिल्हा : नाशिक	...														
१. जिल्हा न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	13986	14750	15416	5150	5376	5146	19136	20126	20562	4386	4710	14750	15416	15788
(दोन) फौजदारी	...	5421	5472	5484	4266	4646	5069	9687	10118	10553	4215	4634	5472	5484	5969
II. Sub-ordinate Court															
(एक) दिवाणी	...	31443	31638	33270	7835	7998	7642	39278	39636	40912	7640	6366	31638	33270	34104
(दोन) फौजदारी	...	82919	85476	93065	44808	50707	60785	127727	136183	153850	42251	43118	85476	93065	99773
एकूण	...	133769	137336	147235	62059	68727	78642	195828	206063	225877	58492	58828	137336	147235	155634
(16) District : OSMANABAD															
I. District Court															
(१६) जिल्हा : उस्मानाबाद	...														
१. जिल्हा न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	5227	5511	5387	3352	2838	4267	8579	8349	9654	3068	2962	5511	5387	6127
(दोन) फौजदारी	...	1661	1739	1778	1830	1597	2634	3491	3336	4412	1752	1558	1739	1778	1875
II. Sub-ordinate Court															
(एक) दिवाणी	...	20276	21524	24543	15489	24806	17995	35965	46330	42538	14441	21787	21524	24543	24717
(दोन) फौजदारी	...	21211	21197	23168	26768	11965	11809	47979	33162	34977	26782	9994	21197	23168	25308
एकूण	...	48375	49971	54876	47439	41206	36705	96014	91177	91581	46043	36301	49971	54876	58027
(17) District : LATUR															
I. District Court															
(१७) जिल्हा : लातूर	...														
१. जिल्हा न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	8508	9502	9859	2936	3094	3123	11444	12596	12982	1942	2737	9502	9859	10429
(दोन) फौजदारी	...	1832	2021	1948	1737	1647	1563	3569	3668	3511	1548	1720	2021	1948	1972
II. Sub-ordinate Court															
(एक) दिवाणी	...	18063	18608	18736	9100	10081	10563	27163	28689	29299	8555	9953	18608	18736	18675
(दोन) फौजदारी	...	25871	25324	26880	16375	14323	14065	42246	39647	40945	16922	12767	25324	26880	27618
एकूण	...	54274	55455	57423	30148	29145	29314	84422	84600	86737	28967	27177	55455	57423	58694

(H) 125-11 (१८) जिल्हा : परभणी

(18) District : PARBHANI

१. जिल्हा न्यायालये ...

I. District Court

(एक) दिवाणी ...	4564	5766	5921	3975	5529	6008	8539	11295	11929	2773	5374	5726	5766	5921
(दोन) फौजदारी ...	2271	3103	2932	3312	4605	3670	5583	7708	6602	2480	4776	3584	3103	2932

२. दुय्यम न्यायालये ...

II. Sub-ordinate Court

(एक) दिवाणी ...	13385	13871	13981	9832	10171	10773	23217	24042	24754	9346	10061	11273	13871	13981
(दोन) फौजदारी ...	31102	33679	35973	27312	34999	31261	58414	68678	67234	24735	32705	30850	33679	35973
एकूण ...	51322	56419	58807	44431	55304	51712	95753	111723	110519	39334	52916	51433	56419	58807

(१९) जिल्हा : पुणे

(19) District : PUNE

१. जिल्हा न्यायालये ...

I. District Court

(एक) दिवाणी ...	27364	30330	32853	9509	9895	9866	36873	40225	42719	6543	7372	8102	30330	32853
(दोन) फौजदारी ...	10729	11868	13411	10028	10476	10822	20757	22344	24233	8889	8933	9571	11868	13411

२. दुय्यम न्यायालये ...

II. Sub-ordinate Court

(एक) दिवाणी ...	63301	65980	68872	14603	14854	14871	77904	80834	83743	11924	11962	14029	65980	68872
(दोन) फौजदारी ...	206115	201049	207305	94415	114765	109499	300530	315814	316804	99481	108509	103139	201049	207305
एकूण ...	307509	309227	322441	128555	149990	145058	436064	459217	467499	126837	136776	134841	309227	322441

(२०) जिल्हा : रायगड

(20) District : RAIGAD

१. जिल्हा न्यायालये ...

I. District Court

(एक) दिवाणी ...	8025	9105	9501	2768	2775	2448	10793	11880	11949	1688	2379	2020	9105	9501
(दोन) फौजदारी ...	2476	2874	3176	2346	2112	1949	4822	4986	5125	1948	1810	1790	2874	3176

२. दुय्यम न्यायालये ...

II. Sub-ordinate Court

(एक) दिवाणी ...	21283	22737	24013	5692	5661	5844	26975	28398	29857	4238	4385	5865	22737	24013
(दोन) फौजदारी ...	23541	26293	28835	17719	17456	19523	41260	43749	48358	14967	14914	18049	26293	28835
एकूण ...	55325	61009	65525	28525	28004	29764	83850	89013	95289	22841	23488	27724	61009	65525

तक्ता ३- चालू

TABLE III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(२१) जिल्हा : रत्नागिरी	(21) District : RATNAGIRI														
१. जिल्हा न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	2808	3124	822	1174	967	3630	4000	4091	804	876	1404	2826	3124	2687
(दोन) फौजदारी	...	861	854	767	723	623	1628	1574	1477	777	720	647	851	854	830
२. दुय्यम न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	5157	5302	1773	1837	2472	6930	7139	8003	1628	1608	1866	5302	5531	6137
(दोन) फौजदारी	...	8215	8699	7168	6922	6952	15383	15621	15682	6684	6891	6592	8699	8730	9090
एकूण	...	17041	17678	10530	10656	11014	27571	28334	29253	9893	10095	10509	17678	18239	18744
(२२) जिल्हा : सांगली	(22) District : SANGALI														
१. जिल्हा न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	8259	8995	3093	2962	2412	11352	11957	12286	2357	2083	2271	8995	9874	10015
(दोन) फौजदारी	...	3501	3731	2234	2165	2256	5735	5896	6019	2004	2133	2289	3731	3763	3730
२. दुय्यम न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	21292	22788	6005	5883	6214	27297	28671	30003	4509	4882	6262	22788	23789	23741
(दोन) फौजदारी	...	21081	23941	15468	18152	16505	36549	42093	42216	12608	16382	14758	23941	25711	27458
एकूण	...	54133	59455	26800	29162	27387	80933	88617	90524	21478	25480	25580	59455	63137	64944
(२३) जिल्हा : सातारा	(23) District : SATARA														
१. जिल्हा न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	8386	8846	2873	3327	3131	11259	12173	13109	2413	2195	2786	8846	9978	10323
(दोन) फौजदारी	...	2943	3195	2427	2134	2659	5370	5329	6050	2175	1938	2583	3195	3391	3467
२. दुय्यम न्यायालये	...														
(एक) दिवाणी	...	26776	27427	6563	7091	6888	33339	34518	35212	5912	6194	7152	27427	28324	28060
(दोन) फौजदारी	...	30026	29982	15345	16129	20277	45371	46111	51682	15389	14706	19716	19982	31405	31966
एकूण	...	68131	69450	27208	28681	32955	95339	98131	106053	25889	25033	32237	59450	73098	73816

(२४) जिल्हा : सोलापूर

(24) District : SOLAPUR

१. जिल्हा न्यायालये ...

I. District Court

(एक) दिवाणी ... 8744 9465 10196 3348 4354 4200 12092 13819 14396 2627 3623 8161 9465 10196 6235 ... (i) Civil

(दोन) फौजदारी ... 3978 4270 4305 4210 4368 4390 8188 8938 8695 3918 4633 4094 4270 4305 4601 ... (ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये ...

II. Sub-ordinate Court

(एक) दिवाणी ... 36249 36756 38557 11026 11394 15794 47275 48150 54351 10519 9593 11281 36756 38557 43070 ... (i) Civil

(दोन) फौजदारी ... 55369 56751 61625 30961 33926 34145 86330 90677 95770 29579 29052 28702 56751 61625 67068 ... (ii) Criminal

एकूण ... 104340 107242 114683 49545 54432 58529 153885 161584 173212 46643 46901 52238 107242 114683 120974 ... Total

(२५) जिल्हा : सिंधुदुर्ग

(25) District : SINDHUDURG

१. जिल्हा न्यायालये ...

I. District Court

(एक) दिवाणी ... 1509 1555 1641 531 477 547 2040 2032 2188 485 391 505 1555 1555 1683 ... (i) Civil

(दोन) फौजदारी ... 197 231 339 515 434 337 712 665 667 481 326 344 231 231 332 ... (ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये ...

II. Sub-ordinate Court

(एक) दिवाणी ... 5227 4392 1245 1526 1301 6531 6753 6233 1304 1821 1286 5227 4932 4947 4962 ... (i) Civil

(दोन) फौजदारी ... 2917 3137 2739 4331 3975 4045 7248 6572 6784 4651 3833 3695 2597 2739 3089 ... (ii) Criminal

एकूण ... 9850 9315 9666 6903 6187 6156 16753 15502 15822 7438 5836 5756 9315 9472 10066 ... Total

(२६) जिल्हा : ठाणे

(26) District : THANE

१. जिल्हा न्यायालये ...

I. District Court

(एक) दिवाणी ... 16195 18683 20304 19127 6457 6318 35322 25140 26622 16639 4836 6195 18683 20304 20427 ... (i) Civil

(दोन) फौजदारी ... 11932 13450 14101 25251 10296 10298 37183 23746 24399 23733 9645 9382 13450 14101 15017 ... (ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये ...

II. Sub-ordinate Court

(एक) दिवाणी ... 46788 51018 53665 26811 23240 34492 73599 74258 88157 22581 20593 43125 51018 53665 55032 ... (i) Civil

(दोन) फौजदारी ... 146067 161533 182382 182203 164831 186686 328270 326364 369068 166737 143982 179361 161533 182382 189707 ... (ii) Criminal

एकूण ... 220982 244684 270452 253392 204824 237794 474374 449508 508246 229690 179056 228063 244684 270452 280183 ... Total

TABLE III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(२७) जिल्हा : वर्धा	(२७) District : WARDHA														
१. जिल्हा न्यायालये
(एक) दिवाणी	2155	2368	2783	1119	3222	1628	3274	5590	4411	906	2807	1490	2368	2783	2921
(दोन) फौजदारी	1155	1318	1879	1214	5619	2816	2369	6937	4695	1051	5058	3047	1318	1879	1678
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) दिवाणी	6583	6516	6793	1988	5668	3013	8571	12184	9806	2055	5391	2887	6516	6793	6919
(दोन) फौजदारी	25855	25569	33056	18900	40624	24106	44755	66193	57162	19186	33137	16518	25569	33056	40644
एकूण	35748	35771	44511	23221	55133	31563	58969	90904	76074	23198	46393	23942	35771	44511	52162
(२८) जिल्हा : यवतमाल	(२८) District : YAVATMAL														
१. जिल्हा न्यायालये
(एक) दिवाणी	4868	5300	4036	3300	2833	2644	8168	8133	6680	2868	4097	2979	5300	4036	3701
(दोन) फौजदारी	3281	3581	3665	3345	2823	2233	6626	6404	5898	3045	2739	2179	3581	3665	3719
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) दिवाणी	17178	16281	17941	5568	9419	7169	22746	25700	25110	6465	7759	6965	16281	17941	18145
(दोन) फौजदारी	49766	54042	59403	41598	45343	45072	91364	99385	104475	37322	39982	40881	54042	59403	63594
एकूण	75093	79204	85045	53811	60418	57118	128904	139622	142163	49700	54577	53004	79204	85045	89159
(२९) जिल्हा : गडचिरोली	(२९) District : GADCHIROLI														
१. जिल्हा न्यायालये
(एक) दिवाणी	615	623	831	399(344)	356(137)	430	1348	1116	1261	266(459)	285	464	623	831	797
(दोन) फौजदारी	681	658	653	791(122)	678	975	1594	1336	1628	814(122)	683	1063	658	653	565
२. दुय्यम न्यायालये
(एक) दिवाणी	1007	1196	1105	647(255)	654	743	1909	1850	1848	583(130)	608(137)	679	1196	1105	1169
(दोन) फौजदारी	3651	3359	3897	7133	6997	5382	11252	10356	9479	7425	6459	4656	3359	3897	4823
एकूण	5954	5836	6486	8970(1179)	8685(137)	7730	16103	14658	14216	9088(1179)	8035(137)	6862	5836	6486	7354

(३०) जिल्हा : हिंगोली

(30) District : HINGOLI

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी ...
(दोन) फौजदारी ...

I. District Court

... (i) Civil
... (ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) दिवाणी ...
(दोन) फौजदारी ...

II. Sub-ordinate Court

... (i) Civil
... (ii) Criminal

एकूण ...

... Total

(३१) जिल्हा : वाशिम

(31) District : WASHIM

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी ... 2379 2604 2768 1861 1629 1887 4240 4233 4655 1636 1465 1878 2604 2768 2777 ...
(दोन) फौजदारी ... 1345 1576 1594 1685 1196 1767 2990 2772 3361 1414 1178 1701 1576 1594 1660 ...

I. District Court

... (i) Civil
... (ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) दिवाणी ... 6504 6329 6514 3944 4336 2983 10448 10665 9497 4119 4151 3359 6329 6514 6138 ...
(दोन) फौजदारी ... 13355 15157 17814 21212 17852 12674 34567 33009 30488 19410 15195 11682 15157 17814 18806 ...

II. Sub-ordinate Court

... (i) Civil
... (ii) Criminal

एकूण ... 23583 25666 28690 28662 25013 19311 52245 50679 48001 26579 24989 18620 25666 28690 29381 ...

... Total

(३२) जिल्हा : नंदुरबार

(32) District : NANDURBAR

१. जिल्हा न्यायालये

(एक) दिवाणी ... 2061 1944 1753 680 948 675 2741 2892 2428 797 1139 967 1944 1753 1461 ...
(दोन) फौजदारी ... 945 928 822 1285 1051 811 2230 1979 1633 1302 1157 955 928 822 678 ...

I. District Court

... (i) Civil
... (ii) Criminal

२. दुय्यम न्यायालये

(एक) दिवाणी ... 2413 2601 2813 1292 1773 2707 3705 4374 5520 1104 1561 2524 2601 2813 2996 ...
(दोन) फौजदारी ... 6675 6500 6564 6979 6672 9726 13654 13172 16290 7154 6608 8031 6500 6564 8259 ...

II. Sub-ordinate Court

... (i) Civil
... (ii) Criminal

एकूण ... 12094 11973 11952 10236 10444 13919 22330 22417 25871 10357 10465 12477 11973 11952 13394 ...

... Total

TABLE III-Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(३३) जिल्हा : गोंदिया															(27) District : GONDIA
१. जिल्हा न्यायालये	...														I. District Court
(एक) दिवाणी	... 1262	1514	1659	1411	1658	1276	2673	3172	2935	1159	1513	1704	1514	1659	1231 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	... 880	978	951	1874	2152	1944	2754	3130	2895	1776	2179	1938	978	951	957 ... (ii) Criminal
२. दुय्यम न्यायालये	...														II. Sub-ordinate Court
(एक) दिवाणी	... 2976	3197	3458	1599	1671	3810	4575	4868	7268	1378	1410	3288	3197	3458	3980 ... (i) Civil
(दोन) फौजदारी	... 9642	10447	11912	11246	13779	21438	20888	24226	33350	10441	12314	20392	10447	11912	12958 ... (ii) Criminal
एकूण	... 14760	16136	17980	16130	19260	28468	30890	35396	46448	14754	17416	27322	16136	17980	19126 ... Total

TABLE-IV

तक्ता-४

खालील तक्ता राज्यातील दिवाणी, सत्र व फौजदारी न्यायालयांचे तसेच कौटुंबिक न्यायालयाचे २०१५-२०१६, २०१६-२०१७ व २०१७-२०१८ या वर्षातील उत्पन्न दर्शवितो (३१-१२-२०१७ पर्यंत)

दिवाणी, सत्र व फौजदारी न्यायालयाचे उत्पन्न

जिल्हा	2015-2016					2016-2017	
	सेवा व सेवा फी	दंड व जप्तीच्या रकमा	इतर जमा रकमा	मुद्रांकात जमा केलेली न्यायालयीन फी	एकूण	सेवा व सेवा फी	दंड व जप्तीच्या रकमा
	Service and Service Fees	Fines and Forfeitures	Other Receipt	Court fee collected in stamps	Total	Service and Service Fees	Fines and Forfeitures
1	2	3	4	5	6	7	8
१. नगर दिवाणी न्यायालय मुंबई ...	0	3594003	6764174	116581026	126939203	0	3235558
२. अहमदनगर ...	2407531	9274724	6498208	50734269	68914732	386933	12195367
३. अकोला ...	495117	3405426	1712548	4652267	0265358	486024	3761032
४. अमरावती ...	351724	5725794	2452042	18531474	27061034	434678	4593245
५. औरंगाबाद ...	1610485	11148096	817067	34725610	48301258	1921211	11801909
६. बीड ...	2911586	11529560	340113	14605247	29386506	2818170	6947508
७. भंडारा ...	241586	2374338	765889	3956366	7338179	783083	1907547
८. बुलढाणा ...	1248475	2944188	3277936	12414070	19884669	1271545	2610281
९. चंद्रपूर ...	1341133	8278091	191256	12319360	22129840	1901629	7262855
१०. धुळे ...	705865	3697665	1755905	14738428	20897863	492767	5091595
११. गडचिरोली ...	408952	1660208	462379	2825785	5357324	429103	2264994
१२. जळगाव ...	2787015	14592899	1337359	39935883	58653156	3124445	14978865
१३. जालना ...	419945	19611775	2320948	8936881	31289549	1607198	2419109
१४. कोल्हापूर ...	3314399	5362701	3455197	43277833	55410130	3412547	4383445
१५. नागपूर ...	1813737	49936757	2197746	88500606	142448846	1692558	91263220
१६. नांदेड ...	2185701	4646730	487317	10676935	17996683	2143011	4406741
१७. नाशिक ...	1858525	12290368	3693375	76183888	94026156	1493681	20392946
१८. उस्मानाबाद ...	2723108	3360420	430520	16549782	23063830	2616418	2780755
१९. लातूर ...	1794058	4778360	1330446	17384389	25287253	1434610	2352545
२०. परभणी ...	1344616	4159221	1780852	13645417	20930106	1082186	4874503
२१. पुणे ...	1454908	54537162	5912978	235838527	297743575	620989	69712353
२२. रायगड ...	2859660	13504632	1529828	87975769	105869889	2853182	16432122
२३. रत्नागिरी ...	1350611	4578041	1422482	8865226	16216360	1089275	3110374
२४. सांगली ...	2989640	5302145	1347010	29439695	39078490	2866466	14343855
२५. सातारा ...	1867434	3597960	3192597	46436161	55094152	846745	3501835
२६. सिंधुदुर्ग ...	1056057	3759428	601679	4559422	9976586	970543	2926468
२७. सोलापूर ...	4136558	13093143	1970804	45756959	64957464	8229151	11312398
२८. ठाणे ...	12313070	51647332	5316673	165802263	235079338	5393196	62744630
२९. वर्धा ...	1233719	5745106	460092	8117032	15555949	939281	4263727
३०. यवतमाळ ...	82300	11850117	402150	21315550	33650117	97224	14374554
३१. गोंदिया ...	235298	1278870	368329	5633791	7516288	646792	1048299
३२. हिंगोली ...	0	0	0	0	0	0	0
३३. वाशिम ...	107428	951477	1492831	3570348	6122084	104807	836867
३४. नंदूरबार ...	279366	1092995	589677	2418104	4380142	216829	1602695
३५. कौटुंबिक/मुंबई न्यायालय / पुणे ...	177052	0	145941	303066	626059	639940	0
/नागपूर ...	152976	0	341434	213206	707616	1365	0
/औरंगाबाद ...	48100	0	265018	130520	443638	0	0
/अमरावती ...	15206	0	75019	53304	143529	5522	0
/अकोला ...	14844	0	0	39035	53879	6454	0
/नाशिक ...	40590	7300	0	82650	130540	8650	11450
/ठाणे ...	195013	0	2668	160975	358656	140611	0
/सोलापूर ...	9065	0	89577	55694	154336	70586	0
/कोल्हापूर ...	48152	0	500	85521	134173	100165	0
/नांदेड ...	52082	0	548177	64543	664802	94889	0
एकूण ...	60682687	353317032	70641830	1270328569	1754970118	55474459	415745647

क्रमांक ४

No. IV

The following table indicates the income of the Civil, Sessions and Criminal Court and in the state during the years 2015-2016, 2016-2017 and 2017-2018 (upto 31-12-2017).

Income of the Civil, Sessions and Criminal Courts

2015-2016					2017-2018					
इतर जमा रकमा	मुद्रांकत न्यायालयीन फी	एकूण	सेवा व सेवा फी	दंड व जप्तीच्या रकमा	इतर जमा रकमा	मुद्रांकत न्यायालयीन फी	एकूण			
Other Receipt	Court fee collected in stamps	Total	Service and Service Fees	Fines and Forfeitures	Other Receipt	Court fee collected in stamps	Total		District	
9	10	11	12	13	14	15	16			
								...	1. City Civil Court Mumbai	
9191139	141164387	153591084	0	9332172	6578291	98541646	114452109			
5681172	49418982	67682454	248487	13610154	4936702	46425754	65221097	...	2. Ahmadnagar	
1939823	4495706	10682585	991424	3305670	1111699	6479265	11888058	...	3. Akola	
2152329	12696083	19876335	400531	3796875	1530158	10095758	15823322	...	4. Amaravati	
745359	43934975	58403454	1255042	10889669	783390	32415912	45344013	...	5. Auranagabad	
586950	13989824	24342452	2313050	3875262	196035	18495741	24880088	...	6. Beed	
641078	8848073	12179781	618566	2741383	11460	8272841	11644250	...	7. Bhandara	
4229750	12843690	20955266	1030200	1915378	3200216	9141042	15286836	...	8. Buldhana	
332113	14963852	24460449	1110505	7428563	104584	10933943	19577595	...	9. Chandrapur	
1456187	14599738	21640287	387019	30844	1512625	12724990	17655478	...	10. Dhule	
111822	1880423	4686342	0	0	0	0	0	...	11. Gadchiroli	
2881606	37215570	58200486	2183899	12064005	1890531	30637222	46775657	...	12. Jalgaon	
3659620	9575060	17260987	500156	1368725	1505347	10576274	13950502	...	13. Jalna	
2852051	56329723	66977766	0	0	0	0	0	...	14. Kolhapur	
1885240	81423238	176264256	0	0	0	0	0	...	15. Nagpur	
1219756	15423923	23193431	1322075	4106670	462545	16167975	22059265	...	16. Nanded	
3311281	74259942	99457850	345958	15778251	2463011	61890702	80477922	...	17. Nasik	
501805	13159583	19058561	1771234	2209234	425481	12907952	17313901	...	18. Osmanabad	
735371	21032436	25554962	882450	2014511	670560	40197037	43764558	...	19. Latur	
2263834	11723849	19944372	773560	2354720	1374674	11311402	15814356	...	20. Parbhani	
3829323	245238950	319401615	587890	41480610	4666301	205079989	251814790	...	21. Pune	
968232	75073653	95327189	2273693	15305063	238775	74546569	92364100	...	22. Raigad	
2104651	8422473	14726773	962807	2239844	1220071	6236105	10658827	...	23. Ratnagiri	
3105885	23732502	44048708	0	0	0	0	0	...	24. Sangli	
3713020	53686143	61747743	554045	3138644	2949685	37481711	44124085	...	25. Satara	
397680	5476514	9771205	603572	2074576	413630	3629724	6721502	...	26. Sindudurg	
1907893	53396489	74845931	3079995	8844778	1177985	41647808	54750566	...	27. Solapur	
3922288	233536135	305596249	4452974	53441233	2063389	217394044	277351640	...	28. Thane	
322184	8817000	14342192	763053	3243740	512102	6584336	11103231	...	29. Wardha	
363344	12883764	27718886	76830	5250549	71404	12345922	17744705	...	30. Yavatmal	
85499	7245696	9026286	484911	861880	37070	4741313	6125174	...	31. Gondia	
0	0	0	0	0	0	0	0	...	32. Hingoli	
1945292	2247508	5134474	51294	977250	1510795	1525975	4065314	...	33. Vashim	
482944	1832786	4135254	94141	865745	341754	2224738	3526378	...	34. Nandurbar	
1014943	1497906	2512849	0	0	904802	1114353	2019155	...	35. F. C. /Mumbai	
174705	257415	1072060	467664	0	81352	170753	719769	...	/Pune	
409784	334456	745605	0	0	273354	275428	548782	...	/Nagpur	
599980	103492	703472	0	0	223734	73485	297219	...	Aurangabad	
62576	63192	131290	6525	0	48922	41805	97252	...	/Amrawati	
0	36670	43124	0	0	0	35205	38835	...	Akola	
0	98755	118855	3630	2800	0	69980	72780	...	Nashik	
1284	175095	316990	0	0	0	0	0	...	Thane	
1171	55090	126847	84227	0	31339	53310	168876	...	Solapur	
0	66090	166255	65267	0	1960	44695	111922	...	Kolhapur	
0	83344	178233	0	0	0	0	0	...	Nanded	
71790964	1373340175	1916351245	30746674	234548798	45525733	1052532704	1366353909	...	Total	

तक्ता -५
TABLE-V

(IV) Personnel Summary

कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	Scale of Pay / वेतनमान	No. of Posts/पदसंख्या		पदनाम	
		2016-2017	2016-2017		
1	2	3	4	5	
4. District And Session Court (Gazetted)					
प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायालय (राजपत्रित)					
Prinipal District & Sessions Court Gazetted	...	-----	--	--	... प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश राजपत्रित
Principal District Judge	57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290		32	32	... प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश
District Judge - 1	... 51550-1230-58930-1380-63070		251	250	... जिल्हा न्यायाधीश - १
District Judge - 2 and A.S.J.(Spl. Judge)...	51550-1230-58930-1380-63070		10	5	... जिल्हा न्यायाधीश - २ आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश (विशेष न्यायाधीश)
District Judge - 3 and A.S.J.(Spl. Judge)...	51550-1230-58930-1380-63070		0	4	... जिल्हा न्यायाधीश - ३ आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश (विशेष न्यायाधीश)
District Judge - 4	... 51550-1230-58930-1380-63070		0	2	... जिल्हा न्यायाधीश - ४
District Judge & A.S.J. (Spe.Judge) C.B.I.	51550-1230-58930-1380-63070		0	2	... जिल्हा न्यायाधीश आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश (विशेष न्यायाधीश) सी.बी.आय.
Extra Jt. District Judge (Atrocity Court)	... 51550-1230-58930-1380-63070		0	0	... अतिरिक्त सह जिल्हा न्यायाधीश (गुन्हेगारी न्यायालय)
Ad-hoc Dist. Judge and Addl. S.J.	... 51550-1230-58930-1380-63070		73	79	... तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश
Ad-hoc Dist. Judge - 2 and Addl. S.J.	... 51550-1230-58930-1380-63070		0	1	... तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश - २ आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश
Ad-hoc Dist. Judge - 3 and Addl. S.J.	... 51550-1230-58930-1380-63070		0	1	... तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश - ३ आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश
Extra Jt. Ad-hoc District Judge and Addl. S. J.	57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290		-	-	... अतिरिक्त सह तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश आणि अप्पर सत्र न्यायाधीश
Member M. A. C. T.	... 51550-1230-58930-1380-63070		4	4	... अध्यक्ष
Judge, Small Cause Court, and Addl. Judge, Small Cause Court	39530-920-40450-1080-49090-1230-54010		0	3	... न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय आणि अतिरिक्त न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय.
Civil Judge, Senior Division	39530-920-40450-1080-49090-1230-54010		246	252	... जिल्हा न्यायाधीश (वरिष्ठ स्तर)
Chief Judicial Magistrate	39530-920-40450-1080-49090-1230-54010		35	34	... मुख्य न्याय दंडाधिकारी
Secretary, DLSA	39530-920-40450-1080-49090-1230-54010		6	9	... जिल्हा विधी सेवा, प्राधिकरण
Civil Judge (J.D.) and JMFC (1st stage ACP Scale)	... 33090-920-40450-1080-45850		16	2	... दि.न्या.(क.स्तर) व न्या.दं.(प्र.श्रे.)
Judicial Magistrate F.C.	27700-770-33090-920-40450-1080-44770		1	4	... न्याय दंडाधिकारी प्र. श्रे.
Civil Judge (J.D.) and JMFC	27700-770-33090-920-40450-1080-44770		1079	1084	... दि.न्या.(क.स्तर) व न्या.दं.(प्र.श्रे.)
Extra Jt. Civil Judge (J.D.) and JMFC	27700-770-33090-920-40450-1080-44770		0	24	... अतिरिक्त दि.न्या.(क.स्तर) व न्या.दं.(प्र.श्रे.)
Gramadhikari (Gram-Nyayalaya)	27700-770-33090-920-40450-1080-44770		3	3	... ग्रामाधिकारी
Personal Assistant	... PB-2(9300-34800)G.P. 4800		50	50	... स्वीय सहाय्यक - जिल्हा न्यायाधीश (वर्ग-२)
Registrar (Class II)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4400		35	36	... प्रबंधक (वर्ग-२)
Senior Court Manager (on Contract Basis)	... 66,400 (Total Emolument) Per month		6	5	... वरिष्ठ न्यायालयीन व्यवस्थापक
Court Manager (On Contract Basis)	... 52,900 (Total Emolument) Per month		33	32	... न्यायालयीन व्यवस्थापक
Non-Gazetted Class III					
अराजपत्रीत वर्ग-तीन					
Superintendent	... PB-2(9300-34800)G.P. 4600		254	255	... अधीक्षक
Shirestedar	... PB-2(9300-34800)G.P. 4600		5	6	... शिरस्तेदार
Stenographer (H. G.)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4400		337	350	... लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (L. G.)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4300		1173	1198	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Stenographer (L. G.) (Marathi)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4300		25	22	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी) (मराठी)
Stenographer (L. G.) (Mara. Cum Eng.)	... PB-2(9300-34800)G.P. 4300		13	16	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी) (मराठी-इंग्रजी)
Asstt. Superintendent	... PB-2(9300-34800)G.P. 4400		957	957	... सहाय्यक अधीक्षक
Care Taker-cum security Officer	... PB-2(9300-34800)G.P. 2400		1	1	... मुद्देमाल लिपिक
Senior Clerk	... PB-2(5200-20200)G.P. 2400		2508	2516	... वरिष्ठ लिपिक

तक्ता -५
TABLE-V

(IV) Personnel Summary

कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	Scale of Pay / वेतनमान	No. of Posts/पदसंख्या		पदनाम
		2016-2017	2017-2018	
1	2	3	4	5
Junior Clerk	... PB-2(5200-20200)G.P. 1900	7803	7810	... कनिष्ठ लिपीक
Interpreter	... PB-1(5200-20200)G.P. 2800	9	9	... दुभाषी
Steno Typist	... PB-1(5200-20200)G.P. 2400	8	11	... लघु लिपीक - टंकलेखक
Steno-cum-Clerks	... PB-1(5200-20200)G.P. 2400	64	78	... लघुलेखक - लिपीक
Head Bailiff	... PB-1(5200-20200)G.P. 2400	299	299	... मुख्य बेलिफ
English Section Writer	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	0	0	... इंग्रजी लेखनिक
Bailiff	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	1763	1733	... बेलिफ
Bailiff-cum-peon	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	0	37	... बेलिफ - शिपाई
Typist	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	0	1	... टंकलेखक
Clerk-cum-Typist	... PB-2 (5200-20200)G.P. 1900	2	3	... लिपीक टंकलेखक
Driver	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	163	160	... चालक
Court Keeper	... PB-1(5200-20200)G.P. 1900	1	1	... न्यायालय रक्षक
Non-Gazetted Class IV				अराजपत्रीत वर्ग-चार
Book Binder	... PB-1(5200-20200)G.P. 1800	69	68	... पुस्तक बांधणीकार
Havaldar	... 1-S(4440-7440)G.P. 1650	63	66	... हवालदार
Naik	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	78	81	... नाईक
Zerox Operator	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	30	31	... झेरोक्स चालक
Daftarband	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	2	2	... दफतरबंद
Peon	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	3824	3922	... शिपाई
Sweeper	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	304	342	... सफाईगार
Watchman	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	331	332	... पहारेकरी
Gardner	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	10	10	... माली
Waterman	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	34	37	... पाणके
Scavenger	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	8	8	... मेहत्तर
Liftman	... 1-S(4440-7440)G.P. 1600	12	12	... उद्वाहन चालक
Jail Warder	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	5	5	... जेल वॉर्डर
Hamal	... 1-S(4440-7440)G.P. 1300	1	1	... हमाल
Book Binder (Contract basis)	...	1	1	... पुस्तक बांधणीकार (कंत्राटी पध्दती)
Driver (Contract basis)	...	1	2	... चालक (कंत्राटी पध्दती)
Peon (Contract basis)	...	4	5	... शिपाई (कंत्राटी पध्दती)
Sweeper (Full Time)	... on Contract Basis	29	4	... सफाईगार (पूर्ण वेळ)
Sweeper (Part Time)	... on Contract Basis	23	30	... सफाईगार (अर्धवेळ)
Sweeper (Part Time)	... Rs. 252 (fixed remuneration P. M.)	7	1	... सफाईगार (अर्धवेळ)
Sweeper (Contract basis)	...	24	13	... सफाईगार (कंत्राटी पध्दती)
Waterman (on contract basis)	... 4440+1300=50%	0	1	... पाणके (कंत्राटी पध्दती)
Waterman (Part Time)	... Rs. 252 (fixed remuneration P. M.)	7	1	... पाणके (अर्धवेळ)
Gardner & Sweeper (On dally wages)	13	17	... सफाईगार (रोजंदारी)
Watchman (Full Time)	... on Contract Basis	2	2	... पहारेकरी (पूर्ण वेळ)
Watchman (Part Time)	... Rs. 432 (Fixed remuneration P.M.)	1	1	... पहारेकरी (अर्धवेळ)
Watchman (Contract basis)	...	25	11	... पहारेकरी (कंत्राटी पध्दती)
...	Total	22193	22378	... एकूण

Post for 13 Womens Special Courts in District as under

Sr. No.	Designation	Pay Seale	Post for one Court	Post for 13 Court
1.	District & Session Judge	51550-1230-58930-1380-63070	1	13
2.	Stenographar (Higher Grede)	रु. 9300-34800/-ग्रेड वेतन रु. 4600	1	13
3.	Suprintendent / Shiristedar	रु. 9300-34800/-ग्रेड वेतन रु. 4400	1	13
4.	Sr. clerk	रु. 5200-20200/-ग्रेड वेतन रु. 2400	1	13
5.	Jr. Clerk	रु. 5200-20200/-ग्रेड वेतन रु. 1900	1	13
6.	Hawalदार	रु. 4400-7440/-+ ग्रेड वेतन रु. 1600	1	13
7.	Peon	रु. 4400-7440/-+ ग्रेड वेतन रु. 1300	1	13
एकूण			7	19

१३ जिल्ह्यातील महिला विशेष न्यायालयांकरिता आवश्यक ७ पदे खालीलप्रमाणे आहेत.

अ. क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी	पदसंख्या १ न्यायालया साठी	पदसंख्या १३ न्यायालयासाठी
१.	जिल्हा व सत्र न्यायाधीश	रु. 51550-1230-58930-1380-63070	1	13
२.	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	रु. 9300-34800/-+ग्रेड वेतन रु. 4600	1	13
३.	अधिक्षक / शिरस्तेदार	रु. 9300-34800/-+ग्रेड वेतन रु. 4400	1	13
४.	वरिष्ठ लिपिक	रु. 5200-20200/-+ग्रेड वेतन रु. 4200	1	13
५.	कनिष्ठ लिपिक	रु. 5200-20200/-+ग्रेड वेतन रु. 1900	1	13
६.	हवालदार	रु. 4400-7440/-+ग्रेड वेतन रु. 1600	1	13
७.	शिपाई	रु. 4400-7440/-+ग्रेड वेतन रु. 1300	1	13
एकूण			7	19

Indivusal Post for 13 District as under

Sr. No.	Designation	Pay Seale	Post
1.	Judge City civil & Session Court	51550-1230-58930-1380-63070	1
2.	Steno graphar (Higher Grede)	रु. 9300-34800/-ग्रेड वेतन रु. 4600	1
3.	Suprintendent / Shiristedar	रु. 9300-34800/-ग्रेड वेतन रु. 4400	1
4.	Interoritor	रु. 5200-20200/-ग्रेड वेतन रु. 2400	1
5.	Clerk Typist	रु. 5200-20200/-ग्रेड वेतन रु. 1900	2
6.	Hawaladar	रु. 4400-7440/-+ ग्रेड वेतन रु. 1600	1
7.	Peon	रु. 4400-7440/-+ ग्रेड वेतन रु. 1300	1
एकूण			8

मुंबई येथील विशेष न्यायालयाकरिता आवश्यक ८ पदे खालील प्रमाणे आहेत.

अ. क्र.	पदनाम	वेतनश्रेणी	पदसंख्या
१.	न्यायाधीश, नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय	रु. 51550-1230-58930-1380-63070	1
२.	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)	रु. 9300-34800/-+ग्रेड वेतन रु. 4600	1
३.	अधिक्षक / शिरस्तेदार	रु. 9300-34800/-+ग्रेड वेतन रु. 4400	1
४.	दुभाषी	रु. 5200-20200/-+ग्रेड वेतन रु. 4200	1
५.	लिपिक-टंकलेखक	रु. 5200-20200/-+ग्रेड वेतन रु. 1900	2
६.	हवालदार	रु. 4400-7440/-+ग्रेड वेतन रु. 1600	1
७.	शिपाई	रु. 4400-7440/-+ग्रेड वेतन रु. 1300	1
एकूण			8

तक्ता -५-चालू
TABLE-V-Contd.

1	2	3	4	5
4. City Civil And Session Court, Mumbai		2016-17	2017-18	नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई
Principal Judge City civil Court Mumbai...57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290		2	2	... प्रमुख न्यायाधीश, मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई
Add. Principal Judge, Mumbai ... (1) 51550-1230-58930-1380-63070		2	2	... अपर प्रमुख न्यायाधीश, मुंबई नगर दिवाणी न्यायालय व सत्र न्यायाधीश, बृहन्मुंबई.
City civil Court and Session Judge ... (2) -----		--	-	
Gr. Mumbai Judge and Additional Session Judge...57550-1230-58930-1380-63070		74	74	... मुंबई नगर दिवाणी न्यायालयातील न्यायाधीश व अपर सत्र न्यायाधीश बृहन्मुंबई.
Registrar (C) ... 15600-39100+6600		1	1	... प्रबंधक, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई
Add. Registrar ... 15600-39100+6600		3	3	... अपर प्रबंधक, नगर दिवाणी व सत्र प्रबंधक (सत्र) नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई
Registrar (S) ... 15600-39100+6600		2	2	... अपर प्रबंधक (सत्र) नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई.
Add. Registrar (S) ... 15600-39100+6600		2	2	... उप प्रबंधक नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई.
Deputy Registrar (S) ... 9300-34800+4600		7	7	... निवड श्रेणी लघुलेखक
Stenographer (S. G.) ... 9300-34800+4600		18	18	... लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer H. G.) ... 9300-34800+4300		66	66	... लेखा अधिकारी
Account Officer ... 9300-34800+4400		1	1	... सहाय्यक प्रबंधक
Asst. Registrar ... 9300-34800+4300		17	17	
Chief Superintendent ... 9300-34800+4300		1	1	मुख्य अधिक्षक
Superintendent ... 9300-34800+4300		45	45	... अधिक्षक
Shiristedar ... 9300-34800+4300		73	73	... शिरस्तेदार
Stenographer (L. G.) ... 9300-34800+4300		5	5	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Nazar ... 9300-34800+4300		1	1	... नाझर
Interpreter ... 5200-20200+2800		71	71	... दुभाषी
Librarian ... 5200-20200+2800		2	2	... ग्रंथपाल
Assistant Superintendent ... 5200-20200+2400		42	42	... सहाय्यक अधिक्षक
Muddemal Clerk ... 5200-20200+2400		1	1	... मुद्देमाल लिपीक
Telephone Operator ... 5200-20200+2000		4	4	... दुग्धनी चालक
Clerk-cum- Typist ... 5200-20200+1900		392	392	... लिपीक-नि-टंकलेखक
Section Writer ... 5200-20200+1900/2400		13	13	... लेखनिक
Head Typist ... 5200-20200+2400		2	2	... मुख्य टंकलेखक
Court Keeper ... 5200-20200+1900		2	2	... न्यायालय रक्षक
Fire Watcher ... 5200-20200+1900		1	1	... फायर वॉचर
Driver ... 5200-20200+1900		21	21	... वाहन चालक
Book Binder ... 5200-20200+1800		1	1	... पुस्तक बांधणीकार
Zerox Operator ... 4440-7440+1600		9	9	... झेरोक्स चालक
Roneo Operator ... 4440-7440+1600		1	1	... रोनिओ चालक
Havaldar ... 4440-7440+1600		58	58	... हवालदार
Filer ... 4440-7440+1600		2	2	... फाईलकरी
Naik ... 4440-7440+1300		7	7	... नाईक
Liftman ... 4440-7440+1600		13	13	... उदवाहक
Pump Attendent ... 4440-7440+1600		1	1	... पंप परिचर
Darwan ... 4440-7440+1600		2	2	... दारवान
Asst. Darwan ... 4440-7440+1600		1	1	... सहाय्यक दारवान
Mukadam ... 4440-7440+1600		1	1	... मुकादम
Head Hamal... 4440-7440+1600		1	1	... मुख्य हमाल
Head Sweeper ... 4440-7440+1600		1	1	... मुख्य सफाईगार
Peon ... 4400-7440+1300		116	116	... शिपाई
Hamal ... 4400-7440+1300		53	53	... हमाल
Sweeper ... 4400-7440+1300		16	16	... सफाईगार
Female Sweeper ... 4400-7440+1300		1	1	... महिला सफाईगार
Watchman ... 4400-7440+1300		3	3	... रखवालदार
Total		1162	1162	एकूण

**Family Court, Mumbai, Pune,
Nagpur, Aurangabad, Akola,
Amaravati, Nashik, Thane, Solapur, Kolhapur and Nanded**

कौटुंबिक न्यायालय, मुंबई, पुणे,
नागपूर, औरंगाबाद, अकोला, अमरावती,
नाशिक, ठाणे, सोलापूर कोल्हापूर व नांदेड.

Designation	Scale of pay /वैतनश्रेणी	No of post 2016-17	पदसंख्या 2017-18	कौटुंबिक न्यायालये
Principal Judge	... 57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290	11	11	... प्रमुख न्यायाधीश
Judge	... 51550-1230-58930-1380-63070	14	14	... न्यायाधीश
Marriage Counsellor	... 15600-39100+G.P.5400	43	43	... विवाह समुपदेशी
Registrar	... 9300+34800+G.P.4400	11	11	... प्रबंधक
Dy. Registrar	... 9300+34800+G.P.4300	4	4	... उपप्रबंधक
Superintendent	... 9300-34800+G.P.4300	20	20	... अधिक्षक
Assistant Superintendent	... 9300-34800+G.P.4200	7	7	... सहाय्यक अधिक्षक
Stenographer (H. G.)	... 9300+34800+G.P.4400	25	25	... लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (L. G.)	... 9300+34800+G.P.4300	19	19	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Cashier	... 9300+34800+G.P.4200	1	1	... रोखपाल
Shiristedar	... 9300+34800+G.P.4300	8	8	... शिरस्तेदार
Interpreter	... 5200-20200+G.P.2800	7	7	... दुभाषी
Assistant Cashier	... 5200-20200+G.P.2400	1	1	... सहाय्यक रोखपाल
Asstt. Shiristedar	... 5200-20200+G.P.2400	18	18	... सहाय्यक शिरस्तेदार
Deposition Writer	... 5200-20200+G.P.1900	16	16	... डिपॉझिशन लेखनिक
Senior Clerk	... 5200-20200+G.P.2400	7	7	वरिष्ठ लिपीक
Junior Clerk	... 5200-20200+G.P.1900	92	92	... कनिष्ठ लिपीक
Driver	... 5200-20200+G.P.1900	13	13	... वाहन चालक
Bailiff	... 4440-7440+G.P.1300	20	20	... बेलीफ
Havaldar	... 4440-7440+G.P.1600	16	16	... हवालदार
Liftman	... 4440-7440+G.P.1600	3	3	... उदवाहक
Peon	... 4440-7440+G.P.1300	68	68	... शिपाई
Peon/Watchman	... 4440-7440+G.P.1300	25	25	... शिपाई/पहारेकरी
Watchman	... 4440-7440+G.P.1300	16	16	... पहारेकरी
Sweeper	... 4440-7440+G.P.1300	16	16	... सफाईगार
Total	...	481	481	... एकूण
Judicial Officers' Training Institute, Nagpur				न्यायिक अधिकारी प्रशिक्षण संस्था, नागपूर.
Director	... 57700-1230-58930-13867210-1540-70290	1	1	... संचालक
Joint Director	... 51550-1230-58930-1380-63070	2	2	... सह-संचालक
Total	...	3	3	... एकूण
Grand Total	...	494	494	... एकूण

**The Maharashtra Judicial Academy
and Indian Mediation Centre and
Training Institute at Uttan, Dist. Thane.**

महाराष्ट्र न्यायीक अकादमी व भारतीय
मध्यस्थी केंद्र आणि प्रशिक्षण संस्था,
उत्तन, जिल्हा ठाणे.

Designation	Scale of pay /वेतनश्रेणी	No of post 2016-17	पदसंख्या 2017-18	पदनाम
Director	... नियामक परिषद निश्चित करेल त्याप्रमाणे	1	1	... संचालक
Joint Director	... 57700-1230-58930-1380-67210-1540-70290	2	2	... सह संचालक
Additional Director	... 51550-1230-58930-1380-63070	3	3	... अतिरिक्त संचालक
Administrative Officer	... 39530-920-40450-1080-49090-1230-54010	1	1	... प्रशासकीय अधिकारी
Assistant Director	... 27700-770-33090-920-40450-180-44770	1	1	... सहाय्यक संचालक
Personel Secretary to Director (Selection Grade Steno)	... 9300-34800+G.P.4600	1	1	... संचालकांचे स्वीय सचिव (निवड श्रेणी लघुलेखक)
IT Project Manager	... 15600-39100+G.P.6600	1	1	... आय.टी.प्रकल्प व्यवस्थापक
Desk Officer	... 9300-34800+G.P.4400	1	1	... कक्ष अधिकारी
Account Officer	... 9300+34800+G.P.4400	1	1	... लेखा अधिकारी
Librarian	... 9300-34800+G.P.5400	1	1	... मुख्य ग्रंथपाल
Stenografer (Lower Grade) 9300-34800+G.P.4300	4	4	... सहाय्यक ग्रंथपाल
Assistant Librarian	.. 5200-20200+G.P.2800	1	1	... निम्नश्रेणी लघुलेखक
Assistant	... 9300-34800+G.P.4300	3	3	... सहाय्यक
Clerk-cum-Typist	... 5200-20200+G.P.1900	3	3	... लिपीक टंकलेखक
Driver	... 5200-20200+G.P.1900	4	4	... वाहन चालक
Peon	... 4440-7440+G.P.1300	9	9	... शिपाई
Book Binder	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... पुस्तक बांधणीकार
Cook	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... खानसामा वर्ग
Cooker	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... स्वयंपाकी
Watchman	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... पहारेकरी
Sweeper	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... सफाईगार
Mali	... कंत्राटी पध्दत (Out Sourcing)	--	-	... माली
Total ...		37	37	एकूण

४. केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण (सी.बी.आय.) विशेष न्यायालये

मा. पंतप्रधान यांनी सूचित केल्यानुसार राज्यामध्ये केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण (सी.बी.आय.) यांनी दाखल केलेली प्रकरणे चालविण्यासाठी मुंबई येथे ७, नागपूर ३, अमरावती व पुणे येथे प्रत्येकी १ याप्रमाणे एकूण १२ विशेष न्यायालये दिनांक २२ ऑक्टोबर, २००७, १६ नोव्हेंबर, २०१० व २ मे, २०१३ पासून स्थापन करण्यात आली आहेत.

As Proposed by the Hon'ble Prime Minister Government of Maharashtra has established 6 New C.B.I. Special Courts including 7 at Mumbai, 3 at Nagpur and one each at Pune & Amravati from 22-10-2007, 16th November, 2010 & 2nd May, 2013

Central Bureau of Investigation

केंद्रीय गुन्हे अन्वेषण (सी.बी.आय.)

(C.B.I.) Special Courts

विशेष न्यायालये

Designation	Scale of pay /वेतनश्रेणी	No of post 2016-17	पदसंख्या 2017-18	पदनाम
Judge	51550-1230-58930-1380-63070	12	12	न्यायाधीश
Stenografer (Higher Grade)	9300-34800+G.P.4400	12	12	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Shirstedhar	9300-34800+G.P.4300	12	12	शिरस्तेदार
Clerk-Typist	5200-20200+G.P.1900	12	12	लिपीक - टंकलेखक
Peon	4440-7440+G.P.1300	12	12	शिपाई
Total	...	60	60	एकूण

५. ग्राम न्यायालय

ग्राम न्यायालय कायदा, २००८ मधील तरतुदीश अनुलक्षून राज्यात तळागाळातील जनतेसाठी ग्रामन्यायालयाची स्थापना करण्यात येत आहे. समाजातील कोणीही व्यक्ती सामाजिक, आर्थिक वा इतर कोणत्याही असमर्थतेमुळे न्यायापासून वंचित राहू नये या हेतूने तळागाळातील जनतेसाठी न्याय त्यांच्या दाशी या संकल्पनेतून ग्रामन्यायालयांची स्थापना करणात येत आहे. ग्राम न्यायालय कायदा २००८ जम्मू- काश्मिर, नागालँड, अरुणाचल प्रदेश, सिक्कीम व आदिवासी क्षेत्रे वगळता, संपूर्ण भारतासाठी लागू आहे.

उच्च न्यायालयाशी विचारविनिमय केल्यानंतर सध्या अस्तित्वात असलेल्या इतर कोणत्याही न्यायालयांव्यतिरिक्त एक किंवा अनेक ग्राम न्यायालये प्रत्येक पंचायत समिती/गट स्तरावर, किंवा सामुदायिक पंचायत समिती/गट स्तरावर किंवा ज्या राज्यांमध्ये पंचायत समिती/गट स्तर नाही अशा राज्यांमध्ये ग्राम न्यायालयांची स्थापना करण्यात येत आहे. उच्च न्यायालयाच्या मार्गदर्शनाप्रमाणे ग्राम न्यायालयाच्या कार्यक्षेत्रात बदल करता येतील.

महाराष्ट्र राज्यात एकूण २५ ग्रामन्यायालये प्रायोगिक तत्वावर स्थापन करण्याचा निर्णय दिनांक २० ऑक्टोबर, २०१० रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळ बैठकीत घेण्यात आला, या २५ ग्रामन्यायालयांपैकी दिनांक २-१०-२००९ पासून राज्यात कार्यरत असलेल्या खालील ९ ग्रामन्यायालयांच्या स्थापनेस कार्यान्वयन मंजूरी देण्यात आली आहे.

१. साक्री-निजामपूर, जिल्हा धुळे
२. उरळीकांचन, हवेली, जिल्हा पुणे
३. कोरपना, गडचांदूर, जिल्हा चंद्रपूर
४. जव्हार, जिल्हा ठाणे
५. खरवली, जिल्हा रायगड (बिरवाडी येथे २०-१-०२०१५ रोजी स्थलांतर)
६. सेवागाम, जिल्हा वर्धा
७. कासारखेडा, जिल्हा नांदेड (हदगाव तामसा येथे दिनांक १५-३-२०१४ रोजी स्थलांतर)
८. पाली, जिल्हा रत्नागिरी
९. पारनेर, जिल्हा अहमदनगर

त्यानंतर एकूण २५ ग्रामन्यायालयांपैकी खालील ग्रामन्यायालयांची स्थापना दुसऱ्या टप्प्यात करण्यात आली :

अ. क्र.	ग्राम न्यायालयाचे ठिकाण	ग्राम न्यायालयाची स्थापना केल्याचा दिनांक
१.	बोदवड, जिल्हा जळगाव	२२.०१.२०१२
२.	कोरची, जिल्हा गडचिरोली	१७.११.२०१३
३.	मुलचेरा, जिल्हा गडचिरोली	११.०१.२०१४
४.	वैभववाडी जिल्हा सिंधुदूर्ग	२५.०१.२०१४
५.	गोरेगाव, जिल्हा गोंदीया	०२.०२.२०१४

अ. क्र.	ग्राम न्यायालयाचे ठिकाण	ग्राम न्यायालयाची स्थापना केल्याचा दिनांक
६.	शिरूर अनंतपाळ, जिल्हा लातूर	२२.०२.२०१४
७.	जळकोट, जिल्हा लातूर	२२.०२.२०१४
८.	तळा, जिल्हा रायगड	२२.०२.२०१४
९.	मंडणगड, जिल्हा रत्नागिरी	०२.०३.२०१४
१०.	सालेकसा, जिल्हा गोंदीया	२८.०६.२०१४
११.	मुळशी माले, जिल्हा पुणे	२३.०८.२०१५
१२.	अलिपूर, जिल्हा वर्धा	०२.१०.२०१५
१३.	देवळा, जिल्हा नाशिक	२२.११.२०१५
१४.	पोलादपूर, जिल्हा नाशिक	१७.०१.२०१६
१५.	त्र्यंबकेश्वर, जिल्हा नाशिक	०६.०३.२०१५

शेवटचे २५ वे ग्रामन्यायालय चिखलदरा, जिल्हा अमरावती अथवा देवळी, जिल्हा नागपूर येथे स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

उच्च न्यायालयाशी विचारविनिमय करून प्रत्येक ग्रामन्यायालयाकरीता एक न्यायाधिकारी, यांची नियुक्ती करण्यात येते. न्यायाधिकारी हे पद न्यायिक सेवेतील अधिकाऱ्यांमधून घेण्यात येत असून त्याचा दर्जा न्यायदंडाधिकारी (प्रथमवर्ग) असणार आहे. न्यायाधिकारी यांनी त्यांच्या अधिकार क्षेत्रात येत असलेल्या खेडेगावांना ठराविक कालावधीने भेट द्यावयाची आहे. मुख्यालयाबाहेर जर फिरते ग्रामन्यायालय स्थापन करावयाचे असेल तर सदर न्यायालय कधी व कोठे भरविण्यात येणार आहे याला व्यापक प्रसिध्दी देण्यात येईल.

ग्राम न्यायालय कायदा, २००८ मध्ये तरतुद केल्यानुसार व प्रदत्त मर्यादेपर्यंत ही न्यायालये फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ व दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ किंवा त्यावेळी अस्तित्वात असलेल्या इतर कायदांतर्गत दिवाणी व फौजदारी स्वरूपाची प्रकरणे हाताळू शकतात. फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ किंवा त्यावेळी अस्तित्वात असलेला इतर कोणताही कायदा यामधील तरतुदीशिवाय एखाद्या तक्रारीवरून किंवा पोलीस अहवालावरून ग्राम न्यायालयामार्फत एखाद्या गुन्ह्याची प्रकरणे दाखल करून घेता येतील.

ग्राम न्यायालये त्यांच्या न्यायनिवाड्याची प्रत दोन्ही बाजूंच्या पक्षकारांना विनाविलंब व विनामूल्य देतील.

एखाद्या खटल्याचे कामकाज चालविताना जेव्हा ग्राम न्यायालयाच्या असे निदर्शनास येईल की, सदर प्रकरणात समेटाशी पुरेशी शक्यता आहे, तेव्हा हा समेट घडवून आणण्यासाठी जेवढा कालावधी लागेल तेवढ्या कालावधीसाठी त्या प्रकरणाच्या कामकाजास स्थगिती देण्यात येईल, कलम २६ मधील नमुद केलेल्या उद्दीष्टांच्या पूर्ततेसाठी जिल्हा न्यायालय संबंधित जिल्हा न्यायाधिकाऱ्यांच्या सहमतीने ग्रामस्त्रावरील समाजसेवकांच्या नावांचा समावेश असलेले एक मंडळ तयार करेल. या

समाजसेवकांमध्ये समेटकर्ता म्हणून आवश्यक असणारी अर्हता व अनुभव उच्च न्यायालयाने निर्धारित केल्याप्रमाणे असणार आहे.

ग्राम न्यायालयापुढील न्यायालयीन कामकाज आणि त्यांचे न्यायनिवाडे शक्यतो इंग्रजीऐवजी संबंधित राज्याच्या अधिकृत भाषेत असणे आवश्यक आहे.

आपली कार्ये-कर्तव्ये पार पाडत असताना जेव्हा ग्राम न्यायालय एखाद्या महसूल अधिकाऱ्याला किंवा शासकीय कर्मचाऱ्याला काही निदेश देतील तेव्हा त्या निदेशांचे पालन करणे संबंधितांना बंधनकारक असणार आहे.

ग्राम न्यायालयाच्या प्रत्येक न्यायालयाच्या स्थापनेमध्ये येणारा अनावर्ती खर्च पूर्णतः रुपये लक्ष इतक्या कमाल मर्यादेपर्यंत केंद्र शासन करणार आहे, तर आवर्ती खर्चाबाबत केंद्र शासन प्रत्येक न्यायालयासाठी पहिल्या ३ वर्षासाठी ५० टक्के खर्च रुपये ३.२ लक्ष इतक्या कमाल मर्यादेपर्यंत अनुदान उपलब्ध करून देणार आहे.

केंद्र शासन आवर्ती खर्चासाठीचे केंद्रीय अर्थसहाय्य रुपये १८ लक्ष पैकी ७० टक्के अनुदान वितरीत करणार आहे. उर्वरित ३० टक्के केंद्रीय अर्थसहाय्य वाहन, कार्यालयीन सामुग्री, फर्निचर, संगणक इ. बाबी खरेदी करण्यास व त्यानंतर खरेदी केलेल्या वस्तुचे पुरवठादाराचे प्रमाणपत्र केंद्र शासनास सादर केल्यानंतर शासन पुढील अर्थसहाय्य वितरीत करणार आहे. सुरुवातीच्या काळात केंद्र शासन प्रत्येक तिमाहीला आवर्ती खर्च हप्त्याहप्त्याने वितरीत करणार आहे.

प्रत्येक ग्राम न्यायालयासाठी मंजूर करण्यात आलेला अधिकारी / कर्मचारीवृंद व पदांची वेतनश्रेणी खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	पदनाम	पदसंख्या	वेतनश्रेणी
१.	दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर) आणि प्रथम वर्ग न्यायदंडाधिकारी	१	२७,७००-७७०-३३,०९०-९२०- ४०,४५०-१०८०-४४,७७०
२.	लघुलेखक	१	९,३००-३४,८००
३.	वरिष्ठ लिपिक	१	५,२००-२०,२००
४.	कनिष्ठ लिपिक	१	५,२००-२०,२००
५.	वेलिफ कम शिपाई	१	५,२००-२०,२००
	एकूण	५	

माणणी क्रमांक जे-१, २०१४ न्यायदानन (दत्तमत) १०५ दिवाणी व सत्र न्यायालय (०२) जिल्हा व सत्र न्यायाधिश, (०२) (०२) ग्राम न्यायालय अधिनियम २००८ अन्वये ग्राम न्यायालयाची स्थापना (२०१४ ०४७७) या मुख्य लेखाशीर्षामधून ग्रामन्यायालयासाठी अनुदान देण्यात येते.

२४ ग्रामन्यायालयांसाठी वर्ष २०१७-१८ साठी रुपये ७१०,०३८ (रु. हजारत) एवढे अनुदान मंजूर करण्यात आले आहे.

GRAM NYAYALAYA

The Gram Nyayalayas have been established in the State for the oppressed class of the society under Gram Nyayalaya Act, 2008. 'the intention and motive behind implementation of the concept "Justice at the door step", and establishment of these courts is that nobody in the society should be deprived of the justice due to social, financial, or any other disability. The Gram Nyayalayas Act. 2008 is applicable all over India except in Jammu-Kashmir, Nagaland, Arunachal Pradesh. Sikkim and the 'tribal Areas.

After consultation with the High Court, in addition to any other existing courts, one or more Gram Nyayalayas are established in each Panchayat Samiti / block level or in common Panchayat Samiti / block levels or States where there are no Panchayat Samiti / block levels, in such States, the Gram Nyayalaya will be established. The areas of the the jurisdiction of the Gram Nyayalaya may change under the guidance of High Court.

On 20th October. 2010 Cabinet had approved / taken decision to establish 25 Gramnyayalayas on experimental basis in the State. Out of these 25 Gramnyayalayas. 9 were already established and functioning since 2nd October, 2009. Post facto sanction was given to the following 9 Gramnyayalayas.

1. Sakri Nizampur. District Dhule
2. Uralikanchan, Havli. District Pune
3. Korpana, Gadchandur. District Chandrapur
4. Javhar, District Thane
5. Kharavali. District Raigad (Shifted to Birbadi on 21.01.2015)
6. Scvagram. District Wardha
7. Kasarkheda. District Nanded (Shifted to I ladgaon Tamsa on 15.03.2014)
8. Pali, District Ratnagiri
9. Parner. District Ahmednagar

After on, out of the 25 Gramnyayalayas, the following Gramnyayalayas have been made functional at the following places in 2nd phase.

Sr No	Place of Gramnyayalaya	Dale of Establishment
1	Bodwad. District Jalgaon	22.01.2012
2	Korchi. District Gadchiroli .	17.11.2013
3	Mulchera. District Gadchiroli	11.01.2014
4	Vaibhavwadi. District Sindhudurga	25.01.2014
5	Goregaon, District Gondia	02.02.2014
6	Shirur Anantpal, District Latur	22.02.2014
7	Jalkot, District Latur	22.02.2014
8	Tala, District Raigad	22.02.2014
9	Mandangad. District Ratnagiri	02.03.2014
10	Salekasa. District Gondia	28.06.2014
11	Mulshi. Male. District Pune	23.08.2015
12	Alipur. District Wardha	02.10.2015
13	Deola. District Nashik	22.11:2015
14	Poladpur, District Raigad	17.01.2016
15	Trimbakeshwar. District Nashik	06.03.2015

Further, to establish 25th Gram Nyayala at Chikhaldara. District Amravati or Deoli, Wardha is under consideration of State Government.

After consultation with the High Court a “Nyayadhikari” is appointed for each Gram Nyayalaya. The post of the “Nyayadhikari” is being filled in from the cadre of Judicial Service Officer” and this post is equivalent to Judicial Magistrate (First Class), The Nyayadhikari during the fixed period will be required to visit villages coming within his jurisdiction. If the Gram Mobile Court is to be established out of head quarters, then wide publicity should be given as to where and when this mobile Court will be held.

As provided in the Gram Nyayalaya Act, 2008 and the extent of jurisdiction prescribed in Criminal Procedure Code, 1973 and Civil Procedure Court, 1908 or under the provisions of any other law in existence at that time, the Gram Nyayalaya can try these cases. Further, apart from the provisions of the Criminal Procedure Code. 1973 or the provisions in any other law in existence, the crime can be registered through Gram Nyayalaya on the basis of complaint or police report.

The Gram Nyayalaya will supply the copies of the judgments to both the sides free of cost and without delay.

While carrying out the trial of any case, if it comes to the notice of Gram Nyayalaya. that there are sufficient chances of conciliation, then in order accomplish the conciliation, the trial of the case shall be adjourned. For the fulfilment of the purpose provided under section 26 the District Courts with concurrence of the District Judges will form a board of the Names of the Social Workers for conciliation. The qualifications and the experience of the “conciliators” will be as prescribed by the High Court.

As far as possible, the judicial work and the judgement of Gram Nyayalayas shall be in the recognized language of the State instead of in English.

During the course of the any trial by the Gram Nyayalaya, the Court may issue any directions to Revenue Officer, or the Police Officer or Government Employee which will be binding upon them.

The Non-Recurring Expenditure for establishment of each Gram Nyayalayas in toto but up to the maximum limit of Rs. 18 lakhs will be borne by the Central Government. Therefore the Central Government will make available funds for the first three years for 50% expenditure limited to maximum of Rs. 3.2 lakhs for each Rural Court.

The Recurring Expenditure for establishment of each Gram Nyayalaya, out of Central Assistance of Rs. 18 lakh, the Central Government will distribute 70% grants to the State, The balance of 30% of the Central Assistance for purchase of Vehicles, Office Material. Furniture. Computers etc.. will be released after purchase is made of these items and after submission of the vouchers of the suppliers to the Central Government, the grants will be released by the Central Government.

The following Posts are sanctioned for each Gram Nyayalaya alongwith their payscale :

Serial No.	Name of the Post	No. of Posts	Pay Scale
1	Civil Judge (Junior Division) and Judicial Magistrate	1	27,700-770-33,090-920-40,450-1080-44,770
2	Stenographer	1	9,300 - 34,800
3	Senior Clerk	1	5,200 - 20,200
4	Junior Clerk	1	5,200 - 20,200
5	Belief-cum-Peon	1	5,200 - 20,200
	Total	5	

The expenditure should be debited to Major Head : Demand No. JI, 2014 Justice (Charged) 105, Civil and Sessions Court (02) Civil and Sessions Judges(02)(01) District and Sessions Judges (02)(02) Gram Nyayalaya Act. 2008, Establishment of Gram Nyayalayas. (20140477)

For the year 2017-18 grant of Rs. 710038 Rs. (in thousand) is allotted for the purpose of functioning Gram Nyayalayas.

६. लघुवाद न्यायालय

प्रस्तावना :

(१) लघुवाद न्यायालय मुंबई -इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये अधिनियम, १८८२ अंतर्गत लघुवाद न्यायालयाची स्थापना झाली आहे. सदर न्यायालयातील कामकाज इलाखा शहर, लघुवाद न्यायालये अधिनियम १८८२, दिवाणी संहिता आणि दिवाणी प्रक्रिया संहिता १९०८ च्या तरतुदीनुसार चालते.

(२) लघुवाद न्यायालय, मुंबई, या न्यायालयाच्या आस्थापनेवर न्यायाधीशांची एकूण मंजूर पदे ४४ आहेत. त्यामध्ये १ मुख्य न्यायाधीश, १० अप्पर मुख्य न्यायाधीश व ३३ न्यायाधीशांचा समावेश आहे. दि. १ जानेवारी, २०१७ रोजी कार्यरत न्यायाधीशांची संख्या ४० असून त्यामध्ये १, मुख्य न्यायाधीश ७ अप्पर मुख्य न्यायाधीश व ३२ न्यायाधीशांचा समावेश आहे.

(३) मुख्य न्यायाधीश हे प्रशासनिक प्रमुख आहेत. इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये अधिनियम, १८८२ अंतर्गत कलम १३ च्या तरतुदीनुसार प्रबंधक हे लघुवाद न्यायालयाचे मुख्य प्रशासकीय अधिकारी आहेत. त्याव्यतिरिक्त, या न्यायालयाच्या आस्थापनेवर ४ अप्पर प्रबंधकांची पदे कार्यरत आहेत. प्रबंधक आणि अप्पर प्रबंधक हे या न्यायालयाची प्रशासकीय बाजू सांभाळतात. प्रबंधक यांना इलाखा शहर लघुवाद न्यायालय अधिनियम, १८८२ च्या अंतर्गत कलम १३(१)(aa) च्या तरतुदीनुसार प्रतिवादीने कैफियत सादर न केलेले व अंतरिम अर्ज चालविण्याचे अधिकार आहेत. त्याचप्रमाणे, प्रबंधक सदर अधिनियमाच्या कलम १४, ३३, ३४, ३५, ५३ आणि ६१ च्या तरतुदीनुसार न्यायाधीशांप्रमाणे न्यायिक काम करतो. तसेच, भाडे नियंत्रण कायदांतर्गत दाखल झालेल्या दाव्यांमध्ये प्रतिवादी लिखित जबाब/कैफियत सादर करेपर्यंत कार्यवाही करण्याचे अधिकार प्रबंधक यांना आहेत.

मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, मुंबई हे या आस्थापनेचे नियंत्रण अधिकारी आहेत तर प्रबंधक हे आहरण व संवितरण अधिकारी आहेत.

प्रबंधक व अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीश, लघुवाद न्यायालय, मुंबई हे मा. उच्च न्यायालयाने माहितीचा अधिकार, २००५ च्या अंतर्गत तयार केलेल्या जिल्हा न्यायालय माहिती अधिकार (सुधारित नियम), २००९ च्या तरतुदीनुसार अनुक्रमे जनमाहिती अधिकारी व पहिले अपिलीय अधिकारी आहेत.

(४) मुंबई येथील लघुवाद न्यायालयातील न्यायाधीशांचे अधिकार इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये अधिनियम १८८२ च्या कलम १९ अन्वये निश्चित केलेले अपवाद अधीन न्यायाधीशांना रक्कम रुपये १०,००० पेक्षा जास्त दावा नसलेल्या आर्थिक दाव्यांची सुनावणी करून निकालात काढण्याचे अधिकार आहेत. सदर रु. १०,००० च्या आर्थिक अधिकारीतेत वाढ करून महाराष्ट्र शासनाने ती महाराष्ट्र कायदा क्र. १५/१९८७ द्वारे दि. ७ मे १९८७ च्या महाराष्ट्र शासन राजपत्रामध्ये प्रसिध्द करून ती रुपये २५,००० एवढी केलेली आहे. परंतु त्याची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी झालेली नाही. त्याचप्रमाणे अधिनियमाच्या कलम ४१ अन्वये दाव्यात सुनावणी करून निकाली काढण्याचे अधिकार आहेत. अधिनियम कलम ३८ अन्वये पूर्ण न्यायालय अर्जावरील सुनावणी या न्यायालयाच्या दोन न्यायाधीश असलेल्या खंडपीठाद्वारे केली जाते. इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये १८८२ च्या कलम ४२ अंतर्गत द्विसदस्यीय खंडपीठ अपिल आणि पुनरीक्षण प्रकरणांच्या सुद्धा सुनावणी करतात.

(५) लघुवाद न्यायालय, मुंबईला मुंबई भाडे, हॉटेल आणि निवासगृहे दर नियंत्रण अधिनियम, १९४७ च्या कलम २८ अन्वये अनन्य अधिकारिता आहे आणि म्हणून या अधिनियमांतर्गत बृहन्मुंबईतील सर्व दाव्यांची सुनावणी सदर न्यायालय करते. मुंबई भाडे अधिनियम १९४७ अंतर्गत न्यायाधीशाने

दिलेल्या निर्णयावरील अपिल /पुनरिक्षण मधील सुनावणी “मुंबई भाडे, हॉटेल आणि निवासगृह दर नियंत्रण अधिनियम १९४७” च्या कलम २९ अन्वये दोन सदस्यीय खंडपीठाद्वारे केली जाते. प्रमाणभूत भाडे निश्चितीकरीता कलम ११ अन्वये सर्व अर्जावरील सुनावणी मुंबई येथील लघुवाद न्यायालय करते आणि अत्यावश्यक सेवा किंवा पुरवठा पुनःस्थापना पूर्ववत करण्याकरीता कलम २४ अंतर्गत सर्व अर्जावरील सुनावणी सदर न्यायालय करते. या न्यायालयास महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण अधिनियम १९९९, ३१ मार्च २००० पासून अंमलात आला आहे, त्या अंतर्गत सुद्धा अनन्य अधिकारिता आहे.

(६) (अ) मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ कलम २१७,२१८(ए), २१८,बी २१८सी आणि ३९४ (५) अंतर्गत अपिले व कार्यवाहीत सुनावणी मुख्य न्यायाधीश किंवा कोणत्याही अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीशांद्वारे केली जाते. तसेच कलम ५०३, ५०४ अ ५०७ अंतर्गत अर्जावरील सुनावणी मुख्य न्यायाधीश किंवा कोणत्याही अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीश मार्फत केली जाते कलम ३२ अंतर्गत निवडणूक याचिका मुख्य न्यायाधीश किंवा कोणत्याही अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीशांमार्फत निकाली काढली जाते.

महाराष्ट्र शासनाने अधिनियम, विधी व न्याय विभाग क्र. एससीसी-२९६४/२१७५-एच, दिनांक ३ जानेवारी १९६८ नुसार अतिरिक्त मुख्य न्यायाधीशास मुख्य न्यायाधीशाचे अधिकार व जबाबदाऱ्या दिलेल्या आहेत.

६ (ब) मुख्य न्यायाधीशांना फौजदारी कायदा (सुधारणा) वटहुकूम १९४४ च्या कलम ३ सह कलम ४ अन्वये अर्जावर सुनावणी करून निकाली काढण्याचे अधिकार आहेत.

(७) वेतन प्रदान अधिनियम १९३६ अंतर्गत अपिलात सुनावणी या न्यायालयाच्या एक न्यायाधीशामार्फत केली जाते.

(८) मुंबई येथील लघुवाद न्यायालय यांना खालीलबाबतीत सुद्धा अधिकारिता प्राप्त आहे.

(अ) महाराष्ट्र मालकीतत्वावरील सदनिका (प्रवर्तन, बांधक विक्री, व्यवस्थापन आणि हस्तांतर यांचे विनियमन) अधिनियम १९६३ चे कलम १२ ए.

(ब) महाराष्ट्र कर्ज निवारण अधिनियम १९७५ चे कलम २३.

(क) नियंत्रकाने पारित केलेल्या आदेशावरून, मुंबई भाडे हॉटेल आणि निवासगृह दर नियंत्रण अधिनियम १९४८ च्या कलम ४२ अन्वये दाखल अपिलात सुनावणी.

(ड) या न्यायालयाच्या न्यायाधीशांना विस्थापीत व्यक्ती अधिनियम, १९५४ अंतर्गत अर्जावरील सुनावणी करण्याचे देखील अधिकार आहेत.

९. मुख्यालय व उपशाखा :

अ) मुख्यालय - लघुवाद न्यायालय, धोबी तलाव, लोकमान्य टिळक मार्ग, मुंबई - ४०० ००२ येथे असून त्यांचे प्रादेशिक अधिकार क्षेत्र कुलाबा ते मुलुंड मध्य रेल्वे लाईन उपनगर आणि मानखुंद हार्बर रेल्वे लाईन उपनगर आणि माहिम पश्चिम रेल्वे लाईन उपनगर पर्यंत आहे. मुख्यालयात एकूण ३१ न्यायालये असून त्यापैकी २ न्यायिक अधिकाऱ्यांचे मिळून ५ अपिल, न्यायालये (Appellate Benches) २६ सुनावणी न्यायालये (Trial Court) असून त्यामध्ये प्रबंधकांचे १ न्यायालय आहे. दोन न्यायिक अधिकाऱ्यांचे मिळून न्यायालय क्र. २ हे विशेष पुनर्विचार न्यायालय असून येथे गरजेचे (Bonafide Requirement) दावे चालतात.

न्यायालय क्र. १० व १६ हि विशेष न्यायालये असून तेथे प्रामाणिक विवादाचे (Bonafide Requirement) दावे चालतात. न्यायालय क्र. ११ व १२ ही विशेष न्यायालय असून तेथे प्रमाणित भाडे निश्चित करण्याबाबतचे दावे चालतात व त्या न्यायालयांना "प्रमाणित भाडे न्यायालय" असे संबोधिले जाते. न्यायालय क्र. १८ व ३० ही विशेष न्यायालये असून तेथे बृहन्मुंबई महानगरपालिका कायदा, १८८८ च्या तरतुदीनुसार दावे चालतात व ह्या न्यायालयांना "बी.एम.सी. न्यायालय" असे संबोधिले जाते. न्यायालय क्र. १९ व २३ ही विशेष न्यायालये असून तेथे इलाखा शहर, लघुवाद न्यायालय कायदा, १८८२ च्या अंतर्गत कलम ४१ च्या तरतुदीनुसार टीई आणि टीईआर दावे चालतात व ज्या दाव्यातील जागांना भाडे नियंत्रण कायद्यांमध्ये संरक्षण नाही व त्यांना "विशेष न्यायालय" असे संबोधिले जाते. न्यायालय क्र. २१ हे विशेष न्यायालय असून तेथे पैसेविषयक संक्षिप्त व नियमित (Summary and Regular Suits) दावे चालतात. न्यायालय क्रमांक २४, मध्ये मुंबई पोर्ट ट्रस्टने दाखल केलेले व त्याच्या विरोधात दाखल केलेले दावे चालतात व त्याला बीपीटी न्यायालय असे संबोधले

जाते. सध्या बीएमसी न्यायालय क्र. ३० व सुनावणी न्यायालय क्र. २४, व पुर्नविचार न्यायालय क्र. ५ रिक्त आहेत.

ब) उपशाखा – वांद्रे शाखा ही भास्कर बिल्डींग, अनंत काणेकर मार्ग, मुंबई - ४०००५१ येथे स्थित आहे. भास्कर बिल्डींग मधील ३ ते ८ मजले सदर न्यायालयाच्या अधिपत्याखाली आहेत. बांद्रा मुंबई येथील लघुवाद न्यायालयाची शाखा दिनांक ६ ऑगस्ट, १९९० पासून सुरु करण्यात आली असून त्यांचे प्रादेशिक अधिकार क्षेत्र माहिम ते दहिसर पश्चिम रेल्वे लाईन उपनगर पर्यंत आहे.

वांद्रे शाखा येथे ११ न्यायालये कार्यरत असून त्यातील २ पुर्नविचार न्यायालये (Appellate Benches), ९ सुनावणी न्यायालये (Trial Court) व १ प्रबंधकांचे न्यायालय आहे. न्यायालय क्रं. ३२ येथे प्रामाणिक विवादाचे (Bonafide Requirement) दावे चालतात. त्याचप्रमाणे तेथे इलाखा शहर, लघुवाद न्यायालय कायदा, १८८२ च्या अंतर्गत कलम ४१ च्या तरतुदीनुसार टीई आणि टीईआर दावे चालतात व ज्या दाव्यातील जागांना भाडे नियंत्रण कायद्यांमध्ये संरक्षण नाही व त्यांना "विशेष न्यायालय" असे संबोधिले जाते.

तक्ता-२ (एक)
TABLE-II-(i)

खालील तक्ता लघुवाद न्यायालय, मुंबई पुणे व नागपूर यांनी त्या त्या वर्षात केलेले काम दर्शवितो. The following table indicates the work done by the Small Causes Courts, Mumbai Pune and Nagpur.

वर्ष	न्यायाधीशांची मंजूर पदे इतर काम सोपविले आहे अशा न्यायाधीशांची संख्या Sanctioned Judges No. of Judges entrusted with Strength work outside their normal dutie	नेहमीच्या कामाबाहेर सोपविले आहे अशा न्यायाधीशांची संख्या No. of Judges entrusted with court work only	फक्त न्यायालयाचे काम	कामाचे दिवस No. of working days the year	Year
1	2	3	4	5	6
2015	...	44	-	235	2013
2016	...	44	-	235	2015
2017	...	44	-	235	2016

TABLE-II

तक्ता-२

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षारंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year			नवीन दाखल झालेली प्रकरणे Cases instituted during the year		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
	1	2	3	4	5	6
लघुवाद न्यायालय, मुंबई						
१. मुख्य प्रकरणे (दिवाणी) ...	23337	23771	24196	5475	5859	4927
२. किरकोळ प्रकरणे (दिवाणी) ...	4290	4461	4419	2252	2111	2131
एकूण ...	27627	28232	28615	7727	7970	7058
लघुवाद न्यायालय, पुणे						
१. मुख्य प्रकरणे (दिवाणी) ...	5576	5440	4927	1968	785	875
२. किरकोळ प्रकरणे (दिवाणी) ...	1519	1508	1413	364	345	385
एकूण ...	7095	6948	6340	2332	1130	1260
लघुवाद न्यायालय, नागपूर						
१. मुख्य प्रकरणे (दिवाणी) ...	1822	1982	1864	432+8Rest	372+20 Rest	347+17 Rest
२. किरकोळ प्रकरणे (दिवाणी) ...	971	1128	1094	321+1 Rest	297	339+1 Rest
एकूण ...	2796	3110	2958	753 9+Rest	669+20Rest	686+18 Rest

खालील तक्ता, लघुवाद न्यायालयांचे २०१५-२०१६, २०१६-२०१७ व २०१७-२०१८ (३१-१२-२०१७ पर्यंतच्या) वर्षाचे उत्पन्न दर्शवितो

लघुवाद न्यायालये

प्रकरणांचे स्वरूप	मुंबई Mumbai			नागपूर Nagpur		
	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2015-2016	2016-2017	2017-2018
	1	2	3	4	5	6
१. सेवा व सेवा फी ...	6975210	16386663	10872176	77989	0	0
२. दंड व जप्तीच्या रकमा ...	0	0	0	0	0	0
३. मुद्रांक जमा केलेली न्यायालयीन फी	7050242	312424	247380	3021180	2571218	1307491
४. इतर बाबी ...	3261705	2970890	2011306	130050	89160	59497
एकूण ...	17287157	19669977	13130862	3229219	2660378	1366988

- (दोन)

--II

एकूण			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases	
Total			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year				
2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017		
8	9	10	11	12	13	14	15	16		
Court of Small Causes, Mumbai										
28812	29630	29123	5041	5434	4543	23771	24196	24580	...	1. Main Cases (Vivil)
6542	6572	6550	2081	2153	1947	4461	4419	4603	...	2. Miscellaneous Cases (Civil)
35354	36202	35673	7122	7587	6490	28232	28615	29183	...	Total
Court of Small Causes, Pune										
7544	6225	5802	2104	1298	642	5440	4927	5160	...	1. Main Cases (Vivil)
1883	1853	1798	375	440	340	1508	1413	1458	...	2. Miscellaneous Cases (Civil)
9427	8078	7600	2479	1738	982	6948	6340	9	...	Total
Court of Small Causes, Nagpur										
2262	2374	2228	279+1 Adj	510	421+2 Tr	1982	1864	1805	...	1. Main Cases (Vivil)
1296	1425	1434	166+2Adj	331	159+6 Tr	1125	1094	1269	...	2. Miscellaneous Cases (Civil)
3558	3799	3662	445+3 Adj	841	580+8 Tr	3110	2958	3074	...	Total

-३

--III

The following table indicates the income of the Court of Small Causes during the years 2015-2016, 2016-2017 and 2017-2018 (upto 31-12-2017).

The Court of Small Causes				
पुणे Pune			Nature of Cases	
2015-2016	2016-2017	2017-2018		
8	9	10		
130950	0	0	...	1. Service and Service Fees,
0	0	0	...	2. Fines and forfeiture.
3536563	4914309	2766892	...	3. Court Fees collected in Stamp
247583	411691	355222	...	4. Other Matters,
3915096	5326000	3122114	...	Total

तक्ता -५
TABLE-V

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	Scale of Pay / वेतनमान	पदसंख्या /No. of Posts		पदनाम
		2016-2017	2017-2018	
1	2	3	4	5
4. Small Causes Courts				
Gazetted.-				
	R s .			
Chief Judge	... 51550-1230-58930-1380-63070	01	01	... मुख्य न्यायाधीश
Additional Chief Judge	... —,—,—	10	10	... अति. मुख्य न्यायाधीश
Judge	... 39530-920-40450-1880-49090	33	33	... न्यायाधीश
Registrar	... 9300-34800+4600	01	01	... प्रबंधक
Additional Registrar	... 9300-34800+4600	04	04	... अपर प्रबंधक
Personal Assistant	... 9300-34800+4600	07	07	... स्वीय सहायक
	Total	... 56	56	... एकूण
४. लघुवाद न्यायालये				
राजपत्रित				
अराजपत्रित वर्ग तीन-				
Non-Gazetted Class III-				
Deputy Registrar	... 9300-34800+4300	02	02	... उप प्रबंधक
Assistant Registrar	... 9300-34800+4300	04	04	... सहायक प्रबंधक
Accountant	... 9300-34800+4300	02	02	... लेखापाल
Chief Judge's Judicial Clerk	... 9300-34800+4300	01	01	... मुख्य न्यायाधीशांचा न्याय लिपीक
Chief Clerk	... 9300-34800+4200	02	02	... मुख्य लिपिक
Superintendent (Correspondence)t	... 9300-34800+4200	02	02	... अधीक्षक (पत्र व्यवहार)
Cashier	... 9300-34800+4200	03	03	... रोखपाल
Additional Cashier	... 9300-34800+4200	01	01	... अपर रोखपाल
Judicial Clerk	... 9300-34800+4200	44	44	... न्याय लिपिक
Translator and Interpreter	... 5200-20200+2800	44	44	... अनुवादक आणि दुभाषी
Stenographer (Higher Grade)	... 9300-34800+4400	42	42	... लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (Lower Grade)	... 9300-34800+4300	02	02	... लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Appraiser	... 5200-20200+2400	02	02	... मुल्य निर्णोता
Superintendent	... 5200-20200+2400	13	13	... अधीक्षक
Assistant Cashier	... 5200-20200+2400	02	02	... सहायक रोखपाल
Librarian	... 5200-20200+2000	02	02	... ग्रंथपाल
Steno Typist	... 5200-20200+2400	04	04	... लघु टंकलेखक
Assistant Translator	... 5200-20200+2400	03	03	... सहायक अनुवादक
Assistant Account	... 5200-20200+2400	02	02	... सहायक लेखापाल
Sr. Clerk वरिष्ठ लिपिक
Assistant Appraiser	... 5200-20200+1900	01	01	... सहायक मुल्य निर्णोता
Additional Assistant Cashier	... 5200-20200+1900	01	01	... अपर सहायक रोखपाल
Accounts Clerk	... 5200-20200+1900	03	03	... लेखा लिपीक
Clerk	... 5200-20200+1900	216	216	... लिपीक
Clerk Typist	... 5200-20200+1900	06	06	... लिपीक टंकलेखक
Telephone Operator	... 5200-20200+2000	02	02	... दूरध्वनिचालक
Head Bailiff	... 5200-20200+2000	02	02	... प्रमुख बेलीफ
Beliff	... 5200-20200+1900	74	74	... बेलीफ
Driver	... 5200-20200+1900	09	09	... चालक
Shroff	... 5200-20200+1900	16	16	... श्रॉफ
Typist	... 5200-20200+2000	14	14	... टंकलेखक
	Total	... 521	521	... एकूण
वर्ग चार-				
Class IV				
Liftman	... 4440-7440+1600	10	10	... उदवाहन चालक
Havaldar	... 4440-7440+1600	02	2	... हवालदार
Naik	... 4440-7440+1600	07	7	... नाईक
Pump Operator	... 4440-7440+1600	02	2	... पंप परिचारक
Roneo Operator	... 4440-7440+1600	01	1	... रॉनीओ चालक
Xerox Operator	... 4440-7440+1600	02	2	... झेरोक्स चालक
Mali	... 4440-7440+1300	02	2	... माळी
Peon	... 4440-7440+1300	63	63	... चपराशी
Hamal	... 4440-7440+1300	92	92	... हमाल
Sweeper	... 4440-7440+1300	00	00	... सफाईगार
Watchman	... 4440-7440+1300	06	06	... पहारेकरी
Halalkhor	... 4440-7440+1300	04	04	... हलालखोर
Water Server	... 4440-7440+1300	01	01	... पाणके
	Total	... 192	192	... एकूण
	Grand Total	... 769	769	... एकूण बेरीज

७. मुख्य महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, मुंबई

महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, मुंबई.

प्रस्तावना -

मा. उच्च न्यायालयाच्या स्थापने अगोदर ही न्यायालये अस्तित्वात आली आहेत. महानगर दंडाधिकाऱ्यांची न्यायालये, पूर्वी "इलाखा शहर दंडाधिकारी" न्यायालये म्हणून ओळखली जात होती, त्यांचे अस्तित्व गेल्या २०७ वर्षांपासून आहे. ही न्यायालये पूर्वी 'पोलीस न्यायालय' म्हणून सुध्दा ओळखली जात होती. ही पोलीस न्यायालये सन १८९० साली स्थापित झाली. त्यावेळी एक वरिष्ठ न्यायालय व एक कनिष्ठ न्यायालय. अशी दोन न्यायालये होती.

१ एप्रिल १९७४ पासून फौजदारी प्रक्रिया संहितेत झालेल्या पहिल्या सुधारणेनुसार "इलाखा शहर दंडाधिकारी" चे पदनाम "महानगर दंडाधिकारी न्यायालये" असे बदलण्यात आले.

मुख्य महानगर दंडाधिकारी, अतिरिक्त मुख्य महानगर दंडाधिकारी व महानगर दंडाधिकारी, यांना विविध प्रकारचे रिमांड अर्ज, जामीन अर्ज, नोटीस आणि किरकोळ अर्ज आणि फौजदारी प्रकरणे हाताळण्याचे अधिकार आहेत. महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, मुंबई येथील मंजूर पदसंख्या ७५ आहे. त्यात १ मुख्य महानगर दंडाधिकारी, १४ अतिरिक्त मुख्य महानगर दंडाधिकारी आणि ६० महानगर दंडाधिकारी असून बृहन्मुंबईतील निम्नलिखित १६ केंद्रावर कार्यरत आहेत. न्यायालयीन केंद्राची नावे पुढील प्रमाणे आहेत.

(१) एस्प्लनेड, (२) माझगाव, (३) गिरगाव, (४) दादर, (५) अंधेरी, (६) बांद्रा, (७) बोरीवली, (८) कुर्ला, (९) विक्रोळी, (१०) मुलुंड, (११) बेलार्ड पियर, (१२) सी. एस. टी. (१३) मुंबई सेंट्रल, (१४) विलेपार्ले, (१५) शिंदेवाडी, (१६) बाल न्यायालय, उमरखाडी, मुंबई.

महानगर दंडाधिकाऱ्यांची नियुक्ती न्याय दंडाधिकारी, प्रथम वर्ग आणि दिवाणी न्यायाधीश, वरिष्ठ स्तर यातून मा. उच्च न्यायालयाद्वारे केली जाते. महानगर दंडाधिकारी न्यायालयांशिवाय, विशेष महानगर दंडाधिकारी न्यायालये, सुध्दा सकाळच्या सत्रामध्ये चालविली जातात. ते किरकोळ स्वरूपाच्या गुन्हांमधील प्रकरणे हाताळतात आणि त्यांना "प्रभात न्यायालये" म्हणून संबोधिले जाई. सदर प्रभात न्यायालयांचे कामकाज ३१,१०,२०१० पर्यंत चालू होते.

महानगर दंडाधिकारी न्यायालयात आर्थिक कायदयाशी निगडीत प्रकरणे म्हणजेच सीमा शुल्क अधिनियम, विदेशी मुद्रा विनिमय अधिनियम, केंद्रीय उत्पादन शुल्क आणि मीठ अधिनियम, आयकर अधिनियम, विक्रीकर अधिनियम, पी.एफ. (भ.नि.नि.) अधिनियम वगैरे खटले चालविले जातात.

या प्रकरणा व्यतिरिक्त भारतीय दंड संहिता अंतर्गत प्रकरणे राज्य व केंद्र शासनाने पारित केलेल्या कायदांतर्गत तसेच कॅटबिक अत्याचार प्रतिबंधक कायदांतर्गत प्रकरणे दाखल केली जातात. महानगर दंडाधिकारी यांच्या न्यायालयात मुंबई महानगर पालिका अधिनियम व भारतीय रेल्वे अधिनियम अंतर्गत सुध्दा प्रकरणे चालविली जातात. मुंबई महानगरपालिका अधिनियम आणि भारतीय रेल्वे अधिनियम अंतर्गत प्रकरणे हाताळण्यासाठी ६ स्वतंत्र न्यायालये आहेत. सध्या १ स्वतंत्र न्यायालय केंद्रीय गुन्हा अन्वेषण (सी. बी. आय.) विभाग द्वारा दाखल प्रकरणे चालविण्यासाठी आहेत. तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार या आस्थापनाच्या

अधिपत्याखाली एकूण ३ विशेष न्यायालये सन २००७ पासून कार्यरत होती. दंगलीच्या प्रकरणांची सुनावणी करण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेल्या दोन न्यायालयांचे काम ऑगस्ट २००८ मध्ये संपुष्टात आले. व एक अनैतिक मानवी व्यापार अंतर्गत व महिलावरील अत्याचाराची प्रकरणे निकाली काढण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेले विशेष न्यायालय माझगाव येथे सुरु आहे.

या कार्यालयात अतिरिक्त मुख्य महानगर दंडाधिकारी ३ रे न्यायालय, एस्प्लनेड यांच्या अखत्यारित प्रेस आणि बुक्स रजिस्ट्रेशन कायदा, १८६७ अंतर्गत कामासाठी स्वतंत्र विभाग आहे. रजिस्ट्रार ऑफ न्युज पेपर्स फॉर इंडिया, केंद्र शासन यांच्या सहमतीने सदर कामकाज चालविले जाते. मुंबई येथील महानगर दंडाधिकारी यांना फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम १४५ अंतर्गत अर्ज आणि परक्राम्य लेखा अधिनियमाच्या कलम १३८ अंतर्गत प्रकरणांत सुध्दा निर्णय द्यावे लागतात आणि आता २ न्यायालये केवळ परक्राम्य लेख अधिनियमाच्या कलम १३८ खालील प्रकरणे हाताळण्यासाठी आहेत

न्यायदानामध्ये सुधारणा करण्यासाठी सहसंचालक, वित्त मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. एफ-३२,(१) एफसीडी/२०१० दि. ३०-०६-२०१० नुसार १३ व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशी प्रमाणे महाराष्ट्र राज्यास सकाळची व संध्याकाळची न्यायालये स्थापन करण्याकरिता रु. २९७,५७,००,००० एवढा निधी सन २०१०-२०१५ या पाच वर्षांकरिता उपलब्ध करून देण्यात आला आहे व त्या अनुषंगाने मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार बृहन्मुंबईमध्ये १० सायंकालीन न्यायालये आणि २० प्रभात न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत त्यापैकी २ सायंकालीन न्यायालये मार्च २०१० मध्ये स्थापन करण्यात आलेली आहेत उर्वरीत ८ सायंकालीन न्यायालये व २० प्रभात न्यायालये ऑगस्ट २०१० मध्ये स्थापन करण्यात आली आहेत. सदर न्यायालया मधून परक्राम्य अधिनियम १८८१ कलम १३८ कायदांतर्गत येणारी प्रकरणे चालविण्यात येतात. सध्या २० प्रभात न्यायालये आणि १० सायंकालीन न्यायालये आळीपाळी पध्दतीने मा. उच्च न्यायालयाचा आदेश क्र. अ-३९०५/२०१५ दि. २२-१२-१४ नुसार ३१-०३-२०१५ पर्यंत कार्यरत आहेत. प्रलंबित खटले निकाली काढून त्यांची संख्या कमी करण्यावर भर देण्याचे शासनाचे तसेच मा. उच्च न्यायालयाचे धोरण आहे. विधी व न्याय विभागाचे ज्ञापन क्र. एमसीजी-०८१०/८५६/सीआर-१६५/कार्यासन-११ दिनांक १९ ऑक्टोबर २०१० नुसार उपरोक्त न्यायालयांच्या कामकाजासाठी नियमावली तयार करण्यात आली आहे.

महानगर दंडाधिकाऱ्यांच्या न्यायालयात दरवर्षी मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार संचित खटल्यांचा निपटारा करण्याकरिता वेळोवेळी विशेष अभियान मोहिम राबविण्यात येते. तसेच महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकार यांच्या आदेशानुसार महालोक अदालत व मेगा लोक अदालतीचे आयोजन करण्यात येते. यावर्षी दि. २३-११-२०१३ रोजी राष्ट्रीय विधी सेवा प्राधिकारण यांच्या आदेशानुसार पहिल्या राष्ट्रीय लोक अदालतीचे आयोजन करण्यात आले होते यावर्षी राष्ट्रीय लोक अदालतीचे आयोजन दि. ०८-०४-२०१७, ०८-०७-२०१७, दि. ०९-०९-२०१७ व दि. १-१२-२०१७ रोजी करण्यात आले त्यामुळे कार्यालयीन खटल्यांचा निपटारा होऊन प्रलंबित खटल्यांची संख्या मोठ्या प्रमाणात कमी होण्यात सहाय्य झाले.

तक्ता-१
TABLE-I

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(रुपये हजारत)

(II) Financial Requirements (Rs. in thousands)

1	2	3	4	5
	Actuals 2016-2017	Budget Estimates 2017-2018	Revised Estimates 2017-2018	Budget Estimates 2018-2019
प्रत्यक्ष रक्कम २०१६-२०१७	अर्थसंकल्प २०१७-२०१८	सुधारलेले अंदाज २०१७-२०१८	अर्थसंकल्प २०१८-२०१९	
	Actuals 2016-2017	Budget Estimates 2017-2018	Revised Estimates 2017-2018	Budget Estimates 2018-2019
	442457	504152	503929	543643
...	442457	504152	503929	543643
(अ) कार्याचे वर्गीकरण				
१०७-इलाखाशहर दंडधिकारी यांची ...				
न्यायालये (२०१४०२३४)				
एकूण (अ)				
...	412680	469399	469399	507524
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण				
वेतन	313	200	180	250
अतिकालीकभत्ता	11399	14099	13213	14200
इले. टेलि. खर्च	0	1	1	1
कंत्राटी सेवा	1260	2800	1899	2400
प्रवास खर्च	14531	14580	13122	15819
कार्यालयीन खर्च	0	1	3025	1
लहान बांधकामे	1313	1700	1800	1900
भाडे पट्टी व कर	868	1272	1200	1348
संगणकावरील खर्च	93	100	90	150
व्यावसायिक व विशेष सेवाबदल प्रकाशने	0	0	0	50
एकूण (ब)	442457	504152	503929	543643
...	442457	504152	503929	543643

तक्ता -४ (चार)
TABLE-IV

महानगर दंडाधिकारी न्यायालये

The Metropolitan Magistrates Courts

खालील तक्ता महानगर दंडाधिकाऱ्यांच्या न्यायालयाचे २०१५-२०१६, २०१६-२०१७ व २०१७-२०१८ (३१-१२-२०१७ पर्यंतच्या) वर्षांचे उत्पन्न दर्शवितो.

The following table indicates the Income of the Metropolitan Magistrates Courts during the years 2015-2016, 2016-2017 and 2017-2018 (upto 31-12-2017).

उत्पन्नाची बाब	2015-2016	2016-2017	2017-2018 (31-12-2018)	Item of Income
1	2	3	4	5
१. सेवा आणि सेवा फी	4173716	4696484	3881331	Service and Service fees
२. जप्तीच्या रकमा	747454	1898382	21145	Forfeitures
३. दंड व इतर बाबी	448654577	456903483	392457404	Fines and other Receipts
एकूण	453575747	463498349	396359880	Total

तक्ता -५
TABLE-V

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	Scale of Pay / वेतनमान	पदसंख्या /No. of Posts		पदनाम
		2016-2017	2017-2018	
1	2	3	4	5
5. METROPOLITAN MAGISTRATES COURTS, MUMBAI				
Gazetted.-				
Chief Metropolitan Magistrate	Rs. ... 43690-1080-49090-1230-56470	01	01	५. महानगर व दंडाधिकारी यांची न्यायालये, मुंबई राजपत्रित मुख्य महानगर दंडाधिकारी
Additional Chief metropolitan Magistrate	... 43690-1080-49090-1230-56470	14	14	अपर मुख्य महानगर दंडाधिकारी
Metropolitan Magistrate	...39530-920-40450-1080-49090-1230-54010	61	61	महानगर दंडाधिकारी
Metropolitan Magistrate (Juvenile Court) Umerkhadi.	...39530-920-40450-1080-49090-1230-54010	01	01	महानगरदंडाधिकारी (बाल न्यायालय) उमरखाडी
Registrar Metropolitan Magistrate	... 9300-34800 + G.P. 4600	01	01	प्रबंधक व महानगर दंडाधिकारी
	Total ...	78	78	एकूण
Non-Gazetted Class II-				
Personal Assistant	... 9300-34800+4600	08	08	अराजपत्रित वर्ग दोन- स्वीय सहायक
	Total ...	08	08	एकूण
Non-Gazetted Class III-				
Deputy Registrar	... 9300-34800+4300	01	1	अराजपत्रित वर्ग तीन- उप प्रबंधक
Assistant Registrar	... 9300-34800+4300	06	6	सहायक प्रबंधक
Chief Interpreter and Sr. Judicial Clerk	... 9300-34800+4300	02	2	मुख्य दुभाषी आणि वरिष्ठ न्याय लिपीक
Office Superintendent	... 9300-34800+4200	01	1	अधीक्षक
Head Clerk	... 9300-34800+4200	02	2	मुख्य लिपिक
Assistant Superintendent	... 5200-20200+2400	20	20	सहायक अधीक्षक
Judicial clerk	... 9300-34800+4200	74	74	न्यायलिपिक
Interpreter	... 5200-20200+2800	74	74	दुभाषी
Stenographer (Higher Grade)	... 9300-34800+4400	49	49	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Stenographer (Lower Grade)	... 9300-34800+4300	18	18	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Chief Cashier	... 5200-20200+2400	01	1	प्रमुख रोखपाल
Head Cashier	... 5200-20200+2400	13	13	मुख्य रोखपाल
Senior Clerk	... 5200-20200+2400	07	07	वरिष्ठ लिपिक
Head Typist	... 5200-20200+2400	02	02	मुख्य टंकलेखक
Record Keeper	... 5200-20200+2400	01	01	अभिलेखापल
Assistant Cashier	... 5200-20200+1900	49	49	रोखपाल (सहायक)
Typist	... 5200-20200+1900	131	131	टंकलेखक
Clerk	... 5200-20200+1900	172	172	लिपिक
Clerk Typist	... 5200-20200+1900	23	23	लिपिक टाईपिस्ट
Driver	... 5200-20200+1900	12	12	वाहन चालक
	Total ...	659	659	एकूण
Class IV				
Havaldar	... 4400-7400+1600	01	01	हवालदार
Naik	... 4400-7400+1600	07	07	नाईक
Zerex Operator	... 4400-7440+1600	01	01	झेरोक्स ऑपरेटर
Peon	... 4400-7400+1300	118	118	शिपाई
Hamal	... 4400-7400+1300	54	54	हमाल
Chaprasi	... 4400-744 0+1300	48	48	चपराशी
Liftman	... 4400-7440+1300	05	05	उद्वाहक
Mali	... 4400-7440+1300	04	04	माली
Sweeper	... 4400-7440+1300	02	02	सफाईगार
Meheter	... 4400-7440+1300	11	11	मेहतर
	Total ...	251	251	एकूण
	Grand Total ...	1266	1266	एकूण बेरीज

८. महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त

(एक) प्रस्तावनात्मक

महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई हे लोकयोपयोगी कार्यालय आहे, या कार्यालयाचे कामकाज केंद्र शासनाच्या (अ) महाप्रशासक अधिनियम, १९६३ (ब), शासकीय विश्वस्त अधिनियम, १९९३ व (क) कोषाध्यक्ष धर्मादाय दाननिधी अधिनियम, १८९० या तीन अधिनियमांन्वये चालते.

(अ) महाप्रशासक म्हणून :-

महाप्रशासक हे महाप्रशासक अधिनियम, १९६३ अन्वये महाराष्ट्र राज्याकरिता नियुक्त झालेले एक निगम असून, त्यांचे काम न्यायिक स्वरूपाचे आहे. वरील अधिनियमाच्या सुधारित कायदा क्र. १२ सन २००२ अनुसार महाप्रशासक, महाराष्ट्र राज्य मुंबई हे रु. १०,००,००० पर्यंतच्या संपत्तीचे प्रशासन स्वतःच्या प्राधिकारात करू शकतात व रु. १०,००,००० च्या वरील संपत्तीचे प्रशासन मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशाने करू शकतात.

कुठलीही व्यक्ती महाप्रशासकांना त्यांच्या इच्छापत्राचा /मृत्युपत्राचा एकमात्र प्रशासक म्हणून नेमू शकते. जेव्हा मृत व्यक्तीचे वारसदार भारताबाहेर रहात असतील व इतर कारणास्तव त्यांना मृत व्यक्तीची संपत्ती प्रशासन करण्यास वेळ उपलब्ध नसेल. अशा वेळेस वारसदारांनी महाप्रशासकांना लेखी कळविले तर, महाप्रशासक प्रशासनपत्रासाठी उच्च न्यायालयात अर्ज करू शकतात. कुठलेही खाजगी व्यवस्थापक/प्रशासक त्यांना मृत्युपत्राचे सत्यापन किंवा प्रशासन अधिकार पत्रान्वये सोपविलेली संपत्ती महाप्रशासकांकडे त्यांच्या पूर्व-संमतीने हस्तांतर करू शकतात. सूट दिलेल्या व्यक्ती सोडून इतर व्यक्तींच्या संपत्तीचे प्रशासक म्हणून महाप्रशासक प्रशासन अधिकारपत्रासाठी अर्ज करू शकतात. (सूट दिलेली व्यक्ती म्हणजे भारतीय उत्तराधिकार अधिनियम, १९२५ च्या कलम ३ अन्वये भारतीय ख्रिश्चन, हिंदू, मुसलमान, पारसी किंवा बौद्ध व्यक्ती ज्यांना ते अधिनियम लागू होण्यापासून सूट दिली आहे.) मृत्यू पावलेल्या व्यक्तींचे राज्यात स्थित असलेल्या संपत्तीचे मूल्य रु. १०,००,०००/- पर्यंत असेल आणि मृत्युपत्राने नियुक्त केलेले वारस, निकट कुळातील व्यक्ती किंवा मृत्युपत्र व्यवस्थापक यांनी महाप्रशासक यांच्याकडे प्रमाणपत्रासाठी विहित नमुन्यात अर्ज करावयाचे राहून गेले असेल अशा प्रकरणात महाप्रशासक स्वतःच्या अधिकारात प्रशासनपत्राशिवाय प्रशासनपत्र दिले आहे असे समजून संपत्तीचे प्रशासन करू शकतील. जर मृताच्या संपत्तीचे मूल्य रु. १०,००,०००/- हून अधिक असेल अशा प्रकरणात प्रथम पोलीस विभाग किंवा इतर माध्यमांद्वारे मिळालेल्या माहितीनुसार संपत्ती ताब्यात घेऊन मा. उच्च न्यायालयाकडून तिचे प्रशासन करण्यासाठी प्रशासन अधिकारपत्र (लेटर्स ऑफ अॅडमिनीस्ट्रेशन) कमी वेळात व कमी खर्चात प्राप्त करू शकतात. तत्पश्चात मृत व्यक्तीच्या वारसांबाबत माहिती मिळाली तर योग्य शहानिशा करून त्या वारसांना मृतांच्या संपत्तीचे प्रदान केले जाते. जर मृताचे वारस अज्ञान असतील तर ते सज्ञान होईपर्यंत संपत्तीचे प्रशासन केले जाते. तसेच मृत्यू पावलेल्या व्यक्तीची संपत्ती मुंबई उच्च न्यायालयाच्या साधारण किंवा असाधारण अधिकार

क्षेत्रात असेल व प्रशासनपत्राअभावी अशा संपत्तीची अफरातफर/न्हास किंवा उधळण्याचा धोका असेल अशा प्रकरणात महाप्रशासक मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशाने प्रशासनपत्र प्राप्त करण्यासाठी अर्ज करू शकतात.

याव्यतिरिक्त महाप्रशासक अधिनियम, १९६३ च्या कलम २९ अन्वये महाप्रशासक मृत व्यक्तींच्या रु. १०,००,०००/- पर्यंतच्या मूल्यांच्या संपत्तीकरीता (शासकीय बचत खाते व भविष्य निर्वाह निधी अधिनियम, १९२५ खाली अंतर्भूत भविष्य निर्वाह निधी वगळता) मृताची पत्नी, मृत्युपत्राने नियुक्त केलेले वारस किंवा संपत्ती प्रशासन करणारी व्यक्ती यांनी विहित नमुन्यात केलेल्या अर्जानुसार महाप्रशासकांचे प्रमाणपत्र देऊ शकतात.

(ब) शासकीय विश्वस्त म्हणून :-

समाजातील कोणत्याही ज्ञातीच्या कोणत्याही व्यक्तीला शासकीय विश्वस्तांना (त्यांच्या संमतीने) न्यास करार किंवा न्यासाचे दस्तऐवज तयार करून आपल्या संपत्तीचे विश्वस्त म्हणून नेमता येते. शासकीय विश्वस्तांनी संपत्तीचे प्रशासन करावे व विश्वस्त म्हणून काम पहावे असे वाटले तर ते शासकीय विश्वस्तांना मृत्युपत्रान्वये एकमात्र व्यवस्थापक म्हणून नेमू शकतात. समाजातील कुठल्याही ज्ञातीचे कुठल्याही व्यक्तीला मृत्युपत्रान्वये खाजगी व्यक्तीला व्यवस्थापक व शासकीय विश्वस्तांना विश्वस्त म्हणून नेमता येते. मुंबई उच्च न्यायालयाच्या साधारण किंवा असाधारण दिवाणी अधिकार क्षेत्रात असलेले असे न्यास की ज्यांच्यामध्ये संपत्ती आहे, परंतु त्या संपत्तीचे प्रशासन/व्यवस्थापन करण्यासाठी विश्वस्त नाहीत किंवा असलेले विश्वस्त न्यासाचे काम सांभाळण्यास असमर्थ आहेत अशा प्रकरणात मा. उच्च न्यायालय शासकीय विश्वस्तांना त्यांच्या संमतीने न्यासाच्या संपत्तीचे विश्वस्त म्हणून नेमू शकते. तसेच शासकीय विश्वस्तांना त्यांच्या संमतीने निवृत्त होणाऱ्या विश्वस्तांच्या जागी बदली विश्वस्त म्हणून, अज्ञान किंवा मनोरुग्णाच्या वारसातील हिस्सा/भाग/वाटा किंवा बक्षीस यांचे विश्वस्त म्हणून व सार्वजनिक/अर्ध-सार्वजनिक निधीचे (भविष्यनिर्वाह निधी, ज्ञातींच्या संस्थांचे निधी धर्मादाय किंवा लोककल्याणासाठी स्थापन झालेल्या संस्थांचे निधी) विश्वस्त म्हणून नियुक्त करता येते.

(क) कोषाध्यक्ष, धर्मादाय दाननिधी म्हणून :-

वरील कार्याव्यतिरिक्त, महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त यांची दिनांक १ फेब्रुवारी १९७७ पासून धर्मादाय आयुक्त यांच्या जागी कोषाध्यक्ष धर्मादाय दाननिधी, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई व अभिकर्ता कोषाध्यक्ष धर्मादाय दाननिधी भारताकरिता म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. दाननिधीच्या संबंधात कर्जरोख्यांवरील व्याज/मुदतठेवींवरील व्याज वसूल करून व त्यांची वाटणी दाननिधीच्या प्रशासकांमध्ये करण्याचे काम ते करतात.

कोणत्याही व्यक्तीस संबंधित सरकारी खात्याकडे अर्ज करून दाननिधीची स्थापना करता येते (उदाहरणार्थ दाननिधीचा उद्देश जर शैक्षणिक असेल तर शिक्षण खात्याकडे, दाननिधीचा उद्देश वैद्यकीय असेल तर आरोग्य खात्याकडे) व त्यांनंतर दाननिधीचा फंड वरील गोष्टींकरिता कोषाध्यक्षांकडे देण्यात येतो. अशा तऱ्हेने निधीवरील येणारे उत्पन्न हे संबंधित प्रशासकांना विशिष्ट उद्दिष्टपूर्तीकरिता पाठविले जाते.

तक्ता-१
TABLE-I

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

	प्रत्यक्ष रकमा २०१६-२०१७ Actuals 2016-2017	अर्थसंकल्प २०१७-२०१८ Budget Estimates 2017-2018	सुधारलेले अंदाज २०१७-२०१८ Revised Estimates 2017-2018	अर्थसंकल्प २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019
1	2	3	4	5
(अ) कार्याचे वर्गीकरण-				
११०.-महाप्रशासक आणि शासकीय ... विश्वस्त (२०१४०२५२)	10343	126888	11683	13938
एकूण (अ)	10343	126888	11683	13938
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण-				
वेतन	9808	12000	11000	13189
मजूरी	0	0	0	0
अतिकालीन भत्ता	0	22	17	22
इले. टेलि. खर्च	135	180	144	190
प्रवास खर्च.	25	35	117	50
कार्यालयीन खर्च	338	407	366	441
संगणक	37	44	39	46
इतर खर्च	--	--	--	--
एकूण (ब)	10343	12688	11683	13938
(A) Activity Classification				
... 110 Administrator General and				
Official Trustee (20140252)				
Total (A)				
(B) Objectwise Classification				
Salaries				
Wages				
Overtime Allowances				
Telephone Charges				
Travel Expenses				
Office Expenses				
Computer Expenses				
Other Expenditures				
Total (B)				

तक्ता-२
TABLE-II

खालील तक्ता संपदा व न्यास, लेखा आणि मालमत्ता याचा त्या त्या वर्षामधील तपशील दर्शवितो.

The following table indicate the No. of estates and trusts, their accounts and particulars of values of the assests during the respective years.

धारणेचे स्वरूप	2014 रक्कम Amount	2015 रक्कम Amount	2016 रक्कम Amount	Nature of holding
1	2	3	4	
(अ) संपदा-				-Estates
संपदाची संख्या	221	216	222	No. of Estates
लेख्यांची संख्या	242	235	241	No. of Account
शेअर्सची संख्या	69404	72407	37927	No. of Shares
ठेवीच्या पावत्या	845	855	782	No. of F. D. Receipts
मालमत्ता-	0	0	0	-Assets
शेअर्स	694040	724070	379270	Value of Shares
ठेवी	84380465	0	27181000	Value of F. D. Receipts
रोखे	2290000	2090000	--	Securities
दागिने	3117074	3117074	3540000	Ornaments
स्थावर मालमत्ता	1513649	1513649	1513649	Immovable properties
पौन्ड	0	0	0	Pounds
एकूण	92495228	95713246	11787818	Total
(ब) न्यास-				-Trusts
न्यासांची संख्या	343	337	331	No. of Trusts
लेख्यांची संख्या	386	380	364	No. of Accounts
शेअर्सची संख्या	290750.15	289808.15	311656.15	No. of Shares
हॉंग कॉंग शेअर्स	--	--	--	Hong Kong Shares
बॉन्डची संख्या	10922000	0	43124000	No. of Bonds
ठेवीच्या पावत्या	2445	1857	1462	No. of F. D. Receipts
मालमत्ता	0	0	0	-- Assets
शेअर्स	290750.15	289808.15	311656.15	Value of Shares
परदेशी शेअर्सची किंमत	0	0		Value of Foreign Shares
बॉन्डसची किंमत	10922000	0	43124000	Value of Bonds
ठेवी	122049765	166120174.82	140522022.13	Value of F. D. Receipts
रोखे	729386	140000	0	Securities
दागिने	58757	58757	58757	Ornaments
स्थावर	13524000	13524000	13524000	Immovable properties
एकूण	147574658.15	180132739.97	19750435.28	Total
परदेशी शेअर्सची किंमत	0	0	0	Value of Foreign Shares
स्टर्लिंग	100	100	100	Sterling
पौन्ड	1027.8	1027.8	1027.8	Pounds
एकूण (१) महाप्रशासक रुपये	92495228	95713246	117348646	Total (1) A. G.
पौन्ड	0	0	0	Pounds
एकूण (२) शासकीय विश्वस्त रु.	147574658.15	180132739.97	19754043.28	Total (2) O. T.
स्टर्लिंग (रोखे)	100	100	100	Sterling (Securities)
परदेशी शेअर्सची किंमत	0	0	0	Value of Foreign Shares
पौन्ड	1027.8	1027.8	1027.8	Pounds (Securities)
एकूण (१+२)	240069886.15	275845985.97	314889081.28	Total (1+2)
परदेशी शेअर्सची किंमत	0	0	0	Value of Foreign Shares
पौन्ड	0	0	0	Pounds
स्टर्लिंग (रोखे)	100	100	100	Sterling (Securities)
पौन्ड (रोखे)	1027.8	1027.8	1027.8	Pounds (Securities)

महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश आणि आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण

महाप्रशासक आणि शासकीय विश्वस्त यांना विश्वस्त या नात्याने काम करावे लागते, त्यांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या मिळकतीमधील भाडी वसूल करण्याकरिता दाखल केलेले दावे, प्रमाणपत्राकरता आलेले अर्ज तसेच मालमत्ता व न्यासाची संख्या खालील तक्ता दर्शवितो.

महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त यांच्या ताब्यात येणाऱ्या संपदा, न्यास दाननिधी आणि स्थावर मालमत्ता ही बरीच वर्षे त्यांच्या ताब्यात राहतात व त्या संबंधित वैध दस्तऐवजाप्रमाणे निकालात काढल्या जातात. त्याचप्रमाणे न्यायालयात दाखल केलेल्या प्रकरणी निकाल न्यायालयीन कार्यवाहीवर अवलंबून असतो. म्हणून ह्या बाबी निकालात काढण्यासंबंधी काही प्रमाणके ठरविता येत नाहीत.

Administrator General and Official Trustee, Maharashtra State Mumbai
(III) Programme Work-Load Summary and Explanation of Financial Requirements.

The following table indicates the number of estate and trusts in which the Administrator General and Official Trustee has to act as Administrator General and Official Trustee and number of suits for recovery of rents in property under his control and the petitions received for Administrator's Certificate.

The Estate, Trusts, endowments and the immovable properties received by the Administrator General and Official Trustee, are to remain in his office for a good number of years and are disposed of as per provisions of the legal documents held therein. Similarly disposal of suit filed in Courts depend upon the Court proceedings. Hence it is not possible to fix norms of disposal for the items.

प्रकरणाचे स्वरूप	प्रमाणके काही असल्यास, त्या प्रमाणे निकालात काढण्याची प्रकरणे As per norms if any, No of cases to be disposed of	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year			वर्षात आलेली प्रकरणे Cases received during the year			एकूण Total			वर्षात बजावणी आणि अंमल-बजावणी कलेली प्रकरणे Cases served and executed during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			Nature of Cases
		2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
१. संपदा	...	-	221	216	0	1	9	221	222	225	0	0	3	221	216	222	1. Estates
२. न्यास	...	-	344	347	0	0	0	344	343	337	1	6	6	343	337	331	2. Trusts
३. दाननिधी	..	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3. Charitable Endowments
(१) राज्य	...	-	547	547	547	0	547	547	547	0	0	0	0	547	547	547	(1) State
(२) मध्यवर्ती	...	-	36	36	36	0	36	36	36	36	0	0	0	36	36	36	(2) Central

४.	महाप्रशासक प्रमाणपत्राकरिताचे अर्ज	...	247	241	144	35	42	49	282	283	193	41	139	41	241	144	152	4. Petition for A. G. Certificate	
५.	नियंत्रणाखालील स्थावर मिळकती.	36	36	35	0	0	5	36	36	40	0	1	2	6	35	38	5. Immovable properties under control.		
	(१) मुंबईमध्ये—																	(1) In Mumbai.	
	महाप्रशासक	...	2	2	31	0	4	2	2	35	0	0	2	2	2	33	...	Administrator General.	
	शासकीय विश्वस्त	...	1	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	1	1	1	...	Official Trustee.	
	(२) जिल्ह्यामध्ये																	(2) In District.	
	महाप्रशासक	...	3	5	3	0	1	3	5	4	0	2	0	3	3	4	...	Administrator General.	
	शासकीय विश्वस्त	...	2	2	1	0	0	2	2	1	0	1	0	0	1	1	...	Official Trustee	
	राज्याबाहेर	...	0	1	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	1	...	out of State.	
६.	वर्षात दाखल केलेले दावे																	6. Suits filed during the year.	
	महाप्रशासक	...	12	12	14	1	7	3	13	19	17	1	5	3	12	14	14	...	Administrator General
	शासकीय विश्वस्त	...	--	2	2	0	0	0	2	2	2	0	0	0	2	2	2	...	Official Trustee.

TABLE—IV

खालील तक्ता महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त राज्य दाननिधी व मध्यवर्ती दाननिधीच्या बाबतीत भारताच्या धर्मादाय दाननिधीच्या कोषाध्यक्षाचे अभिकर्ता (प्रतिनिधी) म्हणून काम पहात असलेल्या राज्य व मध्यवर्ती दाननिधीची संख्या दर्शविताने.

The following Table indicates the number of State and Central Endowments which are administered by the Administrator General and Official Trustee, Mumbai as Treasurer of Charitable Endowments in respect of State Endowments and Agent of Treasurer of Charitable Endowments for India in respect of Central Endowments.

दाननिधीची नावे	2015		2016		2017		Name of Endowment.
	एकूण संख्या No.	किंमत Value रुपये	एकूण संख्या No.	किंमत value रुपये	एकूण संख्या No.	किंमत value रुपये	
1	2	3	4	5	6	7	1
राज्य दाननिधी	547	9987905	547	10020217	547	10020217	State Endowments
मध्यवर्ती दाननिधी	36	9320385	36	9320385	36	9320785	Central Endowments
एकूण	583	19308290	583	19341002	583	19341002	Total

TABLE—V

महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.

The Administrator General and Official Trustee, Maharashtra State Mumbai

खालील तक्ता महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त मुंबई यांचे २०१५-२०१६, २०१६-२०१७ व २०१७-२०१८ (दि. ३१-१२-२०१७ पर्यंत) या वर्षांचे उत्पन्न दर्शवितो.

The following Table indicates the incomes of the Administrator General and Official Trustee of the year, 2014-2015, 2015-2016 and 2016-2017 (upto 31-12-2016).

उत्पन्नाच्या बाबी	2015		2016		2017		Items of Income
	१	२	३	४	५	६	
१. महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त यांची फी	...	2952496	4634006	9138177	1. Frees of the Administrator General and Official Trustee		
२. केंद्रीय धर्मादायाच्या कामासंबंधी भारतीय शासनाने दिलेले अंशदान	...	0	0	0	-- 2. Contribution by Govt. of India regarding Central Endowments		
३. राज्य धर्मादायासंबंधी मिळालेली फी व कमिशन	...	18247	17306	15838	3. Frees and Commission on State Charitable Endowments		
४. केंद्रीय धर्मादायासंबंधी मिळालेली फी व कमिशन	...	8429	8085	7174	4. Frees and Commission on Central Charitable Endowments		
५. बेवारशी व सरकार जमा झालेल्या मालमत्तेची विक्री	...	—	—	—	5. Sale proceeds of unclaimed and Exchequered properties		
६. दंड	...	—	—	—	6. Fines		
७. संकीर्ण जमा रकमा	...	—	—	—	7. Misc. receipts.		
एकूण	...	2979172	4659457	9161189	Total		

तक्ता -५
TABLE-V

(iv) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

अनुक्रमांक	Designation	वेतनमान Scale of Pay	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम	
			2016-2017	2017-2018		
1		2	3	4	5	
Administrator General and Official Trustee					महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त	
Gazetted (Group-A)					राजपत्रित (गट-अ)	
Administrator General and Trustee.	...	37400-67000+8700	...	1	1	महाप्रशासक व शासकीय विश्वस्त
Assistant Director	...	15600-39100+5400	...	1	1	सहायक संचालक
Total			...	2	2	एकूण
Non-Gazetted (Group-B)					अराजपत्रित (गट-ब)	
Suprentendent	...	9300-34800+4300	...	1	1	अधीक्षक
Assistant Account Officer	9300-34800+4300	...	1	1	सहायक लेखा अधिकारी
Stenographer	9300-34800+4300	...	1	1	लघुलेखक
Total			...	3	3	एकूण
Non-Gazetted. (Group-C)					अराजपत्रित (गट-क)	
Deputy Accountant	...	9300-34800+4200	...	1	1	उपलेखापाल
Assistant	...	5200-20200+2400	...	7	7	सहायक
Clerk/Clerk-cum-typist	...	5200-20200+1900	...	10	10	लिपिक/लिपिक-टंकलेखक
Driver	...	5200-20200+1900	...	1	1	वाहन चालक
Total	19	19	एकूण
Group-D					गट-ड	
Daphtary	...	4400-7440+1600	...	1	1	दपतरी
Naik	...	4400-7440+1600	...	1	1	नाईक
Peon	...	4400-7440+1300	...	4	4	चपराशी
Total	6	6	एकूण
Grand Total...			...	30	30	एकूण बेरीज

९. मुंबईचे शेरीफ

(एक) प्रस्तावनात्मक

मुंबईचे शेरीफ : मुंबईच्या शेरीफांचे कार्यालय हे आदेशिका बजाविणारे आणि अंमलबजावणी करणारे खाते असून ते उच्च न्यायालय व शहर दिवाणी न्यायालय, मुंबई यांनी काढलेली समन्स, (आवाहन पत्रे) नोटिसा आणि अधिपत्रे बेलीफार्माफ्त बजावते आणि त्यांची अंमलबजावणी करते. डिक्रीधारकांनी दाखल केलेल्या हुकूमनाम्याची अंमलबजावणी करतांना स्थावर व जंगम मिळकत जप्त करून हुकूमनाम्यांची वसुली सार्वजनिक लिलाव करून करते. हे कार्यालय उच्च न्यायालयाने काढलेल्या आदेशिका यावर फी गोळा करते व उच्च न्यायालयाच्या हुकूमनाम्याच्या वसुलीवर वटणावळ वसूल करते.

याशिवाय नौअधिकरण क्षेत्राखाली शेरीफ, जहाजे व जहाजी मालाला

अटकाव करण्याच्या अधिपत्रांची अंमलबजावणी करतात व विक्रीची अधिपत्रे काढण्यात आली असतील तर ते जहाज किंवा जहाजीमाल यांचा शेरीफ लिलाव करतात. नौअधिकरण क्षेत्राखाली उच्च न्यायालयाने काढलेल्या आदेशिका यांची बजावणी त्यांच्याकडून केली जाते.

शेरीफ हे सार्वजनिक समारंभात कार्यशील असल्याने, जेव्हा जेव्हा शासनाकडून विनंती केली जाते, तेव्हा तेव्हा विशेष मान्यवर व्यक्तींचे विमानतळावर स्वागत करतात व निरोप देतात. मुंबईच्या जीवनातील सर्व क्षेत्रातील बहुसंख्य नागरिकांनी जर तशा प्रकारचे निवेदन दिल्यास, प्रमुख नागरिकांच्या झालेल्या निधनाबद्दल शोक व्यक्त करण्यासाठी, मुंबईतील शहरवासियांच्या सार्वजनिक सभामुद्धा बोलावतात.

तक्ता-१
TABLE-I

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

1	2		3		4		5	
	प्रत्यक्ष रकमा २०१६-२०१७ Actuals 2016-2017	अर्थसंकल्प २०१७-२०१८ Budget Estimates 2017-2018	सुधारलेले अंदाज २०१७-२०१८ Revised Estimates 2017-2018	अर्थसंकल्प २०१८-२०१९ Budget Estimates 2017-2018
(अ) कार्याचे वर्गीकरण- ११३-शेरीफ	14718	20678	13935	19498
एकूण (अ)	14718	20678	13935	19498
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण- ११३ (१) शेरीफ (२०१४०२७२)
वेतन	14298	19160	13414	18975
अतिकालीन भत्ता	0	0	0	0
इले. टेलि. खर्च	92	125	90	125
प्रवास खर्च	21	20	18	22
कार्यालयीन खर्च	261	1300	346	300
संगणकावरील खर्च	46	60	60	63
इतर प्रशासकीय खर्च	0	12	6	12
लहान बांधकामे	0	1	1	1
एकूण (ब)	14718	20678	13935	19498

तक्ता -२
TABLE-II

(१) मुंबईचे शरीफ, मुंबई

(तीन) —कार्यक्रम-कार्यभाराचा सारांश आणि आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण

(अ) उच्च न्यायालय, मुंबई व नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई यांनी काढलेली समन्स (आवाहन पत्रे) नोटीसा आणि अधिपत्रे यांची केलेली बजावणी आणि अंमलबजावणी तसेच दाखल केलेल्या नौअधिकरण दाव्यांची आणि मिळकतीचे केलेले लिलाव यांची संख्या खालील तक्तो दर्शवितात.

शरीफचे कार्यालय, उच्च न्यायालय व शहर दिवाणी न्यायालय, मुंबई यांनी काढलेली समन्स सूचना व अधिपत्रे बजावणे, स्थावर/जंगम मालमत्तेचे लिलाव करणे हे काम पहाते तसेच उच्च न्यायालयाच्या नियम व प्रपत्र (मूळशाखा) (१९५७ ची आवृत्ती) च्या प्रकरण २६ मध्ये विहित केलेली कर्तव्य पार पाडली जातात. कोणत्याही प्रकरणासाठी काल मर्यादा निश्चित केलेली नाही म्हणून प्रकरणाच्या निकालासंबंधी प्रमाणके ठरविता येत नाहीत. तथापि मुख्य बेलीफ व द्वितीय बेलीफ यांना दरमहा उच्च न्यायालयातील बाबीसंबंधी ५ जपतीची अधिपत्रे व कब्जा प्रकरणी २ रिट तसेच शहर दिवाणी न्यायालयातील बाबीसंबंधी स्थावर व जंगम मिळकतीच्या जपतीची १० अधिपत्रे बजावणीचे काम नेमून देण्यात येते. प्रत्येक बेलीफ सरासरी सुमारे ६० आदेशिका दर महिन्याला बजावतो.

(१) Sheriff of Mumbai

(III) Programme Work-Load Summary and Explanation of Financial Requirements.

(A) The following table indicates the number of summons, notices and warrants issued by the High Court and the City Civil Court, Mumbai served and executed. Admirally suits filed and auctions of property made during respective years by the office of the Sheriff of Mumbai.

The Sheriff's Office does the work of executing summons, notice and warrants issued by the High Court and the City Civil Court, Mumbai conducting auction sale of immovable/ movable property and the duties anre prescribed in Chapter XXVI of the Rules and forms of the Mumbai High Court (original side) (1957 edition) and no specific time limit is fixed for any of these case. It is therefore not possible to fix norms on the basis of total numbers of cases. However, Head bailiff and 2nd Bailiff are assigned five warrants of Attachments and two Writs of Possession in High Court matters per month and 10 warrants of attachment of immovable and movable property in City Civil Court matters. Each Bailiff on an average serves about 60 processes per month.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year				वर्षात आलेली प्रकरणे Cases received during the year				एकूण Total	वर्षात बजावणी आणि अंमल-बजावणी कलेली प्रकरणे Cases served and executed during the year				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year				Nature of Cased
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018		2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16			
उच्च न्यायालय																	High Court	
(अ) समन्स (आवाहन पत्रे) ...	515	508	151	17250	15285	17346	17765	15743	17861	17257	15278	17327	508	515	534	(A) Summons		
(ब) नोटीसा ...	502	487	445	7480	7008	8592	7982	7445	9037	7495	7050	8572	487	445	645	(B) Notices		
(क) अधिपत्रे ...	545	455	376	14112	13909	13568	14657	14364	13944	14202	13988	13988	455	376	440	(C) Warrants		
(ड) नौअधिकरण दावे ...	7	8	2	32	102	42	39	110	77	31	108	70	7	2	7	(D) Admirality Suit		
(इ) लिलावाने विक्री ...	15	17	12	155	120	42	170	137	54	153	125	35	17	12	19	(E) Auction Suit.		

तक्ता -२-बाबू
TABLE-II-Contd.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year				वर्षात आलेली प्रकरणे Cases instituted during the year				एकूण Total				वर्षात बजावणी आणि अंमल-बजावणी केलेली प्रकरणे Cases served and executed during the year				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year				Nature of Cased						
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018			
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)		
1																											
नगर दिवाणी न्यायालय																											
(अ) समन्स (आवाहन पत्रे)	...	541	501	448	16785	17352	16110	17326	17853	16558	116825	17405	16137	501	448	421	421	404	432	432	404	432	362	362	0	0	0
(ब) नोटीस	...	502	421	404	6020	6471	6160	6522	6842	6564	6101	6488	6132	421	404	432	421	404	432	432	404	432	362	362	0	0	0
(क) अधिपत्रे	...	385	350	351	3860	3706	3786	4245	4056	4137	3895	3705	3775	350	351	362	350	351	362	362	351	362	362	362	0	0	0
(ड) नौअधिकरण दावे	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
(इ) लिलावाने विक्री	...	27	25	18	93	81	69	120	106	87	95	88	88	25	18	15	25	18	15	15	18	15	15	15	15	15	15

तक्ता -३
TABLE-III

मुंबईचे शेरिफ, मुंबई

Sheriff of Mumbai

खालील तक्ता शेरिफ मुंबई यांचे २०१५-२०१६, २०१६-२०१७ व २०१६-२०१७ (३१-१२-२०१७ पर्यंत) या वर्षाचे उत्पन्न दर्शवितो.

उत्पन्नाची बाब	2015-2016		2016-2017		2017-2018		Item of income
	2	3	4	5	6	7	
1							
शेरीफच्या फी	...	160990	162578	153776	153776	153776	Fees of the Sheriff
संकीर्ण जमा रकमा	...	0	0	0	0	0	Misc. Receipts
उच्च न्यायालयीन प्रकरणांमध्ये जमा करण्यात आलेली पौडतील वटणावळ.	...	25239225	7102296	31498146	31498146	31498146	Poundages collected in High Court cases.
एकूण	...	25400217	726487877	31651926	31651926	31651926	Total

तक्ता -४
TABLE-IV

(iv) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

अनुक्रमांक Designation 1	वेतनमान Scale of Pay 2	पदसंख्या No. of Posts 2016-2017 2017-2018		पदनाम 5
		3	4	
8. SHERIFF OF MUMBAI				८. मुंबईचे शेरीफ, मुंबई
8. SHERIFF				८. शेरीफ
Gazetted-				राजपत्रित-
Deputy Sheriff of Mumbai ...	15600-39100+7600	...	1 1	मुंबईचे उप शेरीफ
Section Officer ...	9300-34800+4400	...	1 (रिक्त) 1	कक्ष अधिकारी
Total		...	2 1	एकूण
Non Gazetted. Class II.				अराजपत्रित वर्ग दोन-
Accountant ...	9300-34800+4400	...	1 1	अकाउंटन्ट
Non Gazetted. Class III.				अराजपत्रित वर्ग तीन-
Head Clerk and Head Bailiff ...	9300-34800+4300	...	1 0 --	मुख्य लिपिक आणि मुख्य बेलीफ
Steno-cum-Secretary ...	9300-34800+4400	...	1 1 --	लघुलेखक नि-सचिव
Book-Keeper, and Cashier ...	5200-20200+2400	...	1 (रिक्त) 0	लेखाकार, रोखपाल व द्वितिय बेलीफ
Ind Bailiff cashier & Book keeper ...	5200-20200+2400	...	1 --	रोखपाल व बुक किपर.
Cashier Book keeper ...	5200-20200+2400	...	1(रिक्त) 1(रिक्त)	तिसरा बेलीफ
3rd Bailiff and Clerk ...	5200-20200+2400	...	1(रिक्त) 0	(अ) बेलिफ व लिपीक (२४ वर्षे)
Bailiff & Clerk (a) ...	5200-20200+1900	...	1 1	(ब) बेलिफ व लिपीक-(कालबध्द पदोन्नती १२ वर्षे)
Bailiff & Clerk (b) ...	5200-20200+1900	...	21 21	(क) बेलिफ व लिपीक
Bailiff & Clerk (c) ...	5200-20200+1900	...	- -	(ड) बेलिफ व लिपीक (रिक्त)
Bailiff & Clerk (d) ...	5200-20200+1900	...	- --	(इ) बेलिफ व लिपीक
Bailiff & Clerk (e) ...	5200-20200+1900	...	12 9	
Total ...			39 39	एकूण
Class IV-				वर्ग चार-
Havaldar ...	5200-20200+1900	...	1 1	हवालदार
Naik ...	5200-20200+1900	...	1 1	नाईक
Supervisor ...	5200-20200+1900	...	1 1	पर्यवेक्षक
Peon ...	4440-7440+1600	...	1 1	शिपाई
Peon ...	4440-7440+1300	...	3 3	शिपाई
Peon ...	4440-7440+1300	...	2 0	शिपाई
Total ...			9 7	एकूण
Grand Total ...			50 42	एकूण बेरीज

१०. विधी सल्लागार व समुपदेशी

(एक) प्रस्तावना :-

(अ) विधी अधिकारी—

(एक) शासनाचे विधी विषयक कामकाज चालविण्याकरिता, महाराष्ट्र विधी अधिकारी (नियुक्ती सेवेच्या शर्ती आणि परिश्रमिक) नियम, १९८४ आणि शासकीय विधी विषयक कामकाज चालविण्याबाबत आचरण नियम, १९८४ अन्वये खाली दर्शविल्याप्रमाणे विधी अधिकाऱ्यांची नियुक्ती केली जाते.

(दोन) विधी अधिकाऱ्याची नियुक्ती :- सर्व विधी अधिकाऱ्यांची नियुक्ती शासनाकडून केली जाते आणि शासनाची मर्जी असेपर्यंत ते आपले पद धारण करतात. मात्र उपरोक्त नियमा-नुसार महाअधिवक्ता यांच्या व्यतिरिक्त सर्व विधी अधिकाऱ्यांची नियुक्ती सर्वसाधारणपणे ३ वर्षांच्या मुदतीकरीता केली जाते. ते नियमित शासकीय कर्मचारी नाहीत. त्यांचे काम समाधानकारक आढळल्यास, त्यांची मुदत संपल्यानंतरही, त्यांची पुनर्नियुक्ती करण्यास ते पात्र ठरतात. मात्र वयाची ६२ वर्षे पूर्ण झाल्यानंतर, कोणत्याही विधी अधिकाऱ्यास, सर्वसाधारणपणे पदावर ठेवले जात नाही. जरी कोणत्याही विधी अधिकाऱ्याची नियुक्ती शासनाची मर्जी असेतोवर असली तरी नियम ३० (६) (अ) अन्वये त्यास १ महिन्याची सूचना देऊन त्याची सेवा समाप्त करता येते.

(तीन) महाअधिवक्ता व सहयोगी महाअधिवक्ता :- यांची नियुक्ती भारतीय संविधानाखाली राज्याकरिता केली जाते. त्यांची कर्तव्ये व अधिकार उपरोक्त नियमामध्ये नमूद केलेले आहेत.

(चार) सरकारी वकील उच्च न्यायालय -

(१) सरकारी वकील उच्च न्यायालय (मूळ शाखा) हे मूळ न्यायशाखेत सर्व प्रकारच्या दाखल केलेल्या प्रकरणाबाबत तसेच अपर सरकारी वकील उच्च न्यायालय (अपील शाखा) हे उच्च न्यायालयातील अपील शाखेतील रीट प्रकरणाबाबतचे शासनाच्या वतीने काम पहातात. सध्या उच्च न्यायालयात (मूळशाखा व अपील शाखा) एकूण १७० सरकारी वकील कार्यरत आहेत.

उच्च न्यायालयातील रीट शाखेतील प्रकरणे चालविण्यासाठी सरकारी वकील, सहायक सरकारी वकील व सरकारी वकीलाचे मानसेवी सहायक या व्यतिरिक्त "अ" आणि "ब" अशी समुपदेशीची दोन तज्ञ मंडळे आहेत. कमीत कमी १५ वर्षे व्यवसाय करित असलेल्या व घटनात्मक प्रकरणाबाबत अनुभव असलेल्या वकीलांची "अ" तज्ञमंडळावर आणि कमीतकमी सात वर्षे व्यवसाय करित असलेल्या वकीलाची "ब" तज्ञमंडळावर नियुक्ती केली जाते.

(२) नगर दिवाणी व सत्र न्यायालय, मुंबई येथील दिवाणी दाव्यासंबंधीचे शासकीय-कामकाज हे सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई हे सहायक सरकारी वकील आणि सत्र न्यायालयातील फौजदारी प्रकरणांचे कामकाज सरकारी अभियोक्ता वृहन्मुंबई, मुंबई हे अपर सरकारी अभियोक्ता यांच्या मदतीने करतात आणि लघुवाद न्यायालयातील कामकाज सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय हे पहातात. सध्या वरील कार्यालयात एकूण ४२ सरकारी अभियोक्ते कार्यरत आहेत.

(३) मुफसिल विभागात जिल्हा सरकारी वकील, हे सहायक सरकारी वकील व मानसेवी सहायक यांच्या मदतीने जिल्हातील दिवाणी दाव्यासंबंधीचे शासकीय काम पहातात. दुय्यम सरकारी वकील हे तालुका न्यायालयात शासकीय दाव्यासंबंधीचे काम पहातात.

(पाच) सरकारी अभियोक्ते -

(१) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ च्या कलम २४ अन्वये, उच्च न्यायालय किंवा जिल्हातील न्यायालये यामध्ये शासनाच्या वतीने फौजदारी प्रकरणे चालविण्याकरिता सरकारी अभियोक्ता किंवा अपर सरकारी अभियोक्ता राज्य शासनाला नियुक्त करता येतो. अशा तऱ्हेने नियुक्त केलेल्या वकिलाचा किमान ७ वर्षे व्यवसाय असला पाहिजे परंतु जिल्हा न्यायालयात जिल्हा दंडाधिकारी यांनी शासनाच्या मान्यतेने बनविलेल्या तज्ञ मंडळातील वकिलामधून यांची नियुक्ती होते. सध्या एकूण ३७६ सरकारी अभियोक्ते व अपर सरकारी अभियोक्ते कार्यरत आहेत.

(२) सरकारी अभियोक्ता, अपर सरकारी अभियोक्ता वृहन्मुंबई, मुंबई यांच्या व्यतिरिक्त महानगर दंडाधिकारी आणि सत्र न्यायालय, मुंबई यांच्या न्यायालयातील

कज्जांचे काम चालविण्यासाठी मुंबईमध्ये विशेष सरकारी अभियोक्त्यांची नियुक्ती करण्यासाठी एक मंडळ प्रस्थापित करण्यात आलेले आहे. विशेष सरकारी अभियोक्ता म्हणून मंडळावर वकिलाची केलेली नियुक्ती, फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम २४ (८) अन्वये अधिसूचना काढून जाहीर करावी लागते.

(सहा) विशेष सरकारी अभियोक्ता/विशेष समुपदेशी—

महत्वाच्या कज्जांच्या बाबतीत, शासन त्या कज्जांची कामे चालविण्याकरिता विशेष सरकारी अभियोक्ते/विशेष समुपदेशी यांची नियुक्ती करते. त्यांना विशेष फी, म्हणून उपरोक्त नियमामध्ये विहित केलेल्या फी पेक्षा अधिक फी दिली जाते.

(सात) महाराष्ट्र शासनाचे सर्वोच्च न्यायालयातील शासकीय दाव्यासंबंधीचे कामकाज सरकारी वकील व अपर सरकारी वकील यांजकडून पाहिले जाते. त्याशिवाय तेथे समुपदेशीची तज्ञमंडळे असून सर्वोच्च न्यायालयातील वरिष्ठ वकीलांकडून महाराष्ट्र शासनाची प्रकरणे त्या तज्ञमंडळातील समुपदेशीकडे सोपविली जातात.

(आठ) महाराष्ट्र शासनाचे प्रशासकीय न्यायाधिकरणातील दाव्यांचे काम मुख्य सादरकर्ता अधिकारी पहातात. सध्या एकूण ३ मुख्य सादरकर्ता अधिकारी हे व २१ सादरकर्ता अधिकारी कामकाज पहातात.

महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण—

भारतीच्या संविधानाच्या परिच्छेद क्र. ३९ अ च्या तरतूदीनुसार समान न्याय व विशेषतः आर्थिक व अन्य कारणांनी कोणत्याही नागरीकांस न्याय मिळण्याची संधी नाकारली जाणार नाही हे उद्दीष्ट लक्षात ठेऊन भारत सरकारने विधी सेवा प्राधिकरण अधिनियम १९८७ (१९८७ चा ३९) हे अधिनियम अंमलात आणून विधी सेवा प्राधिकरणाची नियुक्ती राज्य शासनास बंधनकारक केली. या अधिनियमाच्या कलम २८ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा वापर करून व मुंबई उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायमूर्तीशी विचारविनिमय करून महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण नियम १९९८ हे नियम दिनांक १४ जानेवारी १९९८ पासून अंमलात आणले. त्यानुसार पूर्वीच्या महाराष्ट्र राज्य कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला मंडळाऐवजी महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण स्थापन करण्यात आले. राज्यातील आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल तसेच सामाजिक दृष्ट्या मागासवर्गातील लोकांना कायदेविषयक सहाय्य व सल्ला देण्यासाठी सदर योजना शहरी व ग्रामीण अशा दोन्ही भागांना लागू करण्यात आली असून ती धर्मनिरपेक्ष व राजकारणापासून अलिप्त अशी आहे. या योजनेचे वैशिष्ट्य असे की, ती न्यायिक अधिकारी, वकील, समाजसेवक व शासकीय अधिकारी यांच्यामार्फत राबविली जाते. या योजनेची अंमलबजावणी कार्यक्षम होण्यासाठी सदर प्राधिकरणाने उच्च न्यायालय विधी सेवा समिती, मुंबई व त्यांच्या मुंबई उच्च न्यायालय खंडपीठ नागपूर व औरंगाबाद येथे उपसमित्या ३० जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणे आणि २६४ तालुका विधी सेवा समित्यांची निर्मिती केली आहे. राज्यात लोकन्यायालये भरविण्यासाठी कालबद्ध कार्यक्रम आखण्यात आला आहे. तसेच कायमस्वरूपी लोकन्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत. तुरुंगातील कैद्यांना कायद्याचा सल्ला मिळण्यासाठी तुरुंगामध्ये कायदा सहाय्य केंद्र स्थापण्यात आली आहेत. किरकोळ गुन्हातील आरोपींसाठी तुरुंगात न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत. फौजदारी प्रक्रिया संहिता कलम १२५ खालील प्रलंबित प्रकरणांमध्ये तडजोडीसाठी जिल्हा व तालुका न्यायालयांमध्ये समुपदेशक केंद्रे स्थापन करण्यात आली आहेत. कायदा साक्षरता प्रसारासाठी चर्चासत्रे व शिबीरे भरविण्यात येतात तसेच वादमुक्त गाव योजना सुरु करण्यात आली आहे.

(४) महाराष्ट्र शासनाच्या सर्वोच्च न्यायालयातील कामकाजावर देखरेख करण्यासाठी तसेच, महाराष्ट्र शासनाच्या सर्वोच्च न्यायालयातील प्रकरणांसंबंधीच्या अभिलेखांची योग्य ती काळजी घेण्यासाठी महाराष्ट्र सदन नवी दिल्ली येथे "सरकारी वकील कार्यालय, विधी व न्याय विभाग, सर्वोच्च न्यायालय" या नावाने विधी कक्ष स्थापन करण्यात आला आहे.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

तक्ता - १
TABLE-I

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

प्रत्यक्ष रकमा २०१६-२०१७ अर्थसकलीय अंदाज २०१७-२०१७ सुधारित अंदाज २०१७-२०१८ अर्थसकलीय अंदाज २०१८-२०१९
Actual 2016-2017 Budget Estimates 2017-2018 Revised Estimates 2017-2018 Budget Estimates 2018-2019

1	2	3	4	5
(अ) कार्याचे वर्गीकरण ११४-विधी व सल्लागार समुपदेशी
एकूण (अ)	842497	1049013	979948	987081
११४-विधी व सल्लागार समुपदेशी	842497	1049013	979948	987081
शहर अधिकारी (२०१४०२९९)				
वेतन	165866	215068	181464	237677
अतिकालीक भत्ता	111	309	278	290
दुरध्वनी	2956	4000	4000	4000
प्रवास खर्च	56	177	159	194
कार्यालयीन खर्च	9031	10584	20000	12000
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल प्रदाने	239106	187000	240000	210000
प्रकाशने	118	200	180	250
संगणकावरील खर्च	776	1117	1005	1184
कंत्राटी सेवा	0	110	1	110
भाडेपट्टी व कर	0	0	0	27473
एकूण- (एक) ११४ (१)	418020	418565	447087	493178
(भारित) २०१४०४३२	--	--	-	--
११४ (दोन) मुफसल अधिकारी (२०१४०३०५)				
वेतन	92495	111998	108219	111998
मजुरी	0	1	1	1
अतिकालीक भत्ता	2	10	9	10
दुरध्वनी, वीज पाणीशुल्क	914	1628	1323	1628
कंत्राटी सेवा	0	1	1	1
प्रवास खर्च	330	420	360	462
कार्यालयीन खर्च खर्च	1875	5176	3581	5615
भाडेपट्टी व कर	0	1	1	60
प्रकाशने	204	785	479	512
संगणक खर्च	188	742	667	786
व्यावसायिक सेवा	199127	143000	236408	180000
इतर खर्च	0	0	0	0
एकूण (११४) (२)	295135	263762	351049	301073
११४ (II) मुफसल अधिकारी (20140305)				
Salaries.				
Wages				
O.T.				
Telephone, Ele.				
Contractual Services				
Domestic Travel Expense.				
Office Expenses				
Rent, Rents of Taxes				
Publication				
Computer Expenses				
Professional Services.				
Other Charges				
Total -- 114 (I)	493178	493178	493178	493178
Total -- (B)	--	--	--	--
११४ (II) मुफसल अधिकारी (20140305)				
Salaries.				
Wages				
O.T.				
Telephone, Ele.				
Contractual Services				
Domestic Travel Expense.				
Office Expenses				
Rent, Rents of Taxes				
Publication				
Computer Expenses				
Professional Services.				
Other Charges				
Total -- 114 (II)	301073	301073	301073	301073

११४(तीन) महाराष्ट्र राज्य विधी सेवा प्राधिकरण (२०१४०३१४)

वेतन	122297	134650	134651	172881
अतिकालीन भत्ता	210	250	225	257
टेलि. इले. खर्च	1558	1300	1600	2000
प्रवास खर्च	726	8303	5812	883
कार्यालयीन खर्च	1971	107687	2723	2589
भाडेपट्टी व कर	0	35	100	35
प्रकाशने	0	7550	5450	50
संगणकावरील खर्च	197	250	225	265
पेट्रोल, तेल व वंगण	0	0	0	0
जाहिरात विक्री व प्रसिध्दी	0	10050	9045	500
लहान बांधकामे	0	73301	1	1
व्यावसायिक सेवा	2050	12500	11250	2500
एकूण ११४ (३)	129009	355876	171082	181961

(अ) कार्याचे वर्गीकरण

११४(चार) महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग	0	10	0	10
एकूण (अ)	0	10	0	10

(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण

११४ (०४) महाराष्ट्र विधी आयोग (२०१४०३५२)				
वेतन	--	1	--	1
अतिकालिक भत्ता	--	1	--	1
टेलिफोन चार्जेस	--	1	--	1
प्रवास खर्च	--	1	--	1
कार्यालयीन खर्च	--	1	--	1
भाडे, पट्टी व कर	--	1	--	1
प्रकाशने	--	1	--	1
इतर खर्च	--	1	--	1
व्या. वि. से.	--	1	--	1
संगणक	--	1	--	1
एकूण (ब)	0	10	0	10

११४ (पाच) कोर्ट फी स्टॅम्प

खरेदी (२०१४०४१२)	333	700	630	759
कार्यालयीन खर्च	--	--	--	--
एकूण ११४ (५)	--	--	--	--
भारित	--	--	--	--
एकूण (ब) दत्तमत	333	700	630	759

14 (V) Purchase of Court fee stamps (20140412).

Office Expenses	...	759	...
Total 114 (V)	...	--	...
Charged	...	--	...
Total (B) Voted	...	759	...

14 (iii) Maharashtra State legal Services Authority (20140314)

Salaries	...	172881	...
O. T.	...	257	...
Tel. Ele	2000	...
Travel Expenses	...	883	...
Office Expenses	...	2589	...
Rent, Rate & Taxes.	...	35	...
Publication	...	50	...
Computer Expenses	...	265	...
Petrol, oil, Lubricant	...	0	...
Advertising sale & Publicity	...	500	...
Minor Works	...	1	...
Professional Services	...	2500	...
Total 114 (iii)	...	181961	...

(A) Activity Classification

114-Maharashtra Law Commission	...	10	...
Total (A)	...	10	...

(A) Objectwise Classification

114 (04) Maharashtra Law Commission (201400352)				
Salaries	...	1	...	
O.T.	...	1	...	
Telephone Charges	...	1	...	
Travel Expenses	...	1	...	
Office Expenses	...	1	...	
Rent, Rates & Taxes	...	1	...	
Publication	...	1	...	
other Adm. exp.	...	1	...	
Payment for professional and Special Services.	...	1	...	
Computer	...	1	...	
Total (B)	...	10	...	

तक्ता-१
TABLE-I

(दोन) वित्तीय आवश्यकता

(II) Financial Requirements

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousands)

1	2	3	4	5
	प्रत्यक्ष रकमा २०१६-२०१७ Actuals 2016-2017	अर्धसिकल्य २०१७-२०१८ Budget Estimates 2017-2018	सुधारलेले अंदाज २०१७-२०१८ Revised Estimates 2017-2018	अर्धसिकल्य २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने.				
मागणी क्रमांक जे-१				
२०१४ न्यायदान (दत्तमत्)	-	-	-	-
एकूण (क) (दत्तमत्)	-	-	-	-
(अ) कार्याचे वर्गीकरण				
८००-इतर खर्च	842497	1049013	979948	987081
एकूण (अ)	842497	1049013	979948	987081
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण				
(००)(०२) न्यायदानात अधिक सुधारणा करण्यासाठी				
१३ व्या वित्त आयोगाच्या सिफारशीनुसार अनुदान (२०१४ ०४५९)				
वेतन	213	0	0	0
कंत्राटी सेवा	0	0	0	0
दूरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क	0	0	0	0
प्रवास खर्च	0	0	0	0
कार्यालयीन खर्च	13923	0	0	0
व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल	0	0	0	0
इतर	0	0	0	0
प्रदाने	0	0	0	0
प्रकाशने	0	0	0	0
संगणकावरील खर्च	30000	0	0	0
भाडे पट्टी व कर	0	0	0	0
इतर प्रशासकीय खर्च	0	0	0	0
लहान बांधकामे	0	0	0	0
एकूण (ब)	44136	0	0	0
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने-				
मागणी क्रमांक-जे-१ दत्तमत्				
२०१४, न्यायदान (दत्तमत्)	--	--	--	--
एकूण (क) (दत्तमत्)	14242294	19815116	18259043	20831773

राज्यातील विविध विधी अधिकाऱ्यांचा तक्ता :-

तक्ता -२

TABLE-II Chart of the various Law Officers in the State :-

क्रमांक	विधी अधिकाऱ्याचे पदनाम	Sr. No.	Designation of Law Officer	Number of Posts
१	२	१	२	पदसंख्या
	उच्च न्यायालय, मुंबई		High Court, Mumbai	
१.	महा-अधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य मुंबई	1.	The Advocate General, Maharashtra State, Mumbai	1
२.	सहायोगी महा-अधिवक्ता, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई	2.	The Associate Advocate General, Maharashtra State, Mumbai	—
३.	महा-अधिवक्ता, यांचे मानसेवी सहाय्यक, मुंबई	3.	The Hon. Assistant to Advocate General, Mumbai	—
४.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, (अ. शा.) मुंबई	4.	The Government Pleader and Public Prosecutor, High Court, (A. S.) Mumbai	1
५.	अतिरिक्त सरकारी वकील आणि अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, (अ. शा.) मुंबई	5.	The Additional Government Pleader and Additional Public Prosecutor, High Court, (A. S.) Mumbai	8
६.	अतिरिक्त सरकारी वकील आणि अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ते, उच्च न्यायालय, (अ. शा.) मुंबई.	6.	The Assistant Government Pleader and Additional Public Prosecutors, High Court, (A. S.) Mumbai	39
७.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ते यांचे मानसेवी सहाय्यक, उच्च न्यायालय, मुंबई	7.	The Hon. Assistant to the Government Pleader and Public Prosecutors, High Court, Mumbai	—
८.	सरकारी वकील, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा), मुंबई	8.	The Government Pleader, High Court, (Original Side) Mumbai	1
९.	अतिरिक्त सरकारी वकील (मुळ शाखा) मुंबई.	9.	The Add Govt. preader (o.s) Mumbai	5
१०.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय अपील शाखा (रिट सेल) मुंबई	10.	The Government Pleader and Public Procecutor, High Court, Appellate side (Write Cell) Mumbai	1
११.	सहाय्यक सरकारी वकील, उच्च न्यायालय (मूळ शाखा), मुंबई	11.	The Assistant Government Pleader, High Court, (Original Side) Mumbai	24
१२.	अतिरिक्त सरकारी वकील, व अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता उच्च न्यायालय (अपील शाखा), मुंबई.	12.	The Additional Government Pleader, High Court, (Appellate Side) Mumbai	7
१३.	सहाय्यक सरकारी वकील, व अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता उच्च न्यायालय (अपील शाखा), (रिट शाखा) मुंबई	13.	The Assistant Government Pleader, High Court, (Appellate Side) (Writ cell) Mumbai	2
१४.	'अ' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, मुंबई	14.	'A' Panel Council, High Court Mumbai	44
१५.	'ब' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, मुंबई	15.	'B' Panel Council, High Court Mumbai	10
१६.	विशेष समुपदेशी, उच्च न्यायालय, मुंबई	16.	SPI Council High Court Mumbai.	39
	नागपूर येथील उच्च न्यायालयाचे न्यायपीठ		High Court Bench at Nagpur	
१७.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, नागपूर	17.	The Government Pleader and Public Prosecutor, High Court, Nagapur	1
१८.	अतिरिक्त सरकारी वकील आणि अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, नागपूर	18.	The Additional Government Pleaders and Additional Public Prosecutors, High Court, Nagapur.	7
१९.	सहाय्यक सरकारी वकील आणि अपर सरकारी अभियोक्ते, उच्च न्यायालय, नागपूर	19.	The Assistant Government Pleader and Additional Public Prosecutors, High Court, Nagpur.	44
२०.	'अ' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, नागपूर	20.	'A' Panel Council, High Court, Nagpur	23
२१.	'ब' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, नागपूर	21.	'B' Panel Council, High Court Nagpur	—
	औरंगाबाद येथील उच्च न्यायालयाचे न्यायपीठ		High Court Bench at Aurangabad	
२२.	सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	22.	The Government Pleader and Public Prosecutors, High Court, Aurangabad	1
२३.	अतिरिक्त सरकारी वकील आणि अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	23.	The Additional Government Pleaders and Additional Public Prosecutors,... High Court, Aurangabad.	04
२४.	सहाय्यक सरकारी वकील आणि सहाय्यक सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	24.	The Assistant Government Pleaders and Assistant Public Prosecutors, High Court, Aurangabad.	44
२५.	सरकारी वकीलांचे मानसेवी सहाय्यक, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	25.	The Hon. Assistant to the Government Pleader, High Court, Aurangabad	—
२६.	'अ' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	26.	'A' Panel Council, High Court Aurangabad	16
२७.	'ब' मंडळ समुपदेशी, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	27.	'A' Panel Council, High Court Aurangabad	—

क्रमंक	विधी अधिकाऱ्याचे पदनाम	Sr. No.	Designation of Law Officer	Number of Posts
१	२	१	२	पदसंख्या
	सत्र न्यायालय, मुंबई		Sessions Court, Mumbai	
२८.	बृहन्मुंबईकरिता सरकारी अभियोक्ता	...	The Public Prosecutor for Greater Mumbai	...
२९.	बृहन्मुंबईकरिता अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता	...	The Public Additional Prosecutor for Greater Mumbai	...
३०.	मुंबईतील विशेष अभियोक्त्यांचे मंडळ (सत्र न्यायालय आणि महानगर दंडाधिकारी न्यायालये यांच्याकरिता).	...	A Panel of Special Prosecutors in Mumbai (For Session Court and Courts of Metropolitan Magistrates).	...
	नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई		City Civil Court, Mumbai	
३१.	सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई	...	The Government Pleader, City Civil Court, Mumbai	...
३२.	अतिरिक्त सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई	...	The Additional Government Pleader City Civil Court, Mumbai	...
३३.	सहायक सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई	...	The Assistant Government Pleader City Civil Court, Mumbai	...
	लघुवाद न्यायालय, मुंबई		Small Cause Court, Mumbai	
३४.	सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई (बांद्रा)	...	The Government Pleader, Small Cause Court, Mumbai (Bandra)	...
३५.	सहायक सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई (बांद्रा)	...	The Assistant Government Pleaders, Small Cause Court, Mumbai (Bandra)	...
	मुफसल न्यायालय		Mofussil Court	
३६.	प्रत्येक जिल्हाच्या मुख्यालयातील जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते, सहायक सरकारी वकील व अपर सरकारी अभियोक्ते आणि जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते यांचे मानसेवी सहायक.	...	District Government Pleaders and Public Prosecutors' Assistant Government Pleaders and Additional Public Prosecutors and Hon. Assistant to the District Government Pleader and Public Prosecutors at Head quarter of each District.	...
३७.	दुय्यम सरकारी वकील (प्रत्येक तालुक्याच्या ठिकाणी एक)	...	Subordinate Government Pleaders (One at each Taluka Place)	...
३८.	विशेष वकील, महाराष्ट्र महसूल न्यायाधिकरण, पुणे, नागपूर, कोल्हापूर व औरंगाबाद	...	Special Government Pleader, Maharashtra Revenue Tribunal, Pune, Nagpur, Kolhapur and Aurangabad.	...
	महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण		Maharashtra Administrative Tribunal	
३९.	मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई	...	Chief Presenting Officer, Maharashtra Administrative Tribunal, Mumbai	1
४०.	ब मंडळ सादरकर्ता अधिकारी	...	'B' Panel Presenting Officer	...
४१.	मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, औरंगाबाद	...	Chief Presenting Officer, Maharashtra Administrative Tribunal, Aurangabad	1
४२.	ब मंडळ सादरकर्ता अधिकारी	...	'B' Panel Presenting Officer	...
४३.	मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, नागपूर	...	Chief Presenting Officer, Maharashtra Administrative Tribunal, Nagpur	1
४४.	ब मंडळ सादरकर्ता अधिकारी	...	'B' Panel Presenting Officer	...
४५.	सी.बी.आय. न्यायालय (केंद्रिय गुन्हे अन्वेषण विशेष न्यायालये)	...	C.B.I. Court.	...
४६.	ग्राम न्यायालय	...	Gram Court.	...

तक्ता -३ (एक)
TABLE-III (i)

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश आणि गरजांचे स्पष्टीकरण-

शासनाच्या वतीने महाअधिवक्ता, यांनी २०१५, २०१६, २०१७ मध्ये चालविलेली प्रकरणे पुढील तक्त्यात दर्शविली आहेत.

(III) Programme work Load Summary and Explanation of Financial Requirements.

The following Table indicates the number of cases conducted by the Advocate General during 2015, 2016, and 2017.

अ. क्र. Sr. No.	वर्ष Year	उच्च न्यायालय High Court	सर्वोच्च न्यायालय Supreme court
		दिवानी Civil	फौजदारी Criminal
1	2	3	4
2	2015	137	19
3	2016	82	7
4	2017	143	22
5			

तक्ता -३ (दोन)
TABLE-III (ii)

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मुंबई

शासनाच्या वतीने ज्यामध्ये संबंधित वर्षात वकील, उच्च न्यायालय, मुंबई, हजार झाले अशा (दिवानी आणि फौजदारी) प्रकरणांची संख्या पुढील तक्त्यामध्ये दर्शविली आहे.

शासकीय अभियोगावर देखरेख ठेवणे हे विधि अधिकाऱ्यांचे काम असून ते राज्यातील सर्व न्यायालयातील प्रत्येक दिवशी सुनावणीसाठी निश्चित केलेल्या प्रकरणावर अवलंबून असते हे काम अत्यंत तांत्रिक व अस्थिर असल्याने प्रकरणे निकालात काढण्यासाठी प्रमाणके ठरविता येत नाहीत.

The Government Pleader, High Court Mumbai

The following table indicates the cases (Civil and Criminal) in which the Government Pleader, High Court, Mumbai has put in his appearance on behalf of Government during the respective years.

The work of Law Officers is to look after the Government litigation and it depends on the cases fixed for hearing on each day in all the Courts in the State. The work is highly technical and fluctuating and hence no norms of disposal can be fixed for them.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
...	51069	50803	51127	846	1083	1174	51915	51886	52301	1112	754	1760	50803	51127	50541
...	74672	82806	93537	14589	174483	19312	89261	100289	112849	6455	6752	5125	82806	93537	107724
...	125741	133609	144664	15435	18566	20486	141176	152175	165150	7567	7511	6885	133609	144664	158265

... Civil
... Criminal

तक्ता -३ (तीन)
TABLE-III (iii)

The following Table indicates the number of applications made for certified copies of the judgment in Civil, Criminal Cases and number of copies purchased by the Government Pleader, High Court, Mumbai.

दिवाणी आणि फौजदारी कज्जांच्या निकालपत्रांच्या सही शिक्क्यांच्या नकलासाठी केलेल्या अर्जांची संख्या आणि सरकारी वकील, उच्च न्यायालय मुंबई यांनी खरेदी केलेल्या नकलांची संख्या पुढे दिलेल्या तक्त्यामध्ये दर्शविली आहे.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षांमध्ये खरेदी केलेल्या सही शिक्क्यांच्या नकला Certified copies purchased during the year							Nature of Cases
	सही शिक्क्यांच्या नकलाकरिता अर्ज Application for copies		वर्षांमध्ये खरेदी केलेल्या सही शिक्क्यांच्या नकला Certified copies purchased during the year					
	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	
१. दिवाणी ...	2	3	4	5	6	7	(i) Civil Cases	
२. फौजदारी ...	325	438	624	318	419	587	(ii) Criminal Cases	
	250	62	57	301	36	32		
	575	500	681	619	455	619		

तक्ता -३ (चार)
TABLE-III (iv)

The following table indicates the number of opinion given by the Government Pleader, High Court, Mumbai for going in appeal and contempt matters.

अपिलात जाण्याच्या कामात आणि बेअदबीच्या कामात सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी दिलेल्या अभिप्रायाची संख्या पुढील तक्त्यात दर्शविली आहे.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षांच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात नवीन आलेली प्रकरणे		एकूण Total		वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे		Nature of Cases					
	Cases pending at the beginning of the year		Cases instituted during the year		2015 2016 2017		Cases disposed of during the year		Cases pending at the end of the year							
	2015	2016	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017						
१	2	3	4	--	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
१. दिवाणी ...	9	2	11		5	21	21	14	23	40	12	12	25	2	11	15
२. फौजदारी ...	0	0	22		52	54	58	52	60	80	46	38	41	6	22	39
	9	6	33		57	75	87	66	83	120	58	50	66	8	33	54

तक्ता -४
TABLE-IV

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, (मूल शाखा) मुंबई

The Government Pleader, High Court, (Original Side), Mumbai

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, (मूल शाखा) मुंबई यांनी शासनाच्या वतीने उच्च न्यायालय, मूल शाखा मुंबईमध्ये दाखल केलेली व निकालात काढलेली प्रकरणे खालील तक्त्यात दाखविण्यात आलेली आहेत.

The following table indicates the writ petitions instituted and disposed off by the Government Pleader, High Court, Original Side Mumbai on behalf of Government in the High Court, (Original Side).

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year				वर्षात नवीन आलेली प्रकरणे Cases instituted during the year				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year				Nature of Cases
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	
1	2	3	4	8	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Writ Petitions and Appeals (Civil Suits and other matters and appeals.
१. रिट विनंती अर्ज व अपिले	17866	18753	19771	19449	1583	2009	1733	19449	20762	21504	696	991	615	18753	19771		
२. दिवाणी दावे व इतर प्रकरणे	3006	3061	3123	3070	64	72	190	3070	3133	3313	9	10	97	3061	3123		
३. विक्रीकरासंबंधीची प्रकरणे	1726	1804	1865	1903	141	150	275	1903	1954	2140	99	89	158	1804	1865		Sales Tax matters.
एकूण	22634	23618	24759	24422	1788	2231	2198	24422	25849	26957	804	1090	870	23618	24759		Total

तक्ता - ५
TABLE-V

सरकारी वकील, आणि सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, (रिट सेल) मुंबई
The Government Pleader and Public Prosecutor, High Court, Appellate side (Writ Cell), Mumbai.

सरकारी वकील, आणि सरकारी अभियोक्ता उच्च न्यायालय, अपील शाखा (रिट सेल)मुंबई यांनी शासनाच्यावतीने उच्च न्यायालय, अपील न्यायशाखा, मुंबई यामध्ये रिट्ससाठी दाखल केलेले व निकालात काढलेले विनंती अर्ज पुढील तक्त्यात दर्शविले आहेत.

The following table indicates the writ petitions instituted and disposed off by the Additional Government Pleader High Court, (Appellate Side) Mumbai on behalf of Government in the High Court, (Appellate Side).

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year				वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे Cases instituted during the year				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year				Nature of Cases
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018	
1	2	3	4	9	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	16	Writ Petitions on Appellate side High Court.
अपिल न्यायशाखा...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
उच्च न्यायालयामधील रिट्ससाठी अर्ज	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

तक्ता -६
TABLE-VI

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर

Government Pleader, High Court, Nagpur

The following table indicates the cases (Civil and Criminal) and Writ Petitions instituted and disposed off by the Government Pleader, High Court, Nagpur and Aurangabad on behalf of Government on the appellate side, High Court Bench at Nagpur and Aurangabad.

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर व औरंगाबाद यांनी संबंधित वर्षांमध्ये उच्च न्यायालय नागपूर व औरंगाबाद न्यायापीठ येथे शासनाच्या वतीने दाखल केलेली आणि निकालाल काढलेली फौजदारी व दिवाणी प्रकरणे आणि रिट अर्ज पुढील तक्त्यात दर्शविली आहेत.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year		वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे Cases instituted during the year		एकूण Total		वर्षात निकालाल काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year		Nature of Cases					
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015		2016	2017			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11	12	13	14	15
१. फौजदारी प्रकरणे	8000	8067	8163	7123	7924	8754	15123	15991	8881	7056	7826	8314	8067	8163	8603	Criminal Cases
२. दिवाणी प्रकरणे	7577	7582	8169	493	596	712	8070	8448	32022	218	279	304	7852	8169	8577	Civil Cases
३. किरकोळ प्रकरणे	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Miscellaneous
अपिल न्यायशाखा... उच्च न्यायालयामधील रिटससाठी अर्ज	23107	24229	25650	5067	5694	6372	28164	29923	54362	3935	4273	4875	24229	25650	27147	Writ Petitions on Appellate side High Court.

तक्ता -७
TABLE-VII

सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद

Government Pleader, High Court, Aurangabad

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year		वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे Cases instituted during the year		एकूण Total		वर्षात निकालाल काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year		वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year		Nature of Cases					
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015		2016	2017			
	1	0	0	0	9684	9401	10072	9884	9901	10072		9412	9346	8859	472	489
२. दिवाणी प्रकरणे	0	0	0	21820	22551	23733	0	0	--	17614	15329	20492	4206	7222	3241	Civil Cases
३. किरकोळ प्रकरणे	0	0	0	0	0	0	--	0	0	0	0	0	0	0	0	Miscellaneous
उच्च न्यायालयामधील रिटससाठी अर्ज	0	0	0	13985	14827	17588	13985	14827	17588	11339	11516	12603	28164	30579	37608	Writ Petitions on Appellate side

तक्ता -८ (१)
TABLE-VIII(I)

सरकारी अभियोक्ता, बृहन्मुंबई, मुंबई

सरकारी अभियोक्ता मुंबई यांनी सन २०१५, २०१६ व २०१७ मध्ये दाखल केलेली आणि निकालात काढलेली सत्र प्रकरणे आणि विशेष प्रकरणे (म्हणजे लाचलुपपतीबाबतची प्रकरणे) आणि अत्यावश्यक वस्तू अधिनियम १९५५ बाबतची प्रकरणे पुढील तक्त्यात दिली आहेत.

Public Prosecutor, Greater Bombay.

The following table indicates the Cases, (i.e. Anti Corruption Cases) and cases under Essential Commodities Act, 1955 committed to the Session and disposed of during the year 2015, 2016 and 2017 in which the Public Prosecutor for Gr. Mumbai has put his appearance on behalf of Government.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे				वर्षात नवीन आलेली प्रकरणे				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे				Nature of Cased
	Cases pending at the beginning of the year		Cases instituted during the year		Cases disposed during the year		Cases pending at the end of the year		Cases disposed during the year		Cases pending at the end of the year		Cases pending at the end of the year				
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017		
१. सत्र न्यायालय, बृहन्मुंबई यांजकडे सुपूर्द केलेली फौजदारी प्रकरणे.	3595	4524	4903	1065	1035	1190	4660	5559	6093	811	683	887	3849	4876	5206	1. Criminal cases Committed to the Sessions Court, Gr. Mumbai.	
२. लाचलुपपत विरोधी प्रकरणे	156	184	179	99	52	76	255	236	255	71	57	38	184	179	217	2. Anti-courruption cases	
३. अत्याधुनिक वस्तु अधिनियम १९५५ विषयी प्रकरणे.	0	19	32	19	13	1	19	32	33	0	0	1	19	32	32	3. Cases under essential Commodities Act, 1955.	
४. एन. डी. पी. स्पेशल केस	1031	1198	1356	245	240	152	1276	1438	1538	78	82	105	1198	1356	1403	4. N.D.P. Special Cases	
५. टाडा प्रकरणे	6	5	7	0	2	0	6	7	7	1	0	4	5	7	3	5 Tada Cases	
६. मागासवर्गीयांची विशेष प्रकरणे	72	72	79	16	17	16	88	89	95	16	10	9	72	79	86	6. S. C. & S. T. Special Cases	
७. महाराष्ट्र संघटित गुन्हेगारी नियंत्रण एकाग्र...	86	85	110	25	47	15	111	132	125	26	22	3	85	110	122	7. M. O. C. C. A	
एकूण...	4946	6087	6666	1469	1406	1450	6415	7493	8116	1003	854	1047	5412	6639	7069		

तक्ता -८ (२)
TABLE-VIII (ii)

सरकारी अभियोक्ता मुंबई यांनी शासनाच्या वतीने सन २०१५, २०१६ व २०१७ मध्ये दाखल केलेली आणि निकालात काढलेली फौजदारी प्रकरणे पुढील तक्त्यात दर्शविली आहेत.

The following table indicates the Criminal Cases pending, instituted and disposed of during the year 2015, 2016 and 2017 in which the Public Prosecutor for Gr. Mumbai has put in his appearance on behalf of Government.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे				वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे				वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे				वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे				Nature of Cased
	Cases pending at the beginning of the year		Cases instituted during the year		Cases disposed during the year		Cases pending at the end of the year		Cases disposed during the year		Cases pending at the end of the year		Cases pending at the end of the year				
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017		
१. फौजदारी अपीले...	2287	2161	1791	1084	1054	835	3371	3215	2626	1210	1424	1154	2161	1791	1472	Criminal Appeals	
२. फौजदारी फेरतापासणी अर्ज	2127	1668	1417	1499	1466	1301	3626	3134	2718	1958	1717	1551	1668	1417	1167	Criminal Revision Applications.	
३. फौजदारी अर्ज...	246	579	341	5408	6699	6461	5654	7278	6802	5414	6937	4435	240	341	2367	Criminal Applications	
एकूण ...	4660	4408	3549	7991	9219	8597	12651	13627	12146	8582	10078	7140	4069	3549	5006	Total	

तक्ता - ९
TABLE-IX

सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई

खालील तक्ता सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई यांनी २०१५, २०१६ व २०१७ मध्ये शासनातर्फे लढविलेल्या व निकालात निघालेल्या प्रकरणांची संख्या दाखवितो.

The Government Pleader, Small Causes Court, Mumbai

The following table indicates the number of different types of Civil Cases filed and defended by Government in which the Government Pleader, Small Causes Court, Mumbai has put in the appearance on behalf of Government during the year 2015, 2016 and 2017.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases-- ⁺ **				
	Cases pending at the beginning of the year		Cases filed and defended during the year			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year							
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016		2017			
१. दिवाणी प्रकरणे (मुख्य)....	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	Civil Cass (Main)
२. दिवाणी प्रकरणे (संकीर्ण)...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Civil Cases (Misc.)
एकूण ...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

तक्ता - ९ (i)
TABLE-IX (i)

सरकारी वकील कार्यालय, (महाराष्ट्र राज्य), नवी दिल्ली.

त्या त्या वर्षात दाखल करण्यात आलेली व निकालात काढलेली सर्वोच्च न्यायालयातील महाराष्ट्र शासनाशी संबंधित असलेल्या दिवाणी, फौजदारी, रिट याचिका, विशेष परवानगी याचिका व संकिर्ण प्रकरणाबद्दलची माहिती खालील तक्त्यात दर्शविण्यात आली आहे.

Office of the Government Pleader (Maharashtra state), New Delhi.

The following table indicates the Civil Criminal, Writ Petitions spl. Leave Petitions and Miscellaneous matters concerning Maharashtra Government in the Supreme Court, New Delhi received and disposed of during the respective years.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे		वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases				
	Cases pending at the beginning of the year		Cases filed and defended during the year			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year							
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016		2017			
१. फौजदारी प्रकरणे	०	०	०	५	५	५	६८०	७६९	५६७	६०३	६२९	४८७	१४	१५	१६	CriminalCass
२. दिवाणी प्रकरणे ...	०	०	०	६८०	७६९	५६४	९५१	१०५१	१०४०	७२३	७४६	५८५	७७	१४०	७७	Civil Cases
एकूण	०	०	०	१६३१	१८२०	१६०४	१६३१	१८२०	१६०४	१३२६	१३७५	१०५२	२२८	३०५	४७५	-

सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई

The Government Pleader, City Civil Court, Mumbai

खालील तक्ता नगर दिवाणी न्यायालयात दाखल झालेली व सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई यांनी शासनाकडे लढविलेली नागरिकत्वासंबंधी व इतर दिवाणी प्रकरणे दर्शवितो.

The following table indicates the Citizenship suit and other City Civil Suit filed in the Mumbai City Civil Court in which the Government Pleader, City Civil Court Mumbai has put in his appearance on behalf of Government.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases			
	Cases pending at the beginning of the year			Cases instituted during the year			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year						
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
दिवानी दावे आणि कामे	7431	7313	7503	590	255	378	8021	7568	7881	349	373	92	7672	7195	7789	Civil Suits and Matters
१. नागरिकत्वाबाबतचे दावे	53	16	58	32	4	19	85	20	77	13	18	30	72	2	47	Citizenship Suit
२. फिरकोळ अपील	7484	7329	7561	622	259	397	8106	7588	7958	362	391	122	7744	7197	7836	Miscellaneous Appeals.
एकूण :																

जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते

—२०१३, २०१४ व २०१५—चा वर्षांमध्ये दिवाणी व फौजदारी स्वरुपाची दाखल झालेली आणि शासनाच्यावतीने जिल्हा सरकारी वकील आणि सरकारी अभियोक्ते यांनी निकालात काढलेली प्रकरणे खालील तक्त्यात दर्शविली आहेत.

District Govt. Pleader and Proceutors.

The following tables indicate the number of different types of Civil and Criminal Cases filed and defended by the Government in which the District Government Pleaders and Public Prosecutors have put in their apperances on behalf of Government during the years 2013, 2014 and 2015.

प्रकरणांचे स्वरुप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			एकूण			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Nature of Cases
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
(१) जिल्हा : अहमदनगर																
...	4905	5098	5194	851	722	1921	6756	5820	7115	658	626	1571	5098	5194	5544	...Criminal Cases
...	6109	5755	5374	467	423	267	6576	6178	5641	821	804	472	5755	5374	5169	... Civil Cases
एकूण	... 11014	10853	10568	1318	1145	2188	13332	11998	12756	1479	1430	2043	10853	10568	10713	... Total
(२) जिल्हा : अकोला																
...	6529	10710	15156	5260	6536	7244	11789	17249	22400	1079	2090	4270	10710	15156	18130	... Criminal Cases
...	6930	7800	8446	1840	1632	1940	8770	9432	10386	970	986	486	7800	8446	9900	... Civil Cases
एकूण	... 13459	18510	23602	7100	8168	9184	20559	26678	32786	2049	3076	4756	18510	23602	28030	... Total
(३) जिल्हा : अमरावती																
...	8908	9238	9466	2354	1577	2691	11262	10815	12157	2024	1349	2474	9238	9466	9683	... Criminal Cases
...	6923	6863	6764	579	436	362	7499	7299	7126	636	535	702	6863	6764	6424	... Civil Cases
एकूण	... 15831	16101	16230	2930	2013	3053	18761	18114	19283	2660	1884	3176	16101	16230	16107	...Total
(४) जिल्हा : औरंगाबाद																
...	2919	2944	3199	3278	3769	3506	6197	6713	6705	3253	3514	3105	2944	3199	3600	... Criminal Cases
...	4172	4578	4555	307	295	279	4479	4873	4834	515	318	332	3964	4555	4502	... Civil Cases
एकूण	... 7091	7522	7754	3585	4064	3785	10676	11586	11539	3768	3832	3437	6908	7754	8102	... Total

तक्ता - ११ चावू
Table -- XI -Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
(१२)	जिल्हा : कोल्हापूर
	फौजदारी प्रकरणे	4199	4322	4788	1854	2199	2074	6053	6521	6862	1731	1733	1947	4322	4788
	दिवानी प्रकरणे	4998	5092	5279	410	377	325	5408	5469	5604	316	190	393	5092	5279
	एकूण	9197	9414	10067	2264	2576	2399	11461	11990	12466	2047	1923	2340	9414	10067
(१३)	जिल्हा : नागपूर
	फौजदारी प्रकरणे	5654	6633	7280	4553	3957	3767	10207	10590	11047	3574	3310	3197	6633	7280
	दिवानी प्रकरणे	3351	3371	3391	420	435	489	3771	3806	3880	400	415	418	3371	3391
	एकूण	9005	10004	10671	4973	4392	4256	13978	14396	14927	3974	3725	3615	10004	10671
(१४)	जिल्हा : नांदेड
	फौजदारी प्रकरणे	38383	41299	45510	19897	21582	1066	58280	62807	66576	16981	17297	17838	41299	45510
	दिवानी प्रकरणे	24757	25625	26113	8478	9201	9736	33235	34826	35849	7610	8713	10634	25625	26113
	एकूण	63140	66924	71623	28375	30709	30802	91515	97633	102425	24591	26010	28472	66924	71623
(१५)	जिल्हा : नाशिक
	फौजदारी प्रकरणे	5423	5472	5484	4266	4646	5069	9687	10118	10553	4215	4634	4584	5472	5484
	दिवानी प्रकरणे	5896	5494	5622	444	484	385	6318	5978	6007	824	356	528	5494	5622
	एकूण	11319	10966	11106	4710	5130	54	16005	16096	16560	5039	4990	5112	10966	11106
(१६)	जिल्हा : उस्मानाबाद
	फौजदारी प्रकरणे	4094	4351	4477	1564	1397	1248	5658	5748	5725	1307	1271	979	4351	4477
	दिवानी प्रकरणे	11098	11626	12741	2957	2685	1612	14055	14311	1453	2429	1570	2317	11626	12741
	एकूण	15192	15977	17218	4521	4082	2860	19713	20059	20078	3736	2841	3296	15977	17218
(१७)	जिल्हा : लातूर
	फौजदारी प्रकरणे	27703	27345	28828	18112	15970	15328	45815	43325	44456	18470	14487	14866	27345	28828
	दिवानी प्रकरणे	26571	28110	28595	12036	13175	13686	38607	41285	42281	10497	12690	13177	28110	28595
	एकूण	54274	55455	57423	30148	29145	29014	84422	84600	86737	28967	27177	28043	55455	57423

(१८)	जिल्हा : परभणी	(18)	District : PARBHANI
...	फौजदारी प्रकरणे	...	Criminal Cases
...	दिवाणी प्रकरणे	...	Civil Cases
...	एकूण	...	Total
(१९)	जिल्हा : पुणे	(19)	District : PUNE
...	फौजदारी प्रकरणे	...	Criminal Cases
...	दिवाणी प्रकरणे	...	Civil Cases
...	एकूण	...	Total
(२०)	जिल्हा : रायगड, अलिबाग	(20)	District: RAIGAD -BAG
...	फौजदारी प्रकरणे	...	Criminal Cases
...	दिवाणी प्रकरणे	...	Civil Cases
...	एकूण	...	Total
(२१)	जिल्हा : रत्नागिरी	(21)	District : RATNAGIRI
...	फौजदारी प्रकरणे	...	Criminal Cases
...	दिवाणी प्रकरणे	...	Civil Cases
...	एकूण	...	Total
(२२)	जिल्हा : सांगली	(22)	District : SANGLI
...	फौजदारी प्रकरणे	...	Criminal Cases
...	दिवाणी प्रकरणे	...	Civil Cases
...	एकूण	...	Total
(२३)	जिल्हा : सातारा	(23)	District : SATARA
...	फौजदारी प्रकरणे	...	Criminal Cases
...	दिवाणी प्रकरणे	...	Civil Cases
...	एकूण	...	Total
(२४)	जिल्हा : सिंधुदुर्ग	(24)	District : NDHUDURG
...	फौजदारी प्रकरणे	...	Criminal Cases
...	दिवाणी प्रकरणे	...	Civil Cases
...	एकूण	...	Total

तक्ता - ११ चालू
Table -- XI -Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
(२५)	जिल्हा : सोलापूर															
	...	59347	61021	65930	35171	38594	38535	94518	99615	104465	33497	33685	32796	61021	65930	71669
	...	44993	46221	48753	14374	15748	19994	59367	61969	68747	13146	13216	19442	46221	48753	49305
	...	104340	107242	114683	49545	54342	58529	153885	161584	173212	46643	46901	52238	107242	114683	120974
	...	0	0	0	7653	6533	5452	6289	4967	3647	1614	3729	1447	4626	1238	2202
	...	0	0	0	1644	188	190	565	70	87	12	69	71	3	1	16
	...	0	0	0	9297	674	5642	7850	5037	3784	1626	3798	1518	4629	1239	2218
(२६)	जिल्हा : ठाणे															
	...	2775	2776	3391	800	2162	1258	3575	4938	4649	799	1547	2206	2776	3391	2443
	...	3088	2875	2880	225	315	225	3313	3190	3105	438	310	323	2875	2880	2782
	...	5863	5651	6271	1025	2477	1483	6888	8128	7754	1237	1857	2529	5651	6271	5225
(२७)	जिल्हा : वर्धा															
	...	2857	3000	2988	1145	1627	3337	4002	4627	6325	1002	1639	1031	2857	3000	5294
	...	9771	9552	9546	1026	1722	9552	10797	11274	19098	1245	1728	1319	9771	9552	17779
	...	12628	12552	12534	2171	3349	12889	14799	15901	25423	2247	3367	2350	12628	12552	23073
(२८)	जिल्हा : यवतमाल															
	...	605	653	575	737	678	925	1342	1331	1707	160(7)	563(120)	918(224)	575	648	565
	...	140	156	156	54	57	55	194	213	211	37	41	76	157	172	135
	...	745	809	731	791	735	980	1536	1544	1918	797(7)	604(120)	994(224)	732	820	700
(२९)	जिल्हा : गडचिरोली															
	...	828	730	408	436	277	133	1264	1007	541	534	5253	90	730	754	451
	...	1383	206	121	126	22	63	1509	228	184	20	11	11	1489	217	173
	...	2211	936	529	562	299	196	2773	1235	725	554	5264	101	2219	971	624
(३०)	जिल्हा : नंदुरबार															
	...	616	714	836	938	1279	1372	1554	1993	2208	840	1157	1463	714	836	745
	...	216	231	253	80	147	117	296	378	370	65	125	55	231	253	315
	...	832	945	1089	1018	1426	1489	1850	2371	2578	905	1282	1518	945	1089	1060
(३१)	जिल्हा : गोंदिया															
	...	314	342	448	178	245	315	492	587	763	150	139	193	342	448	570
	...	1516	1686	1994	244	276	245	1760	1962	1939	74	268	155	1686	1694	1784
	...	1830	2028	2142	422	521	560	2252	2549	2702	224	407	348	2028	2142	2354
(३२)	जिल्हा : वाशिम															
	...	1830	2028	2142	422	521	560	2252	2549	2702	224	407	348	2028	2142	2354

तक्ता - १२
TABLE -- XII

खालील तक्ता सरकारी वकीलांनी शासनाच्या वतीने २०१५, २०१६ व २०१७ मध्ये लढविलेल्या दिवाणी व फौजदारी दाव्यांमध्ये शासनाच्या बाजूने व शासनाच्या विरुद्ध निर्णय झालेल्या दाव्यांची माहिती दर्शवितो. The following table indicates the No. of Civil Cases and Criminal Cases in which the Government Pleaders appeared on behalf of Government and the No. of Cases decided in favour and against of Government in 2015, 2016 and 2017.

कार्यालय	दाखल झालेली प्रकरणे			निकालात काढलेले दावे			शासनाच्या बाजूने निर्णय लागलेले दावे			शासनाच्या विरुद्ध निर्णय लागलेले दावे		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
१. महाअधिवक्ता, मुंबई	156	89	167	44	20	52	39	18	49	5	2	3
२. सहयोगी महाअधिवक्ता, मुंबई	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
३. सरकारी वकील.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
उच्च न्यायालय, मुंबई.												
४. सरकारी वकील,	1788	2231	2198	804	1090	870	704	1022	767	100	68	103
उच्च न्यायालय, (मूळ शाखा) मुंबई.												
५. सरकारी वकील, व सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, अपील शाखा (रिट सेल) मुंबई.	15435	18566	20540	7567	7511	6885	5151	4588	3752	2418	2923	3133
६. सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर.	12673	14214	15838	11209	12380	13493	5292	5042	4159	5917	6301	9334
७. सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
८. मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, मुंबई	1951	1914	1849	534	462	404	474	315	294	337	441	521
नागपूर	845	845	996	890	645	874	729	596	692	161	49	182
औरंगाबाद	1455	1823	1554	1200	1910	1521	1003	1670	193	197	240	328
९. सरकारी अभियोक्ता, ब्रम्मुंबई मुंबई.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
१०. सरकारी वकील, नगर दिवाणी न्यायालय, मुंबई.	622	259	397	362	391	122	362	390	122	3	11	1
११. सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई.	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
१२. सर्व जिल्हा सरकारी वकील व सरकारी अभियोक्ते.	67134	62806	62252	56070	49474	56705	18274	17791	21223	35923	31661	35518

सरकारी वकिलांना मिळालेली फी व वादव्यय

२०१५-२०१६, २०१६-२०१७, २०१७-२०१८ (३१-१२-२०१७ पर्यंत) मध्ये शासनाच्या वतीने चालविलेल्या दिवाणी व फौजदारी प्रकरणांमध्ये सरकारी वकिलांना मिळालेली फी व वादव्यया खालील तक्ता दर्शवितो.

शासकीय विधी कामकाजाचे आचरण नियम, १९८४ च्या नियम १३७ व १३८ अनुसार फौजदारी प्रकरणातील फीची बिले, अधिदान मिळण्यासाठी सरकारी, वकिलांकडून कोषागाराकडे परस्पर सादर केली जातात, तसेच दिवाणी प्रकरणातील फी वादव्यया संबंधीची बिले विधि परामर्शीकडे मंजूरी व प्रति स्वाक्षरीसाठी सादर केली जातात. विधि व न्याय विभागात सादर बिले छाननी करून मंजूर केली जातात व संबंधित सरकारी वकिलांकडे प्रति स्वाक्षरी करून परत पाठविली जातात. तदनंतर सरकारी वकील कोषागाराकडे अधिदान मिळण्याकरिता ती बिले सादर करतात.

कार्यालय	फौजदारी प्रकरणात मिळालेली फी				फौजदारी प्रकरणातील झालेली वादव्यय				दिवाणी प्रकरणात मिळालेली फी				दिवाणी प्रकरणातील झालेली वादव्यय			
	Fees earned in Criminal Cases		Law charges incurred in Criminal Cases		Fees earned in Civil Cases		Law charges incurred in Civil Cases		Fees earned in Civil Cases		Law charges incurred in Civil Cases		Fees earned in Civil Cases		Law charges incurred in Civil Cases	
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
(१) महाअधिवक्ता, मुंबई	86250	383000	647500	497500	1350000	865000	1724750	6017500	4110000	0	0	0	0	0	0	
(२) सहयोगी महाअधिवक्ता, मुंबई	0	0	0	0	1005435	0	1000000	0	0	0	0	0	0	0	0	
(३) सरकारी वकील, व सरकारी अभियोक्ता, उच्च न्यायालय, अपील शाखा (मुंबई)	34377400	39268500	21966003	14084	11130	7160	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद	0	1503800	14029500	0	17145	14294	0	28167500	23520750	0	4850	3092	0	0	0	
सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर	18193000	21342000	11970500	18193000	21342000	11970500	27288500	32012750	17955500	27288500	32012750	17955500	0	0	0	
(४) सरकारी अभियोक्ता, मुंबई	15957050	16102350	10227250	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
(५) सरकारी वकील, नगर-दिवाणी न्यायालय, मुंबई	0	0	0	0	0	0	693618	757548	178944	0	0	0	0	0	0	
(६) सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय, मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
(७) सर्व जिल्हा सरकारी वकील व अभियोक्ते.	173184044	166560280	138284845	49298350	66894993	39369544	855035	28750393	23883885	0	92850	3092	0	0	0	
(८) मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय, न्यायाधिकरण मुंबई	0	0	0	0	0	0	6839300	6259100	3425800	0	0	0	0	0	0	
मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय, न्यायाधिकरण औरंगाबाद	0	0	0	0	0	0	5494500	10043900	4740110	0	0	0	0	0	0	
मुख्य सादरकर्ता अधिकारी, महाराष्ट्र प्रशासकीय, न्यायाधिकरण नागपूर	0	0	0	0	0	0	4498780	5952660	4740110	0	0	0	0	0	0	
(९) सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, (मुंब) शाखा मुंबई.	0	0	0	0	0	0	4406150	5386590	5330500	0	0	0	0	0	0	

तक्ता-१४
TABLE - XIV

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक

गोषवारा	Designation	Scale of Pay/वेतनमान	No. of posts/पदसंख्या		पदनाम	
			2016-2017	2017-2018		
1	2	3	4	1		
9. LEGAL ADVISERS AND COUNSELS					९-विधि सल्लागार व समुपदेशी	
Gazetted-					राजपत्रित -	
Advocate General	...	30,000 fixed retainer	...	--	1	महाअधिवक्ता
Associate Advocate General	...	20,000 fixed retainer	...	--	--	सहयोगी महाअधिवक्ता
Government Pleader, High Court, Mumbai	...	20,000 fixed retainer	...	--	1	सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, मुंबई
Public Prosecutor, Greater, Mumbai	...	15,000 fixed retainer	...	--	1	सरकारी अभियोक्ता, बृहन्मुंबई.
Chief Presenting Officer-MAT (Mumbai, A'bad, & Nagpur)	...	15,000 fixed retainer	...	--	3	मुख्य सादरकर्ता अधिकारी (म. प्र. न्या.) मुंबई, औरंगाबाद व नागपूर
Government Pleader, City Civil Court, Mumbai.	...	15,000 fixed retainer	...	--	1	सरकारी वकील, शहर दिवाणी न्यायालय, मुंबई
Government Pleader, Small Causes, Court. Public Prosecutor High Court, Mumbai.	...	2500 fixed retainer	...	--	1	सरकारी वकील, लघुवाद न्यायालय अपर सरकारी वकील, आणि अति., सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, नागपूर
Government Pleader, High Court, Nagpur	...	20,000 fixed retainer	...	--	1	सरकारी वकील, उच्च न्यायालय, औरंगाबाद
Government Pleader, High Court, Aurangabad5--	...	20,000 fixed retainer	...	--	1	आस्थापना अधिकारी
District Government Pleader Government Pleaders	...	5000 fixed pay for District	...	--	30	जिल्हा सरकारी वकील
Establishment Officer	...	9300-34800+4600	...	--	5	आस्थापना अधिकारी
Total-Gazetted	--	55	एकूण-राजपत्रित
Non-Gazetted, Class III-					अराजपत्रित, वर्ग तीन-	
Accountant	...	9300-34800-G.P. 4300	...	--	4	लेखापाल
Superintendent	...	9300-34800-G.P. 4300	...	--	31	अधीक्षक
Assistant Superintendent	...	9300-34800-G.P. 4300	...	--	1	सहा. अधीक्षक
Librarian	...	5200-20200-G.P. 2800	...	--	2	ग्रंथपाल
Supervisory Senior Clerk	...	5200-20200-G.P. 2400	...	--	35	पर्यवेक्षक वरिष्ठ लिपिक
Senior Clerk	...	5200-20200-G.P. 2400	...	--	18	वरिष्ठ लिपिक
Stenographer (Higher Grade)	...	9300-34800-G.P. 4400	...	--	30	लघुलेखक (उ. श्रेणी)
Stenographer (Lower Grade)	...	9300-34800-G.P. 4300	...	--	37	लघुलेखक (नि. श्रेणी)
Clerk-Typist	...	5200-20200-G.P. 1900	...	--	191	लिपिक-टंकलेखक
Clerk	...	5200-20200-G.P. 1900	...	--	8	लिपिक
Steno-Typist	...	5200-20200-G.P. 2400	...	--	9	लघु टंकलेखन
Typist	...	35200-20200-G.P. 1900	...	--	6	टंकलेखन
Driver	...	(Spl. pay Rs. 80)P. 2400	...	--	2	चालक
	...	5200-20200-G.P. 1900	...	--		
Total-Class III			...	--	376	एकूण, वर्ग तीन
Class IV-					वर्ग चार-	
Book Binder	...	4440-7440-G.P. 1600	...	--	--	पुस्तक बांधणीकार
Machine Operator	...	4440-7440-G.P. 1600	...	--	--	मशिन ऑपरेटर
Naik	...	4440-7440-G.P. 1600	...	--	--	नाईक
Filer	...	4440-7440-G.P. 1600	...	--	--	फाईलकरी
Peon	...	4440-7440-G.P. 1300	...	--	--	शिपाई
Sweeper	...	4440-7440-G.P. 1300	...	--	--	सफाईगार
Total Class IV			...	--	--	एकूण-वर्ग चार
Grand Total			...	--	--	एकूण बेरीज

धर्मादाय संघटनेच्या रचनेचा तक्ता
CHART OF THE CHARITY ORGANISATION

११. धर्मादाय संघटना

प्रस्तावना :

(१) धर्मादाय संघटना, धर्मादाय आयुक्तांच्या प्रशासनाखाली मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० कार्यान्वित करण्याकरिता निर्माण केलेली आहे. या अधिनियमाद्वारे राज्यामधील सार्वजनिक न्यास, संस्था नोंदणी अधिनियम १८६० प्रमाणे नोंद झालेल्या सार्वजनिक संस्था किंवा धार्मिक संस्था किंवा दोन्हीसह संस्था यावर नियंत्रण ठेवले जाते. मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० अन्वये धर्मादाय आयुक्त हे धर्मादाय संघटनेचे प्रमुख असून एक निगम आहेत. कायद्यातील न्यायिक कार्यविषयक ठराविक तरतुदी व्यतिरिक्त धर्मादाय आयुक्तांना न्यासाचे पर्यवेक्षण व विनियोजन ही सर्वसाधारण कर्तव्ये तसेच काही न्यायिक कर्तव्य, विशेषतः अधिनियमामध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे बजवावी लागतात. धर्मादाय आयुक्त व त्यांचे अधिकारी यांना कायदान्वये अशा प्रशासकीय व न्यायिक कार्याबाबत कार्यवाही करावी लागते. त्या खेरीज धर्मादाय संघटनेचा प्रमुख या नात्याने व महाराष्ट्र राज्यातील सर्व सार्वजनिक न्यासांचा पालक व परिरक्षक म्हणून शासकीय कर्तव्य पार पाडीत असतात. अशा तऱ्हेने धर्मादाय आयुक्तांना चौकशी प्राधिकारी तसेच न्यायिक किंवा न्यायिकवत प्राधिकारी म्हणून काम करावे लागते.

(२) धर्मादाय आयुक्तांना, धर्मादाय सह-आयुक्त, धर्मादाय उप-आयुक्त व सहायक धर्मादाय आयुक्त हे न्यायिक कार्यात, न्यायिकवत व प्रशासकीय कार्यात मदत करतात तसेच लेखा संचालक व सहायक लेखा संचालक प्रशासकीय व लेखा विषयक कामात व संघटनेचे नियंत्रण करण्यात मदत करतात.

(३) धर्मादाय आयुक्तांना एखाद्या न्यासाचे काही व्यक्तीकडून विश्वासघाताने, गैरविनियोगामुळे, अपहारामुळे अगर निष्फळाळीपणामुळे नुकसान झाले त्यासाठी विश्वस्ताला जबाबदार धरण्याचे किंवा तात्पुरते बडतर्फ करण्याचे व नवीन विश्वस्त नेमण्याचे अधिकार आहेत. तसेच न्यासांची योजना तयार करणे, मनाई हुकूम देणे. अपीलांची सुनावणी करणे पुनरीक्षण अर्जांचा विचार करणे इत्यादी अधिकार आहेत. त्यांच्या न्यायिकवत व प्रशासकीय कर्तव्यामध्ये न्यास निधीची गुंतवणूक करण्यास परवानगी देणे, न्यासाच्या मालमतेचे संरक्षण करणे, विश्वस्तांना कर्ज उभारण्याची व घेण्याची परवानगी देणे, न्यासाच्या हिशेबाचे खास परीक्षण करण्याचे आदेश देणे. न्यासाचे प्रशासन योग्य व्हावे म्हणून आदेश देणे, देण्याचे अधिकार अगर न्यासाचे संरक्षण अथवा त्याच्या मालमतेचे संरक्षण करणे, एखाद्या न्यासाच्या कामकाजाबाबत चौकशी सुरु करणे, न्यासाच्या विश्वस्ता विरुद्ध अथवा संबंधित व्यक्तीविरुद्ध फौजदारी फिर्याद दाखल करणे अथवा अशी फिर्याद दाखल करण्यास मंजुरी देणे व विश्वस्तांना याबाबत जिल्हा न्यायालयामध्ये फिर्याद नोंदविण्यास मान्यता देणे इत्यादी कामाचा समावेश होतो. धर्मादाय आयुक्तांना पंढरपूर मंदिराविषयी जी तात्पुरती समिती आहे त्यावर ही देखरेख ठेवावी लागते. तसेच ते देवस्थान व्यवस्थापन समिती, पश्चिम महाराष्ट्र, कोल्हापूर यांच्या कामकाजावर देखरेख ठेवतात.

(४) धर्मादाय आयुक्त हे संस्था नोंदणी अधिनियम १८६० अनुसार संस्था निबंधक सुध्दा आहेत व त्या अधिनियमाखाली नोंदणी झालेल्या संस्थांच्या कामकाजावर ते देखरेख ठेवतात.

(५) सार्वजनिक न्यासाना मार्गदर्शन व्हावे व चांगली सेवा उपलब्ध व्हावी तसेच धर्मादाय संघटनेचे कामकाज सुरळीत चालावे म्हणून धर्मादाय संघटनेची दिनांक १३-१-२००० पासून पुनर्रचना करण्यात आली असून ३४ सार्वजनिक प्रादेशिक कार्यालये स्थापन झालेली आहेत. धर्मादाय सहआयुक्त, उप धर्मादाय आयुक्त आणि सहायक धर्मादाय आयुक्त हे मुंबई सार्वजनिक

न्यास अधिनियम १९५० अन्वये अथवा शासनाने अधिनियमान्वये प्रदान केलेल्या अधिकारानुसार आपली कामे व कर्तव्ये पार पाडतात.

(६) उपरोक्त अधिनियमानुसार लावण्यात येणाऱ्या फी आणि इतर प्रशासकीय खर्चासाठी सार्वजनिक न्यासाकडून घेण्यात येणारी फी, इतर वर्गणी, अधिनियमानुसार होणारी वसुली इ. माध्यमातून निर्माण होणाऱ्या निधीचा वापर शासनाने अथवा स्थानिक प्राधिकरणांनी दिलेल्या वर्गणीतून स्थापन करण्यात आलेल्या सार्वजनिक न्यासाच्या कामकाजाकरीता होणारा खर्च भागविण्याकरीता धर्मादाय आयुक्त आणि त्यांचा कर्मचारी वर्ग यांचे वेतन आणि भत्ते याकरिता शासनाने केलेल्या खर्चाची प्रतिपूर्ती करण्याकरीता व या अधिनियमातील तरतुदींची अंमलबजावणी करण्यासाठी करण्यात येतो.

(७) मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त संस्था, १९५० ने हैद्राबाद धर्मादाय दाननिधी विनियम, १३४९ फसली निरसित केले असून ह्या धर्मादाय-दान निधीपैकी बहुतेक सार्वजनिक न्यास म्हणून नोंदले गेले आहेत. तथापि एखाद्या समितीकडे त्यांचे व्यवस्थापन सोपविण्याची योजना धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई यांनी तयार करेपर्यंत ह्या सर्व धर्मादाय दाननिधीचे व्यवस्थापन महसूल प्रशासनामार्फत चालू राहिले.

(८) धर्मादाय संघटनेच्या प्रादेशिक कार्यालयांसाठी जागा उपलब्ध करून घेण्याची कार्यवाही :-

धर्मादाय संघटनेच्या अधिनस्त कार्यालयासाठी जागा प्राप्त करून घेण्यासाठी राज्याच्या मा. मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली समिती प्रकल्पांतर्गत एकूण १९ जिल्ह्यासाठी जागा प्राप्त करून घेण्याचे प्रस्तावित आहे. त्यामध्ये सध्यास्थितीत भाडेतत्वावर कार्यरत असलेली १६ जिल्हाची कार्यालये व अपुरी जागा असलेली ११ जिल्हा कार्यालये यांचा समावेश आहे. जिल्हा कार्यालयांकरिता जागाची सद्यस्थिती दर्शविणारा तक्ता सोबत जोडण्यात आला आहे. (परिशिष्ट-अ).

नागपूर, पुणे, अकोला, कोल्हापूर, औरंगाबाद या कार्यालयाची जागा पुरेशी आहे. मुंबई, अमरावती, कोल्हापूर, नागपूर, नाशिक व पुणे या कार्यालयाचे नुतनीकरणासाठी शासनाकडून निधी खर्च करण्यास मंजूरी मिळाल्याने नुतनीकरणाचे काम पूर्ण झालेले आहे. मुंबई कार्यालय हे मुख्यालय असल्याने येणाऱ्या अभ्यागतांना सदर कार्यालयातील विषयसूची नुसार विभागवार रचना समजावी व तो विभाग कोठे आहे याचा मार्गदर्शक तक्ता प्रवेशद्वारावर लावण्यात आला आहे. सर्व विभागांमध्ये जनतेच्या सोयीसाठी आसन व्यवस्थेनुसार पाट्या लावण्यात आल्या आहेत.

(९) रुग्णालय योजना :- नोंदणीकृत न्यासाद्वारे संचालित रुग्णालयांतर्फे निर्धन व दुर्बल घटकातील रुग्णांना अनुक्रमे मोफत व सवलतीच्या दराने वैद्यकीय उपचार.

मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० चे कलम ४१ क क अंतर्गत मा. उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी रिट याचिका (पीआयएल) क्रमांक ३१३२/०४ मध्ये निर्धन व दुर्बल घटकांतील रुग्णांना अनुक्रमे मोफत व सवलतीच्या दराने धर्मादाय रुग्णालय/वैद्यकीय केंद्र येथे वैद्यकीय उपचार मिळण्याकरीता मंजूर केलेली योजना दिनांक १ सप्टेंबर २००६ पासून अंमलात आली आहे. या योजनेनुसार खालीलप्रमाणे रुग्ण सवलतीस पात्र आहेत.

निर्धन रुग्ण :- ज्यांची वार्षिक उत्पन्नाची मर्यादा रुपये ५०,००० इतकी आहे, त्यांना धर्मादाय रुग्णालयात / वैद्यकीय केंद्रात पुर्णपणे मोफत उपचारांची सोय आहेत.

दुर्बल घटकातील रुग्ण :- ज्यांची वार्षिक उत्पन्नाची मर्यादा रुपये १,००,००० इतकी आहे, त्यांना धर्मादाय रुग्णालयात / वैद्यकीय केंद्रात सबलतीच्या दरात वैद्यकीय उपचार उपलब्ध आहेत.

परिशिष्ट ब मध्ये सदर योजनेच्या लाभार्थीची माहिती देण्यात आली आहे.

(१०) ई-गव्हर्नंस प्रकल्प :- धर्मादाय संघटनेचे मुख्यालय व त्याच्या अधिनस्त कार्यालयामध्ये ई गव्हर्नंस ॲप्लिकेशन ची अंमलबजावणी करणे करिता निविदा प्रक्रिये व्दारे न्यूनतम निविदाकर (L1) म्हणून प्राप्त झालेल्या M/S Mastek Ltd. म्हणून या संस्थेची System Integretor म्हणून निवड करण्यात आलेली आहे. धर्मादाय संघटनेच्या सर्व कार्यालयातील ई गव्हर्नंस ॲप्लिकेशनची अंमलबजावणी करण्याकरीता येणाऱ्या रु. ३,१२,२६,०५९/- (सेवा करासहित) (रुपये तीन कोटी बारा लाख सव्वीस हजार एकोणसाठ फक्त) इतक्या खर्चास सार्वजनिक न्यास प्रशासन निधितून भागविण्यात मान्यता मिळाली आहे. मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथील रित पिटीशन (IPL) क्र. ३१३२/२००४ मधील दि. १७-८-२००६ व दि. १५-४-२०१५ रोजीचे आदेशाप्रमाणे मुजूर योजनेनुसार हॉस्पिटल करिता मॉडेल बनविण्यात आलेले आहे. धर्मादाय संघटनेच्या सदर संकेत स्थळावरील हॉस्पिटल मॉडेलचे मा. मुख्यमंत्री महोदयांच्या हस्ते दि. २६-८-२०१५ रोजी उदघाटन करण्यात आले.

धर्मादाय संघटनेचे स्वतंत्र Softwar विकसित (e-governante project) करण्यातचे काम आता पूर्ण झाले आहे. आता मे मारटेक लिलि यांचेकडून सॉफ्टवेअर सिवमुरिटी ऑडिस्करिता पाठविण्यात आलेले आहे सदर सिवमुरिटी ऑडिटचे सर्टिफिकेट प्राप्त झाल्यानंतर महाराष्ट्र शासनाच्या स्टेट डेटा सेंटर येथे सर्व्हर वर डिफ्लाय केले जातील फेब्रुवारी, २०१६ च्या पहिल्या आठवड्यामध्ये गोलाईव्हे होणे अपेक्षित आहे.

शासन निर्णय क्रमांक :- LNJD/D१७०११/१० /२०१४Desk १७, दि. २१/८/२०१४ अन्वये धर्मादाय संघटनेचे मुख्यालय व त्याच्या अधिनस्त असलेल्या कार्यालयामधील अभिलेखांचे स्कॅनिंग व डिजीटायझेशन करण्याकरिता निविदा प्रक्रियेव्दारे न्यूनतम निविदाकार (L1) असलेल्या, M/s karve Data Management Service या संस्थेची निवड करण्यात आलेली आहे, त्याच्या कामाचा तपशिल परिशिष्ट क मध्ये देण्यात आलेला आहे.

११) नवीन ७७३ पदांना मंजूरी - महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम १९५० व नियम १९५१ तसेच संस्था नोंदणी कायदा १८६० अंतर्गत कामकाज करणेकरीता व प्रशासन प्रभावी व गतिमान करण्यासाठी शासनाने शासन निर्णय क्रमांक - सीएचए-२०११/८२१/प्र.क्र.९३/का-१ दिनांक १४ मार्च २०१२ अन्वये ७७३ नवीन पदांची निर्माती केली असून त्यापैकी ४०४ पदांची भरती करण्यात आलेली आहे व उर्वरीत पदांची भरतीची प्रक्रिया सुरु आहे.

(१२) धर्मादाय संघटनेतील गट ब अराजपात्रत व गट क संवर्गातील अधिकांक/जनसंकर्प अधिकारी, लेखापाल/निरीक्षक/न्याय लिपिक, वरिष्ठ लिपिक/अभिलेखापाल, लिपिक टंकलेखक या संवर्गातील पदांचे सेवाप्रवेश नियम शासनाच्या दि. १७/११/२०१२ रोजीच्या अधिसूचनेनुसार तयार करण्यात आले आहेत. सदर अधिसूचनेनुसार वरील सर्व पदांवर पदोन्नती आणि नामनिर्देशनाने नियुक्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना विहित केलेली विभागीय परीक्षा उत्तीर्ण होणे आवश्यक असल्याने सामायिक परीक्षेची नियमावली शासनाने मान्य करून त्याबाबतची धिसूचना क्रमांक सीएचए-२०१४/६३९/प्र.क्र.११५/कार्य.१, दि. ०३/१२/२०१५ रोजी निर्गमित करण्यात आली असून त्यानुसार दि. २१/०२/२०१६ रोजी प्रथम सामायिक विभागीय परीक्षा आयोजित करण्यात आलेली आहे.

(१३) कायद्यातील तांत्रिक बाबींच्या माहिती अभावी विश्वस्तांवर कोणतेही तांत्रिक गुन्हे दाखल होऊ नयेत या कारणास्तव तसेच महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० कायद्यातील महत्वाच्या बाबी विश्वस्तांना

अवगत करून देणे याकरिता सन २०१५ मध्ये विश्वस्त संस्था तंटामुक्त व्हावा म्हणून सोलापूर, औरंगाबाद अहमदनगर, सातारा तसेच बारामती येथे कार्यशाळा आयोजित करण्यात आल्या होत्या, यामध्ये मा. मर्धादाय आयुक्तांनी विश्वस्तांना मार्गदर्शन केले बारामती येथील कार्यशाळेमध्ये मा. शरद पवार साहेब उपस्थित होते. आणि औरंगाबाद येथील कार्यशाळेत मा. न्यायमूर्ती के. यु. चांदीवाल होते.

(१४) सहधर्मादाय आयुक्त कार्यालय, औरंगाबाद येथील कार्यालयीन इमारतीच्या उदघाटन प्रसंगी मा. मुख्यमंत्री महोदय, मा. मुख्य न्यायमूर्ती आणि मा. विधानसभा अध्यक्ष यांच्याशी झालेल्या चर्चेनुसार तसेच मा. मुख्य सचिव कार्यालयातून प्राप्त झालेल्या आदेशानुसार मा. धर्मादाय आयुक्तांनी महाराष्ट्र सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० च्या कलम २२ या कलमांतर्गत (३) (A) व (३) (AA) या पोटकलमांचा अंतर्भाव करण्याचे तसेच वरील अधिनियमातील कलम ३६ A मध्ये काही दुरुस्ती करण्याचे प्रस्तावित केले आहे.

(१५) दिनांक १२/१२/२०१५ रोजी राष्ट्रीय महालोक अदालत आयोजित करण्यात आली होती त्यामध्ये ठेवण्यात आलेल्या एकुण ११६७ प्रकरणपैकी २३० प्रकरणे निकाली काढण्यात आली.

(१६) धर्मादाय कार्यालयात प्राप्त होणाऱ्या अवादातील बदल अर्जाचा त्वरित निपटारा व्हावा म्हणून विशेष उपक्रम (Special drive) घेण्यात आला. त्यामध्ये राज्यात एकुण २५००० अर्ज निकाली काढण्यात आले.

(१७) पंढरपूर मंदिरे अधिनियम, १९७३, च्या तरतुदीनुसार पंढरपूर येथील श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिराचा कारभार दि.२६.२.१९८५ पासून श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिरे समिती, पंढरपूरकडे शासनामार्फत सोपविण्यात आलेला आहे. तथापि, मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दि. १५-१-२०१४ रोजी अंतिम निर्णय दिल्यामुळे मंदिरातील बडवे, उत्पात व इतर यांचे अधिकार नष्ट झालेले आहेत आणि पंढरपूर मंदिरे अधिनियमानुसार श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिरे समितीकडे या मंदिराचे संपूर्ण व्यवस्थापन आलेले आहे त्यानुसार मंदिरे समितीमार्फत वारकऱ्यांसाठी विविध प्रकारच्या सोयी-सुविधा खालीलप्रमाणे पुरविण्यात येत आहेत.

श्री संत ज्ञानेश्वर दर्शनमंडप :- भाविकांच्या दर्शनाची सोय सुलभ पध्दतीने व्हावी व भाविकांना दर्शन घेताना कमीतकमी वेळेत व शिस्तबद्ध पध्दतीने दर्शन व्हावे या हेतूने पाच मजली श्री संत ज्ञानेश्वर दर्शनमंडप १९८७ साली भाविकांसाठी तयार केला. त्यासाठी अंदाजे रु. २ कोटी ६५ लाख खर्च झाले. त्यामध्ये मंदिराच्या सोयीसाठी फोटो स्टॉल, चप्पल स्टॉल स्टॅंड, मोबाइल लॉकर्स सुविधा, स्कॅनर मशिन इत्यादी बाबी उपलब्ध करण्यात आलेल्या आहेत. यात्रा कालावधीत आषाढी, कार्तिकी, माघ चैत्र दर्शनासाठी रांग मंदिरा पासु ७ ते ८ किलो मिटर लांब जाते. त्यासाठी मंदिरापासून ते गोपाळपूर रस्त्या पर्यंत भाविकांचे ऊन, वारा, पाऊस, इत्यादी पासून संरक्षण व्हावे म्हणून बारकेटींग व दर्शनबारीसाठी पत्राशेड उभारले जातात. दर्शनरांगेमध्ये व दर्शन मंडपात भाविकांसाठी पिण्याच्या पाण्याची सोय, स्वच्छतागृहे तसेच त्याठिकाणची साफसफाई वेळोवेळी केली जाते. तसेच बारी येणाऱ्या स्त्री भाविकांचे लहान पर्स स्कॅनर मशिनद्वारे तपासणी केली जाते.

बुंदी लाडूप्रसाद :- मंदिर समितीच्या वतीने दि. २२-३-१९८५ पासून गुढी पाडव्याचे मुहुर्तावर मार्फत बुंदीचा लाडू प्रसाद म्हणून अल्पदरात भाविकांना वितरण करणेचे काम चालू केले. मंदिराच्या परिसरामध्ये दोन ठिकाणी लाडू प्रसाद विक्री केंद्र चालू आहेत. भाविकांच्या मागणीनुसार प्रति लाडू पॅकेट (२ नग) पंधरा रुपये या दराने मंदिर समितीचे वतीने पुरवठा केला जातो. तसेच यात्रा कालावधीत आषाढी, कार्तिकी, माघ, चैत्र इ. यात्रा कालावधीमध्ये लाडूप्रसाद विक्रीचे जादा स्टॉल उभारले जातात. तसेच प्रति लाडू पॅकेट (२ नग) रु. १०/- देणगी मुल्य आकारून एकादशी दिवशी राजगिरा लाडूप्रसाद भाविकांना उपलब्ध करून देण्यात येतो.

गोशाळा :- मंदिर समितीचे वतीने गोशाळा सन १९९० पासून सुरू करण्यात आली असून त्यामध्ये लहान मोठी गाई, वासरे, खोंडे इत्यादी मिळून १३२ जनावरे आहेत दुभत्या गाईची संख्या सर्वसाधारण २० असून सद्य परिस्थितीतला ७५ लिटर दुध प्राप्त होते. त्या दुधाचा वापर श्री विठ्ठल व रुक्मिणी यांचे नित्योपचारात अभिषेक व महानैवेद्य व उर्वरीत दुध अन्नछत्र येथे वापरण्यात येते गोशाळेतील जनावरांना सकस आहार मंदिर समिती मार्फत योग्य रितीने पुरवला जातो. तसेच गोशाळेसाठी भाविकांकडून पशुखाद्या योजने साठी देणगी स्विकारली जाते. तसेच भाविकांकडून मोफत चारा प्राप्त झालेस तो ही स्विकारला जातो. गोशाळेतील जनावरांची स्वच्छता व आरोग्य विषयक बाबी कडे तसेच लसीकरण इत्यादी बाबतची दक्षता कटाक्ष रितीने घेतली जाते व वेळोवेळी जनावरांची पशुवैद्यकीय अधिकारी यांचे मार्फत तपासणी केली जाते व वार्षिक निविदा काढून जनावरांसाठी वार्षिक कडबा खरेदी केला जातो.

अन्नछत्र :- मंदिर समितीचे वतीने भाविकांसाठी दिनांक २०/३/१९९६ अन्नछत्र सुरू करण्यात आले असून सदरचे अन्नछत्र पूर्ण वर्ष भर भाविकांसाठी उपलब्ध असून दररोज सर्व साधारण पणे १००० ते ११०० भाविक विनामुल्य सदर प्रसादाचा लाभ घेतात भाविकांना पोट भर प्रसादाचा लाभ दिला जातो. अन्नछत्रासाठी अंदाजे २२ लाख रुपये वार्षिक खर्च होतात. तेथे स्वच्छता, भाविकांच्या पिण्याच्या पाण्याची सोय व स्वच्छता गृहाची व्यवस्था निटनेटकेपणे ठेवली जाते. भाविकांकडून अन्नदानासाठी अन्नछत्र कायमठेव योजना मंदिर समिती मार्फत राबविली जाते त्याचा प्रचंड प्रतिसाद भाविकांकडून मंदिर समितीस मिळत आहे तसेच धान्य रुपाने अन्नछत्रासाठी देणगी स्विकारली जाते.त्यासाठी ही भाविकांकडून चांगली प्रतिसाद मिळत आहे.

श्री संत तुकाराम भवन :- मंदिरातील परंपरेनुसार धार्मिक कार्यक्रम पार पाठण्याचे हेतूने मंदिरा लागत श्री जगद्गुरु संत तुकाराम महाराज भवन या नावाने इमारत समितीचे वतीने बांधण्यात आली असून त्याचे उद्घाटन दि. ७-७-२००६ रोजी करण्यात आले. त्या ठिकाणी सामाजिक, धार्मिक, आध्यात्मिक भजन, किर्तन, प्रवचन इत्यादी कार्यक्रम करण्यात येतात तसेच संत साहित्याचा आभ्यास भाविकांना व्हावा या हेतूने त्याठिकाणी संत साहित्य ग्रंथालय व वाचनालय सुरू करण्यात आलेले आहे. तसेच आषाढी, कार्तिकी, माघ, चैत्र इ. यात्रा कालावधीमध्ये मंदिराच्या सेवेसाठी येणारे स्वयंसेवक, कमांडो, तसेच पोलिस नियंत्रण कक्ष इत्यादी लोकांची सर्व साधारण ५०० ते ६०० लोकांची निवासाची सोय केली जाते.

भक्तनिवास :- १) मंदिर समितीचे वतीने भाविकांचे सोयीसाठी महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ (एमटीडीसी) यांचे कडील वार्षिक रक्कम रु.८ लाख या भाडे तत्वावर सदरची इमारत समितीचे वतीने चालविण्यास सन १९९५ पासून घेतली असून तेथे भाविकांना अल्प दराने निवासाची सोय करण्यात येते. भाविकांना स्नान करणेकामी सौर उर्जेद्वारे गरम पाण्याची सोय करण्यात आलेली आहे. निवासाची सोय करून देण्यात येते. तसेच भाविकांना स्वच्छता व पिण्याच्या पाण्याची सोय उत्तम रितीने करण्यात आलेली आहे. भाविकांना स्नान करणेकामी सौर उर्जेद्वारे गरम पाण्याची सोय करण्यात आलेली आहे.

सर्व नं. ५९ मध्ये वेदांत फौंडेशन यांचे वतीने बांधकाम करून ३० खोल्यांचे अद्यावत स्वरूपाचे भक्तनिवास सन २०११ पासून भाविकांसाठी मंदिर समितीचे वतीने उपलब्ध झालेले असून तेथे भाविकांना अल्प दरात निवासाची सोय करून देण्यात येते तसेच भाविकांना स्वच्छता व पिण्याच्या पाण्याची सोय उत्तम रितीने करण्यात आलेली आहे. भाविकांना स्नान करणेकामी सौर उर्जेद्वारे गरम पाण्याची सोय करण्यात आलेली आहे.

सर्व नं. ५९ मध्ये व्हिडिओकॉन पा. लि. (शेठ नंदलाजी धूत) यांचे वतीने ३४ खोल्यांचे अद्यावत स्वरूपाचे भक्तनिवास सन २०१२ पासून भाविकांसाठी मंदिर समितीचे वतीने उपलब्ध झालेले असून तेथे भाविकांना अल्प दरात निवासाची सोय करून देण्यात येते तसेच भाविकांना स्वच्छता व पिण्याच्या

पाण्याची सोय उत्तम रितीने करण्यात आलेली आहे. भाविकांना स्नान करणेकामी सौर उर्जेद्वारे गरम पाण्याची सोय करण्यात आलेली आहे. तसेच भाविकांसाठी उपहार गृहाची सोय करण्यात आलेली आहे.

समितीच्या वतीने सर्व्हे नं. ५९ मध्ये नवीन अद्यावत ३०० खोल्यांचे भक्तनिवास बांधकाम सुरू करण्यात आले आहे. सदरचे बांधकाम अंतिम टप्प्यावर आहे.

चप्पल स्टॅंड :- भाविकांसाठी चप्पल स्टॅंडची मोफत सोय श्री. संत ज्ञानेश्वर दर्शनमंडपात करण्यात आलेली आहे.

पिण्याच्या पाण्याची सोय :- मंदिर समितीचे वतीने मंदिर व मंदिराच्या परिसरात भाविकांसाठी पिण्याच्या पाण्याची सोय केली जात होती. तथापी भाविकांना शुध्द व थंड पाणी चांगल्या रितीने मिळावे या हेतूने समितीचे वतीने उत्तरद्वार, नामदेव पायरी, संत तुकाराम भवन या तीनही ठिकाणी वॉटर प्युअरी फायर प्लॅन्ट बसवून शुध्द पाण्याची सोय बाराही महिने केलेली आहे. त्याचा भाविक उत्तम रितीने लाभ घेत असून भाविकांतून समाधान व्यक्त होत आहे.

सी. सी. टी. व्ही :- मंदिर समितीचे वतीने मंदिरातील अंतर्गत सुरक्षा व हालचाली तसेच मंदिरा बाहेरील परिसरातील सुरक्षा व हालचाली च्या दृष्टीने समितीचे वतीने कायम स्वरूपी ६४ कॅमेऱ्याची सोय व यात्रा कालावधी मध्ये जादा ३० कॅमेऱ्याची सोय करण्यात येत, त्याचे सर्व नियंत्रण समितीचे कार्यालयात कंट्रोल रूम द्वारे केले जाते. त्याचा सर्व साधारण पणे २३ दिवस डाटा पाहण्यासाठी उपलब्ध होतो.

वॉकी टॉकी :- मंदिर समितीचे वतीने व सुरक्षेच्या दृष्टीने सर्व सुरक्षा कर्मचारी यांना २० वॉकी टॉकी देण्यात आलेल्या आहेत त्यासाठी दोन बेस स्टेशन बसविण्यात आलेले आहेत. भाविकांना यात्रा कालावधी व इतर वेळी दर्शन सुलभ व्हावे व दर्शन रांगेची व्यवस्था निट नेटकेपणे रहावी यासाठी वॉकी टॉकीचा उपयोग चांगल्या पध्दतीने होते.

ऑनलाईन दर्शन व्यवस्था :- मंदिर समितीचे वतीने भाविकांच्या सोयीसाठी व सुलभ दर्शन होणेच्या दृष्टीने भाविकांचा बहुमुल्य वेळ दर्शन रांगेत तासनंतास उभा राहून वेळ जात होता. याची दखल घेवून ऑनलाईन दर्शन व्यवस्था श्री विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समितीचे वतीने www.vitthalrukminimandir.org ही वेबसाईट सन २०१३ पासून सुरू करण्यात आले असून यात्रा कालावधीत व इतर सर्व दिवशी भाविक ऑनलाईन दर्शन बुकींग करून दर्शनाचा लाभ घेतात. त्यासाठी मंदिर समितीचे वतीने स्वतंत्र दर्शन रांगेची व्यवस्था केलेली आहे.

ऑनलाईन डोनेशन व्यवस्था :- मंदिर समितीचे वतीने जे भाविक पंढरपूर येथे यंयू शकत नाहीत व त्यांची मंदिर समिती देणगी देण्याची इच्छा आहे. व मंदिरातील विविध योजनांमध्ये देणगी देण्यास इच्छुक आहेत. अशा भाविकांना ऑनलाईन डोनेशन व्यवस्था www.vitthalrukminimandir.org ह्या वेबसाईटवर सुरू करण्यात आलेली आहे.

देणगी :- मंदिर समितीचे वतीने भाविकांकडून येणाऱ्या सोन, चांदी, रोख रक्कम, भेट वस्तु स्वरूपात ऐणाऱ्या देणगी बाबत समितीचे वतीने भाविकांना त्याची रितसर पावती देण्यात येते व त्या भाविकांचा मानसन्मान केला जातो. तसेच सोने व चांदी याची नोंद रजिस्टरला घेण्यात येते व ते सुरक्षित पणे खजिन्यात ठेवण्यात येते त्याच प्रमाणे रोख स्वरूपात आलेली देणगी रक्कमेची भाविकांना रितसर पावती देवून त्या रकमेचा भरणा बँकेत केला जातो.

हुंडीपेटी (देणगी पेटी) :- मंदिर समितीच्या वतीने मंदिरामध्ये श्री विठ्ठल रुक्मिणी गाभारा व इतर परिवार देवतांच्या ठिकाणी ठेवण्यात आलेल्या दान पेट्याची मोजदाद ही विधी व न्याय खाते यांचे सूचनेप्रमाणे

प्रति आठवड्याला मोजणी करण्यात येवून सदरची रक्कम त्याच दिवशी बँकेत भरली जाते. तसेच श्री विठ्ठल व रुक्मिणी गाभाऱ्यातील (पायावरील) दान येणाऱ्या देणगी पेट्याची मोजदाद दररोज करून ती बँकेत भरण्यात येते.

मंदिरातील नित्यांपचार :- मा. सर्वोच्च न्यायालय दिल्ली यांचे कडील दिनांक १५-१-२०१४ चे निकालाप्रमाणे मंदिराचा संपूर्ण ताबा मंदिर समितीने घेतलेला असून त्याची अंमलबजावणी दिनांक १७-१-२०१४ चे मध्यरात्री पासून करण्यात आलेली असून मंदिरामध्ये बडवे / उत्पात यांचा व सेवाधारी

यांचा कोणताही हक्क अधिकार राहिलेला नाही. त्या दिवसापासून देवाचे गाभाऱ्यामध्ये अथवा यजमानकृत्य करणेस त्यांना मज्जाव करण्यात आलेला असून त्याप्रमाणे बडवे / उत्पात यांचा व सेवाधारी यांचा अडथळा ही राहिलेला नाही. मंदिर समिती अधिनियम १९७३ चे नियमाप्रमाणे व त्यातील तरतुदी प्रमाणे श्री विठ्ठल रुक्मिणी यांचे नित्योपचार व पारंपारिक सण व उत्सव पूर्व परंपरेनुसार त्याच तोलामोलाने व रित रिवाजानुसार साजरे केले जातात व ते करणेचे कार्यवाही मंदिर समिती कटाक्षाने दक्षता घेत आहे. पंढरपूर वासियांना प्रातःकाळी ५.३० ते ६.०० वाजता दर्शन व्यवस्था (चार वाऱ्यांचे वेळी दशमी, एकादशी व द्वादशी हे दिवस व शुध्द एकादशी, गोकुळ अष्टमी, शिवरात्री हे दिवस सोडून)

मंदिर सुरक्षा :-

१) अंतर्गत सुरक्षा व्यवस्था :- मंदिर समितीचे वतीने अंतर्गत सुरक्षेसाठी माजी सैनिक यांची नेमणूक करण्यात आलेली आहे व स्त्री सुरक्षा कर्मचारी म्हणून होमगार्ड यांची नेमणूक करण्यात आलेली आहे.

२) बाह्य सुरक्षा व्यवस्था :- मंदिर सुरक्षेसाठी श्री. विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर सुरक्षा पोलीस निरीक्षक १ उपपोलीस निरीक्षक २ व पोलीस सुरक्षा कर्मचारी २८ असे एकूण ३१ कर्मचारी मंदिर सुरक्षेसाठी आहेत.

दुष्काळ ग्रस्तांना मदत :- मंदिर समितीचे वतीने महाराष्ट्रामध्ये सन २०१३ साली पडलेल्या भिषण दुष्काळ परिस्थिती मध्ये दुष्काळ ग्रस्तांना मदत व्हावी या हेतूने विधी व न्याय विभाग यांचे मान्यतेनुसार मंदिर समितीचे वतीने एक कोटी रुपयाची निधी व सन २०१५ साली एक कोटी रुपयांची निधी असे २ कोटी मा. मुख्यमंत्री सहाय्यता निधी योजनेला देण्यात आला आहे.

शौचालय व वृक्षारोपण निधी :- मा. जिल्हाधिकारी, सोलापूर यांनी मुंबई उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार शौचालय व वृक्षारोपणासाठी निधी देणबाबत पत्र दिले होते त्याप्रमाणे दि. २९/०६/२०१४ रोजी मा. जिल्हाधिकारी, सोलापूर मा. श्री. आण्णासाहेब डांगे अध्यक्ष श्री. विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती पंढरपूर मा. सदस्य श्री. वसंत पाटील, श्री. विठ्ठल रुक्मिणी मंदिर समिती पंढरपूर व कार्यकारी अधिकारी यांची बैठक झाली त्याप्रमाणे शौचालयासाठी रक्कम रु. ५०,०००००/- व वृक्षारोपणासाठी रु. १०,०००००/- समितीने द्यावेत असे ठरले व त्याप्रमाणे ५० लाख शौचालयासाठी व २.५० लाख वृक्षारोपणासाठी देण्यात आलेले आहेत. तसेच मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार पंढरपूरातील मठामध्ये शौचालय मंदिर समिती मार्फत बांधून देण्याचे काम सुरु आहे. त्यासाठी दि. ०१/०४/२०१५ ते ३१/०५/२०१७ अखेर आतापर्यंत रक्कम रु. १,५६,६५,७५३/- खर्च करून १०७६ शौचालयाचे बांधकाम पूर्ण झालेले आहे.

स्कायवॉक :- दर्शनरांगेतील भाविकांचे ऊन व पावसांपासून संरक्षण करणेकामी दर्शनमंडप पूर्वेत ते कासार घाट (२४० मी.) पर्यंत स्कायवॉक करण्यात आलेला आहे. तसेच कासार घाट ते पत्राशेड पर्यंत स्कायवॉक लवकरच ई निविदा प्रक्रिया राबवून पूर्ण करण्यात येत आहे.

उड्डाणपूल व्यवस्था :- यात्रेनिमित्त दर्शनरांग व्यवस्थेसाठी बॅरेकेटींग कामे करण्यात येतात. दर्शन रांगेच्या मार्गावर तात्पुरते उड्डाणपूल बसविणे आलेले आहेत.

वैद्यकिय सुविधा :- दर्शनमंडप येथे बीव्हीजी यांचेमार्फत आजारी भाविकांसाठी मोफत सुविधा उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. तसेच मंदिर परिसरामध्ये १ अद्यावत रुग्णवाहिका मंदिर समितीकडून ठेवण्यात आली आहे.

आपत्कालीन व्यवस्था :- मंदिर, मंदिर परिसर, दर्शनमंडप, संत तुकाराम भवन व भक्तनिवासे येथे आपत्कालीन व्यवस्थेसाठी अद्यावत सिझफायर यंत्रणा कार्यान्वीत करण्यात आलेली आहे.

वायरलेस यंत्रणा :- मंदिर परिसर व दर्शनरांगेमध्ये तात्काळ संपर्कासाठी २५ वायरलेस सेटचा वापर करण्यात येत आहे. सदरची यंत्रणा तपासणी व वेळोवेळी दुरुस्तीकामी माहितगार तंत्रज्ञाची पूर्णवेळ नेमणूक करण्यात आलेली आहे. तसेच मंदिर समिती मार्फत वायरलेस यंत्रणा यात्रा कालावधीत जिल्हा प्रशासनाला उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

एल. सी.डी. स्किन :- श्री. विठ्ठल रुक्मिणीचे भाविकांना लाईव्ह दर्शन देण्यासाठी दर्शनमंडपात भाविकांना एल.सी.डी. स्किन बसविण्यात आलेल्या आहेत.

मेटल डिटेक्टर व बॅग स्कॅनर मशिन :-

सुरक्षेच्या दृष्टीने दर्शनरांगेतील भाविकांची दर्शनमंडप व नामदेव पायरी येथे मेटल डिटेक्टरद्वारे तपासणी करून सोडण्यात येतात. तसेच त्यांचेकडील बॅग, पर्स, मोबाईल इ. वस्तु बॅग स्कॅनर मशिनद्वारे तपासणी करण्यात येते.

विमा पॉलीसी :-

श्री. विठ्ठल रुक्मिणीच्या दर्शनासाठी आलेल्या भाविकांसाठी मंकीरी समितीच्या वतीने खालीलप्रमाणे विमा उतरविण्यात आलेला आहे. त्यासाठी मंदीर समितीच्या वतीने रु. ३,५१,०००/- इतका प्रिमीयम खर्च केलेला आहे. आज अखेर ४ भाविकांना सदर पॉलीसी लाभ झालेला आहे.

१. अपघाताने मृत्यु झाल्यास (२५ भाविक X रु. २,००,०००/-)

— रु. ५०,००,०००/-

२. अपघाताने दोन अवयव निकामी झाल्यास (२५ भाविक X रु. १,००,०००/-)

— रु. २५,००,०००/-

३. अपघाताने एक अवयव निकामी झाल्यास (२५ भाविक X रु. ५०,०००/-)

— रु. १२,५०,०००/-

४. अपघाताने दवाखाना खर्च (२५ भाविक X रु. २५,०००/-)

— रु. ६,२५,०००/-

देणगीदार भाविकांना आशिर्वादाचा एसएमएस देणेबाबत :-

श्री. विठ्ठल रुक्मिणी मंदीरे समितीस देणगी देणाऱ्या भाविकांच्या देणगी झाल्यास व आशिर्वादाचा एसएमएस देण्याची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे.

श्रीच्या लाईव्ह दर्शनाबाबत :-

यात्रेनिमित्त येणाऱ्या भाविकांची गर्दी मोठ्या प्रमाणावर असते. गर्दी होवून दर्शन रांग ही दर्शन मंडपाचे बाहेर पत्राशेड ते गोपाळपूर -राझणी येथे जाण्याची शक्यता असल्याने पत्राशेड येथे मोठे एलईडी स्किन बसवून भाविकांना श्रीचे लाईव्ह देण्यात येते. तसेच टाटा स्काय यांना थेट प्रक्षेपणाचे हक्क दिले असल्याने, भाविकांना घरबसल्या टाटा स्काय डिश टिव्हीवर श्रीचे थेट लाईव्ह दर्शन मिळणार आहे.

चौकशी कक्ष :- श्री विठ्ठल रुक्मिणीच्या दर्शनाला येणाऱ्या भाविकांना मंदिराचे माहिती, देणगी व्यवस्था, दर्शन व्यवस्था, पुजा भक्तनिवास व इतर अनुषंगीक माहिती देण्यासाठी दर्शनमंडप येथे चौकशी कक्ष उभारण्यात आला आहे. त्यामध्ये मराठी, इंग्रजी, कन्नड व तेलगु भाषा अवगत असलेले कर्मचारी नियुक्त करण्यात आलेली आहे.

‘Devotees Counting Machine’ श्री विठ्ठल रुक्मिणीच्या दर्शनासाठी दररोज हजारो भाविक येतात. सदरच्या भाविकांनी पदपस्पर्शदर्शन व मुखदर्शन घेतलेल्या भाविकांची संख्या निश्चित करणे आवश्यक असते. तसेच दर्शनमंडप व दर्शनातिलील भाविकांची संख्या निश्चित झाल्यास पूढील योग्य ते नियोजन करण्यास मदत होणार असल्याने ‘Devotees Counting Machine’ खरेदी करून पदस्पर्शदर्शन रागेत विठ्ठल गाभारा व दर्शनमंडप पूर्वगेट येथे बसविण्यात आलेल्या आहेत.

जनहित याचीका क्र. ०८/२०१२ मध्ये मुंबई उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार मंदिर समिती मार्फत पंढरपूरातील मठांमध्ये १००० शौचालये बांधण्याचे प्रस्तावित केलेले होते. त्याप्रमाणे उपलब्ध झालेल्या यादीप्रमाणे पंढरपूर शहर व परिसरातील ३१५ मठांचा सर्वे करण्यात आला आहे. त्यापैकी १६०

मठांमध्ये १३५७ शौचालये बांधण्यास मंजुरी देण्यात आलेली होती. आतापर्यंत सदर शौचालयाचे कामासाठी एकुण रक्कम रु. १,५८,६८,३३८/- खर्च झालेला आहे. सदर शौचालये बांधकामाची तपशिल खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	तपशिल	एकूण	
		मठ	शौचालये
१.	शौचालये बांधकाम पूर्ण झालेले	१३२	१०७६
२.	शौचालये बांधकाम सुरू असलेले	११	१२१
३.	शौचालये बांधकाम सुरू होणेवर एकूण	१७	१३५७
		१६०	१३५७

तसेच समितीचा सन २०१५ - १६ व सन २०१६-१७ या आर्थिक वर्षांचा जमाखर्च खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	सन	उत्पन्न (रु.)	खर्च (रु.)	शिल्लक (रु.)	शेरा
१.	२०१५-१६	२७६९६८०४३	१२१०३४६००	१५५९३३४४३	Not audited
२.	२०१६-१७	२७१४१८३४९	१२९३२८९४९	१४२०८९४००	Not audited

परिशिष्ट - अ

धर्मादाय संघटनेच्या प्रादेशिक कार्यालयांच्या जागा उपलब्धतेबाबतची सद्यस्थिती

जागेच्या मालकीबाबत				
अं.क्र.	स्वतःची	भाड्याची	प्रशासकीय	स्वतःची/भाड्याची
१	मुख्यालय	जळगाव	सिंधुदुर्ग	सांगली
२	बृहन्मुंबई विभाग, मुंबई	नंदुरबार	जालना	सातारा
३	ठाणे	लातूर	गडचिरोली	
४	रायगड	बीड	बुलडाणा	
५	पुणे	नांदेड		
६	अहमदनगर	परभणी		
७	सोलापूर	हिंगाळी		
८	कोल्हापूर	यवतमाळ		
९	रत्नागिरी	वाशिम		
१०	धुळे	भंडारा		
११	नाशिक	वर्धा		
१२	उस्मानाबाद	गोंदीया		
१३	औरंगाबाद	पालघर (प्रस्तावित)		
१४	अमरावती			
१५	अकोला			
१६	नागपूर			
१७	चंद्रपुर			

एकुण ३५ कार्यालयाची स्थिती वरीलप्रमाणे असून मुख्यालय व मुंबई कार्यालय हे एकत्रित आयुक्त भवनाच्या इमारतीत आहे. तसेच मुंबई उपनगर जिल्ह्याचे कामकाज मुंबई कार्यालयातून केले जाते.

स्वतःची इमारत असलेले जिल्हे	: १७
भाड्याची इमारत असलेले जिल्हे	: १३
प्रशासकीय इमारतीत असलेले जिल्हे	: ०४
स्वतःची भाड्याची इमारत असलेले जिल्हे	: ०२

परिशिष्ट - ब

अ.क्र.	जिल्हा	रुग्णालयांची संख्या	जाने. २०१५ ते डिसें. २०१५ एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या	जाने. २०१६ ते डिसें. २०१६ एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या	जाने. २०१७ ते जून. २०१७ एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या	जुलै २०१७ ते डिसें. २०१७ एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या	जाने. २०१७ ते डिसें २०१७ एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या	एकूण लाभार्थी रुग्ण संख्या
१.	मुंबई	७६	१८४९१	२१६९३	१९५५२	१५४३८	३४९९०	७५१७४
२.	ठाणे	२०	९५९०	१८६०३	१०७५३	७९४४	१८६९७	४६८९०
३.	रायगड	९	६७८८	११२७५	५०३०	५०४१	१००७१	२८१३४
४.	नाशिक	२०	३७८०	८००४	५२६५	२५०२	७७६७	११५५१
५.	धुळे	९	९९९	२७९०	१३२१	३०९	१६३०	५४१९
६.	नंदुरबार	२	९८३	८५९	७१८	६११	१३२९	३१७१
७.	जळगांव	८	३१०	६४१	३२५	३३३	६५८	१६०९
८.	नागपुर	२६	८१७५	१५०४२	१२०४	५१३५	६३३९	२९५५६
९.	चंद्रपूर	३	६२९	५६३	११४	१२८	२४२	१४३४
१०.	भंडारा	२	१८९	३५६	५५	४२	९७	६४२
११.	गोंदिया	३	१८६२	६५४७	३८८६	६५०१	१०३८७	१८७९६
१२.	वर्धा	४	३१७९१	३२५५३०	२५२७४	२११६८	४६४४२	४०३७६३
१३.	गडचिरोली	३	१९१८	३१२०	१५७५	६३३	२२०८	७२४६
१४.	अमरावती	१२	२२८१	५१५७	२२७२	१७७५	४०४७	११४८५
१५.	अकोला	९	३१८२	८३७७	४३७९	३९८९	८३६८	१९९२७
१६.	वाशिम	६	२७७७३	८२१६४	२९४५०	२३९९९	५३४४९	१६३३८६
१७.	यवतमाळ	४	२२६५	१८६०	१०४५	८७६	१९२१	६०४६
१८.	बुलढाणा	३	१४९६	५२९	९८	१०३	२०१	२२२६
१९.	औरंगाबाद	१८	५३५९	१०९६२	५५९१	५९६९	११५६०	२७८८१
२०.	परभणी	५	३९१७	२९८५	२००५	१५५२	३५५७	१०४५९
२१.	हिंगोली	०	०	०	०	०	०	०
२२.	नांदेड	३	२२	१४१	६२	६४	१२६	२८९
२३.	जालना	२	२८४१	५७५४	१५१५	६५४	२१६९	१०७६४
२४.	लातूर	८	११२९	१०००	९८९	३६५	१३५४	३४८३
२५.	बीड	३	६१८	१२७४	६००	१०९	७०९	२६०१
२६.	सोलापूर	१८	४०२४	२४६७	२१२४	१३५८	३४८२	९९७३
२७.	उस्मानाबाद	१	४७९	६९८	२०५	१६२	३६७	१५४४
२८.	कोल्हापूर	२०	३५३	९६०	४५४	५१८	९७२	२२८५
२९.	रत्नागिरी	६	३३३	१३१५	१९२४	९९२	२९१६	४५६४
३०.	सिंधुदुर्ग	५	६७९	११११	१०३९	१०६४	२१०३	३८९३
३१.	सांगली	२६	७६५७	२९५५	८१९७	१२९१	९४८८	२०१००
३२.	पुणे	५७	२३२७९	४२५७२	३८१६३	२७९९३	६६१५६	१३२००७
३३.	अहमदनगर	२५	३२१९२	७९७४६	६५२९	५३०९	११८३८	१२३७७६
३४.	सातारा	१६	१९४२	३६७०	१५०१	१२०६	२७०७	८३१९
एकूण		४३२	२०७३२६	६७०७७२०	१८३२१४	१४५१३३	३२८३४७	११९८३९३

न्यास नोंदणी माहिती

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा District	वर्षाच्या आरंभी नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षात नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षाच्या अखेरीस नोंद झालेले Registered at the beginning of the year		
		2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	GB.R.	94845	99459	106705	4614	7246	3956	99459	106705	110661
2.	Thane	41941	44061	46050	2120	1989	3778	44061	46050	49828
3.	Raigad	13586	14084	14518	498	434	1413	14084	14518	15931
4.	Nashik	18000	18896	19803	896	907	973	18896	19803	20776
5.	Jalgaon	18976	20625	21769	1649	1144	522	20625	21769	22291
6.	Dhule	10792	11451	11930	479	479	328	11271	11930	12258
7.	Nandurbar	5289	5583	5938	294	355	314	5583	5938	6252
8.	Pune	53611	56785	59163	3174	2378	2098	56785	59163	61261
9.	Ahmadnagar	20953	21618	22265	665	647	740	21618	22265	23005
10.	Satara	19398	19841	20003	443	162	503	19841	20003	20506
11.	Kolhapur	38595	41929	43261	3334	1332	694	41929	43261	43955
12.	Sangli	21115	21672	22403	521	731	558	21636	22403	22961
13.	Ratnagiri	7016	7268	7396	252	128	221	7268	7396	7617
14.	Sindhudurga	5522	5937	6222	415	285	128	5937	6222	6350
15.	Aurangabad	26350	28914	29846	1380	932	545	27730	29846	30391
16.	Jalna	13387	13818	14389	431	571	345	13818	14389	14734
17.	Parbhani	20599	20605	20622	6	17	342	20605	20622	20964
18.	Nanded	23065	23933	24538	500	605	388	23065	24538	24926
19.	Hingoli	6158	6436	6767	278	331	237	6125	6767	7004
20.	Amravati	17956	19818	20673	911	855	612	17740	20673	21285
21.	Akola	21529	22147	22762	618	615	361	21529	22762	23123
22.	Buldhana	6553	17230	17621	341	391	178	17614	17621	17799
23.	Yavatmal	18867	19626	20447	759	821	587	18867	20447	21034
24.	Washim	9677	10559	10996	882	437	383	9677	10996	11379
25.	Nagpur	36990	38271	39207	1281	936	1216	36990	39207	40423
26.	Wardha	8988	9204	9501	216	297	255	8772	9501	9756
27.	Bhandara	8297	9129	9486	265	357	200	8297	9486	9686
28.	Chandrapur	13653	14146	14491	-493	345	205	13563	14491	14696
29.	Gadchiroli	6713	7045	7213	199	168	113	6558	7213	7326
30.	Gondia	7799	8319	8605	520	286	214	7799	8605	8819
31.	Latur	22075	23613	24237	1538	624	452	22075	24237	24689
32.	Solapur	26003	32111	32926	738	815	600	26003	32926	33526
33.	Osmanabad	15618	15934	16245	316	311	220	15625	16245	16465
34.	Beed	6984	25948	26374	825	426	377	6984	26374	26751
	Total	696900	756015	784372	31851	28357	24056	718429	784372	808428

न्यास नोंदणी माहिती

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा District	वर्षाच्या आरंभी नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षात नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षाच्या अखेरीस नोंद झालेले Registered at the beginning of the year		
		2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	GBR.	65884	68590	71049	2706	2459	3050	68590	71049	74099
2.	Thane	33133	35230	36712	2097	1482	2318	35230	36712	39030
3.	Raigad	11363	12008	12508	645	500	592	12008	12508	13100
4.	Nashik	16198	17213	18066	1015	853	1489	17213	18066	19555
5.	Jalgaon	17886	18983	19739	1097	756	656	18983	19739	20395
6.	Dhule	14570	14981	15392	411	411	294	14981	15392	15686
7.	Nandurbar	1292	1580	1806	288	226	211	1580	1806	2017
8.	Pune	47629	49415	51573	1786	2158	1860	49415	51573	53433
9.	Ahmadnagar	18922	19915	20682	993	767	642	19915	20682	21324
10.	Satara	15841	16164	16418	323	254	714	16164	16418	17132
11.	Kolhapur	33836	34855	35962	1019	1107	657	34855	35962	36619
12.	Sangli	16396	16944	17459	548	515	544	16944	17459	18003
13.	Ratnagiri	5418	5617	5793	199	176	105	5617	5793	5898
14.	Sindhudurg	4241	5837	5952	97	115	92	338	5952	6044
15.	Aurangabad	23190	25810	26620	1620	810	799	24810	26620	27419
16.	Jalna	11225	11805	12341	580	536	325	11805	12341	12666
17.	Parbhani	16173	16639	17052	466	413	328	16639	17052	17380
18.	Nanded	20308	20183	20243	715	60	579	21023	20243	20822
19.	Hingoli	2734	2997	3330	263	333	279	2997	3330	3609
20.	Amravati	16836	18471	19320	611	849	604	17447	19320	19924
21.	Akola	20036	20579	21226	543	647	300	20579	21226	21526
22.	Buldhana	15927	17133	17510	1206	377	170	17133	17510	17680
23.	Yavatmal	17544	18437	19098	893	661	566	18437	19098	19664
24.	Washim	4280	4934	5575	654	641	305	4934	5575	5880
25.	Nagpur	36273	37337	38162	1064	825	923	37337	38162	39085
26.	Wardha	8367	8574	8753	207	179	244	8574	8753	8997
27.	Bhandara	8060	8267	8997	207	330	170	8267	8597	8767
28.	Chandrapur	13664	14005	14310	341	305	218	14005	14310	14528
29.	Gadchiroli	6781	6914	7077	133	163	91	6914	7077	7168
30.	Gondia	8693	8462	8767	370	305	226	9063	8767	8993
31.	Latur	24583	25574	26153	991	579	519	25574	26153	26672
32.	Solapur	5265	6901	7706	936	805	578	6201	7706	8284
33.	Osmanabad	12198	12510	12804	312	294	236	12510	12804	13040
34.	Beed	8497	24991	25805	756	814	347	9253	25805	26152
	Total	583243	627855	649560	26092	21735	21031	609335	649560	670591

कार्यालय	2016					
	सार्वजनिक न्यास			संस्था		
	आरंभी नोंद 2017	वर्षात नोंद 2017	वर्षाचे अखेरीस 2017	आरंभी नोंद 2017	वर्षात नोंद 2017	वर्षाचे अखेरीस 2017
1. GB.R.	106705	3956	110661	71049	3050	74099
2. Thane	46050	3778	49828	36712	2318	39030
3. Raigad	14518	1413	15931	12508	592	13100
4. Nashik	19803	973	20776	18066	1489	19555
5. Jalgaon	21769	522	22291	19739	656	20395
6. Dhule	11930	328	12258	15392	294	15686
7. Nandurbar	5938	314	6252	1806	211	2017
8. Pune	59163	2098	61261	51573	1860	53433
9. Ahmadnagar	22265	740	23005	20682	642	21324
10. Satara	20003	503	20506	16418	714	17132
11. Kolhapur	43261	694	43955	35962	657	36619
12. Sangli	22403	558	22961	17459	544	18003
13. Ratnagiri	7396	221	7617	5793	105	5898
14. Sindhudurg	6222	128	6350	5952	92	6044
15. Aurangabad	29846	545	30391	26620	799	27419
16. Jalna	14389	345	14734	12341	325	12666
17. Parbhani	20622	342	20964	17052	328	17380
18. Nanded	24538	388	24926	20243	579	20822
19. Hingoli	6767	237	7004	3330	279	3609
20. Amravati	20673	612	21285	19320	604	19924
21. Akola	22762	361	23123	21226	300	21526
22. Buldhana	17621	178	17799	17510	170	17680
23. Yavatmal	20447	587	21034	19098	566	19664
24. Washim	10996	383	11379	5575	305	5880
25. Nagpur	39207	1216	40423	38162	923	39085
26. Wardha	9501	255	97556	8753	244	8997
27. Bhandara	9486	200	9686	8597	170	8767
28. Chandrapur	14491	205	14696	14310	218	14528
29. Gadchiroli	7213	113	7326	7077	91	7168
30. Gondia	8605	214	8819	8767	226	8993
31. Latur	24237	452	24689	26153	519	26672
32. Solapur	32926	600	33526	7706	578	8284
33. Osmanabad	16245	220	16465	12804	236	13040
34. Beed	26374	377	26751	25805	347	26152
Total	784372	24056	808428	649560	21031	670591

1	2	3	4	5
800 (III) Regional Officers of Charity Commissioner (20700461)				
०१	वेतन	452183	515151	576389 ...
०२	अतिकालीक भत्ता	55	106	109 ...
०३	टेलीफोन चार्जस	3942	4500	4600 ...
०४	कंत्राटी सेवा	27	100	200 ...
०५	प्रवास खर्च	2845	6341	6975 ...
०६	कार्यालयीन खर्च	9549	10369	12000 ...
०७	भाडे, पट्टी व कर	7113	4500	8500 ...
०८	संगणकावरील खर्च	409	530	600 ...
०९	सुट्टीच्या दिवसाची भरपाई	0	0	0 ...
१०	मजूरी	71	110	115 ...
११	पेट्रोल, तेल व वंगण	0	1	1 ...
१२	लहान बांधकामे	0	1	1 ...
	इतर खर्च	3	10	1 ...
	एकूण ८०० (३)	476197	541719	609491 ...
	एकूण (ब)			Total 800 (III)
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने				
	मागणी क्रमांक जे-२			(C) Source of finance
				Demand No. J-2
				2070 Other
				Administrative Services.
				675398 ...
				597852
				605960
				523692
				541494
				609491 ...

तक्ता - १
TABLE-I

(रु. हजारत)
(Rs. in thousands)

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

	प्रत्यक्ष रकमा २०१६-२०१७ Actuals 2016-2017	अर्थसंकल्पीय अंदाज २०१७-२०१८ Budget Estimates 2017-2018	सुधारलेले अंदाज २०१६-२०१७ Revised Estimates 2017-2018	अर्थसंकल्प २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019
1	2	3	4	5
(अ) कार्याचे वर्गीकरण				
सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	3043	5900	5000	4900
एकूण (अ)	3043	5900	5000	4900
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण				
६०-इतर सामाजिक सुरक्षा व कल्याण कार्यक्रम				
१०४-डेव संलग्न विमा योजना				
००(०१)-डेव संलग्न विमा योजनेनुसार प्रदाने (२२३५०६९४) भारित	180	400	500	900
५०-इतर खर्च
एकूण	180	900	500	500
००(०२)-डेव संलग्न विमा योजनेनुसार प्रदाने (२२३५०६२३)सतमत				
५०-इतर खर्च	2863	5000	4500	4000
एकूण
एकूण (ब)
२२३५ - सामाजिक सुरक्षा व कल्याण				
एकूण (क)	3043	5900	5000	4900

TABLE-II

तक्ता-२

खालील तक्ते धर्मादाय आयुक्त व त्यांच्या अधिपत्याखालील न्यायिक कामे, न्यायिकवत कामे, दावे (दिवाणी), सांविधिक व प्रशासकीय कामे दर्शवितात.

प्रकरणांचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the Year			वर्षात आलेली प्रकरणे Cases instituted during the year.		
	2015 2	2016 3	2017 4	2015 5	2016 6	2017 7
कार्यालय : धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई						
न्यायिक कामे ...	3648	2016	1106	419	836	724
न्यायिकवत कामे ...	769	1073	1252	826	740	1772
दावे (दिवाणी) ...	567	606	704	115	120	135
सांविधिक ...	5212	1037	1554	1220	2026	1650
प्रशासकीय ...	510	691	1343	3185	3340	5236
एकूण ...	10706	5423	5959	5765	7062	9517
कार्यालय : १. धर्मादाय सह आयुक्त, पुणे -						
न्यायिक कामे ...	13447	10369	163103	10095	5861	25420
न्यायिकवत कामे ...	0	29185	0	0	8213	0
दावे (दिवाणी) ...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक ...	0	757	0	0	194	0
प्रशासकीय ...	0	0	0	0	7170	0
एकूण ...	13447	40311	163103	10095	21438	25420
कार्यालय : २. धर्मादाय सह आयुक्त, नागपूर						
न्यायिक कामे ...	2205	1408	1681	2857	2310	4290
न्यायिकवत कामे ...	16915	17272	25959	14297	15106	15161
दावे (दिवाणी) ...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक ...	25095	18532	27328	14597	15384	15361
प्रशासकीय ...	1593	2216	2441	8756	7069	10704
एकूण ...	45808	39428	57409	40507	40569	45916
कार्यालय : ३. धर्मादाय, सह आयुक्त, औरंगाबाद						
न्यायिक कामे ...	4622	2032	1794	4713	6535	14427
न्यायिकवत कामे ...	1784	1085	1915	1265	1842	2415
दावे (दिवाणी) ...	0	8	88	8	90	18
सांविधिक ...	623	161	141	1703	3833	5102
प्रशासकीय ...	43	234	149	2904	3118	153
एकूण ...	7072	3520	4360	10593	15418	22115
कार्यालय : ४. धर्मादाय, सह आयुक्त, लातूर						
न्यायिक कामे ...	1515	1414	1704	2366	3399	9093
न्यायिकवत कामे ...	261	276	204	213	55	280
दावे (दिवाणी) ...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक ...	310	335	318	2385	2029	2830
प्रशासकीय ...	104	134	195	44	56	230
एकूण ...	2190	2159	2421	5008	5539	12433

२-चालू
II--Contd.

The following table indicates the details Judicial, Quasi Judicial Litigation (Civil), Statutory and Administrative work of Charity Commissioner and offices under their control.

एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			Nature of Cases	
2015 8	2016 9	2017 10	2015 11	2016 12	2017 13	2015 14	2016 15	2017 16	17	
Office : Charity Commissioner, (M.S.) Mumbai.										
4067	2852	1830	2051	832	821	2016	1990	1009	...	Judicial Work
1595	1813	3024	522	561	1772	1073	1252	1252	...	Quasi Judicial
682	726	839	41	22	61	641	704	778	...	Litigation
6432	3036	3204	1220	1509	1483	5212	1554	1721	...	Statutory work
3695	4031	6579	3004	2688	4810	691	1343	1769	...	Administrative
16471	12485	15476	6838	5612	8947	9633	6843	6529	...	Total
Office : (1) Joint Charity Commissioner, Pune.-										
26542	16230	188523	11721	5689	18913	14821	10541	169610	...	Judicial Work
0	37398	0	0	7278	0	0	30120	0	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation
0	951	0	0	92	0	0	859	0	...	Statutory work
0	7170	0	0	6261	0	0	909	0	...	Administrative
26542	61749	188523	11721	19320	18913	14821	42429	169610	...	Total
Office : (2) Joint Charity Commissioner, Nagpur.										
5062	3718	5971	3654	2179	3745	1408	1539	2226	...	Judicial Work
31212	31378	41120	13940	5797	5476	17272	26581	35644	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation
39692	33916	42689	14129	5987	5749	19560	25095	36940	...	Statutory work
10349	9985	13145	8133	7599	10454	2216	2386	2691	...	Administrative
86315	78997	102925	39856	21562	25424	40456	55601	77501	...	Total
Office : (3) Joint Charity Commissioner, Aurangabad.										
9335	8567	16221	2713	7221	10956	6622	1346	5265	...	Judicial Work
3049	2927	4330	1964	1017	1124	1085	1910	3206	...	Quasi Judicial
8	98	106	2	10	18	6	88	88	...	Litigation
2326	3994	5516	2165	3754	5159	161	240	357	...	Statutory work
2947	3352	302	2713	3208	152	234	144	150	...	Administrative
17665	18938	26475	9557	15210	17409	8108	3728	9066	...	Total
Office : (4) Joint Charity Commissioner, Latur.										
3881	4813	10797	2467	3274	5936	1414	1539	4861	...	Judicial Work
474	331	484	198	148	310	276	183	174	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation
2695	2364	3148	2360	2018	2730	335	346	418	...	Statutory work
148	190	425	14	38	220	134	152	205	...	Administrative
7198	7698	14854	5039	5478	9196	2159	2220	5658	...	Total

	1	2	3	4	5	6	7
कार्यालय : ५. धर्मादाय सह आयुक्त, कोल्हापूर.-							
न्यायिक कामे	...	14719	577	4479	5919	4380	4380
न्यायिकवत कामे	...	7103	10718	10730	13322	14234	14234
दावे (दिवाणी)	...	11	31	34	22	7	7
सांविधिक	...	846	508	601	2499	2499	3721
प्रशासकीय	...	1341	4	0	31	31	1243
एकूण	...	24020	17138	15844	21793	21793	23585
कार्यालय : ६. धर्मादाय सह आयुक्त, अमरावती -							
न्यायिक कामे	...	960	835	774	1769	1203	6965
न्यायिकवत कामे	...	2653	5451	5191	4131	2283	2502
दावे (दिवाणी)	...	127	146	168	30	27	94
सांविधिक	...	184	184	406	1	168	373
प्रशासकीय	...	295	246	264	106	135	4316
एकूण	..	4219	6862	6803	6037	3816	14250
कार्यालय : ७. धर्मादाय सह आयुक्त, नाशिक							
न्यायिक कामे	...	7848	7981	8172	1291	3236	7304
न्यायिकवत कामे	...	661	696	746	61	96	128
दावे (दिवाणी)	...	102	152	174	75	25	24
सांविधिक	..	642	1124	176	3110	2834	4381
प्रशासकीय	...	0	48	32	3077	2107	2208
एकूण	...	9253	10001	9300	7614	8298	14045
कार्यालय : ९. बृहन्मुंबई कार्यालय, मुंबई -							
न्यायिक कामे	...	32827	23088	20532	33479	15956	28351
न्यायिकवत कामे	...	22554	23000	24769	800	1871	501
दावे (दिवाणी)	...	162	172	182	25	39	125
सांविधिक	...	3267	2909	786	1778	12989	14464
प्रशासकीय	...	6700	6200	28164	22544	17704	37310
एकूण	...	65510	55369	74433	58626	48559	80751
कार्यालय : २. ठाणे विभाग, ठाणे.-							
न्यायिक कामे	...	6415	5826	6295	8923	11658	10312
न्यायिकवत कामे	...	3791	3903	3753	3116	1766	1058
दावे (दिवाणी)	...	84	93	33	27	16	30
सांविधिक	...	0	0	518	0	2370	3728
प्रशासकीय	...	5193	5664	5903	2167	4155	2118
एकूण	...	15486	15486	16502	14233	19965	17246
कार्यालय : ३. जळगाव विभाग, जळगाव.-							
न्यायिक कामे	...	2752	2673	3955	2965	1767	2965
न्यायिकवत कामे	...	22871	25380	25884	8885	8803	7118
दावे (दिवाणी)	...	373	1182	221	163	5228	11910
सांविधिक	...	1442	330	357	4168	110	216
प्रशासकीय	...	645	253	97	1162	1988	571
एकूण	...	28083	29818	30514	17343	17896	22780

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (5) Joint Charity Commissioner, Kolhapur.-										
20638	10257	11526	7252	5342	8384	13386	4915	3142	...	Judicial Work
20425	24952	26848	9219	13959	8117	11206	10993	18731	...	Quasi Judicial
33	38	42	2	10	2	31	28	40	...	Litigation (Civil)
3345	4229	5010	2837	3604	4525	508	625	485	...	Statutory work
45813	1247	882	498	1247	715	874	0	167	...	Administrative
45813	40723	44308	19808	24162	21743	26005	16561	22565	...	Total
Office : (6) Joint Charity Commissioner, Amravati.-										
2729	2038	7739	1894	1375	6965	835	663	774	...	Judicial Work
6784	7734	7693	1333	2516	2502	5451	5218	5191	...	Quasi Judicial
157	173	262	11	7	94	146	166	168	...	Litigation (Civil)
185	352	773	1	22	373	184	330	406	...	Statutory work
401	381	4580	155	135	4316	246	246	264	...	Administrative
10256	10678	21047	3394	4055	14250	6862	6623	6803	...	Total
Office : (7) Joint Charity Commissioner, Nasik.-										
9139	11257	14576	1158	2883	6992	7981	8374	8514	...	Judicial Work
722	792	874	26	40	101	696	752	773	...	Quasi Judicial
177	177	198	25	3	3	152	174	195	...	Litigation (Civil)
3772	3958	5557	2648	2717	4286	1124	1241	271	...	Statutory work
3077	2155	2240	3029	2093	2198	48	62	42	...	Administrative
16887	18339	23445	6886	7736	13550	10001	10603	9795	...	Total
Office : (1) Greater Mumbai Office, Mumbai.-										
66306	39044	48883	43218	18512	33200	23088	20532	15683	...	Judicial Work
23354	24871	25270	354	102	121	23000	24769	25149	...	Quasi Judicial
187	211	307	5	29	43	182	182	264	...	Litigation (Civil)
5039	15898	15250	2136	15182	12161	2909	786	3089	...	Statutory work
29244	23904	65474	23044	14678	7837	6200	9226	--	...	Administrative
124136	103928	155184	68757	48433	53362	55379	55495	44185	...	Total
Office : (2) Thane Region, Thane.-										
15338	17484	166060	9512	11189	11516	5826	6295	5091	...	Judicial Work
6907	5669	4811	3004	1916	1723	3903	1753	3088	...	Quasi Judicial
14	109	63	21	76	8	93	33	55	...	Litigation (Civil)
0	2370	4246	0	1852	2935	0	518	1318	...	Statutory work
7360	9819	8021	1696	3916	4007	5664	5903	4014	...	Administrative
29719	35451	33748	14233	18949	20189	15486	16502	13559	...	Total
Office : (3) Jalgaon Region, Jalgaon.-										
5717	4440	6920	3095	2177	5924	2541	2752	996	...	Judicial Work
31756	34183	30002	3673	8299	3456	25383	25884	29546	...	Quasi Judicial
536	6410	12131	206	6198	5774	330	212	6357	...	Litigation (Civil)
5610	440	573	4428	83	266	1182	357	307	...	Statutory work
1807	2241	668	1554	2144	656	53	668	12	...	Administrative
45426	47714	53294	12956	18901	16076	29489	29873	37218	...	Total

1	2	3	4	5	6	7	
कार्यालय : ४. चंद्रपूर विभाग, चंद्रपूर.-							
न्यायिक कामे	...	514	431	358	1926	2074	4085
न्यायिकवत कामे	...	756	390	779	3465	3003	12463
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	378	369	376	72	38	192
प्रशासकीय	...	218	228	455	2893	3206	3637
एकूण	...	1866	1418	1968	8356	8321	20377
कार्यालय : ५. अकोला विभाग, अकोला. -							
न्यायिक कामे	...	1337	759	839	3940	2670	10679
न्यायिकवत कामे	...	675	201	237	105	227	240
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	103	246	311	2693	2009	311
प्रशासकीय	...	338	103	95	590	475	95
एकूण	...	1116	550	643	3388	2711	646
कार्यालय : ६. रत्नागिरी विभाग, रत्नागिरी.-							
न्यायिक कामे	...	1621	1562	1926	1281	1186	1831
न्यायिकवत कामे	...	2442	284	268	3454	16	55
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	-0	0
सांविधिक	...	481	630	463	328	754	556
प्रशासकीय	...	1193	1291	1024	1186	978	337
एकूण	...	5737	3767	3681	6249	2934	2779
कार्यालय : ७. सांगली विभाग, सांगली.-							
न्यायिक कामे	...	5329	4580	2957	1628	2828	3509
न्यायिकवत कामे	...	4817	5488	5619	4532	4268	9274
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	3536	3263	3561	2052	2191	2597
प्रशासकीय	...	1309	1639	1927	2630	3713	3324
एकूण	...	14991	14970	14064	10842	13000	18704
कार्यालय : ८. परभणी विभाग, परभणी.-							
न्यायिक कामे	...	1231	1860	2387	2026	817	2546
न्यायिकवत कामे	...	2201	146	103	1842	107	255
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	238	55	67	3115	1855	2430
प्रशासकीय	...	904	105	240	2341	340	351
एकूण	...	4574	2166	2797	9324	3119	5582

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (4) Chandrapur, Region, Chandrapur—										
2440	2505	4443	1000	2218	3430	1440	287	1013	...	Judicial Work
4221	3393	1342	3850	2637	10353	371	756	2889	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
450	407	568	19	29	191	431	378	377	...	Statutory work
3111	3434	4092	2883	3001	3886	228	433	206	...	Administrative
10222	9739	22345	7752	7885	17860	2470	1854	4485	...	Total
Office : (5) Akola Region, Akola—										
5297	3429	11518	4047	2561	3958	1250	868	7560	...	Judicial Work
780	428	377	222	259	219	558	169	158	...	Quasi Judicial
0	0	0	3700	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
2796	2255	622	2553	2015	2476	243	240	1854	...	Statutory work
928	578	190	816	463	295	112	247	105	...	Administrative
4504	3261	1189	3591	2737	2990	913	656	2117	...	Total
Office : (6) Ratnagiri Region, Ratnagiri—										
2902	2748	3727	1409	1062	1602	1493	1686	2155	...	Judicial Work
5896	300	323	1324	15	36	4572	285	287	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
809	1384	1019	367	1206	549	412	178	470	...	Statutory work
2379	2269	1361	1038	1248	451	1341	1021	910	...	Administrative
11986	6701	6460	4168	3531	2638	7818	3170	3822	...	Total
Office : (7) Sangli Region, Sangli—										
6957	7408	6466	2377	4388	5396	4580	3020	1070	...	Judicial Work
9349	9756	14893	3861	4149	7274	5488	5607	7619	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
5588	5454	6088	2325	1832	2832	3263	3622	3256	...	Statutory work
3939	5352	5251	2300	3430	3222	1639	1922	2029	...	Administrative
25833	27970	32698	10863	13799	18724	14970	14171	13974	...	Total
Office : (8) Parbhani Region, Parbhani—										
3257	2677	4933	2075	817	2456	1182	1860	2477	...	Judicial Work
4043	253	358	2029	98	209	2014	155	149	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
3353	1910	2497	3185	1883	2444	168	27	53	...	Statutory work
3245	445	591	2249	387	472	996	58	119	...	Administrative
13898	5285	8379	9538	3185	5581	4360	2100	2798	...	Total

1	2	3	4	5	6	7	
कार्यालय : ९. सोलापूर विभाग, सोलापूर—							
न्यायिक कामे	...	7657	5424	4511	3699	3641	4582
न्यायिकवत कामे	...	501	536	583	105	162	1.48
दावे (दिवाणी)	...	--	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	181	220	260	3863	3251	3860
प्रशासकीय	...	0	0	12	36	90	300
एकूण	...	8339	6180	5366	7703	7144	8890
कार्यालय : १०. सातारा विभाग, सातारा—							
न्यायिक कामे	...	4455	4128	3564	3802	3141	161
न्यायिकवत कामे	...	17119	12892	15563	6654	6672	14010
दावे (दिवाणी)	...	47	47	47	0	0	0
सांविधिक	...	0	0	140	2123	441	1991
प्रशासकीय	...	735	531	509	2335	2108	3504
एकूण	...	21515	17034	19926	11802	9382	33515
कार्यालय : ११. अहमदनगर विभाग, अहमदनगर—							
न्यायिक कामे	...	3067	3881	4168	6412	3599	6116
न्यायिकवत कामे	...	450	493	338	0	197	167
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	1135	0	0	1243	2068	1735
प्रशासकीय	...	1237	2337	2567	1427	1763	1888
एकूण	...	5889	6711	7073	9082	7627	9906
कार्यालय : १२. धुळे विभाग, धुळे—							
न्यायिक कामे	...	2163	3710	2500	4641	1700	6857
न्यायिकवत कामे	...	6381	6254	4869	2287	2623	6601
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	139	235	115	1951	2439	1714
प्रशासकीय	...	119	541	243	882	310	6261
एकूण	...	8802	10740	7727	9761	7072	21439
कार्यालय : १३. गडचिरोली विभाग, गडचिरोली.-							
न्यायिक कामे	...	183	53	45	197	245	5245
न्यायिकवत कामे	...	1987	211	19	740	296	933
दावे (दिवाणी)	...	45	27	17	2	8	14
सांविधिक	...	97	21	41	453	739	839
प्रशासकीय	...	46	15	12	32	153	104
एकूण	...	2358	327	134	1424	1441	7135

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (9) Solapur Region, Solapur—										
11356	9065	9093	3456	3941	5598	7657	5124	3495	...	Judicial Work
606	509	731	70	98	111	536	411	620	...	Quasi Judicial
--	0	0	--	0	0	--	0	0	...	Litigation (Civil)
4044	3471	4120	3824	3211	3954	220	260	166	...	Statutory work
36	90	312	36	78	296	0	0	16	...	Administrative
16042	13135	14256	7386	7328	9959	8413	5795	4297	...	Total
Office : (10) Satara Region, Satara—										
8257	7296	3725	4129	3153	58	4128	4116	3667	...	Judicial Work
23773	19564	29573	4314	4001	26119	19459	15563	3454	...	Quasi Judicial
47	47	47	0	0	0	47	47	47	...	Litigation (Civil)
2123	0	2131	0	0	1876	2123	0	0	...	Statutory work
3070	2639	4013	199	2130	3407	2871	509	606	...	Administrative
33317	25975	53441	7666	6189	42372	25651	19786	10814	...	Total
Office : (11) Ahmednagar Region, Ahmednagar—										
9479	7480	10284	4009	2889	6869	5470	4591	3415	...	Judicial Work
450	690	505	3428	168	338	2978	522	167	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
2378	2068	1735	0	1632	1437	2378	436	298	...	Statutory work
2664	4100	4455	2337	868	3357	51	3232	1098	...	Administrative
14971	14338	16979	9774	5557	12001	10877	8781	4978	...	Total
Office : (12) Dhule Region, Dhule—										
6804	5410	9357	3094	1716	7390	3710	3694	1967	...	Judicial Work
8668	8877	11470	2414	3761	1035	6254	5116	10435	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
2090	2674	1829	1855	2586	1659	235	88	170	...	Statutory work
1001	851	6504	460	671	734	541	180	5770	...	Administrative
18563	17812	29166	7823	8734	10818	10740	9078	18348	...	Total
Office : (1--3) Gadchiroli Region, Gadchiroli—										
380	298	5290	297	272	389	83	26	4901	...	Judicial Work
2727	507	952	889	493	926	1838	14	26	...	Quasi Judicial
47	35	31	20	20	11	27	15	20	...	Litigation (Civil)
550	760	910	529	711	862	21	49	48	...	Statutory work
78	168	116	63	142	116	15	26	0	...	Administrative
3782	1768	7299	1798	1638	2304	1984	130	4995	...	Total

1	2	3	4	5	6	7	
कार्यालय : १४. रायगड विभाग, रायगड—							
न्यायिक कामे	...	1776	1622	(877	1476	2067	2952
न्यायिकवत कामे	...	1215	1320	1677	2045	1748	1787
दावे (दिवाणी)	...	31	30	35	12	14	2
सांविधिक	...	11	11	11	0	0	10
प्रशासकीय	...	57	4	370	13339	9817	11682
एकूण	...	3090	2987	3970	16872	13646	16433
कार्यालय : १५. सिंधुदुर्ग विभाग, सिंधुदुर्ग—							
न्यायिक कामे	...	458	245	407	560	355	754
न्यायिकवत कामे	...	718	1287	1274	1683	304	42
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	854	752	752	781	732	748
प्रशासकीय	...	536	609	609	969	1035	1120
एकूण	...	2566	2893	3042	3993	2426	2664
कार्यालय : १६. जालना विभाग, जालना—							
न्यायिक कामे	...	112	14068	17719	1551	2343	5067
न्यायिकवत कामे	...	602 ¹	311	361	410	208	252
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	209	721	762	2199	1613	2658
प्रशासकीय	...	2	1	4	1975	7828	16209
एकूण	...	925	15101	18846	6135	11992,	^24186
कार्यालय : १७. नांदेड विभाग, नांदेड—							
न्यायिक कामे	...	5146	1474	45	3636	4328	185
न्यायिकवत कामे	...	4361	97	1127	105	114	10298
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	742	26	219	1067	2323	3636
प्रशासकीय	...	290	244	29	2787	1043	350
एकूण	...	10539	1841	1420	7595	7808	14469
कार्यालय : १८. बीड विभाग, बीड—							
न्यायिक कामे	...	2352	1511	956	1317	1404	9943
न्यायिकवत कामे	...	3313	3383	3421	92	63	9379
दावे (दिवाणी)	...	13	24	23	13	14	1
सांविधिक	...	135	52	115	3352	2716	3720
प्रशासकीय	...	148	10	10	50	210	655
एकूण	..	5961	4980	4525	4824	4407	23698

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (14) Raigad Region, Raigad.-										
3252	3689	4829	1620	1846	3990	1632	1843	839	...	Judicial Work
3260	3068	3464	1940	1421	1867	1320	1647	1597	...	Quasi Judicial
43	44	37	13	9	0	30	35	37	...	Litigation (Civil)
11	11	21	0	0	10	11	11	11	...	Statutory work
13396	9821	12052	13392	9501	11701	4	320	351	...	Administrative
i 19962	16633	20403	16965	12777	17568	2997	3856	2835	...	Total
Office : (15) Sindhudurg Region, Sindhudurg.-										
1018	600	1161	373	239	716	645	361	445	...	Judicial Work
2401	1591	1316	396	297	773	2005	1294	543	...	Quasi Judicial
--	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
2483	1484	1500	751	776	900	1732	708	600	...	Statutory work
1505	1644	1729	899	960	1000	606	684	729	...	Administrative
7407	5319	5706	2419	2272	3389	4988	3047	2317	...	Total
Office : (16) Jalna Region, Jalna.-										
1663	16411	22786	1419	3320	4087	244	13091	18699	...	Judicial Work
1052	519	613	539	168	124	473	351	489	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
2408	2334	3420	2145	1587	2384	263	747	1036	...	Statutory work
1977	7829	16213	1976	7829	13973	1	0	2240	...	Administrative
7100	27093	43032	6079	12904	20568	981	14189	22464	...	Total
Office : (17) Nanded Region, Nanded.-										
8782	5802	230	6707	4692	135	2075	1110	95	...	Judicial Work
4466	211	11425	4369	93	9497	97	118	1928	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
1809	2349	3855	1783	2220	3640	26	129	215	...	Statutory work
3077	1287	379	3033	1264	376	44	23	3	...	Administrative
18134	9649	15889	15892	8269	13648	2242	1380	2241	...	Total
Office : (18) Beed Region, Beed.-										
3639	2915	10899	2158	1984	8174	1511	931	2725	...	Judicial Work
3405	3446	12800	22	21	11789	3383	3425	1011	...	Quasi Judicial
26	38	24	2	15	8	24	23	16	...	Litigation (Civil)
3487	2768	3835	3300	2723	3734	187	45	101	...	Statutory work
198	220	665	40	205	650	158	15	15	...	Administrative
10755	9387	28223	5522	4948	24355	5263	4439	3868	...	Total

1	2	3	4	5	6	7	
कार्यालय : १९. उस्मानाबाद विभाग, उस्मानाबाद.-							
न्यायिक कामे	...	1328	1231	1318	673	695	3576
न्यायिकवत कामे	...	256	171	189	714	713	45
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	1857	312	297	1978	1228	2462
प्रशासकीय	...	1251	229	176	394	619	1029
एकूण	...	4692	1943	1980	3759	3255	7112
कार्यालय : २०. बुलढाणा विभाग, बुलढाणा. -							
न्यायिक कामे	...	1669	1485	1515	1568	1690	1867
न्यायिकवत कामे	...	9808	0	383	7436	0	183
दावे (दिवाणी)	...	310	0	0	85	0	0
सांविधिक	...	1256	0	0	4158	0	0
प्रशासकीय	...	0	0	0	0	0	0
एकूण	...	13043	1485	1898	13247	1690	2050
कार्यालय : २१. यवतमाळ विभाग, यवतमाळ.-							
न्यायिक कामे	...	1884	1320	1303	1312	1191	6067
न्यायिकवत कामे	...	11985	10401	11931	7887	10600	15149
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	191	175	195	63	103	50
प्रशासकीय	...	215	316	216	4813	3219	2932
एकूण	...	14275	12212	13645	14075	15113	24198
कार्यालय : २२. वर्धा विभाग, वर्धा.-							
न्यायिक कामे	...	458	609	515	550	524	7100
न्यायिकवत कामे	...	6184	7828	2455	2893	2375	4808
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	2465	2451	2654	1397	2157	1655
प्रशासकीय	...	96	96	63	166	166	193
एकूण	...	9203	10984	5687	5006	5222	13756
कार्यालय : २३. भंडारा विभाग, भंडारा.-							
न्यायिक कामे	...	316	257	353	702	1880	1563
न्यायिकवत कामे	...	38	61	66	29	48	16
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	168	90	79	1760	1211	1002
प्रशासकीय	...	85	112	40	390	350	335
एकूण	...	607	520	538	2881	3489	2916
कार्यालय : २४. गोंदिया विभाग, गोंदिया.-							
न्यायिक कामे	...	543	579	331	579	660	584
न्यायिकवत कामे	...	16	11	6266	36	8	6624
दावे (दिवाणी)	...	0	0	16	0	0	19
सांविधिक	...	190	356	80	716	808	1152
प्रशासकीय	...	251	356	60	1448	1400	183
एकूण	...	1000	1302	6753	2779	2876	8562

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (19) Osmanabad Div. Osmanabad.-										
2001	1926	4894	820	561	1991	1181	1365	2903	...	Judicial Work
970	884	234	710	697	31	260	187	203	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	1978	0	...	Litigation (Civil)
3835	1540	2759	1857	1300	2037	1978	240	722	...	Statutory work
1645	848	1205	917	693	1009	728	155	196	...	Administrative
8451	5198	9092	4304	3251	5068	4147	1947	4024	...	Total
Office : (20) Buldhana Div. Buldhana.-										
3237	3175	3382	1471	3175	2390	1766	0	992	...	Judicial Work
17244	0	566	3975	0	42	13269	0	524	...	Quasi Judicial
395	0	0	66	0	0	329	0	0	...	Litigation (Civil)
5414	0	0	5073	0	0	341	0	0	...	Statutory work
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Administrative
26290	3175	3948	10585	3175	2432	15705	0	1516	...	Total
Office : (21) Yavatmal Div. Yavatmal.-										
2696	2511	7370	1071	1209	2404	1325	1302	4966	...	Judicial Work
11872	21001	27080	5886	9070	24029	13986	11931	3051	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
254	278	245	79	83	146	175	195	99	...	Statutory work
5028	3535	3148	4712	3319	2872	316	216	276	...	Administrative
19850	27325	37843	11748	13681	29451	15802	13644	8392	...	Total
Office : (22) Wardha Div. Wardha.-										
1008	1133	7615	380	659	2824	628	474	4791	...	Judicial Work
9077	10203	7263	2132	2726	5498	6945	7477	1765	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
3862	4608	4209	1406	1982	1652	2456	2626	2657	...	Statutory work
262	262	256	196	196	246	66	66	10	...	Administrative
14209	16206	19343	4114	5563	10220	10095	10643	9223	...	Total
Office : (23) Bhandara Div. Bhandara.-										
863	2137	1916	761	1784	1661	102	353	255	...	Judicial Work
41	109	82	6	44	51	35	65	31	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
2018	1928	1081	1838	1204	1036	180	724	45	...	Statutory work
475	462	375	363	400	355	112	62	20	...	Administrative
3397	4636	3454	2968	3432	3103	429	1204	351	...	Total
Office : (24) Gondia, Div. Gondia.-										
1122	1239	915	309	917	725	813	322	190	...	Judicial Work
52	19	12890	22	9	4017	30	10	8873	...	Quasi Judicial
0	0	135	0	0	13	0	0	22	...	Litigation (Civil)
906	1164	12321	490	1081	1071	416	83	161	...	Statutory work
1699	1756	243	1222	1673	226	477	83	17	...	Administrative
3779	4178	15315	2043	3680	6052	1736	498	9263	...	Total

1	2	3	4	5	6	7	
कार्यालय : २५. नंदुरबार विभाग, नंदुरबार .-							
न्यायिक कामे	...	581	661	287	1091	1212	4025
न्यायिकवत कामे	...	10	34	24	11	22	14
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	1	3	0	68	3	0
प्रशासकीय	...	1009	1340	77	1292	802	1643
एकूण	...	1601	2038	388	2462	2039	5682
कार्यालय : २५. हिंगोली विभाग, हिंगोली. -							
न्यायिक कामे	...	655	415	450	102	1722	390
न्यायिकवत कामे	...	757	0	0	173	0	0
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	6	0	0	53	0	0
प्रशासकीय	...	735	0	0	469	0	0
एकूण	...	2153	415	450	797	1722	390
कार्यालय : २७. वाशिम विभाग, वाशिम.-							
न्यायिक कामे	...	895	1098	1029	1955	1316	4779
न्यायिकवत कामे	...	584	232	271	30	30	4282
दावे (दिवाणी)	...	0	0	0	0	0	0
सांविधिक	...	240	48	209	1564	1748	39
प्रशासकीय	...	1727	8	67	2	0	3009
एकूण	...	3446	1386	9576	3551	3094	12109

२-चालू
II--Contd.

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Office : (19) Nandurbar Div. Nandurbad-										
1672	1873	4312	1011	1586	2553	661	287	1759	...	Judicial Work
21	56	38	2	32	, 12	19	24	26	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
69	6	0	53	3	0	16	3	0	...	Statutory work
230!	2142	1720	288	786	1663	2013	1356	57	...	Administrative
4063	4077	6070	1354	2407	4228	2709	1670	1842	...	Total
Office : (20) Hingoli Div. Hingoli.-										
757	2137	840	377	1687	418	380	450	422	...	Judicial Work
930	0	0	377	0	0	553	0	0	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
59	0	0	56	0	0	3	0	0	...	Statutory work
1204	0	0	443	0	0	761	0	0	...	Administrative
2950	2137	840	1253	1687	418	1697	450	422	...	Total
Office : (21) Washim Div. Washim.-										
2850	2414	5808	2336	1385	3163	514	1029	2645	...	Judicial Work
614	262	12553	22	22	4756	592	240	7797	...	Quasi Judicial
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Litigation (Civil)
1804	1796	248	1755	0	28	49	1796	220	...	Statutory work
1729	8	3076	10	0	3040	1719	8	36	...	Administrative
6997	4480	21685	4123	1407	10987	2874	3073	10698	...	Total

तक्ता ३
TABLE-III

खालील तक्ता मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९५० व संस्था नोंदणी अधिनियम, १८६० खाली नोंद झालेल्या सार्वजनिक न्यासांची संख्या दर्शवितो. The following Table indicates the number of Trusts and Societies registered under the Mumbai Public Trusts Act, 1950, and the Societies Registration Act, 1860 during the respective years.

1	वर्षाच्या आरंभी नोंद झालेले Registered at the beginning of the year			वर्षात नोंद झालेले Registered during the year			वर्षाच्या अखेरीस नोंद झालेले Total at the end of the year					
	2015 2	2016 3	2017 4	2015 5	2016 6	2017 7	2015 8	2016 9	2017 10			
१. सार्वजनिक न्यास	..	684133	756015	784372	33825	28357	24056	718958	784372	808428	...	1. Public Trusts
२. संस्था	..	584786	627855	649560	26307	21705	21031	611093	654162	670591	...	2. Societies
एकूण	..	1268919	1383870	1433932	60132	50062	45087	1329051	1438534	1479019	...	Total

तक्ता - ४ (भाग-१)
TABLE-IV (Part-I)

खालील तक्ता सार्वजनिक न्यास प्रशासन निधीमध्ये जमा झालेले अंशदान व इतर जमा तसेच धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांनी केलेला खर्च व गुंतवणूक दर्शवितो.

Following table indicates the amount received towards contribution other receipts and Expenditure incurred and investments made by the Charity Commissioner, Maharashtra State, Mumbai out of Public Trusts Administration Fund.

(१) जमा

(I) Receipts

बाबी 1	2015-2016 2	2016-2017 3	2017-2018 4	Items
	Rs.	Rs.	Rs.	
१. आरंभीची शिल्लक ...	3798129	23794292.2	18046421	.. 1. Opening Balance
२. नोंदणी फी ...	824260	128380	131144	.. 2. Registration Fees
३. अंशदान ...	0	0	0	.. 3. Contribution
४. तपासणी फी ...	5164	2899	2304	.. 4. Inspection Fees
५. धर्मादाय आयुक्तांनी दाव्यामध्ये... केलेल्या खर्चाची वसुली व इतर	0	189425	310417	.. 5. Recovery of Charity Commissioner's Costs and
६. सार्वजनिक न्यास प्रशासन निधीच्या गुंतवणुकीवरील व्याज	155402470	120306800	99877458	.. Administration Fund Investments.
७. कोर्ट फी स्टॅम्पबद्दल अनुदान ...	0	0	0	.. 7. Grant-in Aid for Court Fee Stamps and other Receipts.
८. निर्देशिका विक्री ...	0	0	0	.. 8. Sales of Directory
९. संकीर्ण जमा ...	4948737	20596467	18508634	.. 9. Misc. Receipts
१०. मुदत ठेव ...	1612795000	1388680435	1225500000	.. 10.Fixed Deposit
११. आयकर परतावा ...	13060	0	1517510	.. 11.(A) Refund of Income Tax
१२. (अ) प्रोसेस फी ...	948202	1111788	1102586	.. 12.(A) Process Fees
(ब) इतर संकीर्ण ...	2241690	1713980	10429458	.. (B) Other Fees
१३. वरळी येथील इमारतीचे भाडे ...	0	0	0	.. 13.Compensation from Worli property
१४. न्यायालयीन फी ...	0	3356881	2009810	.. 14.Judicial Fee
दंड ...	0	0	1569022	.. 14.Certified Fee
१५. नक्कल फी ...	3696987	3356881	4260244	.. 14.Certified Fee
एकूण बेरीज ...	1784673701	1563238231	1386265012	.. Grand Total

तक्ता - ४ (भाग-२)
TABLE-IV (Part-II)

(२) खर्च

(II) Expenditure

बाबी 1	2015-2016 2	2016-2017 3	2017-2018 4	Items
	Rs.	Rs.	Rs.	
१. अधिनियमाच्या कलम ६ (ब) ... खाली धर्मादाय संघटनेवरील खर्च शासनास परत.	428027387	572638569	23541028	.. 1. Reimbursement of Cost on Charity Organisation under section 6 (B) of the Act.
२. निवृत्ती वेतन वर्गणी ...	11830260	11826624	13485117	.. 2. Pension Contribution
३. गणक यंत्राची खरेदी ...	1625	1670	5226	.. 3. Purchase of Calculator
४. आयकर ...	453998	2251467	633436	.. 4. Incom Tax
५. फर्निचरची खरेदी ...	2486687	20320	107720	.. 5. Purchase of Furniture
६. बँक कमिशन ...	1806	1342	7375	.. 6. Bank Commission etc.
७. अंतर्गत दूरध्वनी ...	24398	698305	655059	.. 7. Intercom Telephone
८. झेरॉक्स मशीनची खरेदी ...	0	252856	1159466	.. 8. Purchase of Xerox Machine
९. सार्वजनिक न्यास निर्देशिका छपाई	0	0	0	.. 9. Printing of Directory of Public Trusts.
			--	
१०. सरकारी वकील फी ...	6626	25385	9310	.. 10. Payment of Government Pleaders
११. (अ) स्थावर मिल्कतीवरील ... खर्च (कर, किरकोळ दुरुस्ती, सेवा शुल्क इत्यादी)	22491879	629720	489020	.. 11. (A) Expenditure on maintenance of immovable property, (Taxes & other Misc. Charges.)
(ब) कार्यकारी अभियंता (इमारत) यांना दिलेला बांधकामाचा खर्च	1199642	223792	102113991	.. (B) Payment to Ex-Engineer towards costs of construction of building.
(क) कार्यालयासाठी जागेची खरेदी	0	0	0	(C) Purchase of office premises
१२. इमारत दुरुस्ती व घसारा निधी...	0	4145254	42158	.. 12. Building repairs Fund and Depreciation Fund.
१३. विशेष विवरणपत्र छपाई ...	1000	172851	89419	.. 13. Printing of Special forms
१४. ग्रंथालय सेवा ...	0	0	0	.. 14. Library Account
१५. लेखा परीक्षा फी ...	6250	0	29245	.. 15. Audit Fee
१६. वाहन खरेदी ...	0	0	0	.. 16. Purchase of Vehicles
१७. वाहनावरील खर्च (दुरुस्ती, पेट्रोल वगैरे)	644442	669458	1482428	.. 17. Maintenance of Vehicles
१८. इतर संकीर्ण ...	1905553	627429	2113530	.. 18. Other Miscellaneous
१९. वीज व पाणी वापर ...	3952437	3931301	2630146	.. 19. Electricity and Water Consumption
२०. अंशदान परतावा ...	0	0	0	.. 20. Refund of Registration Fee
२१. टंक मुद्रण यंत्र ...	0	0	0	.. 21. Cyclostyle
२२. फॅक्स मशीन ...	132062	297307	92212	.. 22. Fax Machine
२३. जल शितक यंत्र ...	29911	49900	52150	.. 23. Water Cooler
२४. उदवाहन खर्च ...	0	10000	45000	.. 25. Lift
२५. स्टेशनरी ...	0	0	1423357	.. 26. Stationary
२६. वातानुकूल यंत्र दुरुस्ती ...	8320	8880	159680	.. 27. A. C. Expenses.
२७. संगणक ...	2337495	12512782	699871	.. 28. Computer.
२८. रिसोग्राफ ...	0	11900	0	.. 29. Resograph.
एकूण ...	475541778	611007112	151065971	.. Total

तक्ता -४ (भाग-३)
TABLE-IV (Part-III)

(दोन) गुंतवणूक

(II) Investments

अतिरिक्त रकमेची गुंतवणूक	2015-2016	2016-2017	2017-2018	Surplus Money Invested
1	2	3	4	5
१. रोखे ...	--	--	--	Public Securities
२. बँकेतील अल्प मुदतीच्या ठेवी रोख ...	2215795000 ---	1441420972 --	1273322951 --	Short Term Deposits Nationalised/Scheduled Banks
३. वर्ष अखेरीस रोख व बँकेतील शिल्लक.	2688590	55438044	20673144	Cash and Bank Balances at the end of the year.
एकूण ...	2218483590	1496859016	1293996095	Total

तक्ता -५
TABLE-V

खालील तक्ता धर्मादाय आयुक्त यांजकडून कोर्ट फी स्टॅम्पद्वारे वसूल झालेली रक्कम दाखवितो.

The following table indicates the amount realised by the Charity Organisation on account of Court Fee Stamps.

वर्ष Year	मुंबई सार्वजनिक विश्वस्तव्यवस्था अधिनियम, १९५० खाली न्यायालय फीमुळे जमा झालेली रक्कम Credit for the Court Fee Stamps received under the Mumbai Public Trust Act, 1950
1	2
2015-2016	8307735
2016-2017	7386151
2017-2018	8104548
	23798434

तक्ता -६
TABLE-VI

खालील तक्ता संस्था नोंदणी अधिनियम, १८६० खाली संस्थांकडून प्राप्त झालेल्या उत्पन्नाचा तपशील दर्शवितो.

The following table indicates the income received from the societies under the societies Registration Act, 1860.

बाब	2015-2016	2016-2017	2017-2018	Item
1	2	3	4	5
१. नोंदणी फी ...	824260	857315	727376	Registration Fees
२. इतर ...	0	221614	238602	Other Receipts
एकूण ...	824262	1078932	965982	Total

तक्ता -७
TABLE-VII

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	वेतनमान Scale of Pay	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम	
		2016-2017	2017-2018		
1	2	3	4	5	
9. CHARITY ORGANISATION					
Gazetted-					
Rs.					
Charity Commissioner	... 57700-1230-58930-1380-	...	1	1	९.-धर्मादाय संघटना
Judicial Officer pay	67210-1540-70290 (Judicial pay)				राजपत्रित-
Non Judicial Officer pay	37400-67000-Gr. Pay 8900				धर्मादाय आयुक्त
Joint Charity Commissioner	... 51550-1230-58930-1380-	...	10	10	धर्मादाय सहआयुक्त
Judicial Officer pay	63070- (Judicial pay)				
Non Judicial Officer pay	15600-39100-Gr. Pay 7600				
Deputy Charity Commissioner	... 39530-920-40450-1080-49090	...	17	17	धर्मादाय उप आयुक्त
Judicial Officer pay	1230-54010- (Judicial pay)				
Non Judicial Officer pay	15600-39100-Gr. Pay 6600				
Director of Accounts	... 15600-39100+6600	...	1	1	लेखा संचालक
Assistant Director of Accounts	... 15600-39100+6600	...	2	2	सहाय्यक लेखा संचालक
Assistant Charity Commissioner	... 27700-770-33090-920-40450	...	78	78	सहाय्यक धर्मादाय आयुक्त
Judicial Officer pay	1083-44770- (Judicial pay)				
Non Judicial Officer pay	9300-34800-Gr. Pay 4600				
Assistant Charity Commissioner (Hosp)...	27700-770-33090-40450	...	4	4	सहाय्यक धर्मादाय आयुक्त (रुग्णालय)
Judicial Officer pay	1083-44770- (Judicial pay)				
Non Judicial Officer pay	9300-34800-Gr. Pay 4600				
Secretary Devasthan Management Committee, Kolhapur.	.. 9300 – 34800+4400	...	1	1	सचिव, देवस्थान व्यवस्थापन समिती कोल्हापूर
	Total	...	114	114	एकूण
Non-Gazetted Class II-					
Personal Asst.	... 9300 – 34800 + 4600	...	2	2	स्विय सहाय्यक
Legal Assistant	... 9301 – 34800 + 4400	...	3	3	विधी सहाय्यक
Administrative Officer	... 9302 – 34800 + 4400	...	35	35	प्रशासकीय अधिकारी
Stenographer (Higher Grade)	... 9300 – 34800 + 4400	...	9	9	लघुलेखक (उच्च श्रेणी)
Assistant Account Officert	... 9300 – 34800 + 4400	...	5	5	सहाय्यक लेखा अधिकारी
Stenographer (Lower Grade)	... 9300 – 34800 + 4300	...	98	98	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Public Relations Officer	... 9300 – 34800 + 4300	...	9	9	जनसंपर्क अधिकारी
Superintendent	... 9300 – 34800 + 4300	...	90	90	अधीक्षक
Civil Engineer	... 9303 – 34800 + 4300	...	2	2	स्थापत्य अभियंता
System Administrator	... 9304 – 34800+ 4300	...	10	10	सिस्टीम अॅडमिनिस्ट्रेशन
	Total	...	263	263	एकूण

तक्ता -७
TABLE-VII

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation 1	वेतनमान Scale of Pay 2	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम 5
		2016-2017 3	2017-2018 4	
Charity Organisation				
Class III-				
Accountant	... 9300 – 34800+ 4200	... 140	140	लेखापाल
Inspector	... 9300 – 34800+ 4200	... 242	242	निरीक्षक
Bench Clerk	... 9300 – 34800+ 4200	... 7	7	शिरस्तेदार
Judicial Clerk	... 9301 – 34800 + 4200	... 28	28	न्यायलिपिक
Senior Clerk	... 5200 – 20800 + 2400	... 175	175	वरिष्ठ लिपिक
Record Keeper	... 5200 – 20800 + 2400	... 36	36	अभिलेखापाल
Clerk-cum-typist	... 5200 – 20800 + 1900	... 368	368	लिपिक नि टंकलेखक
Typist	... 5200 – 20800 + 1900	... 39	39	टंकलेखक
Steno Typist	... 5200 – 20800 + 2400	... 07	7	लघु टंकलेखक
Telephone Operator	... 5200 – 20800+ 2400	... 08	8	दूरध्वनिचालक
Driver	... 5200 – 20800+ 1900	... 06	26	वाहन चालक
	Total	... 1076	1076	एकूण
Class IV				
Process Server	... 5200 – 20800+1900	... 60	60	आदेशिकावाहक
Liftman	... 4400 – 7440+1600	... 1	1	उदवाहन चालक
Daftari	... 4400 – 7440+1600	... 59	59	दफ्तरी
Naik	... 4400 – 7440+1600	... 15	15	नाईक
Peon	... 4400 – 7440+1300	... 182	182	चपराशी
Watchman	... 4400 – 7440+1300	... 50	50	पहारेकरी
Sweeper	... 4400 – 7440+1300	... 38	38	सफाईगार
	Total	... 405	405	एकूण
	Grand Total	... 1858	1858	एकूण बेरीज

१२. धर्मादाय दाननिधी

(एक) प्रस्तावनात्मक :-

(अ) हैदराबाद दाननिधी विनियम व नियम, १३४९ फसली अन्वये दिलेल्या अधिकारानुसार विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद विभाग, हे मराठवाडा विभागातील धार्मिक व धर्मादाय न्यास जे शासनात निहित आहेत किंवा ज्यांची व्यवस्था शासनाकडे निहित केलेली आहे अशा न्यासाचे अभिरक्षक म्हणून काम करतात. उपरोक्त विनियम व नियमाखाली आयुक्त खालील बाबी संबंधी मान्यता देतात.

- (१) देवस्थान समितीची स्थापना करणे व समिती रद्द करणे.
- (२) धार्मिक व धर्मादाय संस्थांच्या इमारतींचे बांधकाम व दुरुस्तीच्या रुपये १०,००० पर्यंतच्या खर्चाचा अंदाज.
- (३) न्यास शिलकेतून रुपये ५,००० पर्यंत खर्च.
- (४) शासनाच्या देखरेखीखाली असलेल्या दाननिधीचा वार्षिक अर्थसंकल्प.
- (५) न्याय शिलकेतून रुपये २,५०० पर्यंत अनिवार्य खर्च.

(६) कमाल रुपये ३०० वेतनापर्यंत आस्थापनेवर नेमणूक करणे.

(७) लिलाव.

शासकीय नियंत्रणाखाली असलेल्या संस्थांच्या खर्चावर लक्ष ठेवणे आणि मागणी रक्कम गोळा करण्याच्या कामावर लक्ष ठेवणे हे यांचे मुख्य काम आहे. याशिवाय मुस्लिम संस्थांच्या वक्फ मंडळाच्या २/३ कर्जाऊ रकमेचा भरणा करण्याबाबत व वक्फ मंडळाला शे. ८ टक्के भरणा करण्याबाबत होत असलेल्या कामावर जिल्हाधिकार्यांच्या मार्फत देखरेख केली जाते.

मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त संस्था अधिनियम, १९५० ने हैद्राबाद धर्मादाय दाननिधी विनियम, १३४९ फसली निरसित केले असून ह्या धर्मादाय निधीपैकी बहुतेक सार्वजनिक न्यास म्हणून नोंदले गेले आहेत. तथापि एखाद्या समितीकडे त्यांचे व्यवस्थापन सोपविण्याची योजना धर्मादाय आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य मुंबई यांनी तयार करेपर्यंत ह्या सर्व धर्मादाय दाननिधींचे व्यवस्थापन महसूल प्रशासनामार्फत चालू राहिल.

तक्ता-२
TABLE-II

Charitable Endowments

धर्मादाय दाननिधी

खालील तक्ता संबंधीत वर्षातील मराठवाडा विभागातील धर्मादाय दाननिधीची एकूण संख्या, यांचे उत्पन्न, खर्च, केलेली गुंतवणूक व वर्ष अखेरीस असलेली शिल्लक दर्शवितो. (३१-१२-२०१७ पर्यंत).

The following table indicates the No. of Charitable Endowments Marathwada Region their income, expenditure, investments made and the amount in balance with them during the respective years. (31-12-2017).

जिल्ह्याचे नाव	वर्षाच्या आरंभी खाती असलेली शिल्लक										एकूण Total	Name of District
	Balance of the Credit at the beginning of the year											
	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2015-2016		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	(Rupees in thousands)		
१. औरंगाबाद	...	716	716	187	187	187	903	903	903	...	1. Aurangabad	
२. जालना	...	0	0	0	0	0	0	0	0	...	2. Jalna	
३. बीड	...	25.6	25.6	25.6	0	0	25.6	25.6	25.6	...	3. Beed	
४. परभणी	...	0	0	0	0	0	0	0	0	...	4. Parbhani	
५. हिंगोली	...	0	0	0	0	0	0	0	0	...	5. Hingoli	
६. नांदेड	...	50	110	110	110	0	160	220	0	...	6. Nanded	
७. उस्मानाबाद	...	11506.52	11513.54	11565.54	45.5	45.5	11552.17	1155.04	11604.54	...	7. Osmanabad	
८. लातूर	...	0	0	0	0	0	0	0	0	...	8. Latur	
एकूण	...	12298.12	12365.14	12307.14	342.5	342.50	12640.77	12707.64	12533.14	...	Total	

तक्ता-२-चालू
TABLE-II--Contd.

जिल्ह्याचे नाव	वर्षातील खर्च										वर्षाच्या अखेरीस असलेली शिल्लक	Name of District	
	Expenditure during the year												
	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2015-2016			2016-2017
1	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	1
१. औरंगाबाद	...	38	38	0	0	0	0	0	0	865	865	865	1. Aurangabad
२. जालना	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2. Jalna
३. बीड	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3. Beed
४. परभणी	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4. Parbhani
५. हिंगोली	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5. Hingoli
६. नांदेड	...	120	170	0	0	0	0	0	0	50	50	0	6. Nanded
७. उस्मानाबाद	...	0	0	0	0	0	0	0	0	10964.69	10971.71	10017.21	7. Osmanabad
८. लातूर	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8. Latur
एकूण	...	158	208	38	0	0	0	0	0	11869.69	11886.71	10882.21	Total

तक्ता

TABLE

(१) धर्मादाय निधी

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश व आर्थिक गरजाचे स्पष्टीकरण :-

खालील तक्ता आयुक्त, औरंगाबाद विभाग, औरंगाबाद यांच्या कार्यालयामध्ये २०१५-२०१६, २०१६-२०१७, २०१७-२०१८ (३१-१२-२०१७ पर्यंत) या वर्ष अखेरीस नोंद असलेल्या एकूण धर्मादाय दाननिधी आणि त्यांच्या मालकीची मिळकत (घरे व जमिनी) दर्शवितो. तक्ता क्रमांक २ ते ५ यामध्ये नमूद केलेल्या कामांचे स्वरूप लक्षात घेता या कार्यालयाकरिता निकालात काढावयाच्या प्रकरणाबाबत काही प्रमाणके ठरविणे शक्य नाही.

जिल्ह्याचे नाव	दाननिधी पुस्तकांत नोंदलेल्या धर्मादाय दाननिधीची (देवस्थाने) संख्या No. of Charitable Endowments (Devasthans) registered in the endowment register	मिळकतीची No. of Houses					
		संख्या/in Nos.					
		2015-2016	2016-2017	2017-2018			
1	2	3	4	5	6	7	
१. औरंगाबाद	...	589	589	589	2	2	2
२. जालना	...	0	0	0	0	0	0
३. बीड	...	0	0	0	0	0	0
४. नांदेड	...	0	0	0	0	0	0
५. परभणी	...	0	0	0	0	0	0
६. हिंगोली	...	280	280	280	17	17	0
७. उस्मानाबाद	...	16	16	16	0	0	0
८. लातूर	...	0	0	0	0	0	0
एकूण	...	885	885	885	19	19	2

तक्ता

TABLE

खालील तक्ता २०१५-२०१६, २०१६-२०१७, २०१७-२०१८ (३१-१२-२०१७ पर्यंत) झालेल्या देवस्थानांच्या जत्रांची संख्या व जत्रांवर झालेला खर्च व वसूल झालेली जमा रक्कम दर्शवितो.

जिल्ह्याचे नाव	झालेल्या जत्रांची संख्या No. of fairs held			
	2015-2016	2016-2017	2017-2018	
1	2	3	4	
१. औरंगाबाद	...	19	19	19
२. जालना	...	0	0	0
३. बीड	...	98	98	98
४. परभणी	...	0	0	0
५. हिंगोली	...	0	0	0
६. नांदेड	...	109	109	0
७. उस्मानाबाद	...	17	17	17
८. लातूर	...	0	0	0
एकूण	...	243	243	134

-३

--III

(1) Charitable Endowments

(III) Programms work-load Summary and Explanation of Financial Requirements

The following table indicates the number of Charitable Endowments shown as resistered in the Commissioner, Aurangabad Division, Aurangabad by the end of the year 2015-2016, 2016-2017 and 2017-2018 (upto 31-12-2017) and the property (Houses and Lands) owned by them. Looking to the nature of work mentioned in Tables Nos. 2 to 5 below, it is not possible to fix any norms of disposal.

संख्या Proprties			जमिनी Landed हेक्टर्स/Hectares			किंमत रुपये/Cost in Rs. (रुपये हजारात) (Rs. in thousand)			Name of the District	
2015-2016	2016-2017	2017-2018	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2015-2016	2016-2017	2017-2018		
8	9	10	11	12	13	14	15	16		
64	64	64	773	773	773	1720	1720	1720	...	Aurangabad
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Jalna
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Beed
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Nanded
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Parbhani
15	15	0	6427	6427	0	3700	3700	0	...	Hingoli
0	0	0	232.77	232.77	232.77	0	0	0	...	Osmanabad
0	0	0	0	0	0	0	0	0	...	Latur
79	79	64	7432.77	7432.77	1005.77	5420	5420	1720	...	Total

-४

--IV

The following table indicates the number of Fairs Devsthans held, expenditure incurred and receipts on account of Fairs during the year 2015-2016, 2016-2017 and 2017-2018 (upto 31-12-2017).

झालेला खर्च (हजारात) Expenditure incurred			वसुल झालेली जमा (हजारात) Receipts realised			Name of the District	
2015-2016	2016-2017	2017-2018	2015-2016	2016-2017	2017-2018		
5	6	7	8	9	10		
70	70	70	105	105	105	...	Aurangabad
0	0	0	--	0	0	...	Jalna
0	0	0	0	0	0	...	Beed
0	0	0	0	0	0	...	Parbhani
0	0	0	0	0	0	...	Hingoli
220	220	0	893	893	0	...	Nanded
0	0	0	0	0	0	...	Osmanabad
0	0	0	0	0	0	...	Latur
290	290	70	998	998	105	...	Total

तक्ता-५
TABLE-V

(३) खालील तक्ता मराठवाडा विभागातील धर्मादाय निधी संबंधी जिल्हाधिकार्यांनी २०१५, २०१६ व २०१७ साली केलेले काम दर्शवितो. (3) The following table indicates the work done by the Collector relating to the Charitable endowments in the Marathwada Region during the years 2015, 2016 and 2017.

प्रकरणाचे स्वरूप	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे			वर्षात दाखल केलेली प्रकरणे			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे			Name of Cases		
	Cases pending at the beginning of the year			Cases received during the year			Cases disposed during the year			Cases pending at the end of the year					
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017			
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
१. दाननिधी संस्थेच्या अर्थसंकल्पाची छाननी करणे.															
...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
औरंगाबाद	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जालना	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
बीड	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
परभणी	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
नांदेड	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
उस्मानाबाद	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
लातूर	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
एकूण	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२. मुस्लीम संस्थेच्या वकफ बोर्डाची रक्कम प्रदान करणे.															
...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
औरंगाबाद	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जालना	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
बीड	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
परभणी	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
नांदेड	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
उस्मानाबाद	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
लातूर	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
एकूण	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३. संस्थेच्या व्यक्तीगत खात्याबरोबर वेगळ्या वैयक्तिक लेखावही खात्यातील दाननिधीच्या रकमेची देखरेख करणे.															
...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
औरंगाबाद	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जालना	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
बीड	...	७	८	८	०	०	७	८	८	२	०	०	५	८	८
परभणी	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
नांदेड	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
उस्मानाबाद	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
लातूर	...	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
एकूण	...	७	८	८	०	०	७	८	८	२	०	०	५	८	८

तक्ता-६
TABLE-VI

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	वेतनमान Scale of Pay	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम	
		2016-2017 3	2017-2018 4		
1	2	3	4	1	
1. CHARITABLE ENDOWMENTS				१-धर्मादाय दाननिधी	
<u>Gazetted--</u>	9300 – 34800 + 4600	...	2	2	<u>राजपत्रित-</u>
<u>Non-Gazetted Class III--</u>					<u>अराजपत्रित, वर्ग तीन-</u>
Endowment Superintendnt	... 9300 – 34800 + 4300	...	4	4	दाननिधी अधिक्षक
Clerk	... 5200 – 20200 + 1900	...	9	9	लिपिक
	Total	...	15	15	एकूण
<u>Non-Gazetted Class IV--</u>					<u>अराजपत्रित, वर्ग चार-</u>
Peon	... 4440 – 7440 + 1300	...	8	8	शिपाई
	Total	...	8	8	एकूण
	Grand Total ...		23	23	एकूण बेरीज

१३. निबंधक, भागीदारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रस्तावना :-

१९३२ पूर्वी भारतीय करार अधिनियम १८७२ (१८७२ चा अधिनियम नऊ) यातील कलम २३९ ते २६६ हे भारतीय भागीदारीशी संबंधित होते. त्यातील तरतुदी या पुरेशा प्रमाणात नव्हत्या त्यामुळे जलद व आवश्यक कार्यवाही कायद्याच्या दृष्टिकोनातून होत नव्हती म्हणून स्वतंत्र अधिनियम बनविण्याची आवश्यकता निर्माण झाली. त्यातूनच भारतीय भागीदारी अधिनियम १९३२ (अधिनियम क्र. ९/१९३२) निर्माण झाला. हा कायदा इंग्रजी भागीदारी अधिनियम १८९० च्या आधारावर तयार करण्यात आला आहे.

भारतीय भागीदारी अधिनियम १९३२ हा केंद्रशासनाचा कायदा आहे. भारतीय भागीदारी अधिनियम १९३२ हा पर्यंत केंद्र शासनाचा अखत्यारीत होता. त्यावेळी निबंधक भागीदारी व निबंधक कंपनी या पदावर एकच व्यक्ती काम करीत होती. कारण ह्या दोन्ही कायद्याची अंमलबजावणी केंद्र शासन करत होते.

दुसऱ्या महायुद्धानंतर आणि स्वातंत्र्यानंतर भारताची औद्योगिक वाढ फार मोठ्या प्रमाणात झाली. त्यातूनच खाजगी औद्योगिक वाढ व सार्वजनिक क्षेत्रात फार मोठे उद्योगधंदे उभारले जाऊ लागले. बदलत्या परिस्थितीत सामोरे जाण्यासाठी १९१३ चा कंपनी अधिनियम रद्द करून त्याऐवजी संसदेने कंपनी अधिनियम १९५६ हा केंद्र शासनाच्या अंमलबजावणीसाठी ठेवण्यात आला. तर भारतीय भागीदारी अधिनियम १९३२ त्या त्या राज्य शासनाकडे अंमलबजावणीसाठी देण्यात आला.

निबंधक भागीदारी संस्था मुंबई यांनी सुचविल्याप्रमाणे महाराष्ट्र शासनाने सदर बाब कायदा आयोगाकडे सोपविली. बॅ. राजा एस. भोसले यांच्या अध्यक्षतेखालील कायदा आयोगाने भारतीय भागीदारी कायद्यात काही दुरुस्त्या सुचविल्या. भारतीय भागीदारी कायद्यात १९८४ साली सुधारणा करण्यात येऊन तो १ जानेवारी १९८५ पासून अंमलात आणला. भारतीय भागीदारी कायद्यात दुरुस्त्या करणारे महाराष्ट्र हे भारतातील पहिले राज्य आहे.

निबंधक, भागीदारी संस्था, हे राज्यभर कार्यक्षेत्र असणारे विभाग प्रमुख आहेत. आज मितीला सहायक निबंधक भागीदारी संस्था यांची चार कार्यालये अनुक्रमे मुंबई, पुणे, नागपूर व औरंगाबाद येथे कार्यरत आहेत. या सर्व विभागीय कार्यालयाचे प्रशासकीय व अर्थसंकल्पीय नियंत्रण निबंधक भागीदारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्याकडे आहे.

निबंधक भागीदारी संस्था, मुंबई यांची मुंबई व्यापारेत्तर महामंडळ अधिनियम १९५९ ची अंमलबजावणी करण्यासाठी निबंधक व्यापारेत्तर महामंडळ म्हणून सुध्दा नेमणूक केली आहे. मुंबई व्यापारेत्तर महामंडळ अधिनियम हे कंपनी कायद्याच्या कलम २६ चे प्रतिबिंब आहे. महामंडळ हे मुख्यतः वाणिज्य व उद्योग विकासाचे कार्य करते.

कामाचे स्वरूप

१) भारतीय भागीदारी नियम १९३२ ची अंमलबजावणी

२) मुंबई व्यापारेत्तर महामंडळ अधिनियम १९५९ ची अंमलबजावणी या कार्यालयात दररोज नोंदणीसाठी ६० ते ७० प्रकरणे येत असतात. तसेच घटनेतील बदलासाठी ४० ते ५० प्रकरणे येत असतात. तसेच या कार्यालयात निरीक्षणासाठी येणाऱ्या अभ्यागतांना भागीदारी संस्थेची नोंदणी

झाली आहे की नाही याची माहिती दिली जाते व तसेच त्याबाबत अभिलेख उपलब्ध करून दिले जातात. दररोजची अंदाजे १५ ते २० प्रकरणे येतात. त्याचप्रमाणे साध्या प्रमाणित प्रतीसुध्दा १० ते १५ निर्गमित केल्या जातात. तसेच भारतीय भागीदारी अधिनियमाच्या कलम ६०, ६१, ६२, व ६३ मधील तरतुदीनुसार भागीदारी संस्थेच्या घटनेतील बदलाची प्रकरणे ९० दिवसांत या कार्यालयात दाखल न केल्यास कलम ६९ (अ) मधील तरतुदीनुसार प्रतिदिन रु. १० या प्रमाणे दंड आकारण्याचे अधिकार निबंधकांना देण्यांत आलेले आहेत. सदर दंड आकारणीपूर्वी निबंधकांनी भागीदारी संस्थेला लेखी नोटीस देऊन वैयक्तिक सुनावणी देणे आवश्यक असते. सदर वैयक्तिक सुनावणीसाठी हजर न राहणाऱ्या भागीदारी संस्थाना स्मरणपत्रे पाठवावी लागतात त्यानंतर आकारण्यात आलेल्या दंडाचे आदेश तयार करून संबंधितांना पाठवले लागतात. या कार्यालयात दररोज १० ते १२ भागीदारी संस्थांना सुनावणीसाठी बोलावण्यात येते.

८. या भागीदारी संस्थांच्या नोंदणी व घटनेतील बदलासाठी विहिती नमुन्यातील अर्ज सादर करावे लागतात. नोंदणीसाठी नमुना “अ” व घटनेतील बदलासाठी नमुना “ब” “क” “ड” “ई” “फ” भरून विहित शुल्क अदा करावे लागते, निबंधकांच्या कार्यालयावर होणाऱ्या एकूण खर्चाचा विचार करून व त्यानुसार महसुली उत्पन्नात वाढ होण्याच्या दृष्टीने शासनाला भारतीय भागीदारी कायदा, १९३२ अन्वये फी मध्ये सुधारणा करण्याचे अधिकार आहेत. त्यानुसार विधी व न्याय विभागाने दि. २७.१०.२००९ च्या अधिसूचनेव्दारे, दिनांक २९-१०-०९ रोजी प्रसिध्द करण्यात आलेल्या महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग-४ मध्ये भारतीय भागीदारी अधिनियमान्वये दाखल करण्यांत येणाऱ्या निरनिराळ्या नोटीसांसाठी फी मध्ये वाढ केली आहे. सन २०१३ मध्ये देखील फी मध्ये वाढ करण्यात आली आहे.

कर्मचारीवृंद :-

निबंधक भागीदारी संस्था, महाराष्ट्र राज्य, हे मुंबई हे विभाग प्रमुख असून त्याच्या अधिपत्याखाली सहायक निबंधक भागीदारी संस्था, पुणे, नागपूर, व औरंगाबाद ही कार्यालये आहेत. मुंबई कार्यालयात एकूण ४८ कर्मचारी असून पुणे, नागपूर व औरंगाबाद या कार्यालयात अनुक्रमे ११, ९ व ७ कर्मचारीवृंद आहे. पदांचा आकबृतीबंध विवरणपत्र “अ” मध्ये देण्यात येत आहे.

या कार्यालयात आकारण्यात येणाऱ्या नोंदणी फेफार, निरीक्षण, प्रमाणीत प्रतीबाबतच्या शुल्काचे प्रपत्र “ब” मध्ये देण्यात येत आहे.

या कार्यालयात व या कार्यालयाच्या अधिनस्त असलेल्या विभागीय कार्यालयांचे वार्षिक उत्पन्न अंदाजे रु. ४,१५,००,०००/- आहे. तर खर्च रु. ३,१२,७२,०००/- ते रु. ३,५२,०४,०००/- एवढे आहे.

संगणकीकरण :-

या विभागाच्या भागीदारी संस्थांच्या नवीन नोंदणी बाबतचे संगणकीकरण पूर्ण झालेले असून भागीदारी संस्थेच्या नवी नोंदणीच्या Online प्रक्रिया दि. २१/२/२०१३ रोजी सुरु झालेली आहे. तसेच Online नोंदणी प्रक्रिया करून झालेल्या भागीदारीच्या घटनेतील बदलाची नोंद Online प्रक्रियेने करण्यात येते.

(दोन) वित्तीय आवश्यकता
(II) Financial Requirements

(रुपये हजाराल)
(Rs. in thousands)

तक्ता-१
TABLE-I

प्रत्यक्ष रकमा २०१६-२०१७ Actuals 2015/2017	अर्थसंकल्प २०१७-२०१८ Budget Estimates 2017-2018		सुधारित अंदाज २०१७-२०१८ Revised Estimates 2017-2018		अर्थसंकल्प २०१८-२०१९ Budget Estimates 2018-2019	
	योजनेतर योजनांतर्गत Non-Plan Plan	एकूण Total	योजनेतर योजनांतर्गत Non-Plan Plan	एकूण Total	योजनेतर योजनांतर्गत Non-Plan Plan	एकूण Total
१	२	३	४	५	५	५
(अ) कार्याचे वर्गीकरण-						
२००-निबंधक भागीदारी संस्था, मुंबई...
एकूण (अ)
(ब) उद्दिष्टवार वर्गीकरण-						
२००-निबंधक भागीदारी संस्था, मुंबई, पुणे, नागपूर व औरंगाबाद. (३४७५००८४)	२२७२	३१२३४	२५४६१	३२०००
वेतन	६	१०	१०	१०
अतिकालिक भत्ता	३०९	३५०	३००	३७०
टेलिफोन चार्जस	४१	८०	६४	६२
प्रवास खर्च	८९८	१०८२	१३००	१०२४
कार्यालयीन खर्च	१३०२	१३०९	१३९५	१४००
भाडे पट्टी व कर	२३१	३१२	२४८	३३०
संगणकावरील खर्च	०	१	१	१
संगणकावरील खर्च
एकूण (ब)	२५५५९	३४३७८	२८७७९	३५१९७
(क) वित्तीय व्यवस्थेची साधने-						
मागणी क्र. जे-२
प्रधान शीर्ष
३४७५-इतर सर्वसाधारण
आर्थिक सेवा	२५५५९	३४३७८	२८७७९	३५१९७
एकूण मागणी क्र. जे-२	२५५५९	३४३७८	२८७७९	३५१९७

(A) Activity Classification

200-Registrar of Firms, Mumbai

Total (A)

(B) Objectwise Classification

200-Registrar of Firms, Mumbai,
Pune, Nagpur and Aurangabad.
(34750084).

Salaries
O.T.
Telephone Charges
Travel Expenses
Office Expenses
Rent, Rates and Taxes
Computer Expenses
Computer Expenses

Total (B)

(C) Sources of Finance

Demand No. J-2
Major Head
3475-Other General
Economic Services.

Total Demand No. J-2

तक्ता-२
TABLE-II

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश व आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण:-

खालील तक्ता भारतीय भागीदारी संस्था अधिनियम, १९३२ अन्वये नोंदणी केलेल्या संस्था, अभिलिखित नोटीसा दिल्या गेलेल्या प्रमाणित प्रती व देण्यात आलेल्या अभिलेख आणि व्यापारेत्तर महामंडळे अधिनियम, १९५९ अन्वये नोंदणी केलेल्या संस्था दर्शवितो.

(III) Programme work load Summary and explanation of financial requirements.

The following table indicates the number of firm registered No. of Notices recorded. No. of Certified Copies issued and Inspection of Records granted under the Indian Partnership Act, 1932 and the Non-Trading Corporation Act, 1959.

कार्यालयाचे नाव	नोंदणी केलेल्या भागीदारी संस्था	अभिलिखित नोटीसा	दिल्या गेलेल्या प्रमाणित प्रती	देण्यात आलेले अभिलेख	नोंदणी करण्यात आलेली व्यापारेत्तर महामंडळे	Name of the Office
1	Firms Registered	Notices recorded	Certified copies issued	Inspection of records granted	Non-Trading Corporations registered	1
१. निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.						1. Registrar of Firms, Mumbai.
२०१५						... 2015
२०१६						... 2016
२०१७						... 2017
२. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.						2. Assistant Registrar of Firms, Pune.
२०१५						... 2015
२०१६						... 2016
२०१७						... 2017
३. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.						3. Assistant Registrar of Firms, Nagpur.
२०१५						... 2015
२०१६						... 2016
२०१७						... 2017
४. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.						4. Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.
२०१५						... 2015
२०१६						... 2016
२०१७						... 2017

तक्ता-३
TABLE-III

(तीन) कार्यक्रम कार्यभाराचा सारांश व आर्थिक गरजांचे स्पष्टीकरण:-

खालील तक्ता संस्था नोंदणी व व्यापारेत्तर महामंडळे नोंदणीबाबतच्या कामाबाबत निबंधक भागीदारी संस्था, मुंबई, पुणे, नागपूर व औरंगाबाद यांचे उत्पन्न दर्शवितो.(आकडे हजारात)

(III) Programme work load Summary and explanation of financial requirements.

The following table indicates the income realised on account of work done by the Registrar of Firms, Mumbai, Pune, Nagpur and Aurangabad for Registration of firms and Non-Trading Corporation(Rs.InThousand)

कार्यालयाचे नाव	2015-2016	2016-2017	2017-2018	Name of the Office
1	2	3	4	
१. निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	29068262	28366646	25646391	... Registrar of Firms, Mumbai.
२. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	16570654	18774104	11966834	... Assistant Registrar of Firms, Nagpur.
३. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	3675000	3906932	2882245	... Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.
४. सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	3681755	4928284	3368640	... Assistant Registrar of Firms, Pune.
एकूण ...	52995671	55975966	43864110	... Total

खालील तक्ता निबंधक, भागीदारी संस्था यांच्याकडे नोंदणीसाठी आलेले अर्ज अभिलिखित करावयाच्या नोटीसा व प्रमाणित प्रतीसाठी व अभिलेख निरीक्षणासाठी करण्यात आलेले अर्ज दर्शवितो.

निबंधक, भागीदारी संस्था

TABLE

प्रकरणांचे स्वरुप	प्रमाणके काही असल्यास त्याप्रमाणे निकालात काढावयाची प्रकरणे As per norms if any, No. of cases to be disposed of	वर्षाच्या आरंभी प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the beginning of the year			वर्षात दाखल झालेली प्रकरणे Cases received during the year		
		2015 3	2016 4	2017 5	2015 6	2016 7	2017 8
1	2						
१. भागीदारी संस्था, अधिनियमाखाली नोंदणी करण्यासाठी अर्ज.							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	15000	14070	14070	28624	10597	11476	10416
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	5000	13084	16255	23111	8251	9012	9773
(क) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	2500	64	123	102	1970	1979	1839
(ड) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	2000	25	39	201	1619	2869	4103
२. अभिलिखित करावयाच्या नोटीसा-							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	9000	4264	4264	5862	4209	4887	5055
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	3000	8251	10232	12736	2786	3159	2909
(क) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	1500	34	34	38	751	642	715
(ड) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	500	18	19	199	817	953	980
३. प्रमाणित प्रतीसाठी व अभिलेख निरीक्षणासाठी अर्ज-							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	1500	22143	265	6	4892	4189	5094
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	9000	4756	3609	3012	1835	1899	2351
(क) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	4500	0	1	0	1402	1171	1351
(ड) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	800	0	0	5	1548	1931	1764
४. व्यापारेत्तर महामंडळे, अधिनियमाखाली नोंदणी अर्ज-							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	20	1	1	2	1	2	2
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	--	--	--	--	--	--	--
(क) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, नागपूर.	--	--	--	--	--	--	--
(ड) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, औरंगाबाद.	--	--	--	--	--	--	--
५. व्यापारेत्तर महामंडळाच्या आर्थिक विवरण पत्राची (ताळेबंद, विवरणपत्र इत्यादी) सुरक्षा.							
(अ) निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई.	60	7	--	62	21	38	27
(ब) सहायक निबंधक, भागीदारी संस्था, पुणे.	--	--	--	--	--	--	--

The following table indicates the number of applications. Notices and applications for certified copies received in the office of the Registrar of Firms.

--IV

Registrar of Firms

एकूण Total			वर्षात निकालात काढलेली प्रकरणे Cases disposed during the year			वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित असलेली प्रकरणे Cases pending at the end of the year			Nature of Cases	
2015 9	2016 10	2017 11	2015 12	2016 13	2017 14	2015 15	2016 16	2017 17	1	
1. Applications for Registration under the partnership Act, 1932.										
24667	32130	39040	10597	3506	4694	14070	28624	34346	(1) Registrar of Firms, Mumbai	
21335	25267	32884	5080	1881	1884	16255	23386	3100	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.	
2034	2102	1941	1911	2000	1909	123	102	32	(3) Assistant Registrar of Firms, Nagpur.	
1644	2908	4304	1605	2707	3287	39	201	1017	(4) Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.	
2. Notices to be recorded.										
8473	9151	10917	2009	3289	3490	6464	5862	7427	(1) Registrar of Firms, Mumbai.	
11037	13391	15645	805	655	631	10232	12736	15014	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.	
785	681	753	746	643	740	39	38	13	(3) Assistant Registrar of Firms, Nagpur.	
835	972	1179	816	773	876	19	199	303	(4) Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.	
3. Applications for Certified Copies and Inspection of Records.										
27035	4490	5100	4892	4484	1621	22143	6	3479	(1) Registrar of Firms, Mumbai.	6
6591	5508	5343	2982	2496	3115	3609	3012	2228	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.	
1402	1172	1351	1401	1172	1349	1	0	2	(3) Assistant Registrar of Firms, Nagpur.	
1548	1961	1769	1548	1961	1763	0	0	6	--(4) Assistant Registrar of Firms, Aurangabad.	
4. Application's for Registration under Non-Trading Corporations Act, 1959.										
2	3	4	1	1	3	1	2	1	(1) Registrar of Firms, Mumbai.	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	(3) Registrar of Firms, Nagpur.	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	(4) Registrar of Firms, Aurangabad.	
5. Security of Annual returns (balance-sheets, statements etc.) in respect of Non-Trading Corporations.										
28	38	89	--	4	8	28	34	81	(1) Registrar of Firms, Mumbai.	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	(2) Assistant Registrar of Firms, Pune.	

तक्ता-५
TABLE--V

(IV) Personnel Summary

(चार) कर्मचारी विषयक गोषवारा

Designation	वेतनमान Scale of Pay	पदसंख्या No. of Posts		पदनाम	
		2016-2017 3	2017-2018 4		
1	2			1	
11. REGISTRAR OF FIRMS					
११-निबंधक, भागीदारी संस्था					
<u>Gazetted--</u>		Rs.		<u>राजपत्रित-</u>	
Registrar of Firms, Mumbai ...	15600-39100+7600	...	1	1	निबंधक, भागीदारी संस्था, मुंबई
Deputy Registrar of Firms ...	15600-39100+7600	...	1	1	उपनिबंधक, भागीदारी संस्था
Assistant Registrar of Firms ...	9300-34800+4400	...	7	7	सहाय्यक निबंधक, भागीदारी संस्था
Total Gazetted		...	9	9	एकूण-राजपत्रित
<u>Non-Gazetted, Class III--</u>				<u>अराजपत्रित-वर्ग तीन-</u>	
Superintendent ...	9300-34800+4300	...	2	2	अधिक्षक
Asst. A/cs Officer (M. F. A. S.) ...	9300-34800+4300	...	2	2	सहा. लेखा अधिकारी (एम.एफ.ए.एस.)
Stenographer (L. G.) ...	9300-34800+4300	...	1	1	लघुलेखक (निम्न श्रेणी)
Head Clerk ...	9300-34800+4200	...	7	7	मुख्य लिपिक
Senior Clerk ...	5200-20200+2400	...	10	10	वरिष्ठ लिपिक
Clerk/Typist ...	5200-20200+1900	...	29	29	लिपिक/टंकलेखक
Driver ...	5200-20200+1900	...	1	1	वाहन चालक
Total Class III		...	52	52	एकूण-वर्ग तीन
<u>Non-Gazetted Class IV--</u>				<u>अराजपत्रित-वर्ग चार</u>	
Daftary ...	4400-7440+1600	...	1	1	दफ्तरी
Peon ...	4400-7400+1300	...	12	12	चपराशी
Sweeper ...	4400-7400+1300	...	1	1	सफाई कामगार
Class IV Total		...	14	14	एकूण-वर्ग चार
Grand Total		...	75	75	एकूण बेरीज

१४. महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग

राज्याच्या बदलत्या गरजांची पूर्तता, नवीन कायद्याची निर्मिती व प्रचलित कायद्यांमध्ये बदलत्या परिस्थितीचा विचार करून योग्य त्या सुधारणा शासनास सुचवून त्याचा दर्जा सुधारण्यासाठी शासनाने दिनांक ३० सप्टेंबर, १९९६ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य विधी आयोगाची स्थापना केली होती. त्यानंतर आयोगाची मुदत वेळोवेळी वाढविण्यात आली. या विभागाच्या दिनांक ५ ऑक्टोबर, २००७ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य विधी आयोगास दिनांक ३० सप्टेंबर, २००८ पर्यंत दिलेली मुदत संपल्यानंतर या विभागाने आयोगाचे पुनर्गठन करणेसंबंधीचा प्रस्ताव शासन मान्यतेसाठी सादर केला होता. त्याबाबत तत्कालीन मा. मुख्यमंत्री महोदयांनी विधी आयोगाचे पुनर्गठन होईपर्यंत सध्याच्या आयोगास मुदतवाढ द्यावी असे आदेश दिले. महाराष्ट्र राज्य विधी आयोगाच्या पुनर्गठनाबाबतचा

प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. सदर प्रस्तावावर शासनाने सध्याचा आयोग बरखास्त करावा व पारदर्शक प्रक्रियेमार्फत नवीन आयोग स्थापन करावा असा निर्णय घेतला.

सदर निर्णयास अनुलक्षून दिनांक १२ ऑक्टोबर, २०११ च्या शासन निर्णयान्वये महाराष्ट्र राज्य विधी आयोग दिनांक १३ ऑक्टोबर, २०११ पासून बरखास्त करण्यात आला आहे. आयोगातील कर्मचारीवृंदाची पदे ही कंत्राटी पध्दतीने ठराविक कालावधीसाठी भरण्यात आलेली असल्यामुळे आयोगाच्या बरखास्तीबरोबरच आयोगातील कर्मचाऱ्यांच्या सेवा आपोआप संपुष्टात आल्या आहेत. सध्या नवीन विधी आयोग पारदर्शक पध्दतीने स्थापन करणेबाबत या विभागाकडून कार्यवाही करण्यात येत आहे.

१५. महिलांचे सक्षमीकरण

आजगायत महिला अत्याचाराची प्रकरणे चालविणेसाठी राज्यात एकूण २७ विशेष न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत, ती खालीलप्रमाणे

अ) दि. १६.०८.१९९६ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात अहमदनगर, अकोला, अमरावती, औरंगाबाद, बुलढाणा, बीड, जळगांव, नागपूर व यवतमाळ येथे प्रत्येकी १ याप्रमाणे ९ विशेष न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत.

ब) दि. ०६.०५.१९९८ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात ठाणे, पुणे व कोल्हापूर येथे विशेष न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत.

क) दि. ३०.११.२००७ च्या शासन निर्णयान्वये मुंबई येथे १ विशेष न्यायालय स्थापन करण्यात आले आहे.

ड) दि. १७.०१.२०१४ च्या शासन निर्णयान्वये राज्यात बृहन्मुंबई, भंडारा, चंद्रपूर, धुळे, जालना, लातूर, नांदेड, नाशिक, उस्मानाबाद, परभणी, सांगली, सातारा, सोलापूर, वर्धा येथे प्रत्येकी १ याप्रमाणे १४ विशेष न्यायालये स्थापन करण्यात आली आहेत.

